



**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

223

Na osnovu članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), članka 8. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), a u vezi sa Zaključkom Predsjedništva Bosne i Hercegovine broj 01-50-1-1008-36/14 od 07. svibnja 2014. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 115. sjednici, održanoj 18. prosinca 2014. godine, donijelo je

**ODLUKU
O PRIPREMNIH AKTIVNOSTIMA ZA
PREDSJEDAVANJE BOSNE I HERCEGOVINE
VIJEĆEM EUROPE U RAZDOBLJU
SVIBANJ - STUDENI 2015. GODINE**

Članak 1.
(Predmet Odluke)

- (1) Ovom Odlukom utvrđuju se pripremne aktivnosti i mjere koje Bosna i Hercegovina mora poduzeti u cilju pripreme za predsjedavanje Vijećem Europe u razdoblju svibanj - studeni 2015. godine.
- (2) Pripremne aktivnosti obuhvaćaju utvrđivanje programa konferencija/sastanaka, logo predsjedavanja, formiranje interesornog tima za koordinaciju aktivnosti za vrijeme predsjedavanja Vijećem Europe, te utvrđuju potrebna sredstva za financiranje aktivnosti planiranih za razdoblje predsjedavanja Bosne i Hercegovine Vijećem Europe.

Članak 2.
(Program konferencija/sastanaka)

- (1) Tijekom predsjedavanja realiziraće se poseban program konferencija/sastanaka na visokoj razini, kao i program kulturnih i promotivnih događaja.

- (2) Programi iz prethodne stavke sastavni su dio ove Odluke.

Članak 3.

(Logo predsjedavanja)

- (1) Logo predsjedavanja predstavlja grafičko rješenje prezentiranja Bosne i Hercegovine kao predsjedavajućeg Vijeća Europe.
- (2) Izgled grafičkog rješenja sastavni je dio ove Odluke.

Članak 4.

(Interresorni tim za koordiniranje aktivnosti)

- (1) Interresorni tim za koordiniranje aktivnosti tijekom predsjedavanja Bosne i Hercegovine Vijećem Europe čine predstavnici sljedećih institucija:
 - a) Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine
 - b) Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine
 - c) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
 - d) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
 - e) Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
 - f) Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine
 - g) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
 - h) Vlada Republike Srpske
 - i) Vlada Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (2) Institucije iz stavke (1) ovog članka dužne sa dostaviti imena članova i zamjenskih članova Interresornog tima Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine najkasnije do 15. prosinca 2014. godine.
- (3) Konstituirajuću sjednicu saziva predstavnik Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine koji i predsjedava Interresornim timom za koordiniranje aktivnosti.

Članak 5.

(Financiranje aktivnosti)

- (1) Sredstva za financiranje aktivnosti planiranih za razdoblje predsjedavanja Bosne i Hercegovine Vijećem Europe utvrđuju se u iznosu od 370.000 KM.

- (2) Utvrđeni iznos sredstava iz stavke (1) ove Odluke osigurava se u Budžetu Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, a evidentiraće se kao program posebne namjene. Ukoliko se budžet ne usvoji do početka realiziranja aktivnosti iz ove Odluke, koristiće se sredstva rezerve za potrebe predsjedavanja Bosne i Hercegovine Vijećem Europe.
- (3) U iznos iz stavke (1) ove Odluke uključeni su svi rashodi shodno predloženoj projekciji potrebnih sredstava za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Vijećem Europe, koja je sastavni dio ove Odluke.

Članak 6.

(Odgovornost za provedbu)

- (1) Za provedbu ove odluke zadužuje se Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.
- (2) Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine prati i programske aktivnosti drugih institucija vezanih za predsjedavanje Bosne i Hercegovine. U slučaju nerealizacije nekih od aktivnosti, informira se Vijeće ministara BiH radi preduzimanja potrebnih mjera.

Članak 7.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 232/14
18. prosinca 2014. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), члана 8. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), а у вези са Закључком Председништва Босне и Херцеговине број 01-50-1-1008-36/14 од 07. маја 2014. године, Савјет министара Босне и Херцеговине на 115. сједници, одржаној 18. децембра 2014. године, донио је

ОДЛУКУ О ПРИПРЕМНИМ АКТИВНОСТИМА ЗА ПРЕДСЈЕДАВАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САВЈЕТОМ ЕВРОПЕ У ПЕРИОДУ МАЈ - НОВЕМБАР 2015. ГОДИНЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

- (1) Овом Одлуком утврђују се припремне активности и мјере које Босна и Херцеговина мора предузети у циљу припреме за предсједавање Савјетом Европе у периоду мај - новембар 2015. године.
- (2) Припремне активности обухватају утврђивање програма конференција/састанака, лого предсједавања, формирање интересорног тима за координацију активности за вријеме предсједавања Савјетом Европе, те утврђују потребна средства за финансирање активности планираних за период предсједавања Босне и Херцеговине Савјетом Европе.

Члан 2.

(Програм конференција/састанака)

- (1) За вријеме предсједавања реализоваће се посебан програм конференција/састанака на високом нивоу, као и програм културних и промотивних догађаја.

- (2) Програми из претходног става саставни су дио ове Одлуке.

Члан 3.

(Лого предсједавања)

- (1) Лого предсједавања представља графичко рјешење презентовања Босне и Херцеговине као предсједавајућег Савјета Европе.
- (2) Изглед графичког рјешења саставни је дио ове Одлуке.

Члан 4.

(Интерресорни тим за координацију активности)

- (1) Интерресорни тим за координацију активности за вријеме предсједавања Босне и Херцеговине Савјетом Европе чине представници следећих институција:
- Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине
 - Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине
 - Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине
 - Министарство правде Босне и Херцеговине
 - Министарство безбједности Босне и Херцеговине
 - Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине
 - Влада Федерације Босне и Херцеговине
 - Влада Републике Српске
 - Влада Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине
- (2) Институције из става (1) овог члана дужне су доставити имена чланова и замјенских чланова Интерресорног тима Министарству иностраних послова Босне и Херцеговине најкасније до 15. децембра 2014. године.
- (3) Конститутивну сједницу сазива представник Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине који и предсједава Интерресорним тимом за координацију активности.

Члан 5.

(Финансирање активности)

- (1) Средства за финансирање активности планираних за период предсједавања Босне и Херцеговине Савјетом Европе утврђују се у износу од 370.000 КМ.
- (2) Утврђени износ средстава из става (1) ове Одлуке обезбјеђује се у Буџету Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине за 2015. годину, а евидентираће се као програм посебне намјене. Уколико се буџет не усвоји до почетка реализације активности из ове Одлуке, користиће се средства резерве за потребе предсједавања Босне и Херцеговине Савјетом Европе.
- (3) У износ из става (1) ове Одлуке укључени су сви расходи сходно предложеној пројекцији потребних средстава за предсједавање Босне и Херцеговине Савјетом Европе, која је саставни дио ове Одлуке.

Члан 6.

(Надлежност за реализацију)

- (1) За реализацију ове одлуке задужује се Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине.
- (2) Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине прати и програмске активности других институција везаних за, предсједавање Босне и Херцеговине. У случају нереализације неких од активности, обавјештава се Савјет министара Босне и Херцеговине ради предузимања потребних мјера.

РЈЕШЕЊЕ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ЗАМЈЕНИКА МИНИСТРА
ОДБРАНЕ У САВЈЕТУ МИНИСТАРА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. Живко Марјанац, разрјешава се дужности замјеника министра одбране у Савјету министара Босне и Херцеговине, са даном 30.03.2015. године, због испуњавања законом прописаних услова за одлазак у пензију.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-34-3-634/15
30. марта 2015. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

На основу члана 14. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), председавајући Вijeћа министара Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ЗАМЈЕНИКА МИНИСТРА ОДБРАНЕ У
ВИЈЕЋУ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. Живко Марјанац, разрјешава се дужности замјеника министра одбране у Вijeћу министара Босне и Херцеговине, са даном 30.03.2015. године, због испуњавања законом прописаних услова за одлазак у пензију.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-34-3-634/15
30. марта 2015. године
Сарајево

Председавајући
Вijeћа министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

СРЕДИШЊА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА
МИНИСТАРСТВА ФИНАЦИЈА И ТРЕЗОРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

225

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09) и чл. 33б. и 33ф. став (2) тачка б), а у вези са чланом 33и. став (2) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13, 61/14 и 98/14), рavnatelj Сређишње хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ОБЈАВЉИВАЊУ СМЈЕРНИЦА ЗА ПРОВЕДБУ
ПРОЦЕСА УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА У
ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Чланак 1.

(Предмет одлуке)

Сређишња хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине објављује Смјернице за provedбу процеса управљања ризиком у институцијама Босне и Херцеговине које представљају једну од подлога за успоставу и функционисање финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине, сходно чланку 33с. и 33д. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине.

Чланак 2.

(Примјена)

- (1) Смјернице за provedбу процеса управљања ризиком у институцијама БиХ намињене су највишем руковођству институција, осталим руководиоцима и запосленицима као подршка детаљнијој разradi

подршка детаљнијој разradi Приручника за финансијско управљање и контролу у дијелу који се односи на компоненту управљање ризиком.

- (2) Циљ Смјерница за управљање ризиком је уједначити праксу управљања ризиком и поставити оквир унутар којег ће свака институција уградити и развијати управљање ризиком прилагођено својим специфичностима, те ефективно управљање ризиком уградити као standard у процесу планирања и доношења одлука.
- (3) Увођењем sustavnog pristupa управљању ризиком, руководиоци су у обавези утврдити циљеве и провести cjelovitu procjenu rizika са којом требају бити упознати сви руководиоци ustrojstvenih jedinica како би се unaprijedio kvalitet и efikasnost управљања институцијама.

Чланак 3.

(Објављивање)

Смјернице за provedбу процеса управљања ризиком у институцијама Босне и Херцеговине заједно са пратећим прилозима ће бити објављене на веб страници Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине www.mft.gov.ba.

Чланак 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-1-02-2-110-1/15
31. оџука 2015. године
Сарајево

Ravnatelj
Središnje
harmonizacijske jedinice
Ministarstva
financija i trezora BiH
Ranko Šakota, v. r.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09) и чл. 33б. и 33ф. став (2) тачка б), а у вези са чланом 33и. став (2) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13, 61/14 и 98/14), директор Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ОБЈАВЉИВАЊУ СМЈЕРНИЦА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ
ПРОЦЕСА УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА У
ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине објављује Смјернице за спровођење процеса управљања ризиком у институцијама Босне и Херцеговине које представљају једну од подлога за успостављање и функционисање финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине, сходно члану 33ц. и 33д. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине.

Члан 2.

(Примјена)

- (1) Смјернице за спровођење процеса управљања ризиком у институцијама БиХ намињене су највишем руковођству институција, осталим руководиоцима и запосленицима као подршка детаљнијој разradi Приручника за финансијско управљање и контролу у дијелу који се односи на компоненту управљање ризиком.

- (2) Cilj Smjernica za upravljanje rizicima je ujednačiti praksu upravljanja rizicima i postaviti okvir unutar kojeg će svaka institucija ugraditi i razvijati upravljanje rizicima prilagođeno svojim specifičnostima, te efektivno upravljanje rizicima ugraditi kao standard u procese planiranja i donošenja odluka.
- (3) Uvođenjem sistemskog pristupa upravljanju rizicima, rukovodioci su u obavezi da utvrde ciljeve i provedu cjelovitu procjenu rizika sa kojom trebaju da budu upoznati svi rukovodioci organizacionih jedinica kako bi se unaprijedio kvalitet i efikasnost upravljanja institucijama.

Član 3.

(Objavljivanje)

Smjernice za sprovođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine zajedno sa pratećim prilogima biće objavljene na web stranici Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine www.mft.gov.ba.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Direktor

Centralne

harmonizacionijske jedinice

Ministarstva

Broj 03-1-02-2-110-1/15

31. marta 2015. godine

Sarajevo

finansija i trezora BiH

Ranko Šakota, s. r.

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09) i čl. 33b. i 33f. stav (2) tačka b), a u vezi sa članom 33i. stav (2) Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13, 61/14 i 98/14), direktor Centralne harmonizacionijske jedinice Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU**O OBJAVLJIVANJU SMJERNICA ZA PROVOĐENJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE**

Član 1.

(Predmet odluke)

Centralna harmonizacionijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine objavljuje Smjernice za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine koje predstavljaju jednu od podloga za uspostavljanje i funkcioniranje finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, shodno članu 33c. i 33d. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine.

Član 2.

(Primjena)

- (1) Smjernice za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama BiH namijenjene su najvišem rukovodstvu institucija, ostalim rukovodiocima i zaposlenicima kao podrška detaljnijoj razradi Priručnika za finansijsko upravljanje i kontrolu u dijelu koji se odnosi na komponentu upravljanje rizikom.
- (2) Cilj Smjernica za upravljanje rizicima je ujednačiti praksu upravljanja rizicima i postaviti okvir unutar kojeg će svaka institucija ugraditi i razvijati upravljanje rizicima prilagođeno svojim specifičnostima, te efektivno upravljanje rizicima ugraditi kao standard u procese planiranja i donošenja odluka.

- (3) Uvođenjem sistemskog pristupa upravljanju rizicima, rukovodioci su u obavezi da utvrde ciljeve i provedu cjelovitu procjenu rizika sa kojom trebaju biti upoznati svi rukovodioci organizacionih jedinica kako bi se unaprijedio kvalitet i efikasnost upravljanja institucijama.

Član 3.

(Objavljivanje)

Smjernice za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine zajedno sa pratećim prilogima će biti objavljene na web stranici Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine www.mft.gov.ba.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Direktor

Centralne

harmonizacionijske jedinice

Ministarstva

Broj 03-1-02-2-110-1/15

31. marta 2015. godine

Sarajevo

finansija i trezora BiH

Ranko Šakota, s. r.**MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
BOSNE I HERCEGOVINE****226**

Na temelju članka 99. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09), Zakona o javnim nabavama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 39/14), ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK**O INTERNIM PROCEDURAMA U POSTUPKU JAVNIH NABAVA ROBA, USLUGA I RADOVA U SJEDIŠTU
MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA BiH****DIO PRVI****OPĆE ODREDBE**

Članak 1.

(Predmet i definicije)

Pravilnikom o internim procedurama u postupku javnih nabava roba, usluga i radova u sjedištu Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Pravilnik) uređuju se postupci, uvjeti, ovlaštenja i odgovornosti u postupcima javnih nabava roba, vršenju usluga i izvođenju radova u sjedištu Ministarstva vanjskih poslova BiH, sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama Bosne i Hercegovine i podzakonskih akata (u daljnjem tekstu: Zakon).

Članak 2.

(Plan javnih nabava)

Financijska sredstva za realiziranje javnih nabava utvrđuju se Planom nabave Ministarstva vanjskih poslova BiH, u okviru odobrenog Proračuna za tekuću proračunsku godinu.

Članak 3.

(Utvrđivanje prijedloga plana)

Prijedlog Plana nabave za proračunsku godinu utvrđuje Sektor općih poslova, na prijedlog osnovnih organizacionih jedinica definiranih člankom 5. Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH. Plan nabave odobrava ministar vanjskih poslova BiH.

Članak 4.

(Sadržaj plana nabave)

Plan nabave obuhvata:

- plan nabave za sjedište Ministarstva,

- plan nabave za potrebe diplomatsko-konzularne mreže,
- sredstva rezervirana za nabave izravnom pogodbom i za vanplanske nabave

Plan nabave obavezno sadrži:

- predmet nabave,
- ukupnu vrijednost nabave,
- postupak nabave,
- dinamiku realizacije nabave.

DIO DRUGI PROVOĐENJE POSTUPKA JAVNE NABAVE

Članak 5.

(Podnositelji zahtjeva za nabave)

Podnositelji zahtjeva za pokretanje postupka javne nabave su, sukladno ovome Pravilniku, osnovne organizacione jedinice ili unutar njih unutarnje organizacione jedinice utvrđene člankom 5. Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Članak 6.

(Nadležnost i odgovornost podnosioca zahtjeva za nabave)

Nadležnost i odgovornost podnosioca zahtjeva je da, uvažavajući usvojeni proračun odnosno planirana sredstva po utvrđenim namjenama, potrebe organizacione jedinice, zalihe kojima se raspolaže, praćenjem spoljnih okolnosti koje mogu djelovati na blagovremeno izvršavanje poslova, a u okviru djelokruga poslova povjerenih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva vanjskih poslova BiH, preduzimaju blagovremene aktivnosti na:

- podnošenju zahtjeva za donošenje odgovarajuće odluke o pokretanju postupka javne nabave,
- sudjelovanje u pripremi dokumentacije za nadmetanje, u dijelu koji se odnosi na predmet nabave,
- sudjelovanje u pripremi ugovora o nabavi, nakon provedenog postupka javne nabave,
- praćenju realiziranja ugovora temeljem poslova koji su u djelokrugu rada organizacione jedinice (tehničke, pravne, ekonomske) ovisno o kadrovskim, lokacijskim i organizacijskim okolnostima kao i specifičnim stima nabave vezane za sam predmet nabave.

Članak 7.

(Pokretanje postupka javne nabave)

- (1) Podnositelj zahtjeva iz članka 6. ovoga Pravilnika inicira pokretanje postupka javne nabave upućivanjem Zahtjeva za donošenje Odluke o pokretanju postupka javne nabave.
- (2) Zahtjev za donošenje Odluke o pokretanju postupka javne nabave upućuje se Sektoru općih poslova.
- (3) Zahtjev za donošenje Odluke o pokretanju postupka javne nabave, za nabave za koje postoji važeći Ugovor o nabavi, upućuje se najkasnije 60 dana prije dana isteka Ugovora.

Članak 8.

(Sadržaj zahtjeva za nabave)

- (1) Podnositelji zahtjeva dužni su, u zahtjevu za donošenje Odluke o pokretanju postupka javne nabave, detaljno opisati predmet nabave, dati osnovne tehničke karakteristike predmeta nabave sukladno sa usvojenim standardima i zakonskim propisima, definirati količine predmeta nabave i naznačiti iznos procijenjenih sredstava za realiziranje nabave bez uključenog PDV-a, odnosno sa uključenim PDV-om.
- (2) Podnositelj zahtjeva, ukoliko raspolaže saznanjima o potencijalnim ponuditeljima koji mogu realizirati nabavu, navodi podatke na zahtjevu i isti se mogu upotrijebiti u

slučaju provođenja pregovaračkog postupka, konkurentskog zahtjeva, odnosno sklapanja ugovora izravnom pogodom.

- (3) Obrazac zahtjeva za pokretanje postupka javne nabave sastavni je dio ovoga Pravilnika (Privitak br. 1.)

Članak 9.

(Suglasnost o osiguranju sredstava u proračunu)

Odsjek za financije provjerava da li je prijedlog za realiziranje nabave u financijskom smislu sukladan sa usvojenim proračunom, da li su osigurana sredstva za realiziranje nabave, kao i da li će realiziranje nabave ugroziti financijsku stabilnost u funkcioniranju Ministarstva vanjskih poslova BiH. Ukoliko zahtjev ispunjava uvjete za realiziranje u financijskom smislu, Odsjek za financije daje suglasnost na zahtjev, upisuje poziciju iz proračuna na kojoj je nabava planirana i upućuje ga Odsjeku za opće poslove, na daljnje postupanje.

Članak 10.

(Provjera ispravnosti sadržaja zahtjeva)

- (1) Odsjek za opće poslove provjerava da li zahtjev sadržajno ispunjava uvjete sadržane u točkama 1. i 2., članak 8. ovoga Pravilnika. Ukoliko zahtjev ispunjava sve uvjete i postoji prethodno data suglasnost Odsjeka za financije, Odsjek za opće poslove donosi Odluku o pokretanju postupka javne nabave.
- (2) Zahtjev za nabavu koji ne sadrži bitne elemente navedene u članku 8. ovoga Pravilnika, vratiti će se podnosiocu zahtjeva sa obrazloženjem odbijanja.

Članak 11.

(Pokretanje postupka)

- (1) Pokretanje postupka javne nabave vrši se na temelju Odluke o pokretanju postupka javne nabave.
- (2) Na prijedlog Sektora za opće poslove, ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, ili drugo lice ovlašteno od strane ministra, donosi Odluku o pokretanju postupka javne nabave.
- (3) Odluka obvezno sadrži konstataciju da se odobrava realiziranje nabave, iznos odobrenih sredstava, izvor za financiranje nabave (pozicija u proračunu), vrstu postupka putem kojeg će se provesti konkretna nabava, te konstataciju da postupak provode Odsjek za opće poslove i Komisija za javne nabave, odnosno Odsjek za opće poslove i ad hoc Komisija, ukoliko je ista formirana za provođenje konkretnog postupka nabave.
- (4) Odluka o pokretanju postupka javne nabave može se donijeti i u slučaju da se ukaže potreba za pokretanjem postupka javnih nabava za robe, usluge ili radove koji nisu predviđeni Planom javnih nabava, ukoliko za to postoje obezbijena proračunska sredstva i opravdan interes.

Članak 12.

(Provođenje Odluke)

Odluku o pokretanju postupka javne nabave provode Odsjek za opće poslove i Komisija za javne nabave, odnosno Odsjek za opće poslove i ad hoc Komisija ukoliko je ista formirana za provođenje konkretnog postupka nabave, sukladno uvjetima predviđenim Zakonom i ovim Pravilnikom, za svaki mogući postupak nabave.

DIO TREĆI VRIJEDNOSNI PRAGOVİ

Članak 13.

(Procijenjena vrijednost javne nabave)

- (1) Procijenjena vrijednost ugovora o javnoj nabavi, odnosno vrijednosni pragovi, utvrđuju se sukladno člancima 14. i 15. Zakona.
- (2) Procjenu vrijednosti ugovora vrši podnositelj zahtjeva, uz konzultacije sa Odsjekom za financije.

- (3) Ukoliko predviđena nabava dovede do dodjele nekoliko ugovora istovremeno, ukupna vrijednost nabave za sve ugovore biti će jednaka ukupnoj procijenjenoj vrijednosti nabave.
- (4) Nije dozvoljeno dijeljenje predmeta ugovora s namjerom izbjegavanja primjene postupaka nabave utvrđenih Zakonom.

Članak 14.

(Vrijednosni pragovi javne nabave)

- (1) Sukladno procijenjenoj vrijednosti ugovora o javnoj nabavi, postoje sljedeći vrijednosni pragovi:
- vrijednost ugovora do 6.000,00 KM, u slučaju roba, usluga ili radova;
 - vrijednost ugovora do 50.000,00 KM, u slučaju roba i usluga, ili do 80.000,00 u slučaju radova;
 - vrijednost ugovora od 50.000,00 KM do 250.000,00 u slučaju roba i usluga, ili od 80.000,00 do 9.000.000,00 u slučaju radova;
 - vrijednost ugovora veća od 250.000,00 KM, u slučaju roba i usluga ili veća od 9.000.000,00 u slučaju radova.
- (2) Za nabave čija je vrijednost do 6.000,00 KM sklapanje ugovora može se provesti izravnom pogodbom.
- (3) Kada je vrijednost ugovora manja od 50.000,00 KM, u slučaju roba i usluga, ili manja od 80.000,00 KM, u slučaju radova, ugovorni organ može primijeniti jedan od postupaka utvrđenih Zakonom, osim sklapanja ugovora izravnom pogodbom, uz obavezu ispunjenja propisanih uvjeta za svaki postupak.
- (4) Kada je vrijednost ugovora jednaka ili veća od 50.000,00 KM a manja od 250.000,00 KM u slučaju roba i usluga, i jednaka ili veća od 80.000,00 KM a manja od 9.000.000,00 KM u slučaju radova, ugovorni organ obavezan je primijeniti jedan od postupaka utvrđenih Zakonom, osim konkurentskog zahtjeva i sklapanja ugovora izravnom pogodbom.
- (5) Kada je vrijednost ugovora u slučaju roba i usluga jednaka ili veća od 250.000,00 KM, ili jednaka ili veća od 9.000.000,00 KM u slučaju radova, ugovorni organ treba dodatno objaviti i sažetak obavijesti na engleskom jeziku na elektroničkoj stranici javnih nabava.

DIO ČETVRTI

VRSTE POSTUPAKA JAVNE NABAVE

Članak 15.

(Vrste postupaka javne nabave)

U postupku javne nabave roba, usluga ili izvršenja radova, primjenjuju se, sukladno uvjetima propisanim u članku 19., odjeljci C i D, poglavlje V Zakona, sljedeći postupci javne nabave:

- Otvoreni postupak
Otvoreni postupak je osnovni postupak nabave koji će se u pravilu primjenjivati u svim vrijednosnim pragovima sukladno članku 25. Zakona. Ostali postupci javnih nabava mogu se primjenjivati sukladno uvjetima propisanim Zakonom.
- Ograničeni postupak
U slučaju obimnih i složenih nabava može se koristiti ograničeni postupak, koji se primjenjuje na način propisan člankom 26. Zakona.
- Pregovarački postupak s objavom obavijesti o nabavi
Odsjek za opće poslove provodi pregovarački postupak sa objavom obavijesti o nabavi ukoliko su ispunjeni svi uvjeti za vrstu nabave (robu, usluge ili radove) kako je to regulirano u člancima 20. i 27. Zakona.

- Pregovarački postupak bez objave obavijesti o nabavi
Odsjek za opće poslove provodi pregovarački postupak bez objave obavijesti o nabavi ukoliko su ispunjeni uvjeti za vrstu nabave (robu, usluge ili radove) kako je to regulirano u člancima 21., 22., 23., 24. i 28. Zakona.

- Natječaj za izradu idejnog rješenja

Natječaj za izradu idejnog rješenja primjenjuje se sukladno odredbama članka 33. Zakona. Natječaj za izradu idejnog rješenja primjenjuje se kako bi ugovorni organ izabrao sudionika ili sudionike koji su ponudili najbolje rješenje, odnosno idejno rješenje s ciljem da se:

- dodijeli ugovor o javnoj nabavi usluga pobjedniku natječaja ili jednom od pobjednika natječaja za izradu idejnog rješenja ili
- dodijeli nagrada pobjedniku ili pobjednicima natječaja za izradu idejnog rješenja.

Ukoliko se ugovorni organ odluči za dodjelu ugovora, tada se provodi pregovarački postupak bez objave obavijesti o nabavi, sukladno članku 23. stavak (1) Zakona i poziva pobjednika ili pobjednike natječaja na pregovore o uvjetima ugovora.

- Natjecateljski dijalog

Natjecateljski dijalog se sprovodi sukladno odredbama članaka 29., 30. i 31. Zakona. Izbor natjecateljskog dijaloga smije se koristiti za sklapanje ugovora kada je riječ o osobito složenom predmetu nabave i ukoliko sklapanje ugovora nije moguće putem otvorenog ili ograničenog postupka javne nabave.

Članak 16.

(Postupci sklapanja ugovora male vrijednosti)

- Postupak konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda:
 - Konkurentski zahtjev za dostavljanje ponuda provodi se sukladno odredbi članka 88. Zakona i korištenjem modela konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda.
 - Kod primjene konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda ugovorni organ treba da osigura javno otvaranje ponuda.
 - Dodjela ugovora u postupku konkurentskog zahtjeva vrši se sukladno članku 89. Zakona.
 - U slučaju provođenja konkurentskog zahtjeva, obvezno se vrši objava obavijesti o nabavi na elektroničkom oglasniku javnih nabava.
- Sklapanje ugovora izravnom pogodbom:
 - Ugovor za nabavu roba, usluga ili radova čija je vrijednost jednaka ili manja od 6.000,00 KM (šest tisuća) može se sklopiti i izravnom pogodbom.
 - Uvjet za nabavu roba/usluga/radova izravnom pogodbom jeste da je nabava neophodna i žurna za neometano obavljanje povjerenih poslova, a takve nabave ne smiju se ni u kojem slučaju dijeliti kako bi se koristio ovaj način nabave uz prethodno ispitivanje tržišta i prikupljanje informativnih ponuda.
 - Izravna pogodba podrazumijeva postupak u kojem organizacione jedinice prikupljaju prijedloge cijena ili ponuda od pojedinačnog ponuditelja, davatelja usluga ili izvođača radova, a Sektor općih poslova razmatra cijenu kao uvjet za konačni ugovor.
 - Zahtjev za pokretanje postupka javne nabave izravnom pogodbom podrazumijeva da podnositelj zahtjeva dostavi točnu specifikaciju po vrsti, količini i drugim elementima predmeta nabave, a treba da sadrži i prijedlog mogućeg/ih ponuditelja. Suglasnost

Odsjeka za financije podrazumijeva da je roba koja se nabavlja sadržana u planu nabava i da postoje neutrošena sredstva u okviru odobrenog limita za te namjene. Odsjek za financijske poslove dostavlja narudžbenicu ovlaštenom licu na suglasnost, nakon čega se realizira nabava.

- e) Izuzetno od prethodnog stavka ovoga članka, nabave čija je vrijednost do 200,00 KM mogu se izravno realizirati preko blagajne ministarstva, a temeljem suglasnosti na samom računu za isporučenu robu, izvršenu uslugu ili izvedene radove. Uvjet za realiziranje ovakve nabave jeste ovjeren račun od strane zaposlenih sa posebnim ovlastima i odgovornostima, tj. naručitelja nabave.
- f) Ukoliko se nabava realizira izravnom pogodbom, obveza je Odsjeka za opće poslove da postupi sukladno odredbama Pravilnika o postupku izravne pogodbe ("Službeni glasnik BiH", br. 90/14).

DIO PETI

DOKUMENTACIJA ZA NADMETANJE

Članak 17.

(Priprema dokumentacije za nadmetanje)

- (1) Odsjek za opće poslove priprema dokumentaciju za nadmetanje propisanu za izabrani postupak nabave, postupajući sukladno odredbama Zakona, člancima 53., 54., 55. i 56. i Uputstvu za pripremu modela dokumentacije za nadmetanje i ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 90/14) (u daljnjem tekstu: Uputstvo), kao i ostalim podzakonskim aktima.
- (2) Odsjek za opće poslove objavljuje dokumentaciju za nadmetanje na elektroničkoj stranici javnih nabava i web stranici MVP BiH. Dokumentacija za nadmetanje dostavlja se i na protokol Ministarstva vanjskih poslova, radi preuzimanja od strane ponuditelja, sa jasnim naputcima o vremenu prikupljanja ponuda, eventualnim specifičnostima preuzimanja dokumentacije za nadmetanje, kao i naputcima u svezi načina i vremena dostavljanja ponuda.

Član 18.

(Sadržaj dokumentacije za nadmetanje-DZN)

- (1) Dokumentacija za nadmetanje sastoji se od sljedećih dijelova:
- opći podaci;
 - podaci o predmetu javne nabave;
 - uvjeti kvalificiranja natjecatelja/ponuditelja;
 - podaci o zahtjevu za sudjelovanje/ponudi;
 - obrasci, izjave i sl., kao i prijedlog ugovora o javnoj nabavi, odnosno okvirnog sporazuma;
 - ostali podaci.
- (2) Dokumentacija za nadmetanje treba sadržavati jasne i odgovarajuće informacije za odabrani postupak dodjele ugovora.
- (3) Dokumentacija za nadmetanje treba sadržavati minimalno informacija predviđenih člankom 53. Zakona i člankom 3. Uputstva za pripremu dokumentacije za nadmetanje i ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 90/14).
- (4) Osobe zadužene za pripremu tehničke specifikacije trebaju istu pripremiti tako da bude nediskriminatorna prema ponuditeljima i da osigura pravično i aktivno tržišno natjecanje sukladno odredbama članka 54. Zakona.
- (5) Odsjek za opće poslove ne smije koristiti savjete bilo koje osobe koja može imati bilo kakav izravni ili neizravni interes za rezultat postupka dodjele ugovora, ukoliko je vjerovatno da to može utjecati na stvarno tržišno natjecanje za odnosni ugovor.

Članak 19.

(Izmjene i dopune dokumentacije za nadmetanje)

Odsjek za opće poslove može napraviti izmjene i dopune dokumentacije za nadmetanje pod uvjetom da se one učine dostupnim zainteresiranim ponuditeljima istoga dana, a najkasnije 5 (pet) dana prije roka utvrđenog za prijem zahtjeva ili ponuda. U slučaju da takve izmjene podrazumijevaju bilo kakvu značajnu promjenu predmeta ugovora, rok za prijem zahtjeva ili ponuda će se, sukladno tome, produžiti i to za najmanje 7 (sedam) dana.

DIO ŠESTI

POVJERENSTVO ZA JAVNE NABAVE

Članak 20.

(Imenovanje povjerenstva za javne nabave)

- (1) Ministar vanjskih poslova BiH, na prijedlog Sektora za opće poslove, imenuje Povjerenstvo za javne nabave Ministarstva vanjskih poslova BiH, Odlukom o imenovanju Povjerenstva za javne nabave Ministarstva vanjskih poslova BiH (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo). Istom Odlukom imenuju se i zamjenski članovi Povjerenstva. Povjerenstvo se može imenovati na period od jedne godine.
- (2) Pored Povjerenstva iz stavka 1. ovoga članka, može se imenovati i ad hoc Povjerenstvo za provođenje pojedinog postupka javne nabave.
- (3) Povjerenstvo čine predsjednik, 2 člana i tajnik. Predsjednik Povjerenstva usmjerava rad Povjerenstva i na taj način osigurava poštivanje odredbi Zakona i podzakonskih akata. U slučaju ugovora čija procijenjena vrijednost predstavlja vrijednosni razred iz članka 14. stavci (2) i (3) Zakona, Povjerenstvo se sastoji od najmanje pet članova.
- (4) Prilikom imenovanja Povjerenstva, potrebno je voditi računa da izabrani članovi Povjerenstva poznaju propise o javnim nabavama i da najmanje jedan član Povjerenstva posjeduje posebnu stručnost u oblasti predmeta javne nabave. Prilikom imenovanja Povjerenstva mora se voditi računa da se u Povjerenstvo ne imenuju osobe koje bi mogle biti u izravnom ili neizravnom sukobu interesa, a koji je u svezi sa konkretnim postupkom javne nabave.
- (5) Ministarstvo vanjskih poslova BiH može, u slučaju potrebe ili na inicijativu Povjerenstva, angažirati stručnjake za slučajeve gdje predmet javne nabave zahtijeva specifično tehničko ili specijalizirano znanje, a sukladno članku 4. Pravilnika o uspostavljanju i radu povjerenstva za nabave ("Službeni glasnik BiH", br. 103/14).

Članak 21.

(Poslovi i zadaci Povjerenstva)

- (1) Poslovi i zadaci Povjerenstva definiraju se Odlukom o imenovanju Povjerenstva, sukladno članku 13. Zakona i člancima 4. i 5. Pravilnika o uspostavljanju i radu povjerenstva za nabave ("Službeni glasnik BiH", br. 103/14), a sadrže sljedeće:
- a) odmah nakon isteka roka za dostavljanje ponuda, preuzima dostavljene zahtjeve za sudjelovanje ili ponude, od protokola Ministarstva, odnosno od lica ovlaštenog za prijem zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda;
 - b) provodi postupak otvaranja prispjelih zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda i sačinjava zapisnik o otvaranju zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda na obrascu propisanom Uputstvom o načinu vođenja zapisnika o otvaranju ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 90/14) - u daljnjem tekstu: Uputstvo o vođenju zapisnika;
 - c) uručuje kopije zapisnika ovlaštenim predstavnicima ponuditelja koji nazoče javnom otvaranju ponuda, i

- jednu kopiju dostavlja Odsjeku za opće poslove, radi prosljeđivanja zapisnika onim ponuditeljima čiji predstavnici nisu nazočili javnom otvaranju ponuda;
- d) pregledava, ocjenjuje i uspoređuje prispjele ponude sukladno utvrđenim zahtjevima i kriterijima iz dokumentacije za nadmetanje;
 - e) sačinjava zapisnik povjerenstva o ocjeni ponuda koji ujedno predstavlja i izvješće o radu Povjerenstva. Ovaj zapisnik sadrži analizu i vrednovanje prihvatljivih ponuda, sa preporukom za dodjelu ugovora i isti se, putem Odsjeka za opće poslove, dostavlja uredu ministra, zamjenika ministra, tajnika ministarstva i pomoćnika ministra za opće poslove. Jedan primjerak zapisnika, zajedno sa svim dostavljenim zahtjevima odnosno ponudama, dostavlja se Odsjeku za opće poslove.
- (2) Povjerenstvo će analizirati sve prispjele ponude ponuditelja koji su ispunili uvjete navedene u dokumentaciji za nadmetanje i dokazali svoj pravni status, poslovni kapacitet, tehničke i kadrovske kvalifikacije (ovisno od predmeta nabave), upoređivati ih samo na temelju unaprijed utvrđenih kriterija, odabrati najpovoljniju ponudu i utvrditi sukcesivni red ostalih ponuda. Proces analize ponuda, do izbora najpovoljnije, mora biti povjerljiv.
 - (3) Predsjednik povjerenstva određuje mjesto čuvanja ponuda za vrijeme provođenja postupka nabave i odlučuje o izuzimanju ponuda od strane članova povjerenstva radi analize odnosno razmatranja istih i vodi računa o povjerljivosti postupka zajedno sa ostalim članovima komisije.
 - (4) Nakon analize i evaluacije pristiglih ponuda, Povjerenstvo daje preporuku ministru vanjskih poslova, koji donosi konačnu odluku o dodjeli ugovora.
 - (5) Ukoliko preporuka Povjerenstva ne bude prihvaćena, potrebno je sastaviti pismeni zapisnik o razlozima neprihvatanja preporuke Povjerenstva.
 - (6) Ukoliko preporuka Povjerenstva bude prihvaćena, Odsjek za opće poslove priprema Odluku o dodjeli ugovora, koja se dostavlja ministru na potpis.

DIO SEDMI**DODJELA UGOVORA I PONIŠTENJE POSTUPKA**

Članak 22.

(Dodjela ugovora)

- (1) Na temelju rezultata postupka dodjele ugovora ili okvirnog sporazuma, Odsjek za opće poslove obvezno objavljuje obavijest o dodjeli ugovora, sukladno člancima 74. i 75. Zakona. Takve obavijesti objavljuju se što je prije moguće, ali ne kasnije od 30 (trideset) dana od dana zaključenja ugovora ili okvirnog sporazuma.
- (2) Odsjek za opće poslove dostavlja izvješće o svakom postupku javne nabave Agenciji za javne nabave.

Članak 23.

(Procedura ugovaranja)

- (1) Ugovor se zaključuje sukladno elementima izabrane ponude, prema odredbama Zakona o obligacionim odnosima i ostalim općim aktima Ministarstva. Ugovor se ne može zaključiti u periodu od 15 (petnaest) dana od datuma kada su ponuditelji primili obavijest o rezultatu izbora najpovoljnije ponude, osim u slučaju primjene članka 89. stavak (3) i aneksa II dio B Zakona o javnim nabavama.
- (2) Po okončanju postupka izbora najpovoljnije ponude tj. po pravosnažnosti odluke o dodjeli ugovora, Odsjek za opće poslove, u suradnji sa Odsjekom za financije, Odsjekom za pravne poslove i podnositelje zahtjeva, pristupa pripremi

ugovora sa izabranim ponuditeljem, ili Odsjek za financije realizira nabavu ispostavljanjem narudžbenice koju potpisuje tajnik Ministarstva, odnosno, na drugi način koji je specifičan za predmetnu nabavu.

- (3) Sudionici u pripremi ugovora su odgovorni da ugovor u potpunosti mora biti sukladan sa prihvaćenom ponudom, odnosno da nikakve izmjene i dopune ugovora kojima se mijenjaju uvjeti ili tehnički elementi ponude nisu dozvoljeni. Nakon zaključenja ugovora, sva postupanja po ugovoru rješavaju se sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima.

Članak 24.

(Potpisivanje ugovora)

- (1) Pripremljeni ugovor parafiraju rukovoditelji ili ovlaštene osobe koji su sudjelovali u pripremi ugovora. Ugovor čija je vrijednost preko 10.000,00 KM dostavlja se nadležnom organu na prethodnu suglasnost, zatim ovlaštenom licu na potpis i ovjeru, a potom drugoj ugovornoj strani.
- (2) Obostrano potpisani ugovor Odsjek za opće poslove dostavlja protokolu na evidentiranje, sa jasnim nuputcima kome i u koliko primjera treba dostaviti ugovor. Ugovor se obvezno dostavlja drugoj ugovornoj strani u broju primjeraka kako je i predviđeno ugovorom, jedan primjerak zadržava Odsjek za opće poslove, jedan se dostavlja podnosiocu zahtjeva, dok se jedan primjerak dostavlja Odsjeku za financije.

Članak 25.

(Realiziranje ugovora)

- (1) Podnositelji zahtjeva za javnu nabavu dužni su obezbijediti uvjete za nesmetano realiziranje ugovorenog posla kao i pratiti realizaciju ugovora sa tehnološke strane, a Odsjek za financije sa finansijske strane.
- (2) Osobe zadužene za prijem robe, usluge ili radova dužne su i odgovorne obezbijediti da kvantitativni i kvalitativni prijem bude sukladan sa potpisanim ugovorom.

Članak 26.

(Čuvanje dokumentacije)

Zaključeni ugovori o nabavi, zahtjevi, ponude, dokumentacija za nadmetanje i dokumenti koji se odnose na ispitivanje i ocjenjivanje zahtjeva i ponuda, kao i svi drugi dokumenti vezani za javne nabave, čuvaju se u Odsjeku za Opće poslove, sukladno zakonima BiH i općim aktima Ministarstva koji se odnose na arhiviranje.

Članak 27.

(Poništenje postupka)

- (1) Kada je postupak dodjele ugovora pokrenut putem objave obavijesti o javnoj nabavi, isti će biti okončan samo u slučajevima navedenim u članku 69. stavci (2) i (3) Zakona.
- (2) Povjerenstvo može dati preporuku za poništenje postupka nabave i u slučaju da ustanovi samostalno ili na temelju prigovora ponuditelja da su od strane Ministarstva učinjene bitne povrede postupka nabave koje nije moguće ispraviti bez poništavanja postupka nabave, jer se tim povredama dovodi u pitanje ostvarivanje načela javnih nabava (nediskriminacija, jednak tretman, zakonitost).

DIO OSMI**POSTUPAK NABAVE U DIPLOMATSKO-KONZULARNIM PREDSTAVNIŠTVIMA BiH**

Članak 28.

(Nabave u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine)

- (1) Nabave za potrebe diplomatsko-konzularnih predstavništava Bosne i Hercegovine vrše se sukladno posebnom Pravilniku o ugovorima koje dodjeljuju diplomatsko-

konzularna predstavništva i misije BiH, a u skladu sa člankom 8. stavak (5) Zakona.

- (2) Nabave za potrebe DKP BiH čija je procijenjena vrijednost jednaka ili veća od 250.000,00 KM u slučaju roba i usluga ili jednaka ili veća od 9.000.000,00 KM u slučaju radova, provode se u sjedištu Ministarstva vanjskih poslova BiH, sukladno Zakonu o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", broj 90/14) i drugim podzakonskim aktima.

Članak 29.

(Stalni odbor Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine)

- (1) Ministarstvo vanjskih poslova BiH imenovat će Stalni odbor MVP BiH za postupanje po žalbama, a u svezi procedura ugovaranja nabava u DKP BiH.
- (2) Stalni odbor MVP BiH imenuje se Odlukom ministra vanjskih poslova BiH na period od godinu dana.
- (3) Stalni odbor MVP BiH sastoji se od 3 člana i tehničkog tajnika, koji donose Odluku po žalbi u pisanoj formi, u roku od 15 dana od dana prijema žalbe. Odluka se donosi na jednom od jezika u zvaničnoj uporabi u Bosni i Hercegovini.

DIO DEVETI POSTUPAK PO ŽALBI

Članak 30.

(Uputa o pravnom lijeku)

U svim odlukama o rezultatima postupka nabave, kao i u odlukama po žalbi obvezno se navodi pouka o pravnom lijeku, sukladno člancima 99. i 101. Zakona.

Članak 31.

(Žalbeni postupak)

- (1) Priprema odgovora na žalbu i obrazloženje odluke, kada je Odluka donesena na temelju preporuke Povjerenstva, zadatak je Povjerenstva za nabave, koje će postupati sukladno članku 100. Zakona.
- (2) Po prijemu pismene žalbe, koja se prosljeđuje Povjerenstvu za nabave radi pripreme prijedloga odgovora, odnosno odluke po žalbi, obustavlja se postupak dodjele ugovora (Odsjek za opće poslove zapisnički konstatira obustavljanje postupka nabave), dok se žalba u potpunosti ne razmotri.
- (3) Povjerenstvo, postupajući po žalbi, u roku od pet dana od dana zaprimanja žalbe ili na temelju osobnih saznanja o činjeničnom stanju provedenog postupka nabave do

zaključenja ugovora, zauzima konačne stavove na temelju kojih daje preporuku ministru da donese:

- a) Zaključak kojim se odbacuje žalba zbog neblagovremenosti, nedopuštenosti ili ako je izjavljena od neovlaštenog lica. Žalilac ima mogućnost podnošenja žalbe Uredu za razmatranje žalbi i to u roku od 10 dana od dana prijema zaključka.
 - b) Zaključak kojim se prihvata žalba za dio ili cijelokupan postupak nabave, za donesenu Odluku o dodjeli ugovora u slučajevima kada Povjerenstvo utvrdi da postoje bitne povrede postupka (nepravilno bodovanje, nejednak tretman ponuditelja, nedostatak dokumenata koji predstavljaju bitan aspekt ponude i slično), sa nalogom za njihovo otklanjanje i donošenje novih odluka o dodjeli ugovora na temelju novotvrđenih činjenica.
- (4) Povjerenstvo, postupajući po žalbi za koju utvrdi da je blagovremena, dopuštena i izjavljena od ovlaštenog lica, ali je neosnovana, priprema izjašnjenje na istu. Povjerenstvo u roku od 5 dana od datuma zaprimanja žalbe, prosljeđuje kompletan spis Uredu za razmatranje žalbi na dalje razmatranje.

DIO DESETI PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

(Prijelazne i završne odredbe)

Na pitanja koja nisu regulirana ovim Pravilnikom primjenjivat će se odredbe Zakona o javnim nabavama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14), drugih zakonskih propisa kojima se reguliraju pitanja javnih nabava u Bosni i Hercegovini, kao i podzakonskih akata.

Članak 33.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu 8 dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o procedurama provođenja postupka javne nabave broj 09/1-22-34-37212/12 od 22. listopada 2012. godine.

Broj 09/2-2-int-650/15

Ožujka 2015. godine

Sarajevo

Ministar

Dr. Zlatko Lagumdžija, v. r.

ORGANIZACIONA JEDINICA: _____

(Privitak br. 1)

Broj: _____
Sarajevo, _____ godine**SEKTOR ZA OPĆE POSLOVE****Predmet: Zahtjev za pokretanje postupka nabave**

1. Na temelju ukazane potrebe, podnosimo zahtjev za pokretanje postupka nabave za:

2. Procijenjena vrijednost nabave iznosi _____ bez PDV-a, odnosno _____ sa PDV-om.

3. Podnositelj zahtjeva ima saznanja da potencijalni ponuditelji u predmetnoj nabavi mogu biti:

1) _____

2) _____

3) _____

što ne isključuje i druge ponuditelje. U privitku su točne adrese i kontakt telefoni navedenih ponuditelja (ukoliko ih ima), kao i **detaljna specifikacija nabave**.**PODNOŠITELJ ZAHTJEVA**

.....

ODSJEK ZA FINACIJE1. Sredstva za ovu namjenu **jesu/nisu** osigurana u Proračunu Ministarstva vanjskih poslova BiH za _____ godinu, u okviru ekonomskog koda: _____.**RUKOVODITELJ ODSJEKA ZA FINACIJE**

Sarajevo,.....

.....

На основу члана 99. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09), Закона о јавним набавкама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 39/14), министар иностраних послова Босне и Херцеговине доноси

**ПРАВИЛНИК
О ИНТЕРНИМ ПРОЦЕДУРАМА У ПОСТУПКУ
ЈАВНИХ НАБАВКИ РОБА, УСЛУГА И РАДОВА У
СЈЕДИШТУ МИНИСТАРСТВА ИНОСТРАНИХ
ПОСЛОВА БиХ**

**ДИО ПРВИ
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**

Члан 1.

(Предмет и дефиниције)

Правилником о интерним процедурама у поступку јавних набавки роба, услуга и радова у сједишту Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Правилник) уређују се поступци, услови, овлаштења и одговорности у поступцима јавне набавке роба, вршењу услуга и извођењу радова у сједишту Министарства иностраних послова БиХ, а у складу са одредбама Закона о јавним набавкама Босне и Херцеговине и подзаконских аката (у даљем тексту: Закон).

Члан 2.

(План јавних набавки)

Финансијска средства за реализацију јавних набавки утврђују се Планом набавки Министарства иностраних послова БиХ, у оквиру одобреног Буџета за текућу буџетску годину.

Члан 3.

(Утврђивање приједлога плана)

Приједлог Плана набавки за буџетску годину утврђује Сектор општих послова, на приједлог основних организационих јединица дефинисаних чланом 5. Правилника о унутрашњој организацији Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине и дипломатско конзуларних представништава БиХ. План набавки одобрава министар иностраних послова БиХ.

Члан 4.

(Садржај плана набавки)

План набавки обухвата:

- план набавки за сједиште Министарства,
- план набавки за потребе дипломатско-конзуларне мреже,
- средства резервисана за набавке путем директног споразума и за ванпланске набавке.

План набавки обавезно садржи:

- предмет набавке,
- укупна вриједност набавке,
- поступак набавке,
- динамика реализације набавке.

**ДИО ДРУГИ
ПРОВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА ЈАВНИХ НАБАВКИ**

Члан 5.

(Подносиоци захтјева за набавке)

Подносиоци захтјева за покретање поступка јавне набавке, у смислу овог Правилника, су основне организационе јединице или у оквиру њих унутрашње организационе јединице утврђене чланом 5. Правилника о унутрашњој организацији Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине.

Члан 6.

(Надлежност и одговорност подносилаца захтјева за набавке)

Надлежност и одговорност носилаца захтјева је да, уважавајући усвојени буџет тј. планирана средства по утврђеним намјенама, потребе организационе јединице, залихе којима се располаже, праћењем спољних околности које могу дјеловати на благовремено извршавање послова, а у оквиру дјелокруга послова повјерених Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Министарства иностраних послова БиХ, предузимају благовремене активности на:

- подношењу захтјева за доношење одговарајуће одлуке о покретању поступка јавне набавке,
- учешћу у припреми тендерске документације у дијелу који се односи на предмет набавке,
- учешћу у припреми уговора о набавци након проведеног поступка јавне набавке,
- праћењу реализације уговора по основу послова који су у дјелокругу рада организационе јединице (техничке, правне, економске) зависно о кадровским, локацијским, организационим околностима као и специфичностима набавке које су везане за сам предмет набавке.

Члан 7.

(Покретање поступка јавне набавке)

- (1) Подносилац захтјева из члана 6. овог Правилника, иницира покретање поступка јавне набавке подношењем Захтјева за доношење Одлуке о покретању поступка јавне набавке.
- (2) Захтјев за доношење Одлуке о покретању поступка јавне набавке подноси се Сектору општих послова.
- (3) Захтјев за доношење Одлуке о покретању поступка јавне набавке, за предмет набавке за који постоји важећи Уговор о набавци, подноси се најкасније 60 дана прије дана истека Уговора.

Члан 8.

(Садржај захтјева за набавке)

- (1) Подносиоци захтјева су дужни у захтјеву за доношење Одлуке о покретању поступка јавне набавке детаљно описати предмет набавке, дати основне техничке карактеристике предмета набавке у складу са усвојеним стандардима и законским прописима, дефинисати количине предмета набавке, те навести износ процијенених средстава за реализацију набавке без укљученог ПДВ-а, односно са укљученим ПДВ-ом.
- (2) Подносилац захтјева, уколико располаже са знањима о потенцијалним понуђачима који могу реализовати набавку, даје податке о истим на захтјеву, који се могу употријебити у случају провођења преговарачког поступка, конкурентског захтјева, односно директног споразума.
- (3) Образац захтјева за покретање поступка јавне набавке саставни је дио овог Правилника (Прилог бр. 1.).

Члан 9.

(Сагласност о обезбијеђености средстава у буџету)

Одсјек за финансије провјерава да ли захтјев испуњава садржајно све елементе за покретање поступка јавне набавке, односно да је приједлог за реализацију набавке у финансијском смислу у складу са усвојеним буџетом и да су обезбијеђена средства за реализацију исте, те да реализација набавке неће угрозити финансијску стабилност у функционисању Министарства иностраних послова БиХ. Уколико захтјев испуњава услове за реализацију у финансијском смислу, Одсјек за финансије даје сагласност на захтјев и

уноси економски код, те прослијеђује исти Одсјеку за опште послове, на даље поступање.

Члан 10.

(Провјеравање исправности садржаја захтјева)

- (1) Одсјек за опште послове провјерава да ли захтјев садржајно испуњава услове садржане у тачкама 1. и 2., члан 8. овог Правилника. Уколико захтјев испуњава све услове и постоји претходно дата сагласност Одсјека за финансије, Одсјек за опште послове доноси Одлуку о покретању поступка јавне набавке.
- (2) Захтјев за набавку који не садржи битне елементе наведене у члану 8. овог Правилника, вратити ће се према подносиоцу захтјева са образложењем одбијања.

Члан 11.

(Покретање поступка)

- (1) Покретање поступка јавне набавке се врши на основу Одлуке о покретању поступка јавне набавке.
- (2) На основу приједлога Сектора за опште послове министар иностраних послова Босне и Херцеговине, или друго лице овлаштено од стране министра доноси Одлуку о покретању поступка јавне набавке.
- (3) Одлука садржи констатацију да се одобрава реализација, износ средстава одобрених за реализацију, извор за финансирање набавке (економски код), одредбу о врсти поступка путем којег ће се провести конкретна набавка, те констатацију да поступак проводе Одсјек за опште послове и Комисија за јавне набавке, односно Одсјек за опште послове и ад хоц Комисија, уколико је иста формирана за провођење конкретног поступка набавке.
- (4) Одлука о покретању поступка јавне набавке се може донијети и у случају да се укаже потреба за покретањем поступка јавних набавки за робе, услуге или радове који нису предвиђени Планом јавних набавки, уколико за то постоје обезбијеђена буџетска средства и оправдан интерес.

Члан 12.

(Провођење поступка јавне набавке)

Одлуку о покретању поступка јавне набавке проводе Одсјек за опште послове и Комисија за јавне набавке, односно Одсјек за опште послове и ад хоц Комисија уколико је иста формирана за провођење конкретног поступка набавке, у складу са Законом и овим Правилником, за сваки од могућих поступака набавке.

ДИО ТРЕЋИ ВРИЈЕДНОСНИ РАЗРЕДИ

Члан 13.

(Процијењена вриједност јавне набавке)

- (1) Процијењена вриједност уговора о јавној набавци, односно вриједносни разреди утврђују се у складу са чланом 14. и 15. Закона.
- (2) Процјену вриједности уговора врши носилац захтјева уз консултације са Одсјеком за финансије.
- (3) Уколико предвиђена набавка доведе до додјеле неколико уговора који се додјељују истовремено, укупна вриједност набавке за све уговоре ће бити једнака укупној процијењеној вриједности набавке.
- (4) Није дозвољено дијељење предмета уговора са намјером избјегавања примјене поступка набавке утврђених Законом.

Члан 14.

(Вриједносни разреди јавне набавке)

- (1) Према процијењеној вриједности уговора о јавној набавци, постоје сљедећи вриједносни разреди:

- а) вриједност уговора до 6.000,00 КМ, у случају роба, услуга или радова;
 - б) вриједност уговора до 50.000,00 КМ, у случају роба и услуга, или до 80.000,00 у случају радова;
 - ц) вриједност уговора од 50.000,00 КМ до 250.000,00 у случају роба и услуга, или од 80.000,00 до 9.000.000,00 у случају радова;
 - д) вриједност уговора већа од 250.000,00 КМ, у случају роба и услуга, или већа од 9.000.000,00 у случају радова.
- (2) Директни поступак може се провести за набавке чија је вриједност до 6.000,00 КМ.
 - (3) Када је вриједност уговора мања од 50.000,00 КМ, у случају роба и услуга, или мања од 80.000,00 КМ, у случају радова, уговорни орган може примијенити један од поступака утврђених Законом, изузев директног споразума, уз обавезу испуњења прописаних услова за сваки поступак.
 - (4) Када је вриједност уговора једнака или већа од 50.000,00 КМ а мања од 250.000,00 КМ у случају роба и услуга, и једнака већа од 80.000,00 КМ а мања од 9.000.000,00 КМ у случају радова, уговорни орган обавезан је примијенити један од поступака утврђених Законом изузев конкурентског захтјева и директног споразума.
 - (5) Када је вриједност уговора у случају роба и услуга једнака или већа од 250.000,00 КМ, или једнака или већа од 9.000.000,00 КМ у случају радова, уговорни орган дужан је додатно огласити и сажетак обавјештења на енглеском језику на порталу јавних набавки.

ДИО ЧЕТВРТИ ВРСТЕ ПОСТУПАКА ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Члан 15.

(Врсте поступака јавне набавке)

У поступку јавне набавке роба, услуга или извршењу радова, примјењују се, према условима прописаним у члану 19., одјељку Ц и Д и поглављу V Закона, сљедећи поступци јавних набавки:

- а) Отворени поступак
Отворени поступак је основни поступак набавке који ће се у правилу примјењивати у свим вриједносним разредима и у складу са чланом 25. Закона. Остали облици јавних набавки могу се користити у складу са условима прописаним Законом.
- б) Ограничени поступак
У случају обимних и сложених набавки може се користити ограничени поступак, који се проводи на начин прописан чланом 26. Закона.
- ц) Преговарачки поступак са објављивањем обавјештења о набавци
Одсјек за опште послове проводи преговарачки поступак са објављивањем обавјештења о набавци уколико су испуњени сви услови за врсту набавке (робу, услуге или радове) како је то регулисано у члану 20. и 27. Закона.
- д) Преговарачки поступак без објављивања обавјештења о набавци
Одсјек за опште послове проводи преговарачки поступак без објављивања обавјештења о набавци уколико су испуњени услови за врсту набавке (робу, услуге или радове) како је то регулисано у члану 21., 22., 23., 24. и 28. Закона.
- е) Конкурс за израду идејног рјешења

Конкурс за израду идејног рјешења се проводи у складу са одредбама члана 33. Закона. Конкурс за израду идејног рјешења проводи се како би уговорни орган изабрао учесника или учеснике који су понудили најбоље рјешење, односно идејно рјешење с циљем да се:

- додијели уговор о јавној набавци услуга побједнику конкурса или једном од побједника конкурса за израду идејног рјешења или
- додијели награда побједнику или побједницима конкурса за израду идејног рјешења.

Уколико се уговорни орган одлучи за додјелу уговора тада се проводи преговарачки поступак без објаве обавјештења о набавци, у складу са чланом 23. став (1) Закона, тако што позива побједника или побједнике конкурса на преговоре о условима уговора.

ф) Такмичарски дијалог

Такмичарски дијалог се проводи у складу са одредбама члана 29., 30. и 31. Закона.

Избор такмичарског дијалога допуштен је ако је ријеч о нарочито сложеном предмету набавке и ако закључивање уговора није могуће путем отвореног или ограниченог поступка јавне набавке.

Члан 16.

(Поступци склапања уговора мале вриједности)

- (1) Поступак конкурентског захтјева за достављање понуда
 - а) Конкурентски захтјев за достављање понуда проводи се у складу са одредбом члана 88. Закона и кориштење модела конкурентског захтјева за достављање понуда.
 - б) Код примјене конкурентског захтјева за доставу понуда уговорни орган дужан је предвидјети јавно отварање понуда.
 - ц) Додјела уговора у поступку конкурентског захтјева врши се у складу са чланом 89. Закона.
 - д) У случају провођења конкурентског захтјева обавезно се објављује додатно обавјештење о набавци на порталу јавних набавки.
- (2) Директни споразум
 - а) Уговор за набавку роба, услуга или радова чија је вриједност једнака или мања од износа 6.000,00 КМ (шест хиљада) може се додијелити и путем директног споразума.
 - б) Услов за набавку роба/услуга/радова путем директног споразума је да је набавка неопходна и хитна за несметано извршавање повјерених послова, те се такве набавке не смију ни у ком случају дијелити како би се користио овај начин набавке уз претходно испитивање тржишта и прикупљање информативних понуда.
 - ц) Директни споразум подразумијева поступак у којем организационе јединице прикупљају приједлоге цијена или понуда од појединачног добављача, даваоца услуга или извођача радова а сектор општих послова разматра ту цијену као услов за коначни споразум.
 - д) Захтјев за покретање поступка јавне набавке путем директног споразума подразумијева да носилац захтјева достави тачну спецификацију по врсти, количини и другим елементима предмета набавке, а треба да садржи и приједлог могућег/их добављача. Сагласност Одсјека за финансије подразумијева да је роба која се набавља

обухваћена планом набавки и да постоје неутрошена средства у оквиру одобреног лимита за те намјене. Одсјек за финансијске послове доставља наруџбеницу овлашћеном лицу на сагласност, након чега се реализује набавка.

- е) Изузетно од претходног става овог члана, набавке чија је вриједност до 200,00 КМ, могу се непосредно реализовати путем благајне, на основу сагласности на самом рачуну за испоручену робу, извршену услугу или изведене радове. Услов за реализацију овакве набавке је овјерен рачун од стране запосленика са посебним овлашћењима и уговорностима тј. наручиоца набавке.
- ф) Уколико се набавка реализује путем директног споразума, обавеза је Одсјека за опште послове да поступа у складу са одредбама Правилника о поступку директног споразума ("Службени гласник БиХ", бр. 90/14).

ДИО ПЕТИ

ТЕНДЕРСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Члан 17.

(Припрема тендерске документације)

- (1) Одсјек за опште послове припрема тендерску документацију предвиђену за изабрани поступак набавке, поступајући у складу са одредбама Закона члан 53., 54., 55. и 56. и у складу са Упутством за припрему модела тендерске документације и понуда ("Службени гласник БиХ", бр. 90/14) у даљем тексту: Упутство, као и осталим подзаконским актима.
- (2) Одсјек за опште послове објављује тендерску документацију на порталу јавних набавки и на веб страници МИП БиХ. Тендерска документација доставља се и на протокол Министарства иностраних послова, ради предаје тендерске документације потенцијалним добављачима, са јасним упутама о периоду прикупљања понуда, евентуалним специфичностима преузимања тендерске документације, те упутама у вези начина и времена достављања понуда.

Члан 18.

(Садржај тендерске документације - ТД)

- (1) Тендерска документација састоји се од сљедећих дијелова:
 - општи подаци;
 - подаци о предмету јавне набавке;
 - услови за квалификацију кандидата/понуђача;
 - подаци о захтјеву за учешће/понуди;
 - обрасци, изјаве и сл., те приједлог уговора о јавној набавци, односно оквирног споразума;
 - остали подаци.
- (2) Тендерска документација треба садржавати јасне и одговарајуће информације за одабрани поступак додјеле уговора.
- (3) Тендерска документација треба садржавати минимално информација предвиђених чланом 53. Закона и чланом 3. Упутства за припрему ТД и понуда ("Службени гласник БиХ", бр. 90/14).
- (4) Лица задужена за припрему техничке спецификације дужна су исту припремити тако да буде недискриминаторна према добављачима и да осигуравају правичну и активну конкуренцију сходно одредбама члана 54. Закона.
- (5) Одсјек за опште послове не смије користити савјете било које особе која може имати било какав директни или индиректни интерес за исход поступка додјеле

уговора уколико је вјероватно да то може утјецати на стварну конкуренцију за односни уговор.

Члан 19.

(Измјене и допуне тендерске документације)

Одсјек за опште послове може направити измјене и допуне тендерске документације под условом да се оне учине доступним заинтересираним добављачима истог дана, а најкасније 5 (пет) дана прије рока утврђеног за пријем захтјева или понуда. У случају да такве измјене подразумевају било какву суштинску промјену предмета уговора, рок за пријем захтјева или понуда ће се сходно томе продужити и то најмање за 7 (седам) дана.

ДИО ШЕСТИ

КОМИСИЈА ЗА ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Члан 20.

(Именовање комисије за јавне набавке)

- (1) Министар иностраних послова БиХ, на приједлог Сектора за опште послове, именује Комисију за јавне набавке Министарства иностраних послова БиХ, Одлуком о именовању Комисије за јавне набавке Министарства иностраних послова БиХ (у даљем тексту Комисија). Истом Одлуком именују се и зајменски чланови Комисије. Комисија се може именовати на период до једне године.
- (2) Поред Комисије из става 1. овог члана, може се именовати и ад хок Комисија за провођење појединог поступка јавне набавке.
- (3) Комисија се састоји од предједавајућег, 2 члана Комисије и секретара. Предједавајући Комисије усмјерава рад Комисије и на тај начин осигурава поштивање одредби Закона и подзаконских аката. У случају уговора чија процијењена вриједност представља вриједносни разред из члана 14. став (2) и (3) Закона, Комисија се састоји од најмање пет чланова.
- (4) Приликом именовања Комисије, потребно је водити рачуна да изабрани чланови Комисије познају прописе о јавним набавкама, и да најмање један члан Комисије посједује посебну стручност у области предмета јавне набавке. Приликом именовања Комисије мора се водити рачуна да се у Комисију не именују особе које би могле бити у директном или индиректном сукобу интереса који је у вези са конкретним поступком јавне набавке.
- (5) Министарство иностраних послова БиХ може, у случају потребе или на иницијативу Комисије, ангажовати стручњаке за случајеве гдје предмет јавне набавке захтијева специфично техничко или специјализирано знање, а у складу са чланом 4. Правилника о успостављању и раду комисије за набавке ("Службени гласник БиХ", бр. 103/14).

Члан 21.

(Послови и задаци Комисије)

- (1) Послови и задаци Комисије дефинишу се Одлуком о именовању Комисије, у складу са чланом 13. Закона и чланом 4. и 5. Правилника о успостављању и раду Комисије за набавке ("Службени гласник БиХ", бр. 103/14), а садрже сљедеће:
 - а) одмах након истека рока за достављање понуда, преузима достављене захтјеве за учешће односно понуде од протокола Министарства, односно од лица овлаштеног за пријем захтјева за учешће односно понуда;
 - б) проводи поступак отварања приспјелих захтјева за учешће односно понуда, те сачињава записник о отварању захтјева за учешће односно понуда на

образцу прописаном Упутством о начину вођења записника о отварању понуда ("Службени гласник БиХ", бр. 90/14) - у даљем тексту; Упутство о вођењу записника;

- с) уручује копије записника овлашћеним представницима понуђача који присуствују јавном отварању понуда, те једну копију доставља Одсјеку за опште послове, ради прослијеђивања записника оним понуђачима чији представници нису присуствовали јавном отварању понуда;
 - д) прегледава, оцјењује и успоређује приспјеле понуде у складу са утврђеним захтјевима и критеријима из тендерске документације;
 - е) сачињава записник комисије о оцјени понуда који уједно представља и извјештај о раду Комисије. Овај записник садржи анализу и вредновање прихватљивих понуда, са препоруком за додјелу уговора и исти се, путем Одсјека за опште послове, доставља кабинету министра, кабинету замјеника министра, кабинету секретара, те кабинету помоћника министра за опште послове. Један примјерак записника, заједно са свим достављеним захтјевима односно понудама, се доставља Одсјеку за опште послове.
- (2) Комисија ће анализирати све приспјеле понуде понуђача који су испунили услове наведене у тендерској документацији и доказали свој правни статус, пословни капацитет, техничке и кадровске квалификације (зависно од предмета набавке), упоређивати их само на бази унапријед утврђених критерија, одабрати најповољнију понуду и утврдити сукцесивни ред осталих понуда. Процес анализе понуда, до избора најповољније, мора бити повјерљив.
 - (3) Предсједник комисије одређује мјесто чувања понуда за вријеме провођења поступка набавке и одлучује о изузимању понуда од стране чланова комисије ради анализе односно разматрања истих, те води рачуна о повјерљивости поступка заједно са осталим члановима комисије.
 - (4) Након анализе и евалуације пристиглих понуда, Комисија даје препоруку министру иностраних послова, који доноси коначну одлуку о додјели уговора.
 - (5) Уколико препорука Комисије не буде прихваћена, потребно је саставити писмени записник о разлозима неприхватања препоруке Комисије.
 - (6) Уколико препорука Комисије буде прихваћена, Одсјек за опште послове припрема Одлуку о додјели уговора, која се доставља министру на потпис.

ДИО СЕДМИ

ДОДЈЕЛА УГОВОРА И ПОНИШТЕЊЕ ПОСТУПКА

Члан 22.

(Додјела уговора)

- (1) На основу резултата поступка додјеле уговора или оквирног споразума, Одсјек за опште послове обавезно објављује обавјештење о додјели уговора у складу са чланом 74. и 75. Закона. Таква обавјештења објављују се што је прије могуће, али не касније од 30 (тридесет) дана по закључењу уговора или оквирног споразума.
- (2) Одсјек за опште послове доставља извјештај о сваком поступку јавне набавке Агенцији за јавне набавке.

Члан 23.

(Процедура уговарања)

- (1) Уговор се закључује у складу са елементима изабране понуде, према одредбама Закона о облигационим односима и осталим опћим актима Министарства.

Уговор се не може закључити у периоду од 15 (петнаест) дана од датума када су понуђачи обавијештени о резултату избора најповољније понуде, осим у случају примјене члана 89. став (3) и анекса II дио Б Закона о јавним набавкама.

- (2) По окончању поступка избора најповољније понуде тј. по правоснажности одлуке о додјели уговора, Одсјек за опште послове, у сарадњи са Одсјеком за финансије, Одсјеком за правне послове и носиоцем захтјева, приступила припреми уговора са изабраним понуђачем, или Одсјек за финансије реализује набавку испостављањем наруџбенице коју потписује секретар Министарства, односно на други начин који је карактеристичан за предметну набавку.
- (3) Учесници у припреми уговора су одговорни да уговор у потпуности мора бити у складу са прихваћеном понудом, односно да никакве измјене и допуне уговора којима се мијењају услови ли технички елементи понуде нису дозвољени. Након закључења уговора сва поступања по уговору рјешавају се у складу са одредбама Закона о облигационим односима.

Члан 24.

(Потписивање уговора)

- (1) Припремљени уговор парафирају руководиоци или овлаштена лица, који су учествовали у припреми уговора. Уговор чија је вриједност преко 10.000,00 КМ доставља надлежном органу на претходну сагласност, потом овлашћеном лицу на потпис и овјеру, а затим шаље другој уговорној страни.
- (2) Обојстрано потписани уговор Одсјек за опште послове доставља протоколу на евидентирање, са прецизном упутом коме и у колико примјерака треба доставити уговор. Уговор се обавезно доставља другој уговорној страни у броју примјерака како је и предвиђено уговором, један примјерак задржава Одсјек за опште послове, један примјерак се доставља носиоцу захтјева, док се један примјерак доставља Одсјеку за финансије.

Члан 25.

(Реализација уговора)

- (1) Подносиоци захтјева за јавну набавку су дужни обезбиједити услове за несметану реализацију уговореног посла као и пратити реализацију уговора са технолошке стране, а Одсјек за финансије са финансијске стране.
- (2) Лица задужена за пријем робе, услуге или радова дужна су и одговорна обезбиједити да квантитативни и квалитативни пријем буде у складу са потписаним уговором.

Члан 26.

(Чување документације)

Закључени уговори о набавци, захтјеви, понуде, тендерска документација и документи који се односе на испитивање и оцјењивање захтјева и понуда, као и сви други документи везани за јавне набавке, чувају се у Одсјеку за Опће послове, у складу са законима БиХ и опћим актима Министарства који се односе на архивирање.

Члан 27.

(Поништење поступка)

- (1) Када је поступак додјеле уговора покренут путем објављивања обавјештења о јавној набавци, он може бити окончан само у случајевима наведеним у члану 69. став (2) и (3) Закона.
- (2) Комисија може дати препоруку за поништење поступка набавке и у случају да установи самостално или на основу приговора понуђача да су од стране Министар-

ства учињене битне повреде поступка набавке које није могуће исправити без поништавања поступка набавке јер се тим повредама доводи у питање остваривање принципа јавних набавки (недискриминација, једнак третман, законитост).

ДИО ОСМИ ПОСТУПАК НАБАВКЕ У ДИПЛОМАТСКО- КОНЗУЛАРНИМ ПРЕДСТАВНИШТВИМА БиХ

Члан 28.

(Набавке у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине)

- (1) Набавке за потребе дипломатско-конзуларних представништава Босне и Херцеговине врше се у складу са посебним Правилником о уговорима које додјељују дипломатско-конзуларна представништва и мисије БиХ, а у складу са чланом 8. став (5) Закона.
- (2) Набавке за потребе ДКП БиХ чија је процијењена вриједност једнака или већа од 250.000,00 КМ у случају роба и услуга или једнака или већа од 9.000.000,00 у случају радова проводе се у сједишту Министарства иностраних послова БиХ у складу са Законом о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", број 90/14) и другим подзаконским актима.

Члан 29.

(Стални одбор Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине)

- (1) Министарство иностраних послова БиХ именоване Стални одбор МИП БиХ за поступање по жалбама а везано за процедуре уговарања набавки у ДКП БиХ.
- (2) Стални одбор МИП БиХ именује се Одлуком министра иностраних послова БиХ на период од годину дана.
- (3) Стални одбор МИП БиХ, састоји се од 3 члана и техничког секретара, који доносе Одлуку по жалби у писаној форми у року од 15 дана од дана пријема жалбе. Одлука се доноси на једном од језика у званичној употреби у Босни и Херцеговини.

ДИО ДЕВЕТИ ПОСТУПАК ПО ЖАЛБИ

Члан 30.

(Поука о правном лијеку)

У свим одлукама о резултатима поступка набавке, као и у одлукама поводом жалби обавезно се наводи поука о правном лијеку у складу са чланом 99. и 101. Закона.

Члан 31.

(Поступак по жалби)

- (1) Припрема одговора на жалбу и образложење одлуке, када је Одлука донесена на основу препоруке Комисије, задатак је Комисије за набавке која ће поступати у складу са чланом 100. Закона.
- (2) По пријему писмене жалбе, која се прослијеђује Комисији за набавке ради припреме приједлога одговора, односно одлуке по жалби, обуставља се поступак додјеле уговора (Одсјек за опште послове констатује записнички обустављање поступка набавке), док се жалба у потпуности не размотри.
- (3) Комисија, поступајући по жалби, у року од пет дана од дана запримања жалбе или на основу властитих сазнања о чињеничном стањуведеног поступка набавке до закључења уговора, заузима коначне ставове на основу којих даје препоруку министру да донесе:
 - a) Закључак којим се одбацује жалба због неблаговремености, недопуштености или ако је изјављена од неовлашћеног лица. Жалилац има могућност

- одношења жалбе Уреду за разматрање жалби и то у року од 10 дана од дана пријема закључка.
- b) Закључак којим се прихвата жалба за дио или цијели поступак набавке, за донесену Одлуку о додјели уговора у случајевима када Комисија установи да постоје битне повреде поступка (неправилно бодовање, неједнак третман понуђача, недостатак докумената који представљају битан аспект понуде и слично), са налогом за њихово отклањање и доношење нових одлука о додјелу уговора на бази новоутврђених чињеница.
- (4) Комисија, поступајући по жалби за коју утврди да је благовремена, допуштена и изјављена од овлаштеног лица, али је неоснована, припрема изјашњење на исту. Комисија у року од 5 дана од датума запримања жалбе, прослијеђује комплетан спис Уреду за разматрање жалби на даље разматрање.

ДИО ДЕСЕТИ ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 32.

(Прелазне и завршне одредбе)

На питања која нису регулисана овим Правилником примјењиват ће се одредбе Закона о јавним набавкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/14), те других законских прописа којима се регулишу питања јавних набавки у Босни и Херцеговини као и подзаконских аката.

Члан 33.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу 8 дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ступањем на снагу овог Правилника престаје да важи Правилник о процедурама провођења поступка јавне набавке број 09/1-22-34-37212/12 од 22. октобра 2012. године.

Број 09/2-2-инт-650/15
Марта 2015. године
Сарајево

Министар
Др **Златко Лагумџија**, с. р.

Сарајево, Године

ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА: _____

(Прилог бр. 1)

Број: _____
Сарајево, године

СЕКТОР ЗА ОПШТЕ ПОСЛОВЕ

Предмет: Захтјев за покретање поступка набавке

1. На основу указане потребе, подносимо захтјев за покретање поступка набавке за:

2. Процјењена вриједност набавке износи: _____ без ПДВ-а, односно _____ са ПДВ-ом.

3. Подносилац захтјева има сазнања да потенцијални понуђачи у предметној набавци могу бити:

1) _____

2) _____

3) _____

што не искључује и друге понуђаче. У прилогу су тачне адресе и контакт телефони наведених понуђача (ако их има), као и детаљна спецификација набавке.

ПОДНОСИОЦ ЗАХТЈЕВА

ОДСЈЕК ЗА ФИНАНСИЈЕ

1. Средства за ову намјену јесу/нису обезбијеђена у Буџету Министарства иностраних послова БиХ за г., у оквиру економског кода: _____

ШЕФ ОДСЈЕКА ЗА ФИНАНСИЈЕ

Сарајево,

.....

Na osnovu člana 99. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09), Zakona o javnim nabavkama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 39/14), ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O INTERNIM PROCEDURAMA U POSTUPKU JAVNIH
NABAVKI ROBA, USLUGA I RADOVA U SJEDIŠTU
MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA BiH**

**DIO PRVI
OPĆE ODREDBE**

Član 1.

(Predmet i definicije)

Pravilnikom o internim procedurama u postupku javnih nabavki roba, usluga i radova u sjedištu Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Pravilnik) uređuju se postupci, uslovi, ovlaštenja i odgovornosti u postupcima javne nabavke roba, vršenju usluga i izvođenju radova u sjedištu Ministarstva vanjskih poslova BiH, a u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine i podzakonskih akata (u daljem tekstu: Zakon).

Član 2.

(Plan javnih nabavki)

Finansijska sredstva za realizaciju javnih nabavki utvrđuju se Planom nabavki Ministarstva vanjskih poslova BiH, u okviru odobrenog Budžeta za tekuću budžetsku godinu.

Član 3.

(Utvrdjivanje prijedloga plana)

Prijedlog Plana nabavki za budžetsku godinu utvrđuje Sektor općih poslova, na prijedlog osnovnih organizacionih jedinica definisanih članom 5. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i diplomatsko konzularnih predstavništava BiH. Plan nabavki odobrava ministar vanjskih poslova BiH.

Član 4.

(Sadržaj plana nabavki)

Plan nabavki obuhvata:

- plan nabavki za sjedište Ministarstva,
- plan nabavki za potrebe diplomatsko-konzularne mreže,
- sredstva rezervisana za nabavke putem direktnog sporazuma i za vanplanske nabavke.

Plan nabavki obavezno sadrži:

- predmet nabavke,
- ukupna vrijednost nabavke,
- postupak nabavke,
- dinamika realizacije nabavke.

**DIO DRUGI
PROVOĐENJE POSTUPKA JAVNIH NABAVKI**

Član 5.

(Podnosioci zahtjeva za nabavke)

Podnosioci zahtjeva za pokretanje postupka javne nabavke, u smislu ovog Pravilnika, su osnovne organizacione jedinice ili u okviru njih unutrašnje organizacione jedinice utvrđene članom 5. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Član 6.

(Nadležnost i odgovornost podnosioca zahtjeva za nabavke)

Nadležnost i odgovornost nosilaca zahtjeva je da, uvažavajući usvojeni budžet tj. planirana sredstva po utvrđenim namjenama, potrebe organizacione jedinice, zalihe kojima se raspolaže, praćenjem spoljnih okolnosti koje mogu djelovati na

blagovremeno izvršavanje poslova, a u okviru djelokruga poslova povjerenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva vanjskih poslova BiH, preduzimaju blagovremene aktivnosti na:

- podnošenju zahtjeva za donošenje odgovarajuće odluke o pokretanju postupka javne nabavke,
- učešću u pripremi tenderske dokumentacije u dijelu koji se odnosi na predmet nabavke,
- učešću u pripremi ugovora o nabavci nakon provedenog postupka javne nabavke,
- praćenju realizacije ugovora po osnovu poslova koji su u djelokrugu rada organizacione jedinice (tehničke, pravne, ekonomske) zavisno o kadrovskim, lokacijskim, organizacionim okolnostima kao i specifičnostima nabavke koje su vezane za sam predmet nabavke.

Član 7.

(Pokretanje postupka javne nabavke)

- (1) Podnosilac zahtjeva iz člana 6. ovog Pravilnika, inicira pokretanje postupka javne nabavke podnošenjem Zahtjeva za donošenje Odluke o pokretanju postupka javne nabavke.
- (2) Zahtjev za donošenje Odluke o pokretanju postupka javne nabavke podnosi se Sektoru općih poslova.
- (3) Zahtjev za donošenje Odluke o pokretanju postupka javne nabavke, za predmet nabavke za koji postoji važeći Ugovor o nabavci, podnosi se najkasnije 60 dana prije dana isteka Ugovora.

Član 8.

(Sadržaj zahtjeva za nabavke)

- (1) Podnosioci zahtjeva su dužni u zahtjevu za donošenje Odluke o pokretanju postupka javne nabavke detaljno opisati predmet nabavke, dati osnovne tehničke karakteristike predmeta nabavke u skladu sa usvojenim standardima i zakonskim propisima, definisati količine predmeta nabavke, te navesti iznos procijenjenih sredstava za realizaciju nabavke bez uključenog PDV-a, odnosno sa uključenim PDV-om.
- (2) Podnosilac zahtjeva, ukoliko raspolaže saznanjima o potencijalnim ponuđačima koji mogu realizovati nabavku, daje podatke o istim na zahtjevu, koji se mogu upotrijebiti u slučaju provođenja pregovaračkog postupka, konkurentskog zahtjeva, odnosno direktnog sporazuma.
- (3) Obrazac zahtjeva za pokretanje postupka javne nabavke sastavni je dio ovog Pravilnika (Prilog br. 1.).

Član 9.

(Saglasnost o obezbijedenosti sredstava u budžetu)

Odsjek za finansije provjerava da li zahtjev ispunjava sadržajno sve elemente za pokretanje postupka javne nabavke, odnosno daje prijedlog za realizaciju nabavke u finansijskom smislu u skladu sa usvojenim budžetom i da su obezbijedena sredstva za realizaciju iste, te da realizacija nabavke neće ugroziti finansijsku stabilnost u funkcionisanju Ministarstva vanjskih poslova BiH. Ukoliko zahtjev ispunjava uslove za realizaciju u finansijskom smislu, Odsjek za finansije daje saglasnost na zahtjev i unosi ekonomski kod, te prosljeđuje isti Odsjeku za opće poslove, na dalje postupanje.

Član 10.

(Provjeravanje ispravnosti sadržaja zahtjeva)

- (1) Odsjek za opće poslove provjerava da li zahtjev sadržajno ispunjava uslove sadržane u tačkama 1. i 2., član 8. ovog Pravilnika. Ukoliko zahtjev ispunjava sve uslove i postoji prethodno data saglasnost Odsjeka za finansije, Odsjek za opće poslove donosi Odluku o pokretanju postupka javne nabavke.

- (2) Zahtjev za nabavku koji ne sadrži bitne elemente navedene u članu 8. ovog Pravilnika, vratiti će se prema podnosiocu zahtjeva sa obrazloženjem odbijanja.

Član 11.

(Pokretanje postupka)

- (1) Pokretanje postupka javne nabavke se vrši na osnovu Odluke o pokretanju postupka javne nabavke.
- (2) Na osnovu prijedloga Sektora za opće poslove ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, ili drugo lice ovlašteno od strane ministra donosi Odluku o pokretanju postupka javne nabavke.
- (3) Odluka sadrži konstataciju da se odobrava realizacija, iznos sredstava odobrenih za realizaciju, izvor za finansiranje nabavke (ekonomski kod), odredbu o vrsti postupka putem kojeg će se provesti konkretna nabavka, te konstataciju da postupak provode Odsjek za opće poslove i Komisija za javne nabavke, odnosno Odsjek za opće poslove i ad hoc Komisija, ukoliko je ista formirana za provođenje konkretnog postupka nabavke.
- (4) Odluka o pokretanju postupka javne nabavke se može donijeti i u slučaju da se ukaže potreba za pokretanjem postupka javnih nabavki za robe, usluge ili radove koji nisu predviđeni Planom javnih nabavki, ukoliko za to postoje obezbijedena budžetska sredstva i opravdan interes.

Član 12.

(Provođenje postupka javne nabavke)

Odluku o pokretanju postupka javne nabavke provode Odsjek za opće poslove i Komisija za javne nabavke, odnosno Odsjek za opće poslove i ad hoc Komisija ukoliko je ista formirana za provođenje konkretnog postupka nabavke, u skladu sa Zakonom i ovim Pravilnikom, za svaki od mogućih postupaka nabavke.

DIO TREĆI

VRIJEDNOSNI RAZREDI

Član 13.

(Procijenjena vrijednost javne nabavke)

- (1) Procijenjena vrijednost ugovora o javnoj nabavci, odnosno vrijednosni razredi utvrđuju se u skladu s članom 14. i 15. Zakona.
- (2) Procjenu vrijednosti ugovora vrši nosilac zahtjeva uz konsultacije sa Odsjekom za finansije.
- (3) Ukoliko predviđena nabavka dovede do dodjele nekoliko ugovora koji se dodjeljuju istovremeno, ukupna vrijednost nabavke za sve ugovore će biti jednaka ukupnoj procijenjenoj vrijednosti nabavke.
- (4) Nije dozvoljeno dijeljenje predmeta ugovora s namjerom izbjegavanja primjene postupaka nabavke utvrđenih Zakonom.

Član 14.

(Vrijednosni razredi javne nabavke)

- (1) Prema procijenjenoj vrijednosti ugovora o javnoj nabavci, postoje sljedeći vrijednosni razredi:
 - a) vrijednost ugovora do 6.000,00 KM, u slučaju roba, usluga ili radova;
 - b) vrijednost ugovora do 50.000,00 KM, u slučaju roba i usluga, ili do 80.000,00 u slučaju radova;
 - c) vrijednost ugovora od 50.000,00 KM do 250.000,00 u slučaju roba i usluga, ili od 80.000,00 do 9.000.000,00 u slučaju radova;
 - d) vrijednost ugovora veća od 250.000,00 KM, u slučaju roba i usluga, ili veća od 9.000.000,00 u slučaju radova.

- (2) Direktni postupak može se provesti za nabavke čija je vrijednost do 6.000,00 KM.
- (3) Kada je vrijednost ugovora manja od 50.000,00 KM, u slučaju roba i usluga, ili manja od 80.000,00 KM, u slučaju radova, ugovorni organ može primijeniti jedan od postupaka utvrđenih Zakonom, izuzev direktnog sporazuma, uz obavezu ispunjenja propisanih uslova za svaki postupak.
- (4) Kada je vrijednost ugovora jednaka ili veća od 50.000,00 KM a manja od 250.000,00 KM u slučaju roba i usluga, i jednaka veća od 80.000,00 KM a manja od 9.000.000,00 KM u slučaju radova, ugovorni organ obavezan je primijeniti jedan od postupaka utvrđenih Zakonom izuzev konkurentskog zahtjeva i direktnog sporazuma.
- (5) Kada je vrijednost ugovora u slučaju roba i usluga jednaka ili veća od 250.000,00 KM, ili jednaka ili veća od 9.000.000,00 KM u slučaju radova, ugovorni organ dužan je dodatno oglasiti i sažetak obavještenja na engleskom jeziku na portalu javnih nabavki.

DIO ČETVRTI

VRSTE POSTUPAKA JAVNE NABAVKE

Član 15.

(Vrste postupaka javne nabavke)

U postupku javne nabavke roba, usluga ili izvršenju radova, primjenjuju se, prema uslovima propisanim u članu 19., odjeljku C i D i poglavlju V Zakona, sljedeći postupci javnih nabavki:

- (a) **Otvoreni postupak**
Otvoreni postupak je osnovni postupak nabavke koji će se u pravilu primjenjivati u svim vrijednosnim razredima i u skladu sa članom 25. Zakona. Ostali oblici javnih nabavki mogu se koristiti u skladu sa uslovima propisanim Zakonom.
- (b) **Ograničeni postupak**
U slučaju obimnih i složenih nabavki može se koristiti ograničeni postupak, koji se provodi na način propisan članom 26. Zakona.
- (c) **Pregovarački postupak sa objavljivanjem obavještenja o nabavci**
Odsjek za opće poslove provodi pregovarački postupak sa objavljivanjem obavještenja o nabavci ukoliko su ispunjeni svi uslovi za vrstu nabavke (robu, usluge ili radove) kako je to regulisano u članu 20. i 27. Zakona.
- (d) **Pregovarački postupak bez objavljivanja obavještenja o nabavci**
Odsjek za opće poslove provodi pregovarački postupak bez objavljivanja obavještenja o nabavci ukoliko su ispunjeni uslovi za vrstu nabavke (robu, usluge ili radove) kako je to regulisano u članu 21., 22., 23., 24. i 28. Zakona.
- (e) **Konkurs za izradu idejnog rješenja**
Konkurs za izradu idejnog rješenja se provodi u skladu sa odredbama člana 33. Zakona. Konkurs za izradu idejnog rješenja provodi se kako bi ugovorni organ izabrao učesnika ili učesnike koji su ponudili najbolje rješenje, odnosno idejno rješenje s ciljem da se:
 - dodijeli ugovor o javnoj nabavci usluga pobjedniku konkursa ili jednom od pobjednika konkursa za izradu idejnog rješenja ili
 - dodijeli nagrada pobjedniku ili pobjednicima konkursa za izradu idejnog rješenja.

Ukoliko se ugovorni organ odluči za dodjelu ugovora tada se provodi pregovarački postupak bez objave obavještenja o nabavci, u skladu sa članom 23. stav (1) Zakona, tako što poziva pobjednika ili pobjednike konkursa na pregovore o uslovima ugovora.

- (f) Takmičarski dijalog
Takmičarski dijalog se provodi u skladu sa odredbama člana 29., 30. i 31. Zakona. Izbor takmičarskog dijaloga dopušten je ako je riječ o naročito složenom predmetu nabavke i ako zaključivanje ugovora nije moguće putem otvorenog ili ograničenog postupka javne nabavke.

Član 16.

(Postupci sklapanja ugovora male vrijednosti)

- (1) Postupak konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda
- (a) Konkurentski zahtjev za dostavljanje ponuda provodi se u skladu sa odredbom člana 88. Zakona i korištenje modela konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda.
 - (b) Kod primjene konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda ugovorni organ dužan je predvidjeti javno otvaranje ponuda.
 - (c) Dodjela ugovora u postupku konkurentskog zahtjeva vrši se u skladu sa članom 89. Zakona.
 - (d) U slučaju provođenja konkurentskog zahtjeva obavezno se objavljuje dodatno obavještenje o nabavci na portalu javnih nabavki.
- (2) Direktni sporazum
- (a) Ugovor za nabavku roba, usluga ili radova čija je vrijednost jednaka ili manja od iznosa 6.000,00 KM (šest hiljada) može se dodijeliti i putem direktnog sporazuma.
 - (b) Uslov za nabavku roba/usluga/radova putem direktnog sporazuma je da je nabavka neophodna i hitna za nesmetano izvršavanje povjerenih poslova, te se takve nabavke ne smiju ni u kom slučaju dijeliti kako bi se koristio ovaj način nabavke uz prethodno ispitivanje tržišta i prikupljanje informativnih ponuda.
 - (c) Direktni sporazum podrazumijeva postupak u kojem organizacije jedinice prikupljaju prijedloge cijena ili ponuda od pojedinačnog dobavljača, davaoca usluga ili izvođača radova a sektor općih poslova razmatra tu cijenu kao uslov za konačni sporazum.
 - (d) Zahtjev za pokretanje postupka javne nabavke putem direktnog sporazuma podrazumijeva da nosilac zahtjeva dostavi tačnu specifikaciju po vrsti, količini i drugim elementima predmeta nabavke, a treba da sadrži i prijedlog mogućeg/ih dobavljača. Saglasnost Odsjeka za finansije podrazumijeva da je roba koja se nabavlja obuhvaćena planom nabavki i da postoje neutrošena sredstva u okviru odobrenog limita za te namjene. Odsjek za finansijske poslove dostavlja narudžbenicu ovlaštenom licu na saglasnost, nakon čega se realizuje nabavka.
 - (e) Izuzetno od prethodnog stava ovog člana, nabavke čija je vrijednost do 200,00 KM, mogu se neposredno realizovati putem blagajne, na osnovu saglasnosti na samom računu za isporučenu robu, izvršenu uslugu ili izvedene radove. Uslov za realizaciju ovakve nabavke je ovjeren račun od strane zaposlenika sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima tj. naručioca nabavke.

- (f) Ukoliko se nabavka realizuje putem direktnog sporazuma, obaveza je Odsjeka za opće poslove da postupa u skladu sa odredbama Pravilnika o postupku direktnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", br. 90/14).

DIO PETI TENDERSKA DOKUMENTACIJA

Član 17.

(Priprema tenderske dokumentacije)

- (1) Odsjek za opće poslove priprema tendersku dokumentaciju predviđenu za izabrani postupak nabavke, postupajući u skladu sa odredbama Zakona član 53., 54., 55. i 56. i u skladu sa Uputstvom za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 90/14) u daljem tekstu: Uputstvo, kao i ostalim podzakonskim aktima.
- (2) Odsjek za opće poslove objavljuje tendersku dokumentaciju na portalu javnih nabavki i na web stranici MVP BiH. Tenderska dokumentacija dostavlja se i na protokol Ministarstva vanjskih poslova, radi predaje tenderske dokumentacije potencijalnim dobavljačima, sa jasnim uputama o periodu prikupljanja ponuda, eventualnim specifičnostima preuzimanja tenderske dokumentacije, te uputama u vezi načina i vremena dostavljanja ponuda.

Član 18.

(Sadržaj tenderske dokumentacije -TD)

- (1) Tenderska dokumentacija sastoji se od sljedećih dijelova:
 - opšti podaci;
 - podaci o predmetu javne nabavke;
 - uslovi za kvalifikaciju kandidata/ponuđača;
 - podaci o zahtjevu za učešće/ponudi;
 - obrasci, izjave i sl., te prijedlog ugovora o javnoj nabavci, odnosno okvirnog sporazuma;
 - ostali podaci.
- (2) Tenderska dokumentacija treba sadržavati jasne i odgovarajuće informacije za odabrani postupak dodjele ugovora.
- (3) Tenderska dokumentacija treba sadržavati minimalno informacija predviđenih članom 53. Zakona i članom 3. Uputstva za pripremu TD i ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 90/14).
- (4) Lica zadužena za pripremu tehničke specifikacije dužna su istu pripremiti tako da bude nediskriminatorna prema dobavljačima i da osiguravaju pravičnu i aktivnu konkurenciju shodno odredbama člana 54. Zakona.
- (5) Odsjek za opće poslove ne smije koristiti savjete bilo koje osobe koja može imati bilo kakav direktni ili indirektni interes za ishod postupka dodjele ugovora ukoliko je vjerovatno da to može utjecati na stvarnu konkurenciju za odnosni ugovor.

Član 19.

(Izmjene i dopune tenderske dokumentacije)

Odsjek za opće poslove može napraviti izmjene i dopune tenderske dokumentacije pod uslovom da se one učine dostupnim zainteresiranim dobavljačima istog dana, a najkasnije 5 (pet) dana prije roka utvrđenog za prijem zahtjeva ili ponuda. U slučaju da takve izmjene podrazumijevaju bilo kakvu suštinsku promjenu predmeta ugovora, rok za prijem zahtjeva ili ponuda će se shodno tome produžiti i to najmanje za 7 (sedam) dana.

**DIO ŠESTI
KOMISIJA ZA JAVNE NABAVKE****Član 20.**

(Imenovanje komisije za javne nabavke)

- (1) Ministar vanjskih poslova BiH, na prijedlog Sektora za opće poslove, imenuje Komisiju za javne nabavke Ministarstva vanjskih poslova BiH, Odlukom o imenovanju Komisije za javne nabavke Ministarstva vanjskih poslova BiH (u daljem tekstu: Komisija). Istom Odlukom imenuje se i zamjenski članovi Komisije. Komisija se može imenovati na period do jedne godine.
- (2) Pored Komisije iz stava 1. ovog člana, može se imenovati i ad hoc Komisija za provođenje pojedinog postupka javne nabavke.
- (3) Komisija se sastoji od predsjedavajućeg, 2 člana Komisije i sekretara. Predsjedavajući Komisije usmjerava rad Komisije i na taj način osigurava poštivanje odredbi Zakona i podzakonskih akata. U slučaju ugovora čija procijenjena vrijednost predstavlja vrijednosni razred iz člana 14. stav (2) i (3) Zakona, Komisija se sastoji od najmanje pet članova.
- (4) Prilikom imenovanja Komisije, potrebno je voditi računa da izabrani članovi Komisije poznaju propise o javnim nabavkama, i da najmanje jedan član Komisije posjeduje posebnu stručnost u oblasti predmeta javne nabavke. Prilikom imenovanja Komisije mora se voditi računa da se u Komisiju ne imenuju osobe koje bi mogle biti u direktnom ili indirektnom sukobu interesa koji je u vezi sa konkretnim postupkom javne nabavke.
- (5) Ministarstvo vanjskih poslova BiH može, u slučaju potrebe ili na inicijativu Komisije, angažovati stručnjake za slučajeve gdje predmet javne nabavke zahtijeva specifično tehničko ili specijalizirano znanje, a u skladu sa članom 4. Pravilnika o uspostavljanju i radu komisije za nabavke ("Službeni glasnik BiH", br. 103/14).

Član 21.

(Poslovi i zadaci Komisije)

- (1) Poslovi i zadaci Komisije definišu se Odlukom o imenovanju Komisije, u skladu sa članom 13. Zakona i članom 4. i 5. Pravilnika o uspostavljanju i radu Komisije za nabavke ("Službeni glasnik BiH", br. 103/14), a sadrže sljedeće:
 - a) odmah nakon isteka roka za dostavljanje ponuda, preuzima dostavljene zahtjeve za učešće odnosno ponude od protokola Ministarstva, odnosno od lica ovlaštenog za prijem zahtjeva za učešće odnosno ponuda;
 - b) provodi postupak otvaranja prispjelih zahtjeva za učešće odnosno ponuda, te sačinjava zapisnik o otvaranju zahtjeva za učešće odnosno ponuda na obrascu propisanom Uputstvom o načinu vođenja zapisnika o otvaranju ponuda ("Službeni glasnik BiH", br. 90/14) - u daljem tekstu: Uputstvo o vođenju zapisnika;
 - c) uručuje kopije zapisnika ovlaštenim predstavnicima ponuđača koji prisustvuju javnom otvaranju ponuda, te jednu kopiju dostavlja Odsjeku za opće poslove, radi prosljeđivanja zapisnika onim ponuđačima čiji predstavnici nisu prisustvovali javnom otvaranju ponuda;
 - d) pregledava, ocjenjuje i uspoređuje prispjele ponude u skladu sa utvrđenim zahtjevima i kriterijima iz tenderske dokumentacije;
 - e) sačinjava zapisnik komisije o ocjeni ponuda koji ujedno predstavlja i izvještaj o radu Komisije. Ovaj

zapisnik sadrži analizu i vrednovanje prihvatljivih ponuda, sa preporukom za dodjelu ugovora i isti se, putem Odsjeka za opće poslove, dostavlja kabinetu ministra, kabinetu zamjenika ministra, kabinetu sekretara, te kabinetu pomoćnika ministra za opće poslove. Jedan primjerak zapisnika, zajedno sa svim dostavljenim zahtjevima odnosno ponudama, se dostavlja Odsjeku za opće poslove.

- (2) Komisija će analizirati sve prispjele ponude ponuđača koji su ispunili uslove navedene u tenderskoj dokumentaciji i dokazali svoj pravni status, poslovni kapacitet, tehničke i kadrovske kvalifikacije (zavisno od predmeta nabavke), upoređivati ih samo na bazi unaprijed utvrđenih kriterija, odabrati najpovoljniju ponudu i utvrditi sukcesivni red ostalih ponuda. Proces analize ponuda, do izbora najpovoljnije, mora biti povjerljiv.
- (3) Predsjednik komisije određuje mjesto čuvanja ponuda za vrijeme provođenja postupka nabavke i odlučuje o izuzimanju ponuda od strane članova komisije radi analize odnosno razmatranja istih, te vodi računa o povjerljivosti postupka zajedno sa ostalim članovima komisije.
- (4) Nakon analize i evaluacije pristiglih ponuda, Komisija daje preporuku ministru vanjskih poslova, koji donosi konačnu odluku o dodjeli ugovora.
- (5) Ukoliko preporuka Komisije ne bude prihvaćena, potrebno je sastaviti pismeni zapisnik o razlozima neprihvatanja preporuke Komisije.
- (6) Ukoliko preporuka Komisije bude prihvaćena, Odsjek za opće poslove priprema Odluku o dodjeli ugovora, koja se dostavlja ministru na potpis.

DIO SEDMI**DODJELA UGOVORA I PONIŠTENJE POSTUPKA****Član 22.**

(Dodjela ugovora)

- (1) Na osnovu rezultata postupka dodjele ugovora ili okvirnog sporazuma, Odsjek za opće poslove obavezno objavljuje obavještenje o dodjeli ugovora u skladu sa članom 74. i 75. Zakona. Takva obavještenja objavljuju se što je prije moguće, ali ne kasnije od 30 (trideset) dana po zaključenju ugovora ili okvirnog sporazuma.
- (2) Odsjek za opće poslove dostavlja izvještaj o svakom postupku javne nabavke Agenciji za javne nabavke.

Član 23.

(Procedura ugovaranja)

- (1) Ugovor se zaključuje u skladu sa elementima izabrane ponude, prema odredbama Zakona o obligacionim odnosima i ostalim općim aktima Ministarstva. Ugovor se ne može zaključiti u periodu od 15 (petnaest) dana od datuma kada su ponuđači obaviješteni o rezultatu izbora najpovoljnije ponude, osim u slučaju primjene člana 89. stav (3) i aneksa II dio B Zakona o javnim nabavkama.
- (2) Po okončanju postupka izbora najpovoljnije ponude tj. po pravosnažnosti odluke o dodjeli ugovora, Odsjek za opće poslove, u saradnji sa Odsjekom za finansije, Odsjekom za pravne poslove i nosiocem zahtjeva, pristupa pripremi ugovora sa izabranim ponuđačem, ili Odsjek za finansije realizuje nabavku ispostavljanjem narudžbenice koju potpisuje sekretar Ministarstva, odnosno na drugi način koji je karakterističan za predmetnu nabavku.
- (3) Učesnici u pripremi ugovora su odgovorni da ugovor u potpunosti mora biti u skladu sa prihvaćenom ponudom, odnosno da nikakve izmjene i dopune ugovora kojima se mijenjaju uslovi li tehnički elementi ponude nisu dozvoljeni. Nakon zaključenja ugovora sva postupanja po

ugovoru rješavaju se u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

Član 24.

(Potpisivanje ugovora)

- (1) Pripremljeni ugovor parafiraju rukovodioci ili ovlaštena lica, koji su učestvovali u pripremi ugovora. Ugovor čija je vrijednost preko 10.000,00 KM dostavlja nadležnom organu na prethodnu saglasnost, potom ovlaštenom licu na potpis i ovjeru, a zatim šalje drugoj ugovornoj strani.
- (2) Obostrano potpisani ugovor Odsjek za opće poslove dostavlja protokolu na evidentiranje, sa preciznom uputom kome i u koliko primjeraka treba dostaviti ugovor. Ugovor se obavezno dostavlja drugoj ugovornoj strani u broju primjeraka kako je i predviđeno ugovorom, jedan primjerak zadržava Odsjek za opće poslove, jedan primjerak se dostavlja nosiocu zahtjeva, dok se jedan primjerak dostavlja Odsjeku za finansije.

Član 25.

(Realizacija ugovora)

- (1) Podnosioci zahtjeva za javnu nabavku su dužni obezbijediti uslove za nesmetanu realizaciju ugovorenog posla kao i pratiti realizaciju ugovora sa tehnološke strane, a Odsjek za finansije sa finansijske strane.
- (2) Lica zadužena za prijem robe, usluge ili radova dužna su i odgovorna obezbijediti da kvantitativni i kvalitativni prijem bude u skladu sa potpisanim ugovorom.

Član 26.

(Čuvanje dokumentacije)

Zaključeni ugovori o nabavci, zahtjevi, ponude, tenderska dokumentacija i dokumenti koji se odnose na ispitivanje i ocjenjivanje zahtjeva i ponuda, kao i svi drugi dokumenti vezani za javne nabavke, čuvaju se u Odsjeku za Opće poslove, u skladu sa zakonima BiH i općim aktima Ministarstva koji se odnose na arhiviranje.

Član 27.

(Poništenje postupka)

- (1) Kada je postupak dodjele ugovora pokrenut putem objavljivanja obavještenja o javnoj nabavci, on može biti okončan samo u slučajevima navedenim u članu 69. stav (2) i (3) Zakona.
- (2) Komisija može dati preporuku za poništenje postupka nabavke i u slučaju da ustanovi samostalno ili na osnovu prigovora ponuđača da su od strane Ministarstva učinjene bitne povrede postupka nabavke koje nije moguće ispraviti bez poništavanja postupka nabavke jer se tim povredama dovodi u pitanje ostvarivanje principa javnih nabavki (nediskriminacija, jednak tretman, zakonitost).

DIO OSMI

POSTUPAK NABAVKE U DIPLOMATSKO-KONZULARNIM PREDSTAVNIŠTVIMA BiH

Član 28.

(Nabavke u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine)

- (1) Nabavke za potrebe diplomatsko-konzularnih predstavništava Bosne i Hercegovine vrše se u skladu sa posebnim Pravilnikom o ugovorima koje dodjeljuju diplomatsko-konzularna predstavništva i misije BiH, a u skladu sa članom 8. stav (5) Zakona.

- (2) Nabavke za potrebe DKP BiH čija je procijenjena vrijednost jednaka ili veća od 250.000,00 KM u slučaju roba i usluga ili jednaka ili veća od 9.000.000,00 u slučaju radova provode se u sjedištu Ministarstva vanjskih poslova BiH u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", broj 90/14) i drugim podzakonskim aktima.

Član 29.

(Stalni odbor Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine)

- (1) Ministarstvo vanjskih poslova BiH imenovaće Stalni odbor MVP BiH za postupanje po žalbama a vezano za procedure ugovaranja nabavki u DKP BiH.
- (2) Stalni odbor MVP BiH imenuje se Odlukom ministra vanjskih poslova BiH na period od godinu dana.
- (3) Stalni odbor MVP BiH, sastoji se od 3 člana i tehničkog sekretara, koji donose Odluku po žalbi u pisanoj formi u roku od 15 dana od dana prijema žalbe. Odluka se donosi na jednom od jezika u zvaničnoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.

DIO DEVETI

POSTUPAK PO ŽALBI

Član 30.

(Pouka o pravnom lijeku)

U svim odlukama o rezultatima postupka nabavke, kao i u odlukama povodom žalbi obavezno se navodi pouka o pravnom lijeku u skladu sa članom 99. i 101. Zakona.

Član 31.

(Postupak po žalbi)

- (1) Priprema odgovora na žalbu i obrazloženje odluke, kada je Odluka donesena na osnovu preporuke Komisije, zadatak je Komisije za nabavke koja će postupati u skladu sa članom 100. Zakona.
- (2) Po prijemu pismene žalbe, koja se prosljeđuje Komisiji za nabavke radi pripreme prijedloga odgovora, odnosno odluke po žalbi, obustavlja se postupak dodjele ugovora (Odsjek za opće poslove konstatuje zapisnički obustavljanje postupka nabavke), dok se žalba u potpunosti ne razmotri.
- (3) Komisija, postupajući po žalbi, u roku od pet dana od dana zaprimanja žalbe ili na osnovu vlastitih saznanja o činjeničnom stanju provedenog postupka nabavke do zaključenja ugovora, zauzima konačne stavove na osnovu kojih daje preporuku ministru da donese:
 - (a) Zaključak kojim se odbacuje žalba zbog neblagovremenosti, nedopuštenosti ili ako je izjavljena od neovlaštenog lica. Žalilac ima mogućnost podnošenja žalbe Uredu za razmatranje žalbi i to u roku od 10 dana od dana prijema zaključka.
 - (b) Zaključak kojim se prihvata žalba za dio ili cijeli postupak nabavke, za donesenu Odluku o dodjeli ugovora u slučajevima kada Komisija ustanovi da postoje bitne povrede postupka (nepravilno bodovanje, nejednak tretman ponuđača, nedostatak dokumenata koji predstavljaju bitan aspekt ponude i slično), sa nalogom za njihovo otklanjanje i donošenje novih odluka o dodjeli ugovora na bazi novoutvrđenih činjenica.

- (4) Komisija, postupajući po žalbi za koju utvrdi da je blagovremena, dopuštena i izjavljena od ovlaštenog lica, ali je neosnovana, priprema izjašnjenje na istu. Komisija u roku od 5 dana od datuma zaprimanja žalbe, prosljeđuje kompletan spis Uredu za razmatranje žalbi na dalje razmatranje.

DIO DESETI
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 32.

(Prelazne i završne odredbe)

Na pitanja koja nisu regulisana ovim Pravilnikom primjenjivat će se odredbe Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14), te drugih

zakonskih propisa kojima se regulišu pitanja javnih nabavki u Bosni i Hercegovini kao i podzakonskih akata.

Član 33.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu 8 dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o procedurama provođenja postupka javne nabavke broj 09/1-22-34-37212/12 od 22. oktobra 2012. godine.

Broj 09/2-2-int-650/15
Marta 2015. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. **Zlatko Lagumdžija**, s. r.

ORGANIZACIONA JEDINICA: _____*(Prilog br. 1)*Broj: _____
Sarajevo, _____ godine**SEKTOR ZA OPĆE POSLOVE****Predmet: Zahtjev za pokretanje postupka nabavke**

1. Na osnovu ukazane potrebe, podnosimo zahtjev za pokretanje postupka nabavke za:

2. Procjenjena vrijednost nabavke iznosi: _____ bez PDV-a, odnosno _____ sa PDV-om.

3. Podnosilac zahtjeva ima saznanja da potencijalni ponuđači u predmetnoj nabavci mogu biti:

1) _____

2) _____

3) _____

što ne isključuje i druge ponuđače. U prilogu su tačne adrese i kontakt telefoni navedenih ponuđača (ako ih ima), kao i detaljna specifikacija nabavke.

PODNOŠIOCI ZAHTJEVA

.....

ODSJEK ZA FINANSIJE1. Sredstva za ovu namjenu **jesu/nisu** obezbijeđena u Budžetu Ministarstva vanjskih poslova BiH za _____ .g., u okviru ekonomskog koda: _____.

ŠEF ODSJEKA ZA FINANSIJE

Sarajevo,.....

.....

SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BOSNE I HERCEGOVINE

227

Na temelju članka 2.6 i članka 2.7 Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/04, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 7/14), a u svezi članka 9. i članka 22. stavak (5) Poslovnika Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/07, 33/09, 24/13 i 32/14), Središnje izorno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 26. sjednici, održanoj 31.03.2015. godine, donijelo

ODLUKU

O IZBORU PREDSEDNIKA SREDIŠNJEG IZBORNOG POVJERENSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

Dr. Ahmet Šantić, član Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine bira se za predsjednika Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, iz reda bošnjačkog naroda, na razdoblje od 21. mjesec.

Članak 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

Broj 05-1-02-2-306-1/15

31. ožujka 2015. godine

Sarajevo

Predsjednik

Stjepan Mikić, v. r.

На основу члана 2.6 и члана 2.7 Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/04, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 и 7/14), а у вези са чланом 9. и чланом 22. став (5) Пословника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/07, 33/09, 24/13 и 32/14), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 26. сједници, одржаној 31.03.2015. године, донијела

ODLUKU

O IZBORU PREDSEDNIKA CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

Dr. Ahmet Šantić, član Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine bira se za predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, iz reda bošnjačkog naroda, na period od 21. mjesec.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

Broj 05-1-02-2-306-1/15

31. marta 2015. godine

Sarajevo

Predsjednik

Stjepan Mikić, s. r.

Na osnovu člana 2.6 i člana 2.7 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/04, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 7/14), a u vezi sa članom 9. i članom 22. stav (5) Poslovnika Centralne izborne

komisije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/07, 33/09, 24/13 i 32/14), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 26. sjednici, održanoj 31.03.2015. godine, donijela

ODLUKU

O IZBORU PREDSEDNIKA CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

Dr. Ahmet Šantić, član Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine bira se za predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, iz reda bošnjačkog naroda, na period od 21. mjesec.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

Broj 05-1-02-2-306-1/15

31. marta 2015. godine

Sarajevo

Predsjednik

Stjepan Mikić, s. r.

228

Na temelju članka 2.6 i članka 2.7 Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/04, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 7/14), a u svezi članka 9. i članka 22. stavak (5) Poslovnika Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/07, 33/09, 24/13 i 32/14), Središnje izorno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 26. sjednici, održanoj 31.03.2015. godine, donijelo

ODLUKU

O RAZRJEŠENJU PREDSEDNIKA SREDIŠNJEG IZBORNOG POVJERENSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

Stjepan Mikić, razrješava se dužnosti predsjednika Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, sa danom 31.03.2015. godine, zbog isteka mandata na funkciji predsjednika Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

Broj 05-1-02-2-306-2/15

31. ožujka 2015. godine

Sarajevo

Predsjednik

Dr. Ahmet Šantić, v. r.

Na osnovu člana 2.6 i člana 2.7 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/04, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 7/14), a u vezi sa članom 9. i članom 22. stav (5) Poslovnika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/07, 33/09, 24/13 i 32/14), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 26. sjednici, održanoj 31.03.2015. godine, donijela

**ОДЛУКУ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ЦЕНТРАЛНЕ
ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

Стјепан Микић, разрјешава се дужности председника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, са даном 31.03.2015. године, због истека мандата на функцији председника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине.

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ".

Број 05-1-02-2-306-2/15

31. марта 2015. године

Сарајево

Председник
Др **Ахмет Шантић**, с. р.

На основу члана 2.6 и члана 2.7 Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/04, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 и 7/14), а у вези са чланом 9. и чланом 22. став (5) Пословника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/07, 33/09, 24/13 и 32/14), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 26. сједници, одржаној 31.03.2015. године, донијела

**ОДЛУКУ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ЦЕНТРАЛНЕ
ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

Стјепан Микић, разрјешава се дужности председника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, са даном 31.03.2015. године, због истека мандата на функцији председника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине.

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ".

Број 05-1-02-2-306-2/15

31. марта 2015. године

Сарајево

Председник
Др **Ахмет Шантић**, с. р.

**ПОВЈЕРЕНСТВО ЗА ОЧУВАЊЕ
НАЦИОНАЛНИХ СПОМЕНИКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

229

Повјеренство за очување националних споменика, на основу чланка V. ставак 4. Анекса 8. Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, чланка 39. ставак 1. и чланка 40.а Пословника о раду Повјеренства за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", бр. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 и 53/11), на сједници одржаној од 4. до 7. студеног 2014. године донијело је

**ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О
ПРОГЛАШЕЊУ ПОВИЈЕСНОГ ПОДРУЧЈА –
НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА У КОПОШИЋУ КОД
ИЛИЈАША НАЦИОНАЛНИМ СПОМЕНИКОМ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I.

У Одлуци о проглашењу повјесног подручја - Некропола са стећцима у Копошићима код Илијаша националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 43/03 и 48/13) у тоčki I. ставак 1. ријеч "Копошићу" замјенjuje се ријечју "Копошићима".

Иза ставка 1. додаје се нови ставак 2. који гласи:

"Национални споменик чини некропола са 34 стећка, једна плоча, осам сандука, 24 слјеменика и један стећак недефинираног облика".

Ставак 2., који постаје ставак 3., мијенја се и гласи:

"Национални споменик се налази на простору који обухвата к.č. 1593 (гробље) и дијелове к.č. 1594, 1630, 1637, 1638/1, 1606, 1648 и 1650, к.о. Вишњика, опћина Илијаš, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина".

II.

Тоčka III. мијенја се и гласи:

"У сврху трајне заштите националног споменика, на простору који је дефиниран у тоčki I. ставак 3. ове одлуке утврђује се **зона заштите**, коју чине комплетне парцеле к.č. 1593 (гробље) и 1649, те дијелови парцела к.č. 1594, 1630 (пут), 1637, 1638/1, 1606, 1647, 1648 и 1650, к.о. Вишњика, а чији обухват почиње са тромеде парцела к.č. 1593, 1594 и 1630, иде даље правoliniјски до тоčke на парцели к.č. 1638/1 чије су координате $Y=6528102$ $X=4873485$, те наставља правoliniјски до тоčke на парцели к.č. 1650 чије су координате $Y=6528179$ $X=4873575$. Гранична линија даље иде правoliniјски на тромеђу парцела к.č. 1630, 1620 и 1606, наставља преко парцеле к.č. 1606 тоčkама чије су координате: $Y=6528195$ $X=4873545$ и $Y=6528171$ $X=4873523$, иде на границу парцела к.č. 1606 и 1630 у таčki $Y=6528163$ $X=4873523$. С ове тоčke линија иде истоном страном пута до тромеде парцела к.č. 1630, 1605 и 1604, наставља правoliniјски до тромеде парцела к.č. 1630, 1638/1 и 1637 и иде западном страном пута до тоčke $Y=6528118$ $X=4873420$. Гранична линија даље наставља правoliniјски на сјевероисточни угao парцеле к.č. 1593 и иде границом парцеле к.č. 1593 и парцела к.č. 1594 и 1630, гдје се враћа на полазну тоčku и тиме је затворена зона заштите. На дефинираном простору утврђују се слједиће мјере заштите:

- допушteni су искључиво истраживачки и конзерваторско-реставраторски радови, радови на текућем одржавању, укључујући и оне који имају за циљ презентацију споменика, уз одобрење министарства надлежног за просторо уређење у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежно министарство) и струковни надзор надлежне службе заштите наслиједа на разини Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежна служба заштите);
- допуштено је обављање радова на инфраструктури, уз одобрење надлежног министарства и струковно мишљење надлежне службе заштите;
- радови на уређењу локалитета и радови на санирању оштечења допушteni су искључиво уз претходно израден план санације, реставрације и конзервације и одобрења надлежног министарства и надзор надлежне службе заштите;

- nije dopušteno pomjeranje nadgrobnika sa grobova na bilo koju drugu lokaciju;
- nije dopušteno čišćenje stećaka i nišana od lišaja i mahovine;
- izuzetno od prethodne alineje, dopušteno je čišćenje stećaka i nišana u slučaju da je ono neophodno za istragu epigrafskih ili dekorativnih elemenata stećaka i nišana, uz prethodno izrađen elaborat i odobrenje nadležnog ministarstva. Elaborat treba biti zasnovan na biološkim, kemijskim, fizičkim i drugim analizama za koje konzervator utvrdi da su neophodne te sadržavati odgovarajuće konzervatorske mjere i procjenu utjecaja načina čišćenja na kamen;
- područje predstavlja arheološki lokalitet pa je prilikom obavljanja arheoloških istražnih radova obvezno osigurati prisustvo arheologa;
- prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti, a može se koristiti u edukativne i kulturne svrhe;
- zabranjeno je odlaganje svih vrsta otpada.

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika utvrđuje se zaštitni pojas kojega čine dijelovi parcela k.č. 1594, 1604, 1605, 1606, 1620, 1630, 1636, 1637, 1638/1, 1647, 1648 i 1650, k.o. Višnjica, a čiji obuhvat počinje sa tromeđe parcela k.č. 1651, 1650 i 1647 i ide granicom parcela k.č. 1650 i 1651 do tromeđe k.č. 1650, 1651 i 1630, te nastavlja pravolinijski do točke na parceli k.č. 1620 čije su koordinate $Y=6528211$ $X=4873556$. Granična linija dalje nastavlja pravolinijski na sjeveroistočni kut parcele k.č. 1604 i dalje na tromeđu parcela k.č. 1630, 1604 i 1603, te nastavlja istočnom stranom puta do tromeđe k.č. 1630, 1594 i 1595. Sa ove tromeđe linija ide dalje granicom parcele k.č. 1594 sa parcelama k.č. 1595 i 1592 do tromeđe k.č. 1594, 1592 i 1630, te nastavlja pravolinijski do točke na granici parcela k.č. 1638/1 i 1647 čije su koordinate $Y=6528090$ $X=4873489$, gdje se vraća na polaznu točku i time je zatvoren zaštitni pojas. Na definiranom prostoru utvrđuju se slijedeće mjere zaštite:

- nije dozvoljena eksploatacija kamena, lociranje potencijalnih zagađivača okoline utvrđenih propisima, izgradnja industrijskih objekata i magistralne infrastrukture i svih objekata koji tijekom izgradnje ili tijekom eksploatacije mogu ugroziti nacionalni spomenik;
- nije dopušteno izvođenje radova koji bi mogli utjecati na izmjenu područja i promjenu krajolika;
- nije dopušteno obavljanje radova na infrastrukturi osim uz odobrenje nadležnog ministarstva i strukovno mišljenje nadležne službe zaštite;
- nije dopušteno odlaganje otpada.

Vlada Federacije dužna je posebice osigurati provedbu slijedećih mjera:

- izradu geodetskog snimka postojećeg stanja nacionalnog spomenika;
- izradu plana sveobuhvatne arheološke istrage lokaliteta na nekropoli u Kopošićima;
- izradu Projekta sanacije, restauracije, konzervacije i prezentacije nacionalnog spomenika, sa izradom preliminarnog snimka postojećeg stanja, kojim će se utvrditi vrsta i stupanj ugroženosti lokaliteta te oštećenja na spomenicima;
- izradu programa korištenja i upravljanja područja".

III.

Iza točke III. dodaje se nova točka IV., koja glasi:

"Svi pokretni nalazi, koji tijekom arheološke istrage budu nađeni, bit će pohranjeni u najbližem muzeju koji ispunjava kadrovske, materijalne i tehničke uvjete ili u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine u Sarajevu, obrađeni i prezentirani na odgovarajući način.

Izuzetno od stavka 1. ove točke, u periodu do ponovnog otvaranja Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, a u slučaju da najbliži muzej ne ispunjava kadrovske, materijalne i tehničke uvjete, nositelji arheoloških istraga dužni su podnijeti pisani zahtjev Povjerenstvu da odredi instituciju u kojoj će arheološki nalazi biti privremeno pohranjeni.

Sav pokretni i nepokretni arheološki materijal koji bude nađen tijekom arheoloških istraga neophodno je stručno obraditi.

Arheolog – voditelj arheoloških istraga dužan je nakon izvršenih arheoloških radova podnijeti izvješće Povjerenstvu i instituciji koja je obavila istragu.

Arheolog – voditelj arheoloških istraga mora imati na raspolaganju sav pronađeni pokretni i nepokretni arheološki materijal dok traje istraga i dok ne završi izvješće, a najduže za period od tri godine.

Paralelno s izvođenjem arheoloških istraga, neophodna je sukcesivna konzervacija nepokretnih nalaza na lokalitetu i konzervacija pokretnog arheološkog materijala i njegovo pohranjivanje u odgovarajuće prostore (depoe).

Nakon dostavljanja izvješća o provedenoj istrazi, Povjerenstvo će utvrditi pokretne nalaze na koje će biti primjenjivane mjere zaštite koje Povjerenstvo utvrđuje.

Iznošenje pokretnih nalaza iz stavka 1. ove točke iz Bosne i Hercegovine nije dopušteno.

Izuzetno od odredbe prethodnog stavka, ukoliko voditelj istraga utvrdi da je neophodna obrada nekog nalaza izvan zemlje, dokaze o tome prezentirat će Povjerenstvu, koja može dopustiti privremeno iznošenje nalaza iz zemlje pod detaljno utvrđenim uvjetima njegovog iznošenja, postupanja s njim tijekom boravka izvan zemlje i njegovog povratka u Bosnu i Hercegovinu."

Toč. IV. do IX. postaju toč. V. do X.

IV.

U točki V., koja je postala točka VI., brišu se riječi: "i rehabilitaciju".

V.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u slijedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Broj 05.2-2.5-58/14-7

4. studenoga 2014. godine
Sarajevo

Predsjedateljica Povjerenstva
Ljiljana Ševo, v. r.

Комисија за очување националних споменика, на темељу члана V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, члана 39. став 1. и члана 40.а Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", бр. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 и 53/11), на сједници одржаној од 4. до 7. новембра 2014. године донијела је

ОДЛУКУ

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О ПРОГЛАШЕЊУ ИСТОРИЈСКОГ ПОДРУЧЈА - НЕКРОПОЛА СА СТЕЋИЦИМА У КОПОШИЋУ КОД ИЛИЈАША НАЦИОНАЛНИМ СПОМЕНИКОМ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I

У Одлуци о проглашењу историјског подручја – Некропола са стећцима у Копошићима код Илијаша националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 43/03 и 48/13) у тачки I став 1. ријеч "Копошићу" замјењује се ријечју "Копошићима".

Иза става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

"Национални споменик чини некропола са 34 стећка, једна плоча, осам сандука, 24 сљеменака и један стећак недефинисаног облика".

Став 2., који постаје став 3., мијења се и гласи:

"Национални споменик се налази на простору који обухвата к.ч. 1593 (гробље) и дијелове к.ч. 1594, 1630, 1637, 1638/1, 1606, 1648 и 1650, к.о. Вишњица, општина Илијаш, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина".

II

Тачка III мијења се и гласи:

"У сврху трајне заштите националног споменика, на простору који је дефинисан у тачки I став 3. ове одлуке утврђује се зона заштите, коју чине комплетне парцеле к.ч. 1593 (гробље) и 1649, те дијелови парцела к.ч. 1594, 1630 (пут), 1637, 1638/1, 1606, 1647, 1648 и 1650, к.о. Вишњица, а чији обухват почиње са тромеђе парцела к.ч. 1593, 1594 и 1630, иде даље праволинијски до тачке на парцели к.ч. 1638/1 чије су координате $Y=6528102$ $X=4873485$, те наставља праволинијски до тачке на парцели к.ч. 1650 чије су координате $Y=6528179$ $X=4873575$. Гранична линија даље иде праволинијски на тромеђу парцела к.ч. 1630, 1620 и 1606, наставља преко парцеле к.ч. 1606 тачкама чије су координате: $Y=6528195$ $X=4873545$ и $Y=6528171$ $X=4873523$, иде на границу парцела к.ч. 1606 и 1630 у тачки $Y=6528163$ $X=4873523$. Са ове тачке линија иде источном страном пута до тромеђе парцела к.ч. 1630, 1605 и 1604, наставља праволинијски до тромеђе парцела к.ч. 1630, 1638/1 и 1637 и иде западном страном пута до тачке $Y=6528118$ $X=4873420$. Гранична линија даље наставља праволинијски на сјевероисточни угао парцеле к.ч. 1593 и иде границом парцеле к.ч. 1593 и парцела к.ч. 1594 и 1630, гдје се враћа на полазну тачку и тиме је затворена зона заштите. На дефинисаном простору утврђују се сљедеће мјере заштите:

- допуштени су искључиво истраживачки и конзерваторско-рестаураторски радови, радови на текућем одржавању, укључујући и оне који имају за циљ презентацију споменика, уз одобрење министарства надлежног за просторно уређење у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежно министарство) и стручни надзор надлежне службе заштите на нивоу Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежна служба заштите);
- допуштено је обављање радова на инфраструктури, уз одобрење надлежног министарства и стручно мишљење надлежне службе заштите;
- радови на уређењу локалитета и радови на санирању оштећења допуштени су искључиво уз претходно израђен план санације, рестаурације и конзервације и одобрења надлежног министарства и надзор надлежне службе заштите;
- није допуштено помјерање надгробника са гробова на било коју другу локацију;
- није допуштено чишћење стећака и нишана од лишаја и маховине;
- изузетно од претходне алинеје, допуштено је чишћење стећака и нишана у случају да је оно неопходно за истраживање епиграфских или декоративних елемената стећака и нишана, уз претходно израђен елаборат и одобрење надлежног министарства. Елаборат треба да буде заснован на биолошким, хемијским, физичким и другим анализама за које конзерватор утврди да

су неопходне те да садржавају одговарајуће конзерваторске мјере и процјену утицаја начина чишћења на камен;

- подручје представља археолошки локалитет па је приликом обављања археолошких истраживачких радова обавезно обезбиједити присуство археолога;
- простор споменика биће отворен и доступан јавности, а може да се користи у едукативне и културне сврхе;
- забрањено је одлагање свих врста отпада.

У циљу трајне заштите националног споменика утврђује се **заштитни појас** којег чине дијелови парцела к.ч. 1594, 1604, 1605, 1606, 1620, 1630, 1636, 1637, 1638/1, 1647, 1648 и 1650, к.о. Вишњица, а чији обухват почиње са тромеђе парцела к.ч. 1651, 1650 и 1647 и иде границом парцела к.ч. 1650 и 1651 до тромеђе к.ч. 1650, 1651 и 1630, те наставља праволинијски до тачке на парцели к.ч. 1620 чије су координате $Y=6528211$ $X=4873556$. Гранична линија даље наставља праволинијски на сјевероисточни угао парцеле к.ч. 1604 и даље на тромеђу парцела к.ч. 1630, 1604 и 1603, те наставља источном страном пута до тромеђе к.ч. 1630, 1594 и 1595. Са ове тромеђе линија иде даље границом парцеле к.ч. 1594 са парцелама к.ч. 1595 и 1592 до тромеђе к.ч. 1594, 1592 и 1630, те наставља праволинијски до тачке на граници парцела к.ч. 1638/1 и 1647 чије су координате $Y=6528090$ $X=4873489$, гдје се враћа на полазну тачку и тиме је затворен заштитни појас. На дефинисаном простору утврђују се сљедеће мјере заштите:

- није дозвољена експлоатација камена, лоцирање потенцијалних загађивача околине утврђених прописима, изградња индустријских објеката и магистралне инфраструктуре и свих објеката који у току изградње или у току експлоатације могу да угрозе национални споменик;
 - није допуштено извођење радова који би могли да утичу на измјену подручја и промјену крајолика;
 - није допуштено обављање радова на инфраструктури осим уз одобрење надлежног министарства и стручно мишљење надлежне службе заштите;
 - није допуштено одлагање отпада.
- Влада Федерације дужна је да посебно обезбиједи провођење сљедећих мјера:
- израду геодетског снимка постојећег стања националног споменика;
 - израду плана свеобухватног археолошког истраживања локалитета на некрополи у Копошићима;
 - израду Пројекта санације, рестаурације, конзервације и презентације националног споменика, са израдом прелиминарног снимка постојећег стања, којим ће да се утврди врста и степен угрожености локалитета те оштећења на споменицима;
 - израду програма кориштења и управљања подручја".

III

Иза тачке III додаје се нова тачка IV која гласи:

"Сви покретни налази, који у току археолошког истраживања буду нађени, биће похрањени у најближем музеју који испуњава кадровске, материјалне и техничке услове или у Земаљском музеју Босне и Херцеговине у Сарајеву, обрађени и презентовани на одговарајући начин.

Изузетно од става 1. ове тачке, у периоду до поновног отварања Земаљског музеја Босне и Херцеговине, а у случају

да најближи музеј не испуњава кадровске, материјалне и техничке услове, носиоци археолошких истраживања дужни су да поднесу писани захтјев Комисији да одреди институцију у којој ће археолошки налази бити привремено похрањени.

Сав покретни и непокретни археолошки материјал који буде нађен у току археолошких истраживања неопходно је да се стручно обради.

Археолог - водитељ археолошких истраживања дужан је да након извршених археолошких радова поднесе извјештај Комисији и институцији која је обавила истраживања.

Археолог - водитељ археолошких истраживања мора да има на располагању сав пронађени покретни и непокретни археолошки материјал док траје истраживање и док не заврши извјештај, а најдуже за период од три године.

Паралелно с извођењем археолошких истраживања, неопходна је сукцесивна конзервација непокретних налаза на локалитету и конзервација покретног археолошког материјала и његово похрањивање у одговарајуће просторе (депое).

Након достављања извјештаја о проведеном истраживању, Комисија ће да утврди покретне налазе на које ће бити примјењиване мјере заштите које Комисија утврђује.

Изношење покретних налаза из става I ове тачке из Босне и Херцеговине није допуштено.

Изузетно од одредбе претходног става, уколико водитељ истраживања утврди да је неопходна обрада неког налаза изван земље, доказе о томе презентираће Комисији, која може да допусти привремено изношење налаза из земље под детаљно утврђеним условима његовог изношења, поступања с њим у току боравка изван земље и његовог повратка у Босну и Херцеговину".

Тач. IV до IX постају тач. V до X.

IV

У тачки V, која је постала тачка VI, бришу се ријечи: "и рехабилитацију".

V

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у сљедећем саставу: Зеупер Ахунбау, Мартин Черу, Амра Хаџимухамедовић, Дубравко Ловреновић и Љиљана Шево.

Број 05.2-2.5-58/14-7

4. новембра 2014. године
Сарајево

Председавајућа Комисије
Љиљана Шево, с. р.

Комисија за очување националних споменика, на основи члана V. став 4. Анекса 8. Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, члана 39. став 1. и члана 40.а Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", бр. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 и 53/11), на сједници одржаној од 4. до 7. новембра 2014. године донјела је

ODLUKU

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O PROGLAŠENJU HISTORIJSKOG PODRUČJA - NEKROPOLA SA STEĆCIMA U KOPOŠIĆU KOD ILIJASA NACIONALNIM SPOMENIKOM BOSNE I HERCEGOVINE

I

У Одлуци о проглашењу историјског подручја - Некропола са стећцима у Копошићима код Илијаша националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 43/03 и 48/13)

у тачки I. став 1. ријеч "Копошићу" замјенjuje се ријечју "Копошићима".

Иза става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

"Национални споменик чини некропола са 34 стећка, једна плоча, осам сандука, 24 слјеменика и један стећак недефинираног облика".

Став 2., који постаје став 3., мијенја се и гласи:

"Национални споменик се налази на простору који обухвата к.ч. 1593 (гробље) и дијелове к.ч. 1594, 1630, 1637, 1638/1, 1606, 1648 и 1650, к.о. Вишњика, опћина Илијаш, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина".

II

Тачка III. мијенја се и гласи:

"У сврху трајне заштите националног споменика, на простору који је дефиниран у тачки I. став 3. ове одлуке утврђује се **зона заштите**, коју чине комплетне парцеле к.ч. 1593 (гробље) и 1649, те дијелови парцела к.ч. 1594, 1630 (пут), 1637, 1638/1, 1606, 1647, 1648 и 1650, к.о. Вишњика, а чiji обухват почиње са тромеде парцела к.ч. 1593, 1594 и 1630, иде даље правoliniјски до тачке на парцели к.ч. 1638/1 чије су координате Y=6528102 X=4873485, те наставља правoliniјски до тачке на парцели к.ч. 1650 чије су координате Y=6528179 X=4873575. Гранична линија даље иде правoliniјски на тромеду парцела к.ч. 1630, 1620 и 1606, наставља преко парцеле к.ч. 1606 тачкама чије су координате: Y=6528195 X=4873545 и Y=6528171 X=4873523, иде на границу парцела к.ч. 1606 и 1630 у тачки Y=6528163 X=4873523. Са ове тачке линија иде истоћном страном пута до тромеде парцела к.ч. 1630, 1605 и 1604, наставља правoliniјски до тромеде парцела к.ч. 1630, 1638/1 и 1637 и иде западном страном пута до тачке Y=6528118 X=4873420. Гранична линија даље наставља правoliniјски на сјевероистоћни угao парцеле к.ч. 1593 и иде границом парцеле к.ч. 1593 и парцела к.ч. 1594 и 1630, гдје се враћа на полазну тачку и тиме је затворена зона заштите. На дефинираном простору утврђују се сљедеће мјере заштите:

- допуштени су искључиво истраживачки и конзерваторско-реставраторски радови, радови на текућем одржавању, укључујући и оне који имају за циљ презентацију споменика, уз одобрење министарства надлежног за просторно уређење у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежно министарство) и стручни надзор надлежне службе заштите на nivou Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежна служба заштите);
- допуштено је обављање радова на инфраструктури, уз одобрење надлежног министарства и стручно мишљење надлежне службе заштите;
- радови на уређењу локалитета и радови на санирању оштећења допуштени су искључиво уз претходно израђен план санације, реставрације и конзервације и одобрења надлежног министарства и надзор надлежне службе заштите;
- није допуштено помјерање надгробника са гробова на било коју другу локацију;
- није допуштено чишћење стећака и нишана од лишја и маховине;
- изузетно од претходне alineје, допуштено је чишћење стећака и нишана у случају да је оно неопходно за истраживање епиграфских или декоративних елемената стећака и нишана, уз претходно израђен елаборат и одобрење надлежног министарства. Елаборат треба бити заснован на биолошким, хемијским, физичким и другим анализима за које конзерватор утврди да су неопходне те садржавати одговарајуће конзерваторске мјере и процјену utјецaja načina чишћења на камен;

- područje predstavlja arheološki lokalitet pa je prilikom obavljanja arheoloških istražnih radova obavezno osigurati prisustvo arheologa;
- prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti, a može se koristiti u edukativne i kulturne svrhe;
- zabranjeno je odlaganje svih vrsta otpada.

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika utvrđuje se **zaštitni pojas** kojeg čine dijelovi parcela k.č. 1594, 1604, 1605, 1606, 1620, 1630, 1636, 1637, 1638/1, 1647, 1648 i 1650, k.o. Višnjica, a čiji obuhvat počinje sa tromeđe parcela k.č. 1651, 1650 i 1647 i ide granicom parcela k.č. 1650 i 1651 do tromeđe k.č. 1650, 1651 i 1630, te nastavlja pravolinijski do tačke na parceli k.č. 1620 čije su koordinate Y= 6528211 X=4873556. Granična linija dalje nastavlja pravolinijski na sjeveroistočni ugao parcele k.č. 1604 i dalje na tromeđu parcela k.č. 1630, 1604 i 1603, te nastavlja istočnom stranom puta do tromeđe k.č. 1630, 1594 i 1595. Sa ove tromeđe linija ide dalje granicom parcele k.č. 1594 sa parcelama k.č. 1595 i 1592 do tromeđe k.č. 1594, 1592 i 1630, te nastavlja pravolinijski do tačke na granici parcela k.č. 1638/1 i 1647 čije su koordinate Y= 6528090 X=4873489, gdje se vraća na polaznu tačku i time je zatvoren zaštitni pojas. Na definiranom prostoru utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- nije dozvoljena eksploatacija kamena, lociranje potencijalnih zagađivača okoline utvrđenih propisima, izgradnja industrijskih objekata i magistralne infrastrukture i svih objekata koji u toku izgradnje ili u toku eksploatacije mogu ugroziti nacionalni spomenik;
- nije dopušteno izvođenje radova koji bi mogli utjecati na izmjenu područja i promjenu krajolika;
- nije dopušteno obavljanje radova na infrastrukturi osim uz odobrenje nadležnog ministarstva i stručno mišljenje nadležne službe zaštite;
- nije dopušteno odlaganje otpada.

Vlada Federacije dužna je posebno osigurati provođenje sljedećih mjera:

- izradu geodetskog snimka postojećeg stanja nacionalnog spomenika;
- izradu plana sveobuhvatnog arheološkog istraživanja lokaliteta na nekropoli u Kopošićima;
- izradu Projekta sanacije, restauracije, konzervacije i prezentacije nacionalnog spomenika, sa izradom preliminarnog snimka postojećeg stanja, kojim će se utvrditi vrsta i stepen ugroženosti lokaliteta te oštećenja na spomenicima;
- izradu programa korištenja i upravljanja područja".

III

Iza tačke III. dodaje se nova tačka IV., koja glasi:

"Svi pokretni nalazi, koji u toku arheološkog istraživanja budu nađeni, bit će pohranjeni u najbližem muzeju koji ispunjava kadrovske, materijalne i tehničke uvjete ili u Zemaljskom muzeju Bosne i Hercegovine u Sarajevu, obrađeni i prezentirani na odgovarajući način.

Izuzetno od stava 1. ove tačke, u periodu do ponovnog otvaranja Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, a u slučaju da najbliži muzej ne ispunjava kadrovske, materijalne i tehničke uvjete, nosioci arheoloških istraživanja dužni su podnijeti pisani zahtjev Komisiji da odredi instituciju u kojoj će arheološki nalazi biti privremeno pohranjeni.

Sav pokretni i nepokretni arheološki materijal koji bude nađen u toku arheoloških istraživanja neophodno je stručno obraditi.

Arheolog - voditelj arheoloških istraživanja dužan je nakon izvršenih arheoloških radova podnijeti izvještaj Komisiji i instituciji koja je obavila istraživanja.

Arheolog - voditelj arheoloških istraživanja mora imati na raspolaganju sav pronađeni pokretni i nepokretni arheološki materijal dok traje istraživanje i dok ne završi izvještaj, a najduže za period od tri godine.

Paralelno s izvođenjem arheoloških istraživanja, neophodna je sukcesivna konzervacija nepokretnih nalaza na lokalitetu i konzervacija pokretnog arheološkog materijala i njegovo pohranjivanje u odgovarajuće prostore (depoe).

Nakon dostavljanja izvještaja o provedenom istraživanju, Komisija će utvrditi pokretne nalaze na koje će biti primjenjivane mjere zaštite koje Komisija utvrđuje.

Iznošenje pokretnih nalaza iz stava 1. ove tačke iz Bosne i Hercegovine nije dopušteno.

Izuzetno od odredbe prethodnog stava, ukoliko voditelj istraživanja utvrdi da je neophodna obrada nekog nalaza izvan zemlje, dokaze o tome prezentirat će Komisiji, koja može dopustiti privremeno iznošenje nalaza iz zemlje pod detaljno utvrđenim uvjetima njegovog iznošenja, postupanja s njim u toku boravka izvan zemlje i njegovog povratka u Bosnu i Hercegovinu."

Tač. IV. do IX. postaju tač. V. do X.

IV

U tački V., koja je postala tačka VI., brišu se riječi: "i rehabilitaciju".

V

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Broj 05.2-2.5-58/14-7

4. novembra 2014. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća Komisije
Ljiljana Ševo, s. r.

230

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka 39. stavak 3. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", br. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 i 53/11), a u vezi sa člankom V. stavak 3. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, na 65. sjednici održanoj od 3. do 5. ožujka 2015. godine, donijelo je

ODLUKU

I.

- (1) Za dobra kulturno-povijesnog naslijeđa uvrštena na Spisak dobara, koji je sastavni dio ove odluke, produžava se režim zaštite iz članka V. stavak 3. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.
- (2) Režim zaštite u smislu stavka (1) ove tačke produžava se do donošenja konačne odluke Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika o proglašenju predloženog dobra nacionalnim spomenikom ili o odbijanju prijedloga za proglašenje.

II.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03.1-02.9-63/15-1

3. ožujka 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Povjerenstva
Dubravko Lovrenović, v. r.

Комисија за очување националних споменика, на основу члана 39. став 3. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", бр. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 и 53/11), а у вези са чланом V став 3. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, на 65. сједници одржаној од 3 до 5. марта 2015. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

- (1) За добра културно-историјског наслијеђа уврштена на Списак добара, који је саставни дио ове одлуке, продужава се режим заштите из члана V став 3. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.
- (2) Режим заштите у смислу става (1) ове тачке продужава се до доношења коначне одлуке Комисије за очување националних споменика о проглашењу предложеног добра националним спомеником или о одбијању приједлога за проглашење.

II

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03.1-02.9-63/15-1

3. марта 2015. године

Сарајево

Председавајући Комисије

Дубравко Ловреновић, с. р.

Комисија за очување националних споменика, на основу члана 39. став 3. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", бр. 4/03, 33/03, 31/06, 99/06 и 53/11), а у вези са чланом V став 3. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, на 65. сједници одржаној од 3. до 5. марта 2015. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

- (1) За добра културно-историјског наслијеђа уврштена на Списак добара, који је саставни дио ове одлуке, продужава се режим заштите из члана V став 3. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.
- (2) Режим заштите у смислу става (1) ове тачке продужава се до доношења коначне одлуке Комисије за очување националних споменика о проглашењу предложеног добра националним спомеником или о одбијању приједлога за проглашење.

II

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03.1-02.9-63/15-1

3. марта 2015. године

Сарајево

Председавајући Комисије

Дубравко Ловреновић, с. р.

Списак

културно-историјских добара за која се продужава режим заштите из члана V став 3. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини

1. Градина на Златишту, Сарајево
2. Млинице у Илићима, Мостар
3. Село Витковци, Теслић
4. Град на Пјенавцу и некропола са стећцима, Хан Пијесак
5. Грчко гробље - Медвједице, Тарчин
6. Казнено поправни завод затвореног типа, Зеница

7. Некрополе са стећцима у насељеним мјестима Кисељак, Парежевићи, Вишњица, Гомионица, Палеж, Подстиње, Духри, Хан Плоча, Кулијеш, Буковица, Забрђе, Жезелево, Хан Ивица, Ковачи и Бољковићи, Кисељак
8. Некрополе са стећцима у насељеним мјестима Бреза, Суботићи, Хочевље, Коритник, Сливно, Жупча и Орахово, Бреза
9. Некропола стећака у насељеном мјесту Тохољи, Фоча
10. Цамије у Бусовачи (варош), Буковцима и Путишу, Бусовача
11. Некрополе са стећцима у насељеним мјестима Катићи, Крчевине, Раван, Густо граб, Хозановићи, Михаљевићи и Добраљево, Бусовача
12. Градина - Средњовјековна утврда и некропола Каурско гробље у насељеном мјесту Путиш, Бусовача
13. Кућа у улици Јована Јовановића Змаја 2, Брчко
14. Академија наука и умјетности Републике Српске у улици Бана Лазаревића 1, Бања Лука
15. Некропола стећака "Каурско гробље" у насељеном мјесту Боровнићи, Фоча
16. Тонлагића магази, Тешањ

Председавајући Комисије
Дубравко Ловреновић, с. р.

DIREKCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO BOSNE I HERCEGOVINE

231

Темелјем чланка 16. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09) и чланка 14. ставак (1) и (3) тачка е) Закона о зракопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/09), генерални рavnателј Дирекције за цивилно зракопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК

О СУСТАВУ УПРАВЉАЊА СИГУРНОСТИ ЗРАЧНЕ ПЛОВИДБЕ

I. ОПЃЕ ОДРЕДБЕ

Чланак 1.

(Предмет)

Овим правилником дефинирају се захтјеви за успостављање, кориштење и унапрјеђивање система управљања сигурности зрачне пловидбе (у даљем тексту: SMS).

Чланак 2.

(Дефиниције)

- (1) Појам "сигурност", који се користи у тексту овог правилника, означава сигурност зрачне пловидбе.
- (2) Дефиниције које се употребљавају у Правилнику имају слjedeће значење:
 - a) Политика сигурности (*Safety Policy*) означава изјаву организације о основном приступу којим та организација постиже разину сигурности која се може толерирати;
 - b) Сигурносне гаранције (*Safety Assurance*) су све планиране и систематичне мјере које су потребне да би се осигурало повјерење у то да производ, услуга, организација или функционални систем постижу прихватљиву или толерантну сигурност;
 - c) Достигнуте разине сигурности (*Safety Performance*) означавају разине сигурности које су држава или пружатељ услуга остварили суkladно дефинираним циљним vrijednostima разине сигурности и показатељима достигнуте разине сигурности;

- d) Pokazatelj dostignute razine sigurnosti (*Safety Performance Indicator*) je parametar zasnovan na podacima koji se koriste za praćenje i procjenu dostignute razine sigurnosti;
- e) Zapisi o sigurnosti (*Safety Records*) su skup informacija o jednom sigurnosnom događaju ili nizu sigurnosnih događaja koje se prikupljaju i čuvaju i kojima se demonstrira učinkovitost uspostavljenog sustava upravljanja sigurnosti letenja;
- f) Cilj sigurnosti (*Safety Objective*) je kvalitativan ili kvantitativan iskaz koji određuje maksimalno očekivanu učestalost ili vjerojatnoću pojavljivanja neke opasnosti;
- g) Sigurnost (*Safety*) označava stanje u kome su rizici povezani sa zrakoplovnim aktivnostima a koji se odnose na, ili su izravna podrška izvođenju operacija na zrakoplovu, smanjeni i kontrolirani do prihvatljive razine;
- h) Ciljne vrijednosti razine sigurnosti (*Safety Performance Targets*) su planirani ili namijenjeni cilj za pokazatelj(e) dostignute razine sigurnosti tijekom određenog perioda;
- i) Odgovorni rukovoditelj (*Accountable Executive*) je osoba koja ima sveobuhvatnu odgovornost za efikasno sprovođenje SMS zrakoplovnog subjekta;
- j) Državni program sigurnosti (*State Safety Programme*) je integrirani skup propisa i aktivnosti čiji je cilj poboljšanje sigurnosti;
- k) Odgovorna osoba za sigurnost (*Safety Manager*) je osoba koje je zadužena za razvoj i primjenu učinkovitog SMS;
- l) Ozbiljnost rizika (*Risk Severity*) je moguća posljedica neželjenog događaja ili stanja, izražena u odnosu na najgoru predviđenu situaciju;
- m) Opasnost (*Hazard*) je svako stanje, događaj ili okolnost koji mogu dovesti do udesa;
- n) Prihvatljiva razina sigurnosti (*Acceptable Level of Safety*) je minimalna razina sigurnosti koju uspostavlja država, a omogućava mjerenje ostvarene ili dostignute razine sigurnosti zrakoplovnog subjekta i njegovog sustava upravljanja sigurnosti;
- o) Procjena rizika (*Risk Assessment*) je procjena kojom se utvrđuje da li se ostvaren ili uočen rizik može tolerirati;
- p) Pružatelj usluga (*Service provider*) je bilo koja organizacija koja pruža zrakoplovne usluge i obuhvata odobrene/ovlaštene organizacije za obuku zrakoplovnog osoblja, operatore zrakoplova koji obavljaju međunarodni komercijalni zračni transport, odobrene/ovlaštene organizacije za održavanje, organizacije odgovorne za projektiranje tipova i/ili izradu zrakoplova, pružatelje usluga u zračnom prometu, operatore certificiranih aerodroma za međunarodni zračni prijevoz (ovisno od slučaja) i operatore generalne avijacije koji obavljaju međunarodne zrakoplovne operacije sa velikim ili turboblaznim zrakoplovima, a koje su izložene sigurnosnim rizicima tijekom pružanja svojih usluga;
- r) Rizik po sigurnost (*Safety Risk*) je prognozirana vjerojatnoća i ozbiljnost posljedica ili ishoda potencijalne opasnosti;
- s) Sustav upravljanja sigurnosti (*Safety Management System - SMS*) obuhvata sistematski pristup upravljanju sigurnosti zračne plovidbe, uključujući neophodnu organizacijsku strukturu, odgovornosti, politike i procedure;
- t) Vjerojatnoća rizika (*Risk Probability*) je vjerojatnoća da će se neki neželjeni događaj ili stanje dogoditi;
- u) Kompleksne organizacije (odobrene organizacije za obuku zrakoplovnog osoblja, sukladno zahtjevima FCL, i komercijalni zračni operateri):
- su organizacije koje imaju 20 ili više zaposlenih;
 - su organizacije koje imaju manje od 20 zaposlenih ako:
 - sprovode obuku/operacije sa različitim tipovima zrakoplova,
 - sprovode obuku/operacije u posebnim okolnostima ili ambijentu (npr: planinsko područje, na moru u blizini obale - offshore),
 - sprovode obuku/operacije koja zahtijeva posebno odobrenje (performance base navigation - PBN, low visibility operation - LVO, extended range operations with two engine aeroplanes - ETOPS, helicopters hoist operation - HHO, helicopter emergency medical service - HEMS, night vision imaging system - NVIS, dangerous goods - DG);
- v) Nekompleksne organizacije su one odobrene organizacije za obuku zrakoplovnog osoblja, sukladno zahtjevima FCL, koji obavljaju obuku za sticanje dozvole LAPL, PPL, SPL i BPL i pridruženih ovlaštenja i certifikata i medicinski zrakoplovni centri (Aero Medical Centres - AeMCs).

Članak 3.

(Oblast primjene)

- (1) Pružatelji usluga, u ovisnosti od veličine i kompleksnosti organizacije i prirode pružanja usluga, koji su u obvezi da implementiraju SMS, su sljedeći:
- a) Odobrene kompleksne organizacije za obuku zrakoplovnog osoblja, koji su tijekom obavljanja svoje djelatnosti izloženi sigurnosnim rizicima;
 - b) Zračni operatori sa zrakoplovima koji su odobreni/ovlašteni za obavljanje međunarodnog komercijalnog zračnog prometa;
 - c) Odobrene organizacije za održavanje zrakoplova i odobrene organizacije za kontinualnu plovidbenost zračnim operatorima koji obavljaju operacije u međunarodnom komercijalnom zračnom prometu;
 - d) Organizacije za projektiranje i proizvodnju zrakoplova;
 - e) Pružatelji usluga u zračnom prometu koji su određeni od strane države;
 - f) Operatori odobrenih aerodroma sa kojih se obavlja međunarodni komercijalni zračni promet.
- (2) Međunarodni operatori generalne avijacije, koji svoje operacije izvode sa velikim ili *turbojet* avionima, su u obvezi implementirati SMS koji je srazmjeran veličini i kompleksnosti operacija. U ovim organizacijama SMS treba da minimalno uključuje proces identificiranja hazarda i sa njima povezanih rizika, kao i procese razvoja i implementiranja korektivnih akcija da se održi prihvatljiva razina sigurnosti zračne plovidbe i pružanje monitoringa i procjenu odgovarajućih sigurnosnih aktivnosti.
- (3) Nekompleksne organizacije, navedene u članku 2. stavak (2) točka u) i organizacije koje imaju manje od 20 zaposlenih a koje ne obavljaju poslove ili aktivnosti koje su navedne u članku 2. stavak (2) točka t), nisu u obvezi implementirati SMS.

II. OSNOVNE KOMPONENTE I ELEMENTI SMS**Članak 4.**

(Osnovne komponente i elementi SMS)

- (1) Sustav upravljanja sigurnosti mora da sadrži sljedeće osnovne komponente i elemente:
 - a) Politika i ciljevi sigurnosti:
 - Opredjeljenost i odgovornosti rukovodstva,
 - Krajnja odgovornost za sigurnost,
 - Imenovanje ključnog osoblja za sigurnost,
 - Koordinacija planiranja postupaka u slučaju opasnosti,
 - SMS dokumentacija;
 - b) Upravljanje rizicima:
 - Identificiranje opasnosti,
 - Procjena, analiza i ublažavanje rizika;
 - c) Sigurnosne garancije:
 - Praćenje i mjerenje dostignute razine sigurnosti,
 - Upravljanje promjenama,
 - Kontinuirano unaprjeđenje SMS;
 - d) Promocija sigurnosti:
 - Obuka osoblja,
 - Komunikacija u vezi sigurnosti.

Članak 5.

(Opredjeljenost i odgovornost rukovodstva)

- (1) Pružatelj usluga mora definirati politiku sigurnosti i ciljeve sigurnosti organizacije, sukladno nacionalnim propisima, međunarodnim standardima i najboljom praksom u zrakoplovnoj industriji.
- (2) Politika sigurnosti označava opredjeljenost organizacije za unaprjeđenje sigurnosti i mora uključiti jasnu izjavu o osiguranju neophodnih ljudskih i finansijskih sredstava za implementiranje politike.
- (3) Politika sigurnosti mora da bude potpisana od strane odgovornog rukovoditelja organizacije, da uključuje odgovornost rukovoditelja i zaposlenih u organizaciji u pogledu dostignute razine sigurnosti SMS i da bude predstavljena zaposlenim u organizaciji sa jasnim dokazom o upoznavanju zaposlenih o istoj.
- (4) Politika sigurnosti treba da podstiče zaposlene na izvješćivanje o događajima koji ugrožavaju sigurnost i uvjete pod kojima se disciplinske mjere neće primjenjivati prema zaposlenima koji prijavljuju opasnosti i izvješćuju o događajima.
- (5) Politiku sigurnosti je potrebno periodično analizirati i ažurirati kako bi ostala relevantna i odgovarajuća za organizaciju.

Članak 6.

(Krajnja odgovornost za sigurnost)

- (1) Krajnju odgovornost i nadležnosti za implementiranje i unaprjeđenje SMS ima odgovorni rukovoditelj (rukovoditelj organizacije).
- (2) Pružatelj usluga mora identificirati odgovornosti svih članova rukovodnog osoblja i ostalih zaposlenika po pitanju sigurnosti. Odgovornosti za sigurnost i njihova ovlaštenja moraju biti dokumentirana i predstavljena cijeloj organizaciji.
- (3) Pružatelj usluga mora definirati razine rukovoditelja sa ovlaštenjem da donosi odluke u vezi prihvatljivosti rizika.

Članak 7.

(Imenovanje ključnog osoblja za sigurnost)

- (1) Pružatelj usluga mora imenovati odgovornu osobu za sigurnost (*Safety Expert ili Safety Manager, i sl*), kojoj će primarni zadatak biti poslovi uspostavljanja, razvoja, koordiniranja, administracije i unaprjeđenja SMS. O tom imenovanju pružatelj usluga mora da obavijesti BHDCA.

- (2) Odgovorna osoba za sigurnost označavat će kontakt osobu za oblast upravljanja sigurnosti i mora biti imenovana od strane odgovornog rukovoditelja kako bi joj se dodijelila neophodna razina ovlaštenja za postupanja po pitanjima sigurnosti.
- (3) Krajnja odgovornost za SMS je na odgovornom rukovoditelju, a ne na odgovornoj osobi za sigurnost.

Članak 8.

(Koordinacija planiranja postupaka u slučaju opasnosti)

- (1) Pružatelj usluga mora uspostaviti plan postupanja u izvanrednim situacijama (Emergency Response Planing - ERP) u kojem će se definirati odgovornosti i radnje u slučaju izvanrednih situacija.
- (2) Postupci u slučaju opasnosti treba da osiguraju uređen i učinkovit prijelaz iz normalnih operacija u operacije u slučaju opasnosti i povratak u normalan rad što je prije moguće.
- (3) Planovi pružatelja usluga, u ovisnosti od veličine, aktivnosti i kompleksnosti organizacije, moraju da budu kompatibilni a njihova koordinacija treba da bude opisana u SMS naputku.
- (4) Ako je zrakoplovni subjekat predmet planova za izvanredne situacije drugih zrakoplovnih subjekata, on mora da se pridržava tih planova i da se u svom planu za izvanredne situacije poziva na njih.
- (5) Plan za izvanredne situacije mora da sadrži i liste provjere i informacije o imenima i brojevima telefona osoba koje treba kontaktirati i mora da bude redovno pregledan, provjeravan i neprestano dostupan osobama odgovornim za postupanje po planu.

Članak 9.

(SMS dokumentacija)

- (1) Pružatelj usluga mora da razvije i održava SMS dokumentaciju koja obuhvata:
 - a) Priručnik o upravljanju sigurnosti,
 - b) Zapise sustava upravljanja sigurnosti;
- (2) Priručnik o upravljanju sigurnosti sadrži sljedeće elemente:
 - a) Kontrola dokumenta,
 - b) Regulatorni zahtjevi u vezi SMS,
 - c) Opseg i integriranje sustava upravljanja sigurnosti,
 - d) Politika sigurnosti i ciljevi sigurnosti,
 - e) Odgovornost za sigurnost i ključno osoblje,
 - f) Obvezno, dobrovoljno i povjerljivo izvješćivanje o sigurnosti i korektivne radnje,
 - g) Identificiranje opasnosti i procjena rizika,
 - h) Praćenje i mjerenje razine sigurnosti,
 - i) Istrage događaja koji utječu na sigurnost i korektivne radnje,
 - j) Obuka i komunikacija o sigurnosti,
 - k) Stalno unaprjeđenje i revizija SMS,
 - l) Upravljanje evidencijom o SMS,
 - m) Upravljanje promjenama,
 - n) Plan postupanja u hitnim i izvanrednim situacijama (Emergency Response Planing - ERP).
- (3) Ukoliko je određeni element SMS priručnika opisan u drugom dokumentu, element ne mora biti sastavni dio priručnika ali se mora uspostaviti veza sa tim dokumentom.
- (4) Priručnik SMS mora biti dostupan, u štampanom ili elektronskom obliku, svim odgovornim i rukovodećim osobama, kao i svim organizacionim jedinicama pružatelja usluga.
- (5) Zapisi SMS obuhvataju:
 - a) Registar izvješća o događajima, njihova analiza, procjena rizika, korektivne akcije i provjere učinkovitosti korektivnih akcija;

- b) Mjerenje i pokazatelji dostignute razine sigurnosti;
- c) Zapisi procjene sigurnosti;
- d) SMS interni nadzori;
- e) Evidencije osoblja za SMS i zapisi sa obuka;
- f) Zapisi sa sastanaka Savjeta za sigurnost zračne plovidbe;
- g) Plan implemeniranja SMS (tijekom procesa implementiranja).

Članak 10.

(Upravljanje rizicima po sigurnost)

- (1) Pružatelj usluga je obavezan uspostaviti sustav upravljanja rizicima po sigurnost.
- (2) Pružatelj usluga je dužan da uspostavi i održava postupke za prikupljanje i obradu podataka o sigurnosti koji omogućavaju uočavanje opasnosti, analiziranje opasnosti, procjenu rizika i sprovođenje odgovarajućih mjera za umanjenje rizika.
- (3) Prikupljanje podataka o sigurnosti mora da obuhvati obvezno, dobrovoljno i povjerljivo izvješćivanje o događajima.

Članak 11.

(Identificiranje opasnosti)

- (1) Pružatelj usluga mora uspostaviti i održavati formalni proces za identificiranje, zapisivanje, obradu i pružanje povratnih informacija o opasnostima u sprovođenju operacija.
- (2) Identificiranje opasnosti može da bude otkriveno uz pomoć reaktivnih, proaktivnih i prediktivnih metoda, kao i izvješćima zaposlenih.

Članak 12.

(Procjena i umanjenje rizika po sigurnost)

- (1) Pružatelj usluga mora uspostaviti i održavati proces koji osigurava analizu, procjenu i kontrolu rizika po sigurnost koji su u vezi sa identificiranjem opasnosti.
- (2) Procjena rizika po sigurnost mora da bude izvršena u pogledu vjerojatnoće i ozbiljnosti, kao i procjena u pogledu prihvatljivosti rizika.
- (3) Pružatelj usluga mora definirati razine rukovodstva koji imaju ovlaštenje za donošenje odluka o prihvatljivosti rizika.
- (4) Za neprihvatljive rizike pružatelj usluga je dužan da uspostavi i održava mjere za umanjenje rizika po sigurnost.
- (5) Za podnošljive i prihvatljive rizike pružatelj usluga je dužan kontrolirati i preispitivati mjere za ublažavanje rizika.

Članak 13.

(Sigurnosne garancije)

Cilj sigurnosnih garancija jeste prikupljanje točnih i kompletnih informacija o razini usklađenosti sa regulatornim zahtjevima, dokumentiranje ovih informacija i poduzimanje akcija koje će osigurati usuglašenost sa propisima.

Članak 14.

(Praćenje i mjerenje dostignute razine sigurnosti)

- (1) Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati načine za provjeru dostignute razine sigurnosti organizacije u odnosu na ciljeve i politiku sigurnosti, i utvrditi efektivnost metode kontrole rizika po sigurnost.
- (2) Proces praćenja i mjerenja dostignute razine sigurnosti bi trebao uključiti:
 - a) Izvješćivanje o događajima i interne istrage događaja,
 - b) Procjena stanja sigurnosti i praćenje trenda,
 - c) Analize o sigurnosti.
- (3) Dostignutu razinu sigurnosti pružatelj usluga utvrđuje sukladno indikatorima i ciljevima dostignute razine sigurnosti.

Članak 15.

(Upravljanje promjenama)

- (1) Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni proces za upravljanje promjenama. Proces mora da:
 - a) Identificira promjene unutar pružatelja usluga koje mogu utjecati na razinu rizika po sigurnost u vezi sa uspostavljenim procesima i uslugama i upravljanje rizicima koji mogu nastati od tih promjena;
 - b) Definira dogovore oko osiguranja dostignute razine sigurnosti prije implementiranja promjena;
 - c) Eliminira ili modificira metode kontrole rizika koji više nisu potrebni zbog promjena u operativnom okruženju.

Članak 16.

(Kontinuirano unaprjeđenje SMS)

- (1) Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni proces za identificiranje uzroka zbog kojih su dostignute razine sigurnosti ispod definiranih standarda, određivanje posljedica takvih dostignutih razina na operacije i eliminiranje tih uzroka.
- (2) Kontinuirano unaprjeđenje SMS-a pružatelja usluga treba da uključuje:
 - a) Proaktivnu i reaktivnu evaluaciju opreme, dokumentacije i procedura, putem nadzora i istraga, u cilju utvrđivanja efektivnosti strategije kontrole i ublažavanja rizika,
 - b) Proaktivnu evaluaciju individualnih performansi zaposlenih kako bi se utvrdilo sprovođenje njihovih odgovornosti za sigurnost.

Članak 17.

(Promocija sigurnosti)

Pružatelj usluga treba razviti, uspostaviti i održavati obuke iz sigurnosti i aktivnosti na komunikaciji kako bi se stvorilo okruženje gdje bi sigurnosni ciljevi u organizaciji bili primjenjivani.

Članak 18.

(Obuke i edukacija iz sigurnosti)

- (1) Pružatelj usluga je dužan da razvije i održava program obuke iz sigurnosti koji osigurava da osoblje bude obučeno i kompetentno za obavljanje svojih dužnosti u sustavu upravljanja sigurnosti.
- (2) Odgovorni rukovoditelj je dužan da završi obuku koja se odnosi na: značaj sigurnosti, politiku sigurnosti i ciljne vrijednosti razine sigurnosti, uloge i odgovornosti u sustavu upravljanja sigurnosti, standarde sustava upravljanja sigurnosti i sigurnosne garancije.
- (3) Pojedinačni program obuka iz sigurnosti treba da bude sukladan zaduženjima koje zaposleni ima u sustavu upravljanja sigurnosti.

Članak 19.

(Sigurnosna komunikacija)

- (1) Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni način komunikacije o pitanjima sigurnosti kojim se osigurava da je svo osoblje u potpunosti upoznato o sustavu upravljanja sigurnosti kojim pružatelj usluga prikuplja važne informacije o sigurnosti i objašnjava zbog čega su poduzete određene aktivnosti iz područja sigurnosti, kao i zbog čega su donešene ili izmjenjene procedure o sigurnosti.
- (2) Komunikacija o sigurnosti označava temelj za razvoj i održavanje pozitivne sigurnosne kulture.
- (3) Formalni načini komunikacije, između ostalog, mogu biti:

- a) Politika sigurnosti i procedure,
- b) Bilteni,
- c) Izvješća o sigurnosti,
- d) Internet prezentacije i sl.

III. ROKOVI ZA IMPLEMENTIRANJE SMS

Članak 20.

(Rokovi za implementiranje SMS)

- (1) Pružatelji usluga iz članka 3. točke a), b), e) i f) dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika dostaviti BHDCA plan implementiranja SMS, a u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog pravilnika uspostaviti efektivan SMS u svojoj organizaciji.
- (2) Pružatelji usluga iz članka 3. točke c) i d) dužni su do 30. lipnja 2017. godine dostaviti BHDCA plan implementiranja SMS, a do 31.12.2018. godine uspostaviti efektivan SMS u svojoj organizaciji.
- (3) BHDCA sproved će provjeru implementiranja SMS (stručni nadzor) kod pružatelja usluga iz članka 3. ovog pravilnika koji se deklariraju da su implementirali SMS u svojoj organizaciji ili su bili u obvezi implementirati isti sukladno važećim propisima.

Članak 21.

(SMS za nove pružatelje usluga)

- (1) Pružatelji usluga koji namjeravaju da započnu djelatnost, a pripadaju organizacijama iz članka 3. točke a), b), e) i f), dužni su najkasnije 90 dana prije dana namjeravanog započinjanja djelatnosti dostaviti BHDCA plan implementiranja SMS.
- (2) Pružatelji usluga iz stavka (1) ovoga članka dužni su da uspostave efektivan SMS u roku od 12 mjeseci od dana izdavanja uvjerenja (potvrde, certifikata, dozvole, odobrenja i sl.) za obavljanje svoje djelatnosti.
- (3) Pružatelji usluga koji namjeravaju da započnu djelatnost nakon 30. rujna 2017. godine, a pripadaju organizacijama iz članka 3. točke c) i d), dužni su najkasnije 90 dana prije dana namjeravanog započinjanja djelatnosti dostaviti BHDCA plan implementiranja SMS.
- (4) Pružatelji usluga iz stavka (3) ovoga članka dužni su da uspostave efektivan SMS u roku od 18 mjeseci od dana izdavanja uvjerenja (potvrde, certifikata, dozvole, odobrenja i sl.) za obavljanje svoje djelatnosti.

IV. PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 22.

(Prihvatljiv način udovoljavanja zahtjevu)

Do donošenja nputaka o prihvatljivom načinu udovoljavanja zahtjevu iz ovog pravilnika, kao prihvatljiv način udovoljavanja zahtjeva iz ovog pravilnika, prilikom implementiranja SMS u organizacijama iz članka 3. ovog pravilnika i sprovođenja nadzora od strane BHDCA, koristit će se zadnje važeće izdanje ICAO Doc 9859 Safety Management Manual (SMM).

V. STUPANJE NA SNAGU

Članak 23.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-282-1/15
26. ožujka 2015. godine
Banja Luka

Generalni ravnatelj
Dorđe Ratkovića, v. r.

На основу члана 16. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09) и члана 14. став (1) и (3) тачка е) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/09), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК

О СИСТЕМУ УПРАВЉАЊА БЕЗБЈЕДНОШЋУ ВАЗДУШНЕ ПЛОВИДБЕ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

Овим правилником дефинишу се захтјеви за успостављање, коришћење и унапређивање система управљања безбједношћу ваздушне пловидбе (у даљем тексту: SMS).

Члан 2.

(Дефиниције)

- (1) Појам "безбједност", који се користи у тексту овог правилника, означава безбједност ваздушне пловидбе.
- (2) Дефиниције које се употребљавају у Правилнику имају сљедеће значење:
 - а) Политика безбједности (*Safety Policy*) означава изјаву организације о основном приступу којим та организација постиже ниво безбједности који се може толерисати;
 - б) Безбједносне гаранције (*Safety Assurance*) су све планиране и систематичне мјере које су потребне да би се обезбиједило повјерење у то да производ, услуга, организација или функционални систем постижу прихватљиву или толерантну безбједност;
 - ц) Достигнути ниво безбједности (*Safety Performance*) означавају ниво безбједности који су држава или пружалац услуга остварили у складу са дефинисаним циљним вриједностима нивоа безбједности и показатељима достигнутог нивоа безбједности;
 - д) Показатељ достигнутог нивоа безбједности (*Safety Performance Indicator*) је параметар заснован на подацима који се користе за праћење и процјену достигнутог нивоа безбједности;
 - е) Записи о безбједности (*Safety Records*) су скуп информација о једном безбједносном догађају или низу безбједносних догађаја које се прикупљају и чувају и којима се демонстрира ефикасност успостављеног система управљања безбједношћу летења;
 - ф) Циљ безбједности (*Safety Objective*) је квалитативан или квантитативан исказ који одређује максимално очекивану учесталост или вјероватноћу појављивања неке опасности;
 - г) Безбједност (*Safety*) означава стање у коме су ризици повезани са ваздухопловним активностима а који се односе на, или су директна подршка извођењу операција на ваздухоплову, смањени и контролисани до прихватљивог нивоа;
 - х) Циљне вриједности нивоа безбједности (*Safety Performance Targets*) су планирани или намијењени циљ за показатељ(е) достигнутог нивоа безбједности током одређеног периода;

- и) Одговорни руководилац (*Accountable Executive*) је лице које има свеобухватну одговорност за ефикасно спровођење SMS ваздухопловног субјекта;
- ј) Државни програм безбједности (*State Safety Programme*) је интегрисани скуп прописа и активности чији је циљ побољшање безбједности;
- к) Одговорно лице за безбједност (*Safety Manager*) је лице које је задужено за развој и примјену ефикасног SMS;
- л) Озбиљност ризика (*Risk Severity*) је могућа посљедица нежељеног догађаја или стања, изражена у односу на најгору предвиђену ситуацију;
- м) Опасност (*Hazard*) је свако стање, догађај или околност који могу да доведу до удеса;
- н) Прихватљив ниво безбједности (*Acceptable Level of Safety*) је минимални ниво безбједности који успоставља држава, а омогућава мјерење оствареног или достигнутог ниво безбједности ваздухопловног субјекта и његовог система управљања безбједношћу;
- о) Процјена ризика (*Risk Assessment*) је процјена којом се утврђује да ли се остварен или уочен ризик може толерисати;
- п) Пружалац услуга (*Service provider*) је било која организација која пружа ваздухопловне услуге и обухвата одобрене/овлашћене организације за обуку ваздухопловног особља, операторе ваздухоплова који обављају међународни комерцијални ваздушни транспорт, одобрене/овлашћене организације за одржавање, организације одговорне за пројектовање типова и/или израду ваздухоплова, пружаоце услуга у ваздушном саобраћају, операторе сертифицираних аеродрома за међународни ваздушни превоз (зависно од случаја) и операторе генералне авијације који обављају међународне ваздухопловне операције са великим или турбомлазним ваздухопловима, а које су изложене безбједносним ризицима током пружања својих услуга;
- р) Ризик по безбједност (*Safety Risk*) је прогнозирана вјероватноћа и озбиљност посљедица или исхода потенцијалне опасности;
- с) Систем управљања безбједношћу (*Safety Management System - SMS*) обухвата систематски приступ управљању безбједношћу ваздушне пловидбе, укључујући неопходну организациону структуру, одговорности, политике и процедуре;
- т) Вјероватноћа ризика (*Risk Probability*) је вјероватноћа да ће се неки нежељени догађај или стање догодити;
- у) Комплексне организације (одобрене организације за обуку ваздухопловног особља у складу са захтјевима FCL и комерцијални ваздушни оператери):
- су организације које имају 20 или више запослених;
 - су организације које имају мање од 20 запослених ако:
 - спроводе обуку/операције са различитим типовима ваздухоплова,
 - спроводе обуку/операције у посебним околностима или амбијенту (нрп: планинско подручје, на мору у близини обале - offshore),
- спроводе обуку/операције која захтијева посебно одобрење (performance base navigation - PBN, low visibility operation - LVO, extended range operations with two engine aeroplanes - ETOPS, helicopters hoist operation - HHO, helicopter emergency medical service - HEMS, night vision imaging system - NVIS, dangerous goods - DG);
- в) Некомплексне организације су оне одобрене организације за обуку ваздухопловног особља у складу са захтјевима FCL који обављају обуку за стицање дозволе LAPL, PPL, SPL и BPL и придружених овлашћења и сертификата и медицински ваздухопловни центри (Aero Medical Centres - AeMCs).

Члан 3.

(Област примјене)

- (1) Пружаоци услуга, у зависности од величине и комплексности организације и природе пружања услуга, који су у обавези да имплементирају SMS, су сљедећи:
- а) Одобрене комплексне организације за обуку ваздухопловног особља, који су у току обављања своје дјелатности изложени безбједносним ризицима;
 - б) Ваздушни оператори са ваздухопловима који су одобрени/овлашћени за обављање међународног комерцијалног ваздушног саобраћаја;
 - ц) Одобрене организације за одржавање ваздухоплова и одобрене организације за континуалну пловидбеност ваздушним операторима који обављају операције у међународном комерцијалном ваздушном саобраћају;
 - д) Организације за пројектовање и производњу ваздухоплова;
 - е) Пружаоци услуга у ваздушном саобраћају услуга који су одређени од стране државе;
 - ф) Оператори одобрених аеродрома са којих се обавља међународни комерцијални ваздушни саобраћај.
- (2) Међународни оператори генералне авијације, који своје операције изводе са великим или *turbojet* авионима су у обавези имплементирати SMS који је сразмјеран величини и комплексности операција. У овим организацијама SMS треба да минимално укључује процес идентификације хазарда и са њима повезаних ризика, као и процесе развоја и имплементације корективних акција да се одржи прихватљиви ниво безбједности ваздушне пловидбе и пружање мониторинга и процјену одговарајућих безбједносних активности.
- (3) Некомплексне организације наведене у члану 2. став (2) тачка у) и организације које имају мање од 20 запослених а које не обављају послове или активности које су наведне у члану 2. став (2) тачка т), нису у обавези имплементирати SMS.

II - ОСНОВНЕ КОМПОНЕНТЕ И ЕЛЕМЕНТИ SMS

Члан 4.

(Основне компоненте и елементи SMS)

- (1) Систем управљања безбједношћу мора да садржи сљедеће основне компоненте и елементе:
- а) Политика и циљеви безбједности:
 - Опређеленост и одговорности руководства,
 - Крајња одговорност за безбједност,
 - Именовање кључног особља за безбједност,

- Координација планирања поступака у случају опасности,
- SMS документација;
- б) Управљање ризицима:
 - Идентификација опасности,
 - Процјена, анализа и ублажавање ризика;
- ц) Безбједносне гаранције:
 - Праћење и мјерење достигнутог нивоа безбједности,
 - Управљање промјенама,
 - Континуирано унапређење SMS;
- д) Промоција безбједности:
 - Обука особља,
 - Комуникација у вези са безбједношћу.

Члан 5.

(Опредјељеност и одговорност руководства)

- (1) Пружалац услуга мора дефинисати политику безбједности и циљеве безбједности организације, у складу са националним прописима, међународним стандардима и најбољом праксом у ваздухопловној индустрији.
- (2) Политика безбједности означава опредјељеност организације за унапређење безбједности и мора укључити јасну изјаву о обезбјеђењу неопходних људских и финансијских средстава за имплементацију политике.
- (3) Политика безбједности мора да буде потписана од стране одговорног руководиоца организације, да укључује одговорност руководиоца и запослених у организацији у погледу достигнутог нивоа безбједности SMS и да буде представљена запосленим у организацији са јасним доказом о упознавању запослених о истој.
- (4) Политика безбједности треба да подстиче запослене на извјештавање о догађајима који угрожавају безбједност и услове под којима се дисциплинске мјере неће примјењивати према запосленима који пријављују опасности и извјештавају о догађајима.
- (5) Политику безбједности је потребно периодично анализирати и ажурирати како би остала релевантна и одговарајућа за организацију.

Члан 6.

(Крајња одговорност за безбједност)

- (1) Крајњу одговорност и надлежности за имплементацију и унапређење SMS има одговорни руководилац (руководилац организације).
- (2) Пружалац услуга мора идентификовати одговорности свих чланова руководног особља и осталих запосленика по питању безбједности. Одговорности за безбједност и њихова овлашћења морају бити документована и представљена цијелој организацији.
- (3) Пружалац услуга мора дефинисати нивое руководиоца са овлашћењем да доноси одлуке у вези са прихватљивошћу ризика.

Члан 7.

(Именовање кључног особља за безбједност)

- (1) Пружалац услуга мора именовати одговорно лице за безбједност (*Safety Expert или Safety Manager, и сл.*), којем ће примарни задатак бити послови успостављања, развоја, координације, администрације и унапређења SMS. О том именовану пружалац услуга мора да обавијести BHDCA.
- (2) Одговорно лице за безбједност ће означавати контакт лице за област управљања безбједношћу и мора бити именовано од стране одговорног руководиоца како би му се додјелио неопходни ниво овлашћења за поступања по питањима безбједности.

- (3) Крајња одговорност за SMS је на одговорном руководиоцу, а не на одговорном лицу за безбједност.

Члан 8.

(Координација планирања поступака у случају опасности)

- (1) Пружалац услуга мора успоставити план поступања у ванредним ситуацијама (Emergency Response Planing - ERP) у којем ће се дефинисати одговорности и радње у случају ванредних ситуација.
- (2) Поступци у случају опасности треба да обезбиједу уређен и ефикасан прелаз из нормалних операција у операције у случају опасности и повратак у нормалан рад што је прије могуће.
- (3) Планови пружалаца услуга, у зависности од величине, активности и комплексности организације, морају да буду компатибилни а њихова координација треба да буде описана у SMS упутству.
- (4) Ако је ваздухопловни субјекат предмет планова за ванредне ситуације других ваздухопловних субјеката, он мора да се придржава тих планова и да се у свом плану за ванредне ситуације позива на њих.
- (5) План за ванредне ситуације мора да садржи и листе провере и информације о именима и бројевима телефона лица које треба контактирати и мора да буде редовно прегледан, провераван и непрестано доступан лицима одговорним за поступање по плану.

Члан 9.

(SMS документација)

- (1) Пружалац услуга мора да развије и одржава SMS документацију која обухвата:
 - а) Приручник о управљању безбједношћу,
 - б) Записе система управљања безбједношћу;
- (2) Приручник о управљању безбједношћу садржи следеће елементе:
 - а) Контрола документа,
 - б) Регулаторни захтјеви у вези SMS,
 - ц) Обим и интегрисање система управљања безбједношћу,
 - д) Политика безбједности и циљеви безбједности,
 - е) Одговорност за безбједност и кључно особље,
 - ф) Обавезно, добровољно и повјерљиво извјештавање о безбједности и корективне радње,
 - г) Идентификовање опасности и процјена ризика,
 - х) Праћење и мјерење нивоа безбједности,
 - и) Истраге догађаја који утичу на безбједност и корективне радње,
 - ј) Обука и комуникација о безбједности,
 - к) Стално унапређење и ревизија SMS,
 - л) Управљање евиденцијом о SMS,
 - м) Управљање промјенама,
 - н) План поступања у хитним и ванредним ситуацијама (Emergency Response Planing - ERP).
- (3) Уколико је одређени елемент SMS приручника описан у другом документу, елемент не мора бити саставни дио приручника али се мора успоставити веза са тим документом.
- (4) Приручник SMS мора бити доступан, у штампаном или електронском облику, свим одговорним и руководићим лицима, као и свим организационим јединицама прожача услуга.
- (5) Записи SMS обухватају:
 - а) Регистар извјештаја о догађајима, њихова анализа, процјена ризика, корективне акције и провере ефикасности корективних акција;
 - б) Мјерење и показатељи достигнутог нивоа безбједности;

- ц) Записи процјене безбједности;
- д) SMS интерни надзори;
- е) Евиденције особља за SMS и записи са обука;
- ф) Записи са састанака Савјета за безбједност ваздушне пловидбе;
- г) План имплементације SMS (током процеса имплементације);

Члан 10.

(Управљање ризицима по безбједност)

- (1) Пружалац услуга је обавезан успоставити систем управљања ризицима по безбједност.
- (2) Пружалац услуга је дужан да успостави и одржава поступке за прикупљање и обраду података о безбједности који омогућавају уочавање опасности, анализирање опасности, процјену ризика и спровођење одговарајућих мјера за умањење ризика.
- (3) Прикупљање података о безбједности мора да обухвати обавезно, добровољно и повјерљиво извјештавање о догађајима.

Члан 11.

(Идентификација опасности)

- (1) Пружалац услуга мора успоставити и одржавати формални процес за идентификацију, записивање, обраду и пружање повратних информација о опасностима у спровођењу операција.
- (2) Идентификација опасности може да буде откривена уз помоћ реактивних, проактивних и предиктивних метода, као и извјештајима запослених.

Члан 12.

(Процјена и умањење ризика по безбједност)

- (1) Пружалац услуга мора успоставити и одржавати процес који обезбјеђује анализу, процјену и контролу ризика по безбједност који су у вези са идентификацијом опасности.
- (2) Процјена ризика по безбједност мора да буде извршена у погледу вјероватноће и озбиљности, као и процјена у погледу прихватљивости ризика.
- (3) Пружалац услуга мора дефинисати нивое руководства који имају овлашћење за доношење одлука о прихватљивости ризика.
- (4) За неприхватљиве ризике пружалац услуга је дужан да успостави и одржава мјере за умањење ризика по безбједност.
- (5) За подношљиве и прихватљиве ризике пружалац услуга је дужан контролисати и преиспитивати мјере за ублажавање ризика.

Члан 13.

(Безбједносне гаранције)

Циљ безбједносних гаранција јесте прикупљање тачних и комплетних информација о нивоу усклађености са регулаторним захтјевима, документовање ових информација и предузимање акција које ће обезбиједити усаглашеност са прописима.

Члан 14.

(Праћење и мјерење достигнутог нивоа безбједности)

- (1) Пружалац услуга мора развити, успоставити и одржавати начине за провјеру достигнутог нивоа безбједности организације у односу на циљеве и политику безбједности, и утврдити ефективност методе контроле ризика по безбједност.
- (2) Процес праћења и мјерења достигнутог нивоа безбједности би требао укључити:
 - а) Извјештавање о догађајима и интерне истраге догађаја,

- б) Процјена стања безбједности и праћење тренда,
- ц) Анализе о безбједности.
- (3) Достигнути ниво безбједности пружалац услуга утврђује у складу са индикаторима и циљевима достигнутог нивоа безбједности.

Члан 15.

(Управљање промјенама)

- (1) Пружалац услуга мора развити, успоставити и одржавати формални процес за управљање промјенама. Процес мора да:
 - а) Идентификује промјене унутар пружалаца услуга које могу утицати на ниво ризика по безбједност у вези са успостављеним процесима и услугама и управљање ризицима који могу настати од тих промјена,
 - б) Дефинише договоре око обезбјеђења достигнутог нивоа безбједности прије имплементације промјена,
 - ц) Елиминише или модификује методе контроле ризика који више нису потребни због промјена у оперативном окупљању.

Члан 16.

(Континуирано унапређење SMS)

- (1) Пружалац услуга мора развити, успоставити и одржавати формални процес за идентификацију узрока због којих су достигнути нивои безбједности испод дефинисаних стандарда, одређивање посљедица таквих достигнутих нивоа на операције и елиминацију тих узрока.
- (2) Континуирано унапређење SMS-а пружалаца услуга треба да укључује:
 - а) Проактивну и реактивну евалуацију опреме, документације и процедура, путем надзора и истрага, у циљу утврђивања ефективности стратегије контроле и ублажавања ризика,
 - б) Проактивну евалуацију индивидуалних перформанси запослених како би се утврдило спровођење њихових одговорности за безбједност.

Члан 17.

(Промоција безбједности)

Пружалац услуга треба развити, успоставити и одржавати обуке из безбједности и активности на комуникацији како би се створило окружење гдје би безбједносни циљеви у организацији били примјенљиви.

Члан 18.

(Обуке и едукација из безбједности)

- (1) Пружалац услуга је дужан да развије и одржава програм обуке из безбједности који обезбјеђује да особље буде обучено и компетентно за обављање својих дужности у систему управљања безбједношћу.
- (2) Одговорни руководилац је дужан да заврши обуку која се односи на: значај безбједности, политику безбједности и циљне вриједности нивоа безбједности, улоге и одговорности у систему управљања безбједношћу, стандарде система управљања безбједношћу и безбједносне гаранције.
- (3) Појединачни програм обука из безбједности треба да буде у складу са задужењима које запослени има у систему управљања безбједношћу.

Члан 19.

(Безбједносна комуникација)

- (1) Пружалац услуга мора развити, успоставити и одржавати формални начин комуникације о питањима безбједности којим се обезбјеђује да је сво особље у

потпуности упознато о систему управљања безбједношћу којим пружалац услуга прикупља важне информације о безбједности и објашњава због чега су предузете одређене активности из подручја безбједности, као и због чега су донесене или измјењене процедуре о безбједности.

- (2) Комуникација о безбједности означава основ за развој и одржавање позитивне безбједносне културе.
- (3) Формални начини комуникације, између осталог, могу бити:
 - а) Политика безбједности и процедуре,
 - б) Билтени,
 - ц) Извјештаји о безбједности,
 - д) Интернет презентације и сл.

III - РОКОВИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ SMS

Члан 20.

(Рокови за имплементацију SMS)

- (1) Пружаоци услуга из члана 3. тачке а), б), е) и ф) дужни су у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог правилника доставити BHDCA план имплементације SMS, а у року од 24 мјесеца од дана ступања на снагу овог правилника успоставити ефективан SMS у својој организацији.
- (2) Пружаоци услуга из члана 3. тачке ц) и д) дужни су до 30. јуна 2017. године доставити BHDCA план имплементације SMS, а до 31.12.2018. године успоставити ефективан SMS у својој организацији.
- (3) BHDCA ће спровести провјеру имплементације SMS (стручни надзор) код пружалаца услуга из члана 3. овог правилника који се декларишу да су имплементирали SMS у својој организацији или су били у обавези имплементирати исти у складу са важећим прописима.

Члан 21.

(SMS за нове пружаоце услуга)

- (1) Пружаоци услуга који намјеравају да започну дјелатност, а припадају организацијама из члана 3. тачке а), б), е) и ф), дужни су најкасније 90 дана прије дана намјераног започињања дјелатности доставити BHDCA план имплементације SMS.
- (2) Пружаоци услуга из става (1) овога члана дужни су да успоставе ефективан SMS у року од 12 мјесеца од дана издавања увјерења (потврде, сертификата, дозволе, одобрења и сл.) за обављање своје дјелатности.
- (3) Пружаоци услуга који намјеравају да започну дјелатност након 30. септембра 2017. године, а припадају организацијама из члана 3 тачке ц) и д), дужни су најкасније 90 дана прије дана намјераног започињања дјелатности доставити BHDCA план имплементације SMS.
- (4) Пружаоци услуга из става (3) овога члана дужни су да успоставе ефективан SMS у року од 18 мјесеци од дана издавања увјерења (потврде, сертификата, дозволе, одобрења и сл.) за обављање своје дјелатности.

IV - ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

(Прихватљив начин удовољавања захтјеву)

До доношења упутстава о прихватљивом начину удовољавања захтјеву из овог правилника, као прихватљив начин удовољавања захтјеву из овог правилника, приликом имплементације SMS у организацијама из члана 3. овог правилника и спровођења надзора од стране BHDCA користиће се задње важеће издање ICAO Doc 9859 Safety Management Manual (SMM).

V - СТУПАЊЕ НА СНАГУ

Члан 23.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-2-282-1/15

26. марта 2015. године

Бања Лука

Генерални директор

Ђорђе Ратковица, с. р.

Na osnovu člana 16. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) i člana 14. stav (1) i (3) tačka e) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK

O SISTEMU UPRAVLJANJA SIGURNOSTI ZRAČNE PLOVIDBE

I. OPĆE ODREDBE

Члан 1.

(Предмет)

Ovim pravilnikom definiraju se zahtjevi za uspostavljanje, korištenje i unaprjeđivanje sistema upravljanja sigurnosti zračne plovitbe (u daljem tekstu: SMS).

Члан 2.

(Дефиниције)

- (1) Појам "sigurnost", који се користи у тексту овог правилника, означава сигурност зрачне пловитбе.
- (2) Дефиниције које се употребљавају у Правилнику имају слjedeће значење:
 - а) Политика сигурности (*Safety Policy*) означава изјаву организације о основном приступу којим та организација постиже ниво сигурности који се може толерирати;
 - б) Сигурносне гаранције (*Safety Assurance*) су све планиране и систематичне мјере које су потребне да би се обезбједило повјерење у то да производ, услуга, организација или функционални систем постижу прихватљиву или толерантну сигурност;
 - в) Достигнути ниво сигурности (*Safety Performance*) означавају ниво сигурности који су држава или пружатељ услуга остварили у складу са дефинираним циљним вриједностима нивоа сигурности и показатељима достигнутог нивоа сигурности;
 - д) Показатељ достигнутог нивоа сигурности (*Safety Performance Indicator*) је параметар заснован на подацима који се користе за праћење и процјену достигнутог нивоа сигурности;
 - е) Записи о сигурности (*Safety Records*) су skup информација о једном сигурносном догађају или низу сигурносних догађаја које се прикупљају и чувају у којима се демонстрира ефикасност успостављеног система управљања сигурности летјења;
 - ф) Циљ сигурности (*Safety Objective*) је квалитативан или квантитативан исказ који одређује максимално очекивану учесталост или вјероватноћу појављивања неке опасности;
 - г) Сигурност (*Safety*) означава стање у коме су ризици повезани са зракопловним активностима а који се односе на, или су директна подршка извођењу операција на зракоплову, смањени и контролирани до прихватљивог нивоа;

- h) Ciljne vrijednosti nivoa sigurnosti (*Safety Performance Targets*) su planirani ili namijenjeni cilj za pokazatelj(e) dostignutog nivoa sigurnosti tokom određenog perioda;
- i) Odgovorni rukovoditelj (*Accountable Executive*) je lice koje ima sveobuhvatnu odgovornost za efikasno sprovođenje SMS zrakoplovnog subjekta;
- j) Državni program sigurnosti (*State Safety Programme*) je integrirani skup propisa i aktivnosti čiji je cilj poboljšanje sigurnosti;
- k) Odgovorno lice za sigurnost (*Safety Manager*) je lice koje je zaduženo za razvoj i primjenu efikasnog SMS;
- l) Ozbiljnost rizika (*Risk Severity*) je moguća posljedica neželjenog događaja ili stanja, izražena u odnosu na najgoru predviđenu situaciju;
- m) Opasnost (*Hazard*) je svako stanje, događaj ili okolnost koji mogu dovesti do udesa;
- n) Prihvatljiv nivo sigurnosti (*Acceptable Level of Safety*) je minimalni nivo sigurnosti koji uspostavlja država, a omogućava mjerenje ostvarenog ili dostignutog nivo sigurnosti zrakoplovnog subjekta i njegovog sistema upravljanja sigurnosti;
- o) Procjena rizika (*Risk Assessment*) je procjena kojom se utvrđuje da li se ostvaren ili uočen rizik može tolerirati;
- p) Pružatelj usluga (*Service provider*) je bilo koja organizacija koja pruža zrakoplovne usluge i obuhvata odobrene/ovlaštene organizacije za obuku zrakoplovnog osoblja, operatore zrakoplova koji obavljaju međunarodni komercijalni zračni transport, odobrene/ovlaštene organizacije za održavanje, organizacije odgovorne za projektovanje tipova i/ili izradu zrakoplova, pružatelje usluga u zračnom prometu, operatore certificiranih aerodroma za međunarodni zračni prijevoz (zavisno od slučaja) i operatore generalne avijacije koji obavljaju međunarodne zrakoplovne operacije sa velikim ili turbomlaznim zrakoplovima, a koje su izložene sigurnosnim rizicima tokom pružanja svojih usluga;
- r) Rizik po sigurnost (*Safety Risk*) je prognozirana vjerovatnoća i ozbiljnost posljedica ili ishoda potencijalne opasnosti;
- s) Sistem upravljanja sigurnosti (*Safety Management System - SMS*) obuhvata sistematski pristup upravljanju sigurnosti zračne plovidbe, uključujući neophodnu organizacijsku strukturu, odgovornosti, politike i procedure;
- t) Vjerovatnoća rizika (*Risk Probability*) je vjerovatnoća da će se neki neželjeni događaj ili stanje dogoditi;
- u) Kompleksne organizacije (odobrene organizacije za obuku zrakoplovnog osoblja, u skladu sa zahtjevima FCL, i komercijalni zračni operateri):
- su organizacije koje imaju 20 ili više zaposlenih;
 - su organizacije koje imaju manje od 20 zaposlenih ako:
 - sprovode obuku/operacije sa različitim tipovima zrakoplova,
 - sprovode obuku/operacije u posebnim okolnostima ili ambijentu (npr: planinsko područje, na moru u blizini obale - offshore),
 - sprovode obuku/operacije koja zahtijeva posebno odobrenje (performance base navigation - PBN, low visibility operation - LVO, extended range operations with two engine aeroplanes - ETOPS, helicopters hoist operation - HHO, helicopter emergency medical service - HEMS, night vision imaging system - NVIS, dangerous goods - DG);
- v) Nekompleksne organizacije su one odobrene organizacije za obuku zrakoplovnog osoblja, u skladu sa zahtjevima FCL, koji obavljaju obuku za sticanje dozvole LAPL, PPL, SPL i BPL i pridruženih ovlaštenja i certifikata i medicinski zrakoplovni centri (Aero Medical Centres - AeMCs).

Član 3.

(Oblast primjene)

- (1) Pružatelji usluga, u zavisnosti od veličine i kompleksnosti organizacije i prirode pružanja usluga, koji su u obavezi da implementiraju SMS, su sljedeći:
 - a) Odobrene kompleksne organizacije za obuku zrakoplovnog osoblja, koji su u toku obavljanja svoje djelatnosti izloženi sigurnosnim rizicima;
 - b) Zračni operateri sa zrakoplovima koji su odobreni/ovlašteni za obavljanje međunarodnog komercijalnog zračnog prometa;
 - c) Odobrene organizacije za održavanje zrakoplova i odobrene organizacije za kontinualnu plovidbenost zračnim operaterima koji obavljaju operacije u međunarodnom komercijalnom zračnom prometu;
 - d) Organizacije za projektovanje i proizvodnju zrakoplova;
 - e) Pružatelji usluga u zračnom prometu koji su određeni od strane države;
 - f) Operateri odobrenih aerodroma sa kojih se obavlja međunarodni komercijalni zračni promet.
- (2) Međunarodni operateri generalne avijacije, koji svoje operacije izvode sa velikim ili *turbojet* avionima, su u obavezi implementirati SMS koji je srazmjern veličini i kompleksnosti operacija. U ovim organizacijama SMS treba da minimalno uključuje proces identifikacije hazarda i sa njima povezanih rizika, kao i procese razvoja i implementacije korektivnih akcija da se održi prihvatljivi nivo sigurnosti zračne plovidbe i pružanje monitoringa i procjenu odgovarajućih sigurnosnih aktivnosti.
- (3) Nekompleksne organizacije, navedene u članu 2. stav (2) tačka u) i organizacije koje imaju manje od 20 zaposlenih a koje ne obavljaju poslove ili aktivnosti koje su navedne u članu 2. stav (2) tačka t), nisu u obavezi implementirati SMS.

II. OSNOVNE KOMPONENTE I ELEMENTI SMS

Član 4.

(Osnovne komponente i elementi SMS)

- (1) Sistem upravljanja sigurnosti mora da sadrži sljedeće osnovne komponente i elemente:
 - a) Politika i ciljevi sigurnosti:
 - Opredjeljenost i odgovornosti rukovodstva,
 - Krajnja odgovornost za sigurnost,
 - Imenovanje ključnog osoblja za sigurnost,
 - Koordinacija planiranja postupaka u slučaju opasnosti,
 - SMS dokumentacija;
 - b) Upravljanje rizicima:
 - Identifikacija opasnosti,
 - Procjena, analiza i ublažavanje rizika;
 - c) Sigurnosne garancije:
 - Praćenje i mjerenje dostignutog nivoa sigurnosti,
 - Upravljanje promjenama,
 - Kontinuirano unaprjeđenje SMS;
 - d) Promocija sigurnosti:
 - Obuka osoblja,

- Komunikacija u vezi sigurnosti.

Član 5.

(Opredjeljenost i odgovornost rukovodstva)

- (1) Pružatelj usluga mora definirati politiku sigurnosti i ciljeve sigurnosti organizacije, u skladu sa nacionalnim propisima, međunarodnim standardima i najboljom praksom u zrakoplovnoj industriji.
- (2) Politika sigurnosti označava opredjeljenost organizacije za unaprjeđenje sigurnosti i mora uključiti jasnu izjavu o obezbjeđenju neophodnih ljudskih i finansijskih sredstava za implementaciju politike.
- (3) Politika sigurnosti mora da bude potpisana od strane odgovornog rukovoditelja organizacije, da uključuje odgovornost rukovoditelja i zaposlenih u organizaciji u pogledu dostignutog nivoa sigurnosti SMS i da bude predstavljena zaposlenim u organizaciji sa jasnim dokazom o upoznavanju zaposlenih o istoj.
- (4) Politika sigurnosti treba da podstiče zaposlene na izvještavanje o događajima koji ugrožavaju sigurnost i uvjete pod kojima se disciplinske mjere neće primjenjivati prema zaposlenima koji prijavljuju opasnosti i izvještavaju o događajima.
- (5) Politiku sigurnosti je potrebno periodično analizirati i ažurirati kako bi ostala relevantna i odgovarajuća za organizaciju.

Član 6.

(Krajnja odgovornost za sigurnost)

- (1) Krajnju odgovornost i nadležnosti za implementaciju i unaprjeđenje SMS ima odgovorni rukovoditelj (rukovoditelj organizacije).
- (2) Pružatelj usluga mora identificirati odgovornosti svih članova rukovodnog osoblja i ostalih zaposlenika po pitanju sigurnosti. Odgovornosti za sigurnost i njihova ovlaštenja moraju biti dokumentirana i predstavljena cijeloj organizaciji.
- (3) Pružatelj usluga mora definirati nivo rukovoditelja sa ovlaštenjem da donosi odluke u vezi prihvatljivosti rizika.

Član 7.

(Imenovanje ključnog osoblja za sigurnost)

- (1) Pružatelj usluga mora imenovati odgovornu osobu za sigurnost (*Safety Expert ili Safety Manager, i sl*), kojoj će primarni zadatak biti poslovi uspostavljanja, razvoja, koordinacije, administracije i unaprjeđenja SMS. O tom imenovanju pružatelj usluga mora da obavijesti BHDCA.
- (2) Odgovorna osoba za sigurnost će označavati kontakt osobu za oblast upravljanja sigurnosti i mora biti imenovana od strane odgovornog rukovoditelja kako bi joj se dodijelio neophodni nivo ovlaštenja za postupanja po pitanjima sigurnosti.
- (3) Krajnja odgovornost za SMS je na odgovornom rukovoditelju, a ne na odgovornoj osobi za sigurnost.

Član 8.

(Koordinacija planiranja postupaka u slučaju opasnosti)

- (1) Pružatelj usluga mora uspostaviti plan postupanja u vanrednim situacijama (Emergency Response Planing - ERP) u kojem će se definirati odgovornosti i radnje u slučaju vanrednih situacija.
- (2) Postupci u slučaju opasnosti treba da obezbijede uređen i efikasan prelaz iz normalnih operacija u operacije u slučaju opasnosti i povratak u normalan rad što je prije moguće.
- (3) Planovi pružatelja usluga, u zavisnosti od veličine, aktivnosti i kompleksnosti organizacije, moraju da budu kompatibilni a njihova koordinacija treba da bude opisana u SMS uputstvu.

(4) Ako je zrakoplovni subjekat predmet planova za vanredne situacije drugih zrakoplovnih subjekata, on mora da se pridržava tih planova i da se u svom planu za vanredne situacije poziva na njih.

(5) Plan za vanredne situacije mora da sadrži i liste provjere i informacije o imenima i brojevima telefona lica koje treba kontaktirati i mora da bude redovno pregledan, provjeravan i neprestano dostupan licima odgovornim za postupanje po planu.

Član 9.

(SMS dokumentacija)

- (1) Pružatelj usluga mora da razvije i održava SMS dokumentaciju koja obuhvata:
 - a) Priručnik o upravljanju sigurnosti,
 - b) Zapise sistema upravljanja sigurnosti;
- (2) Priručnik o upravljanju sigurnosti sadrži sljedeće elemente:
 - a) Kontrola dokumenta,
 - b) Regulatorni zahtjevi u vezi SMS,
 - c) Obim i integriranje sistema upravljanja sigurnosti,
 - d) Politika sigurnosti i ciljevi sigurnosti,
 - e) Odgovornost za sigurnost i ključno osoblje,
 - f) Obavezno, dobrovoljno i povjerljivo izvještavanje o sigurnosti i korektivne radnje,
 - g) Identificiranje opasnosti i procjena rizika,
 - h) Praćenje i mjerenje nivoa sigurnosti,
 - i) Istrage događaja koji utiču na sigurnost i korektivne radnje,
 - j) Obuka i komunikacija o sigurnosti,
 - k) Stalno unaprjeđenje i revizija SMS,
 - l) Upravljanje evidencijom o SMS,
 - m) Upravljanje promjenama,
 - n) Plan postupanja u hitnim i vanrednim situacijama (Emergency Response Planing - ERP).
- (3) Ukoliko je određeni element SMS priručnika opisan u drugom dokumentu, element ne mora biti sastavni dio priručnika ali se mora uspostaviti veza sa tim dokumentom.
- (4) Priručnik SMS mora biti dostupan, u štampanom ili elektronskom obliku, svim odgovornim i rukovodećim licima, kao i svim organizacionim jedinicama pružatelja usluga.
- (5) Zapisi SMS obuhvataju:
 - a) Registar izvještaja o događajima, njihova analiza, procjena rizika, korektivne akcije i provjere učinkovitosti korektivnih akcija;
 - b) Mjerenje i pokazatelji dostignutog nivoa sigurnosti;
 - c) Zapisi procjene sigurnosti;
 - d) SMS interni nadzori;
 - e) Evidencije osoblja za SMS i zapisi sa obuka;
 - f) Zapisi sa sastanaka Savjeta za sigurnost zračne plovidbe;
 - g) Plan implementacije SMS (tokom procesa implementacije).

Član 10.

(Upravljanje rizicima po sigurnost)

- (1) Pružatelj usluga je obavezan uspostaviti sistem upravljanja rizicima po sigurnost.
- (2) Pružatelj usluga je dužan da uspostavi i održava postupke za prikupljanje i obradu podataka o sigurnosti koji omogućavaju uočavanje opasnosti, analiziranje opasnosti, procjenu rizika i sprovođenje odgovarajućih mjera za smanjenje rizika.
- (3) Prikupljanje podataka o sigurnosti mora da obuhvati obavezno, dobrovoljno i povjerljivo izvještavanje o događajima.

Član 11.

(Identifikacija opasnosti)

- (1) Pružatelj usluga mora uspostaviti i održavati formalni proces za identifikaciju, zapisivanje, obradu i pružanje povratnih informacija o opasnostima u sprovođenju operacija.
- (2) Identifikacija opasnosti može da bude otkrivena uz pomoć reaktivnih, proaktivnih i prediktivnih metoda, kao i izvještajima zaposlenih.

Član 12.

(Procjena i umanjenje rizika po sigurnost)

- (1) Pružatelj usluga mora uspostaviti i održavati proces koji obezbjeđuje analizu, procjenu i kontrolu rizika po sigurnost koji su u vezi sa identifikacijom opasnosti.
- (2) Procjena rizika po sigurnost mora da bude izvršena u pogledu vjerovatnoće i ozbiljnosti, kao i procjena u pogledu prihvatljivosti rizika.
- (3) Pružatelj usluga mora definirati nivoe rukovodstva koji imaju ovlaštenje za donošenje odluka o prihvatljivosti rizika.
- (4) Za neprihvatljive rizike pružatelj usluga je dužan da uspostavi i održava mjere za umanjenje rizika po sigurnost.
- (5) Za podnošljive i prihvatljive rizike pružatelj usluga je dužan kontrolirati i preispitivati mjere za ublažavanje rizika.

Član 13.

(Sigurnosne garancije)

Cilj sigurnosnih garancija jeste prikupljanje tačnih i kompletnih informacija o nivou usklađenosti sa regulatornim zahtjevima, dokumentiranje ovih informacija i preduzimanje akcija koje će obezbijediti usaglašenost sa propisima.

Član 14.

(Praćenje i mjerenje dostignutog nivoa sigurnosti)

- (1) Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati načine za provjeru dostignutog nivoa sigurnosti organizacije u odnosu na ciljeve i politiku sigurnosti, i utvrditi efektivnost metode kontrole rizika po sigurnost.
- (2) Proces praćenja i mjerenja dostignutog nivoa sigurnosti bi trebao uključiti:
 - a) Izvještavanje o događajima i interne istrage događaja,
 - b) Procjena stanja sigurnosti i praćenje trenda,
 - c) Analize o sigurnosti.
- (3) Dostignuti nivo sigurnosti pružatelj usluga utvrđuje u skladu sa indikatorima i ciljevima dostignutog nivoa sigurnosti.

Član 15.

(Upravljanje promjenama)

- (1) Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni proces za upravljanje promjenama. Proces mora da:
 - a) Identificira promjene unutar pružatelja usluga koje mogu uticati na nivo rizika po sigurnost u vezi sa uspostavljenim procesima i uslugama i upravljanje rizicima koji mogu nastati od tih promjena;
 - b) Definira dogovore oko osiguranja dostignutog nivoa sigurnosti prije implementacije promjena;
 - c) Eliminira ili modificira metode kontrole rizika koji više nisu potrebni zbog promjena u operativnom okruženju.

Član 16.

(Kontinuirano unaprjeđenje SMS)

- (1) Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni proces za identifikaciju uzroka zbog kojih su dostignuti nivoi sigurnosti ispod definiranih standarda,

određivanje posljedica takvih dostignutih nivoa na operacije i eliminaciju tih uzroka.

- (2) Kontinuirano unaprjeđenje SMS-a pružatelja usluga treba da uključuje:
 - a) Proaktivnu i reaktivnu evaluaciju opreme, dokumentacije i procedura, putem nadzora i istraga, u cilju utvrđivanja efektivnosti strategije kontrole i ublažavanja rizika,
 - b) Proaktivnu evaluaciju individualnih performansi zaposlenih kako bi se utvrdilo sprovođenje njihovih odgovornosti za sigurnost.

Član 17.

(Promocija sigurnosti)

Pružatelj usluga treba razviti, uspostaviti i održavati obuke iz sigurnosti i aktivnosti na komunikaciji kako bi se stvorilo okruženje gdje bi sigurnosni ciljevi u organizaciji bili primjenjivani.

Član 18.

(Obuke i edukacija iz sigurnosti)

- (1) Pružatelj usluga je dužan da razvije i održava program obuke iz sigurnosti koji osigurava da osoblje bude obučeno i kompetentno za obavljanje svojih dužnosti u sistemu upravljanja sigurnosti.
- (2) Odgovorni rukovoditelj je dužan da završi obuku koja se odnosi na: značaj sigurnosti, politiku sigurnosti i ciljne vrijednosti nivoa sigurnosti, uloge i odgovornosti u sistemu upravljanja sigurnosti, standarde sistema upravljanja sigurnosti i sigurnosne garancije.
- (3) Pojedinačni program obuka iz sigurnosti treba da bude u skladu sa zaduženjima koje zaposleni ima u sistemu upravljanja sigurnosti.

Član 19.

(Sigurnosna komunikacija)

- (1) Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni način komunikacije o pitanjima sigurnosti kojim se obezbjeđuje da je svo osoblje u potpunosti upoznato o sistemu upravljanja sigurnosti kojim pružatelj usluga prikuplja važne informacije o sigurnosti i objašnjava zbog čega su preduzete određene aktivnosti iz područja sigurnosti, kao i zbog čega su donešene ili izmjenjene procedure o sigurnosti.
- (2) Komunikacija o sigurnosti označava osnov za razvoj i održavanje pozitivne sigurnosne kulture.
- (3) Formalni načini komunikacije, između ostalog, mogu biti:
 - a) Politika sigurnosti i procedure,
 - b) Bilteni,
 - c) Izvještaji o sigurnosti,
 - d) Internet prezentacije i sl.

III. ROKOVI ZA IMPLEMENTACIJU SMS

Član 20.

(Rokovi za implementaciju SMS)

- (1) Pružatelji usluga iz člana 3. tačke a), b), e) i f) dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika dostaviti BHDCA plan implementacije SMS, a u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog pravilnika uspostaviti efektivan SMS u svojoj organizaciji.
- (2) Pružatelji usluga iz člana 3. tačke c) i d) dužni su do 30. juna 2017. godine dostaviti BHDCA plan implementacije SMS, a do 31.12.2018. godine uspostaviti efektivan SMS u svojoj organizaciji.
- (3) BHDCA će sprovesti provjeru implementacije SMS (stručni nadzor) kod pružatelja usluga iz člana 3. ovog pravilnika koji se deklariraju da su implementirali SMS u

svojoj organizaciji ili su bili u obavezi implementirati isti u skladu sa važećim propisima.

Član 21.

(SMS za nove pružatelje usluga)

- (1) Pružatelji usluga koji namjeravaju da započnu djelatnost, a pripadaju organizacijama iz člana 3. tačke a), b), e) i f), dužni su najkasnije 90 dana prije dana namjeravanog započinjanja djelatnosti dostaviti BHDCA plan implementacije SMS.
- (2) Pružatelji usluga iz stava (1) ovoga člana dužni su da uspostave efektivan SMS u roku od 12 mjeseci od dana izdavanja uvjerenja (potvrde, certifikata, dozvole, odobrenja i sl.) za obavljanje svoje djelatnosti.
- (3) Pružatelji usluga koji namjeravaju da započnu djelatnost nakon 30. septembra 2017. godine, a pripadaju organizacijama iz člana 3. tačke c) i d), dužni su najkasnije 90 dana prije dana namjeravanog započinjanja djelatnosti dostaviti BHDCA plan implementacije SMS.
- (4) Pružatelji usluga iz stava (3) ovoga člana dužni su da uspostave efektivan SMS u roku od 18 mjeseci od dana izdavanja uvjerenja (potvrde, certifikata, dozvole, odobrenja i sl.) za obavljanje svoje djelatnosti.

IV. PRIJELAZNE ODREDBE

Član 22.

(Prihvatljiv način udovoljavanja zahtjevu)

Do donošenja uputstava o prihvatljivom načinu udovoljavanja zahtjevu iz ovog pravilnika, kao prihvatljiv način udovoljavanja zahtjeva iz ovog pravilnika, prilikom implementacije SMS u organizacijama iz člana 3. ovog pravilnika i sprovođenja nadzora od strane BHDCA, koristiće se zadnje važeće izdanje ICAO Doc 9859 Safety Management Manual (SMM).

V. STUPANJE NA SNAGU

Član 23.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-282-1/15

26. marta 2015. godine

Banja Luka

Generalni direktor

Dorđe Ratkovića, s. r.

232

Temeljem članka 16. i 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09), članka 14. stavak (1) i članka 42. Zakona o zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo donosi

PRAVILNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O STRUČNOM OSPOBLJAVANJU, POTVRDAMA I ODOBRENJIMA STRUČNOG OSOBLJA KOJE OBAVLJA POSLOVE OD ZNAČAJA ZA SIGURNOST ZRAČNOG PROMETA NA AERODROMU

Članak 1.

U članku 2. tačka h) briše se u dijelu koji glasi:

- h) "koji izrađuje Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BHDCA)", ostali dio teksta ostaje isti.

Članak 2.

- (1) U članku 7. stavak (4) mijenja se i glasi:
- (4) Osposobljavanje na radnom mjestu vršit će se pod nadzorom supervizora.

- (2) U članku 7. stavak (6) iza riječi "teoretski" dodaju se riječi ("pismeno ili usmeno").

Članak 3.

U članku 8. stavak (2), riječ "BHDCA" se mijenja u "Operator".

Članak 4.

U članku 15. dodaje se tačka d) koja glasi:

- d) Instruktor iz domena sigurnosti aerodroma.

Članak 5.

U članku 19. tačka a) mijenja se i glasi:

- a) "VSS ili dodiplomski studij (1 ciklus - 180 ECTS)".

Članak 6.

- (1) U članku 29. tačka a) mijenja se i glasi:

- a) najmanje VSS ili dodiplomski studij (1 ciklus - 180 ECTS) društvenog ili tehničkog smjera.

- (2) U članku 29. u tački b) iza riječi obučenosti dodaju se riječi: "za prihvat i otpremu putnika".

- (3) U članku 29. dodaje se nova tačka f) koja glasi:

- f) najmanje 2 godine kao predavač u Centru za obuku zrakoplovnog stručnog osoblja na aerodromu.

Članak 7.

U članku 30. stavak (2), pod tačkom a) iza riječi meteorologije dodaju se riječi:

"i sustava kontrole letenja" a tačka pod f) se briše.

Članak 8.

- (1) U članku 31. stavak (2) pod tačkom a) u nastavku teksta iza riječi "zrakoplova" dodaju se riječi:

"koja uključuje poznavanje signalizacije rukama u slučaju opasnosti".

- (2) U članku 31. stavak (3) pod tačkom a) u nastavku teksta iza riječi "signalizacija" dodati sljedeće:

"i signalizacija u slučaju opasnosti".

Članak 9.

U članku 33. stavak (1) briše se tačka a).

Članak 10.

U članku 34. u stavku (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

- (4) "Poslije prekida u radu dužeg od godinu dana (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučenosti se suspendira, te su kandidati obvezni ponovno pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za stjecanje potvrde o obučenosti".

Članak 11.

U članku 37. dodaje se stavak (2) koji glasi:

- (2) U cilju kvalitetnog sprovođenja osposobljavanja na radnom mjestu, zaposleni u vatrogasno-spasilačkoj službi moraju najmanje jednom u godini učestvovati u spašavanju nesrećenih (lutke) iz makete zrakoplova koju je zahvatio požar, a jednom u tri godine učestvovati u gašenju požara gdje je gorivo pod tlakom na maketi zrakoplova.

Članak 12.

U članku 38. stavak (3), iza tačke e) dodati i tačku i).

Članak 13.

U članku 39. stavak (3), iza riječi "ovoga članka" dodaje se: "i predmet Poznavanje područja aerodroma i kodiranih karata".

Članak 14.

- (1) U članku 40. stavak (2), iza riječi "ovoga članka" dodaje se: "i predmet Poznavanje područja aerodroma i kodiranih karata".

- (2) U članku 40. dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

- (3) "Osoblje operatora, koje je određeno za pomoćno vatrogasno osoblje, a ne posjeduje bilo koju potvrdu obučivosti prihvatima i otpreme zrakoplova, putnika i stvari, obvezno je steći odobrenje za kretanje po manevarskim površinama sukladno članku 51. Pravilnika."

Članak 15.

U članku 42. dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

- (4) "Poslije prekida u radu dužeg od godinu dana (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučivosti se suspendira, te su kandidati obvezni ponovno pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za stjecanje potvrde o obučivosti".

Članak 16.

- (1) U članku 44. stavak (1) u točki b) slovo "C" se zamjenjuje sa slovom "E".
- (2) U članku 44. dodaje se stavak (4) koji glasi:
- (4) "Poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom na aerodromu vrši pravna osoba koja ima sklopljen ugovor sa operatorom o obavljanju djelatnosti ili dokaz o namjeri da se isti sklopi."

Članak 17.

- (1) U članku 48. dodaje se stavak (4) koji glasi:
- (4) "Poslije prekida u radu dužeg od 6 mjeseci (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučivosti se suspendira, te su kandidati obvezni ponovno pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za stjecanje potvrde o obučivosti".
- (2) U članku 48. dodaje se stavak (5) koji glasi:
- (5) "Za sve profile koji stječu potvrdu o obučivosti ili odobrenje, a odnosi se na poslove: prihvatima i otpreme, poslove protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom i ostale poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe, obvezno je polaganje dodatna dva predmeta, a to su:
- Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training); i
 - Ljudski faktor (Human Factor Training);"

Članak 18.

- (1) U članku 49. stavak (1) točka b) se mijenja i glasi:
- b) "poslovi rada i kretanja po platformi, manevarskim površinama i održavanje objekata i instalacija".
- (2) U članku 49. stavak (1) dodaju se točke:
- c) "poslovi upravljanja sustavom sigurnosti (SMS);"
- d) "poslovi vezani za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu"
- (3) U članku 49. dodaje se stavak (4) koji glasi:
- (4) "Poslovi upravljanja sustavom sigurnosti (SMS) obuhvataju: sprovođenje, razvijanje, vođenje i usmjeravanje operacija na aerodromu kroz sustav SMS, vođenje nadzora (audit) sigurnosti itd. Stjecanje i obnavljanje odobrenja detaljnije je opisano u članku 21. ovoga pravilnika".
- (4) U članku 49. dodaje se stavak (5) koji glasi:
- (5) "Poslovi vezani za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu obuhvataju: kontrolu ptica i divljih životinja, kroz poduzimanje svake akcije koja se smatra potrebnom kako bi se implementirala politika i na minimum sveli udari ptica i divljih životinja na aerodromu. Akcija uključuje razvoj i primjenu programa kontrole životinjskog svijeta na aerodromu. Stjecanje i obnavljanje odobrenja detaljnije je opisano u članku 21. ovoga pravilnika".

Članak 19.

- U članku 50. stavak (2) iza riječi "ITT" dodati riječi: "safety menadžer".

Članak 20.

- (1) U članku 51. dodaje se stavak (4) koji glasi:

- (4) Stručno osposobljavanje i polaganje ispita za stjecanje odobrenja za poslove upravljanja sustavom sigurnosti (SMS) obuhvata sljedeće predmete:
- a) Osnove zrakoplovnih propisa;
 - b) Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;
 - c) Poznavanje zrakoplovne navigacije, meteorologije i sustava kontrole letenja;
 - d) Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training) i Ljudski faktor (Human Factor Training);
 - e) Obuka za vozače na zračnoj strani (Airside Driver Training);
 - f) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju izvanrednih situacija na aerodromu sukladno Planu za izvanredne situacije na aerodromu (Emergency plan).

- (2) U članku 51. dodaje se stavak (5) koji glasi:

- (5) U cilju produženja važnosti odobrenja za poslove upravljanja sustavom sigurnosti (SMS), potrebno je polagati ispit iz predmeta Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;

- (3) U članku 51. dodaje se stavak (6) koji glasi:

- (6) "Stručno osposobljavanje i polaganje ispita za stjecanje odobrenja za poslove vezane za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu obuhvata sljedeće predmete:
- a) Osnove zrakoplovnih propisa;
 - b) Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;
 - c) Poznavanje zrakoplovne navigacije, meteorologije i sustava kontrole letenja;
 - d) Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training);
 - e) Obuka za vozače na zračnoj strani (Airside Driver Training);
 - f) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju izvanrednih situacija na aerodromu sukladno Planu za izvanredne situacije na aerodromu (Emergency plan).
 - g) Korištenje sredstava i opreme za sprječavanje kolizije zrakoplova sa pticama i divljim životinjama na aerodromu.

- (3) U članku 51. dodaje se stavak (7) koji glasi:

- (7) U cilju produženja važnosti odobrenja za poslove vezane za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu, potrebno je polagati aerodromsku infrastrukturu i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu.

- (4) U članku 51. dodaje se stavak (8) koji glasi:

- (8) Svake 3 (tri) godine treba izvršiti obnavljanje važnosti odobrenja vezanih za poslove upravljanja sustavom sigurnosti (SMS) i kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu.

Članak 21.

- U članku 72. stavak (1) riječi "se mogu suspendovati" zamjenjuju se riječima "suspendiraju se".

Članak 22.

DIO DVANAESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE prelazi u DIO TRINAESTI, dok DIO DVANAESTI dobiva novi naziv koji glasi:

"DIO DVANAESTI - SPECIJALISTIČKE OBUKE"

Članak 23.

Specijalističke obuke se sprovode periodično u cilju osposobljavanja stručnog osoblja po užitim specijalnostima. Sastavni dio specijalističke obuke treba da obuhvata dodatne predmete, a to su:

- a) Prihvat i otprema putnika, uključujući ukrcaj putnika, putničke informacije, pomoć putnicima i putnicima sa invaliditetom i smanjenom pokretljivošću;

- b) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju izvanrednih situacija na aerodromu, sukladno Planu za izvanredne situacije na aerodromu (Emergency plan);
- c) Pravila kretanja i/ili vožnje na operativnim površinama i za vrijeme približavanja zrakoplovu (Airsides Driver Training);
- d) Siguran prijevoz opasnih materija (Dangerous Goods Training);
- e) Granice ljudske sposobnosti, održavanje kondicije i timski rad (samo praktična vježba).

Navedeni predmeti odnose se na stručno osoblje koje obavlja poslove prihvata i otpreme, poslove protupožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom i ostale poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe."

Članak 24.

Ovlašteni centri za osposobljavanje i stručne osobe koje obavljaju poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa dužni su, u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ove Izmjene i dopune Pravilnika o stručnom osposobljavanju, potvrđama i odobrenjima stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu, da usklade svoj rad sa ovim odredbama.

Članak 25.

Ovaj pravilnik stupa na snagu 8 (osam) dana od dana donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-286-1/15

26. ožujka 2015. godine

Banja Luka

Generalni ravnatelj

Dorđe Ratkovića, v. g.

Na osnovu člana 16. i 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09), člana 14. stav (1) i člana 42. Zakona o vazduhoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno vazduhoplovstvo donosi

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О СТРУЧНОМ ОСПОСОБЉАВАЊУ, ПОТВРДАМА И ОДОБРЕЊИМА СТРУЧНОГ ОСОБЉА КОЈЕ ОБАВЉА ПОСЛОВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА НА АЕРОДРОМУ

Члан 1.

У члану 2. тачка х) брише се у дијелу који гласи:

- х) "који израђује Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ВНДСА)", остали дио текста остаје исти.

Члан 2.

- (1) У члану 7. став (4) мијења се и гласи:
- (4) Осposобљавање на радном мјесту вршиће се под надзором супервизора.
- (2) У члану 7. став (6) иза ријечи "теоретски" додају се ријечи ("писмено или усмено").

Члан 3.

У члану 8. став (2), ријеч "ВНДСА" се мијења у "Оператор".

Члан 4.

У члану 15. додаје се тачка д) која гласи:

- д) Инструктор из домена безбједности аеродрома.

Члан 5.

У члану 19. тачка а) мијења се и гласи:

- а) "ВСС или додипломски студиј (1 циклус -180 ECTS)".

Члан 6.

- (1) У члану 29. тачка а) мијења се и гласи:
 - а) најмање ВСС или додипломски студиј (1 циклус - 180 ECTS) друштвеног или техничког смјера.
- (2) У члану 29. у тачки б) иза ријечи обучености додају се ријечи: "за прихват и отпрему путника".
- (3) У члану 29. додаје се нова тачка ф) која гласи:
 - ф) најмање 2 године као предавач у Центру за обуку ваздухопловног стручног особља на аеродрому.

Члан 7.

У члану 30. став (2), под тачком а) иза ријечи метеорологије додају се ријечи: "и система контроле летења" а тачка под ф) се брише.

Члан 8.

- (1) У члану 31. став (2) под тачком а) у наставку текста иза ријечи "ваздухоплова" додају се ријечи: "која укључује познавање сигнализације рукама у случају опасности".
- (2) У члану 31. став (3) под тачком а) у наставку текста иза ријечи "сигнализација" додати слједеће: "и сигнализација у случају опасности".

Члан 9.

У члану 33. став (1) брише се тачка а).

Члан 10.

У члану 34. у ставу (3) додаје се нови став (4) који гласи:

- (4) "Послије прекида у раду дужег од годину дана (не/плаћено одсуство, прекид радног односа) потврда о обучености се суспендује, те су кандидати обавезни поново приступити полагању свих испита неопходних за стицање потврде о обучености".

Члан 11.

- У члану 37. додаје се став (2) који гласи:
- (2) У циљу квалитетног спровођења осposобљавања на радном мјесту, запослени у ватрогасно-спасилачкој служби морају најмање једном у години учествовати у спасавању унесређених (лутке) из макете ваздухоплова коју је захватио пожар, а једном у три године учествовати у гашењу пожара гдје је гориво под притиском на макети ваздухоплова.

Члан 12.

У члану 38. став (3), иза тачке е) додати и тачку и).

Члан 13.

У члану 39. став (3), иза ријечи "овога члана" додаје се: "и предмет Познавање подручја аеродрома и кодираних карата".

Члан 14.

- (1) У члану 40. став (2), иза ријечи "овога члана" додаје се: "и предмет Познавање подручја аеродрома и кодираних карата".
- (2) У члану 40. додаје се нови став (3) који гласи:
- (3) "Особље оператора, које је одређено за помоћно ватрогасно особље, а не поседује било коју потврду обучености приhvата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари, обавезно је стећи одобрење за кретање по маневарским површинама у складу са чланом 51. Правилника."

Члан 15.

У члану 42. додаје се нови став (4) који гласи:

- (4) "Послије прекида у раду дужег од годину дана (не/плаћено одсуство, прекид радног односа) потврда о обучености се суспендује, те су кандидати обавезни

поново приступити полагању свих испита неопходних за стицање потврде о обучености".

Члан 16.

- (1) У члану 44. став (1) у тачки б) слово "Ц" се замјењује са словом "Е".
- (2) У члану 44. додаје се став (4) који гласи:
- (4) "Послове снабдијевања ваздухоплова горивом и мазивом на аеродрому врши правно лице које има склопљен уговор са оператором о обављању дјелатности или доказа о намјери да се исти склопи."

Члан 17.

- (1) У члану 48. додаје се став (4) који гласи:
- (4) "Послије прекида у раду дужег од 6 мјесеци (не/плаћено одсуство, прекид радног односа) потврда о обучености се суспендује, те су кандидати обавезни поново приступити полагању свих испита неопходних за стицање потврде о обучености".
- (2) У члану 48. додаје се став (5) који гласи:
- (5) "За све профиле који стичу потврду о обучености или одобрење, а односи се на послове: прихвата и отпреме, послове противпожарне заштите ваздухоплова и аеродрома, послове снабдијевања ваздухоплова горивом и мазивом и остале послове од значаја за безбједност ваздушне пловидбе, обавезно је полагање додатна два предмета, а то су:
 - Безбједност на ваздушној страни (Airside Safety Training); и
 - Људски фактор (Human Factor Training);"

Члан 18.

- (1) У члану 49. став (1) тачка б) се мијења и гласи:
 - б) "послови рада и кретања по платформи, маневарским површинама и одржавање објеката и инсталација".
- (2) У члану 49. став (1) додају се тачке:
 - ц) "послови управљања системом безбједности (SMS)";
 - д) "послови везани за контролу птица и дивљих животиња на аеродрому"
- (3) У члану 49. додаје се став (4) који гласи:
- (4) "Послови управљања системом безбједности (SMS) обухватају: спровођење, развијање, вођење и усмјеравање операција на аеродрому кроз систем SMS, вођење надзора (audit) безбједности итд. Стицање и обнављање одобрења детаљније је описано у члану 21. овога правилника".
- (4) У члану 49. додаје се став (5) који гласи:
- (5) "Послови везани за контролу птица и дивљих животиња на аеродрому обухватају: контролу птица и дивљих животиња, кроз предузимање сваке акције која се сматра потребном како би се имплементирала политика и на минимум свели удари птица и дивљих животиња на аеродрому. Акција укључује развој и примјену програма контроле животињског свијета на аеродрому. Стицање и обнављање одобрења детаљније је описано у члану 21. овога правилника".

Члан 19.

У члану 50. став (2) иза ријечи " ПТТ " додати ријечи: " safety менаџер".

Члан 20.

- (1) У члану 51. додаје се став (4) који гласи:
- (4) Стручно оспособљавање и полагање испита за стицање одобрења за послове управљања системом безбједности (SMS) обухвата следеће предмете:
 - а) Основе ваздухопловних прописа;

- б) Аеродромска инфраструктура и основе организације ваздушног саобраћаја на аеродрому;
- ц) Познавање ваздухопловне навигације, метеорологије и система контроле летења;
- д) Безбједност на ваздушној страни (Airside Safety Training) и Људски фактор (Human Factor Training);
- е) Обука за возаче на ваздушној страни (Airside Driver Training);
- ф) Управљање мјерама и поступцима у случају ванредних ситуација на аеродрому у складу са Планом за ванредне ситуације на аеродрому (Emergency plan).

- (2) У члану 51. додаје се став (5) који гласи:
- (5) У циљу продужења важности одобрења за послове управљања системом безбједности (SMS), потребно је полагати испит из предмета Аеродромска инфраструктура и основе организације ваздушног саобраћаја на аеродрому;
- (3) У члану 51. додаје се став (6) који гласи:
- (6) "Стручно оспособљавање и полагање испита за стицање одобрења за послове везане за контролу птица и дивљих животиња на аеродрому обухвата следеће предмете:
 - а) Основе ваздухопловних прописа;
 - б) Аеродромска инфраструктура и основе организације ваздушног саобраћаја на аеродрому;
 - ц) Познавање ваздухопловне навигације, метеорологије и система контроле летења;
 - д) Безбједност на ваздушној страни (Airside Safety Training);
 - е) Обука за возаче на ваздушној страни (Airside Driver Training);
 - ф) Управљање мјерама и поступцима у случају ванредних ситуација на аеродрому у складу са Планом за ванредне ситуације на аеродрому (Emergency plan).
 - г) Коришћење средстава и опреме за спречавање колизије ваздухоплова са птицама и дивљим животињама на аеродрому.
- (3) У члану 51. додаје се став (7) који гласи:
- (7) У циљу продужења важности одобрења за послове везане за контролу птица и дивљих животиња на аеродрому, потребно је полагати аеродромску инфраструктуру и основе организације ваздушног саобраћаја на аеродрому.
- (4) У члану 51. додаје се став (8) који гласи:
- (8) Сваке 3 (три) године треба извршити обнављање важности одобрења везаних за послове управљања системом безбједности (SMS) и контролу птица и дивљих животиња на аеродрому.

Члан 21.

У члану 72. став (1) ријечи "се могу суспендовати" замјењују се ријечима "суспендују се".

Члан 22.

ДИО ДВАНАЕСТИ – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ прелази у ДИО ТРИНАЕСТИ, док ДИО ДВАНАЕСТИ добија нови назив који гласи:

"ДИО ДВАНАЕСТИ - СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ ОБУКЕ"

Члан 23.

Специјалистичке обуке се спроводе периодично у циљу оспособљавања стручног особља по ужим специјалностима. Саставни дио специјалистичке обуке треба да обухвата додатне предмете, а то су:

- a) Прихват и отпрема путника, укључујући укрцај путника, путничке информације, помоћ путницима и путницима са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу;
- b) Управљање мјерама и поступцима у случају ванредних ситуација на аеродрому у складу са Планом за ванредне ситуације на аеродрому (Emergency plan);
- ц) Правила кретања и/или вожње на оперативним површинама и за вријеме приближавања ваздухоплову (Airside Driver Training);
- д) Безбједан превоз опасних материја (Dangerous Goods Training);
- е) Границе људске способности, одржавање кондиције и тимски рад (само практична вјежба).

Наведени предмети односе се на стручно особље које обавља послове прихвата и отпреме, послове противпожарне заштите ваздухоплова и аеродрома, послове снабдијевања ваздухоплова горивом и мазивом и остале послове од значаја за безбједност ваздушне пловидбе."

Члан 24.

Овлашћени центри за осposобљавање и стручна лица која обављају послове од значаја за безбједност ваздушног саобраћаја дужни су, у року од 6 мјесеци од дана ступања на снагу ове Измјене и допуне Правилника о стручном осposобљавању, потврдама и одобрењима стручног особља које обавља послове од значаја за безбједност ваздушног саобраћаја на аеродрому, да ускладе свој рад са овим одредбама.

Члан 25.

Овај правилник ступа на снагу 8 (осам) дана од дана доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-2-286-1/15

26. марта 2015. године

Бања Лука

Генерални директор

Ђорђе Ратковица, с. р.

Na osnovu člana 16. i 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09), člana 14. stav (1) i člana 42. Zakona o zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo donosi

PRAVILNIK

O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O STRUČNOM OSPOBLJAVANJU, POTVRDAMA I ODOBRENJIMA STRUČNOG OSOBLJA KOJE OBAVLJA POSLOVE OD ZNAČAJA ZA SIGURNOST ZRAČNOG PROMETA NA AERODROMU

Члан 1.

У члану 2. таčka h) брише се у дијелу који гласи:

- h) "који израђује Дирекција за цивилно зракопловство Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: BHDCA)", остали дио текста остаје исти.

Члан 2.

- (1) У члану 7. став (4) мијенја се и гласи:
- (4) Осposобљаванје на радном мјесту вршиће се под надзором supervizora.
- (2) У члану 7. став (6) иза ријечи "теоретски" додају се ријечи ("писмено или усмено").

Члан 3.

У члану 8. став (2), ријеч "BHDCA" се мијенја у "Operator".

Члан 4.

У члану 15. додаје се таčka d) која гласи:

- d) Инструктор из домена сигурности аеродрома.

Члан 5.

У члану 19. таčka a) мијенја се и гласи:

- a) "VSS или dodiplomski studij (1 ciklus - 180 ECTS)".

Члан 6.

- (1) У члану 29. таčka a) мијенја се и гласи:

- a) најмање VSS или dodiplomski studij (1 ciklus -180 ECTS) друштвеног или техничког смјера.
- (2) У члану 29. у таčki b) иза ријечи обучености додају се ријечи: "за прихват и отпрему путника".
- (3) У члану 29. додаје се нова таčka f) која гласи: f) најмање 2 године као предавач у Центру за обуку зракопловног стручног особља на аеродрому.

Члан 7.

У члану 30. став (2), под тачком a) иза ријечи метеорологије додају се ријечи:

- "i sistema kontrole letenja" a таčka под f) се брише.

Члан 8.

У члану 31. став (2) под тачком a) у наставку текста иза ријечи "зракoплова" додају се ријечи:

- (1) "која укључује познавање сигнализације рукама у случају опасности".
- (2) У члану 31. став (3) под тачком a) у наставку текста иза ријечи "сигнализација" додати слjedeће: "i сигнализација у случају опасности".

Члан 9.

У члану 33. став (1) брише се таčka a).

Члан 10.

У члану 34. у ставу (3) додаје се нови став (4) који гласи:

- (4) "Poslije prekida u radu dužeg od godinu dana (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučenosti se suspenduje, te su kandidati obavezni ponovo pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za sticanje potvrde o obučenosti".

Члан 11.

У члану 37. додаје се став (2) који гласи:

- (2) У циљу квалитетног спровођења осposобљаванја на радном мјесту, запослени у ватрогасно-спасилачкој служби морају најмање једном у години учествовати у спаšаванју унесрећених (lutke) из макете зракoплова коју је захватио пожар, а једном у три године учествовати у гашeњу пожара гдје је гориво под притиском на макети зракoплова.

Члан 12.

У члану 38. став (3), иза таčke e) додати и таčku i).

Члан 13.

У члану 39. став (3), иза ријечи "овога члана" додаје се:

- "i предмет Познавање подручја аеродрома и кодираних карата".

Члан 14.

- (1) У члану 40. став (2), иза ријечи "овога члана" додаје се: "i предмет Познавање подручја аеродрома и кодираних карата".
- (2) У члану 40. додаје се нови став (3) који гласи:
- (3) "Osoblje operatora, koje je određeno za pomoćno vatrogasno osoblje, a ne posjeduje bilo koju potvrdu obučenosti prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari, obavezno je steći odobrenje za kretanje po manevarskim površinama u skladu sa članom 51. Pravilnika."

Члан 15.

У члану 42. додаје се нови став (4) који гласи:

- (4) "Poslije prekida u radu dužeg od godinu dana (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučenosti se suspenduje, te su kandidati obavezni ponovo pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za sticanje potvrde o obučenosti".

Član 16.

- (1) U členu 44. stav (1) u tački b) slovo "C" se zamjenjuje sa slovom "E".
 (2) U členu 44. dodaje se stav (4) koji glasi:
 (4) "Poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom na aerodromu vrši pravno lice koje ima sklopljen ugovor sa operatorom o obavljanju djelatnosti ili dokaz o namjeri da se isti sklopi."

Član 17.

- (1) U členu 48. dodaje se stav (4) koji glasi:
 (4) "Poslije prekida u radu dužeg od 6 mjeseci (ne/plaćeno odsustvo, prekid radnog odnosa) potvrda o obučenosti se suspenduje, te su kandidati obavezni ponovo pristupiti polaganju svih ispita neophodnih za sticanje potvrde o obučenosti".
 (2) U členu 48. dodaje se stav (5) koji glasi:
 (5) "Za sve profile koji stiču potvrdu o obučenosti ili odobrenje, a odnosi se na poslove: prihvata i otpreme, poslove protivpožarne zaštite zrakoplova i aerodroma, poslove snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom i ostale poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe, obavezno je polaganje dodatna dva predmeta, a to su:
 - Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training); i
 - Ljudski faktor (Human Factor Training);"

Član 18.

- (1) U členu 49. stav (1) tačka b) se mijenja i glasi:
 b) "poslovi rada i kretanja po platformi, manevarskim površinama i održavanje objekata i instalacija".
 (2) U členu 49. stav (1) dodaju se tačke:
 c) "poslovi upravljanja sistemom sigurnosti (SMS);"
 d) "poslovi vezani za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu"
 (3) U členu 49. dodaje se stav (4) koji glasi:
 (4) "Poslovi upravljanja sistemom sigurnosti (SMS) obuhvataju: sprovođenje, razvijanje, vođenje i usmjeravanje operacija na aerodromu kroz sistem SMS, vođenje nadzora (audit) sigurnosti itd. Sticanje i obnavljanje odobrenja detaljnije je opisano u členu 21. ovoga pravilnika".
 (4) U členu 49. dodaje se stav (5) koji glasi:
 (5) "Poslovi vezani za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu obuhvataju: kontrolu ptica i divljih životinja, kroz preduzimanje svake akcije koja se smatra potrebnom kako bi se implementirala politika i na minimum sveli udari ptica i divljih životinja na aerodromu. Akcija uključuje razvoj i primjenu programa kontrole životinjskog svijeta na aerodromu. Sticanje i obnavljanje odobrenja detaljnije je opisano u členu 21. ovoga pravilnika".

Član 19.

U členu 50. stav (2) iza riječi "ITT" dodati riječi: "safety menadžer".

Član 20.

- (1) U členu 51. dodaje se stav (4) koji glasi:
 (4) Stručno osposobljavanje i polaganje ispita za sticanje odobrenja za poslove upravljanja sistemom sigurnosti (SMS) obuhvata sljedeće predmete:
 a) Osnove zrakoplovnih propisa;
 b) Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;

- c) Poznavanje zrakoplovne navigacije, meteorologije i sistema kontrole letenja;
 d) Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training) i Ljudski faktor (Human Factor Training);
 e) Obuka za vozače na zračnoj strani (Airside Driver Training);
 f) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju vanrednih situacija na aerodromu u skladu sa Planom za vanredne situacije na aerodromu (Emergency plan).
 (2) U členu 51. dodaje se stav (5) koji glasi:
 (5) U cilju produženja važnosti odobrenja za poslove upravljanja sistemom sigurnosti (SMS), potrebno je polagati ispit iz predmeta Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;
 (3) U členu 51. dodaje se stav (6) koji glasi:
 (6) "Stručno osposobljavanje i polaganje ispita za sticanje odobrenja za poslove vezane za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu obuhvata sljedeće predmete:
 a) Osnove zrakoplovnih propisa;
 b) Aerodromska infrastruktura i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu;
 c) Poznavanje zrakoplovne navigacije, meteorologije i sistema kontrole letenja;
 d) Sigurnost na zračnoj strani (Airside Safety Training);
 e) Obuka za vozače na zračnoj strani (Airside Driver Training);
 f) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju vanrednih situacija na aerodromu u skladu sa Planom za vanredne situacije na aerodromu (Emergency plan).
 g) Korištenje sredstava i opreme za sprječavanje kolizije zrakoplova sa pticama i divljim životinjama na aerodromu.
 (3) U členu 51. dodaje se stav (7) koji glasi:
 (7) U cilju produženja važnosti odobrenja za poslove vezane za kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu, potrebno je polagati aerodromsku infrastrukturu i osnove organizacije zračnog prometa na aerodromu.
 (4) U členu 51. dodaje se stav (8) koji glasi:
 (8) Svake 3 (tri) godine treba izvršiti obnavljanje važnosti odobrenja vezanih za poslove upravljanja sistemom sigurnosti (SMS) i kontrolu ptica i divljih životinja na aerodromu.

Član 21.

U členu 72. stav (1) riječi "se mogu suspendovati" zamjenjuju se riječima "suspenduju se".

Član 22.

DIO DVANAESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE prelazi u DIO TRINAESTI, dok DIO DVANAESTI dobiva novi naziv koji glasi:

"DIO DVANAESTI – SPECIJALISTIČKE OBUKE"

Član 23.

Specijalističke obuke se sprovode periodično u cilju osposobljavanja stručnog osoblja po užim specijalnostima. Sastavni dio specijalističke obuke treba da obuhvata dodatne predmete, a to su:

- a) Prihvat i otprema putnika, uključujući ukreaj putnika, putničke informacije, pomoć putnicima i putnicima sa invaliditetom i smanjenom pokretljivošću;
 b) Upravljanje mjerama i postupcima u slučaju vanrednih situacija na aerodromu u skladu sa Planom za vanredne situacije na aerodromu (Emergency plan);

- (2) Organizacija odobrena za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova tijekom korištenja u posebnim aktivnostima mora se, tijekom vođenja kontinuirane plovidbenosti tih zrakoplova, pridržavati postupaka opisanih u organizacijskom priručniku, osim ukoliko je drugačije opisano specifičnim postupcima u dodatku priručnika.
- (3) Dodatak organizacijskog priručnika mora sadržavati:
- izjavu odgovorne osobe organizacije da Dodatak nije dio organizacijskog priručnika, te da se Dodatak odnosi samo na postupke sa zrakoplovima tijekom korištenja u posebnim aktivnostima;
 - postupak kojim se osigurava da uvjerenje o vraćanju zrakoplova u uporabu tijekom korištenja u posebnim aktivnostima bude kao što je propisan ovim pravilnikom;
 - postupak za utvrđivanje da li zrakoplov udovoljava zahtjevima Dijela M Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima prije korištenja u aktivnostima koje nisu posebne aktivnosti;
 - postupak za evidenciju da li se zrakoplov trenutno koristi u posebnim aktivnostima;
 - postupak za evidenciju svakog početka i kraja korištenja u posebnim aktivnostima; i
 - ostale postupke koji se razlikuju od postupaka odobrenih u organizacijskom priručniku.
- (4) Dodatak organizacijskog priručnika mora sadržavati:
- izjavu odgovorne osobe organizacije da dodatak nije dio organizacijskog priručnika, te da se dodatak odnosi samo na postupke sa zrakoplovima tijekom korištenja u posebnim aktivnostima;
 - postupak za osiguravanje da uvjerenje o vraćanju zrakoplova u uporabu tijekom korištenja u posebnim aktivnostima bude kao što je propisan ovim pravilnikom;
 - postupak za prepoznavanje da li se zrakoplov trenutno koristi u posebnim aktivnostima;
 - postupak za prepoznavanje svakog početka i kraja korištenja u posebnim aktivnostima; i
 - ostale postupke koji se razlikuju od postupaka odobrenih u organizacijskom priručniku.

Članak 9.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu šest mjeseci od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-287-1/15
26. ožujka 2015. godine
Banja Luka

Generalni ravnatelj
Dorđe Ratkovića, v. r.

Članak 8. (Održavanje zrakoplova tijekom korištenja u posebnim aktivnostima)

- Uvjerenje o vraćanju u uporabu zrakoplova nakon radova održavanja, a tijekom korištenja u posebnim aktivnostima, izdaje organizacija ili osoba, odgovarajuće odobrena sukladno Pravilniku o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima.
- Uvjerenje o vraćanju u uporabu zrakoplova tijekom korištenja u posebnim aktivnostima se izdaje na način propisan Pravilnikom o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima, uz iznimku izjave u uvjerenju o vraćanju u uporabu koja treba glasiti:
"Potvrđuje se da su u ovoj potvrdi o vraćanju zrakoplova u uporabu navedeni radovi obavljani sukladno Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova, osoblje i organizacije uključeni u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti EASA zrakoplova tijekom korištenja u posebnim aktivnostima, osim ako nije drugačije specificirano, i da se u odnosu na te radove zrakoplov smatra spremnim za vraćanje u uporabu."
ili u slučaju da se izdaje na engleskom jeziku:
"Certifies that the work specified except as otherwise specified was carried out in accordance with 'Regulation on conditions to be met by operators, personnel and organizations involved in the maintenance and continuing airworthiness management of EASA aircraft while used in the specific state activities' and in respect to that work the aircraft is considered ready for release to service."
- Organizacija odobrena za održavanje zrakoplova tijekom korištenja u posebnim aktivnostima, mora se tijekom održavanja tih zrakoplova pridržavati postupaka opisanih u organizacijskom priručniku, osim ukoliko je drugačije opisano specifičnim postupcima u dodatku priručnika.

На основу члана 16. и 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09) и члана 14. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/09), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК О УСЛОВИМА КОЈЕ МОРАЈУ ЗАДОВОЉАВАТИ ОПЕРАТОРИ ВАЗДУХОПЛОВА, ОСОБЉЕ И ОРГАНИЗАЦИЈЕ УКЉУЧЕНИ У ОДРЖАВАЊЕ И ВОЂЕЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ EASA ВАЗДУХОПЛОВА ТОКОМ КОРИШЋЕЊА У ПОСЕБНИМ АКТИВНОСТИМА

Члан 1.
(Предмет)

Овим правилником се прописују захтјеви које морају задовољавати оператори ваздухоплова, особље и организације укључени у одржавање и вођење континуиране пловидбености EASA ваздухоплова уписаних у Регистар цивилних ваздухоплова Босне и Херцеговине током коришћења тих ваздухоплова у посебним активностима.

Члан 2.
(Појмови)

Појмови који се користе у овом правилнику имају сљедеће значење:

- EASA ваздухоплов:** Ваздухоплов за који се сматра да има EASA важећи сертификат типа или ограничени сертификат типа и за које је иницијално издато Увјерење о пловидбености на обрасцу EASA Form 25, односно, Ограничено увјерење о пловидбености на обрасцу EASA Form 24.
- Посебне активности:** Активности наведене у члану 1. став 2. тачка (а) Правилника о заједничким правилима у подручју цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбједност ваздушног саобраћаја: војне, царинске и полицијске активности, активности потраге и спасавања, противпожарне активности, актив-

ности обалске страже или сличне послове и службе.

- ц) **Сертификат:** било који облик признања да је аеронаутички производ, дио и уређај, организација или особа у складу са примјењивим захтјевима, укључивши одредбе овога правилника.
- д) **EASA:** Европска агенција за безбједност ваздушног саобраћаја.
- е) **Оператор:** Физичко или правно лице које ваздухоплов користи за обављање посебних активности.

Члан 3.

(Примјењиви захтјеви)

На одржавање и вођење континуиране пловидбености ваздухоплова, током коришћења EASA ваздухоплова у посебним активностима, примјењује се Правилник о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима.

Члан 4.

(Надлежно тијело)

За надзор примјене овога правилника надлежно тијело је Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (у даљем тексту: VHDCА).

Члан 5.

(Важност сертификата)

Сертификати издати ваздухопловима у складу са Правилником о сертификацији ваздухоплова, пројектних и производних организација или Правилником о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима прије њиховог коришћења у посебним активностима, а током коришћења ваздухоплова у посебним активностима, сматрају се искључиво националним сертификатима издатим у складу са одредбама овога правилника.

Члан 6.

(Обавезе оператора ваздухоплова)

- (1) Оператор ваздухоплова мора обезбиједити да у сваком тренутку из књижице ваздухоплова буде јасно видљиво да ли се ваздухоплов тренутно користи у посебним активностима.
- (2) Ако се ваздухоплов у посебним активностима користи повремено, оператор ваздухоплова мора обезбиједити да сваки почетак и крај тих активности буде забиљежен у књижицу ваздухоплова.
- (3) Прије почетка активности, које нису посебне активности, оператор ваздухоплова мора обезбиједити путем одговарајуће одобрене организације за вођење континуалне пловидбености да ваздухоплов задовољава захтјеве Дијела М Правилника о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима, те задовољавање тих захтјева мора потврдити уписом у књижицу ваздухоплова.

Члан 7.

(Континуирана пловидбеност ваздухоплова током коришћења у посебним активностима)

- (1) Организација одобрена за вођење континуиране пловидбености ваздухоплова у складу са Дијелом М Правилника о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и

уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима може водити континуирану пловидбеност ваздухоплова током коришћења у посебним активностима ако од VHDCА добије одобрење додатка организационог приручника у којем су описани поступци специфични за вођење континуиране пловидбености ваздухоплова у складу са овим правилником.

- (2) Организација одобрена за вођење континуиране пловидбености ваздухоплова током коришћења у посебним активностима мора се, током вођења континуиране пловидбености тих ваздухоплова, придржавати поступака описаних у организационом приручнику, осим уколико је другачије описано специфичним поступцима у додатку приручника.
- (3) Додатак организационог приручника мора садржавати:
 - а) изјаву одговорног лица организације да Додатак није дио организационог приручника, те да се Додатак односи само на поступке са ваздухопловима током коришћења у посебним активностима;
 - б) поступак којим се обезбјеђује да увјерење о враћању ваздухоплова у употребу током коришћења у посебним активностима буде као што је прописан овим правилником;
 - ц) поступак за утврђивање да ли ваздухоплов задовољава захтјеве Дијела М Правилника о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима прије коришћења у активностима које нису посебне активности;
 - д) поступак за евиденцију да ли се ваздухоплов тренутно користи у посебним активностима;
 - е) поступак за евиденцију сваког почетка и краја коришћења у посебним активностима; и
 - ф) остале поступке који се разликују од поступака одобрених у организационом приручнику.

Члан 8.

(Одржавање ваздухоплова током коришћења у посебним активностима)

- (1) Увјерење о враћању у употребу ваздухоплова након радова одржавања, а током коришћења у посебним активностима, издаје организација или лице, одговарајуће одобрена у складу са Правилником о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима.
- (2) Увјерење о враћању у употребу ваздухоплова током коришћења у посебним активностима се издаје на начин прописан Правилником о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима, уз изузетак изјаве у увјерењу о враћању у употребу која треба гласити:
"Потврђује се да су у овој потврди о враћању ваздухоплова у употребу наведени радови обављени у складу са Правилником о условима којима морају задовољавати оператори ваздухоплова, особље и организације укључени у одржавање и вођење континуиране пловидбености EASA ваздухоплова током коришћења у посебним активностима, осим ако није другачије спецификовано, и да се у односу на те

радове ваздухоплов сматра спремним за враћање у употребу."

или у случају да се издаје на енглеском језику:

"Certifies that the work specified except as otherwise specified was carried out in accordance with 'Regulation on conditions to be met by operators, personnel and organizations involved in the maintenance and continuing airworthiness management of EASA aircraft while used in the specific state activities' and in respect to that work the aircraft is considered ready for release to service."

- (3) Организација одобрена за одржавање ваздухоплова током коришћења у посебним активностима, мора се током одржавања тих ваздухоплова придржавати поступка описаних у организационом приручнику, осим уколико је другачије описано специфичним поступцима у додатку приручника.
- (4) Додатак организационог приручника мора садржавати:
- изјаву одговорног лица организације да додатак није дио организационог приручника, те да се додатак односи само на поступке са ваздухопловима током коришћења у посебним активностима;
 - поступак за обезбјеђивање да увјерење о враћању ваздухоплова у употребу током коришћења у посебним активностима буде као што је прописан овим правилником;
 - поступак за препознавање да ли се ваздухоплов тренутно користи у посебним активностима;
 - поступак за препознавање сваког почетка и краја коришћења у посебним активностима; и
 - остале поступке који се разликују од поступака одобрених у организационом приручнику.

Члан 9.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу шест мјесеци од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-2-287-1/15

26. марта 2015. године

Бања Лука

Генерални директор

Ђорђе Ратковица, с. р.

Na osnovu člana 16. i 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) i člana 14. stav (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK

O UVJETIMA KOJE MORAJU ZADOVOLJAVATI OPERATORI ZRAKOPLOVA, OSOBLJE I ORGANIZACIJE UKLJUČENI U ODRŽAVANJE I VOĐENJE KONTINUIRANE PLOVIDBENOSTI EASA ZRAKOPLOVA TOKOM KORIŠTENJA U POSEBNIM AKTIVNOSTIMA

Član 1.

(Predmet)

Ovim pravilnikom se propisuju zahtjevi koje moraju zadovoljavati operatori zrakoplova, osoblje i organizacije uključeni u održavanje i vođenje kontinuirane plovdbenosti EASA zrakoplova upisanih u Registar civilnih zrakoplova Bosne i Hercegovine tokom korištenja tih zrakoplova u posebnim aktivnostima.

Član 2.

(Pojmovi)

Pojmovi koji se koriste u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- EASA zrakoplov:** Zrakoplov za koji se smatra da ima EASA važeći certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa i za koje je inicijalno izdano Uvjerjenje o plovdbenosti na obrascu EASA Form 25, odnosno, Ograničeno uvjerenje o plovdbenosti na obrascu EASA Form 24.
- Posebne aktivnosti:** Aktivnosti navedene u članu 1. stav 2. tačka (a) Pravilnika o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i nadležnostima Evropske agencije za sigurnost zračnog prometa: vojne, carinske i policijske aktivnosti, aktivnosti potrage i spašavanja, protivpožarne aktivnosti, aktivnosti obalne straže ili slične djelatnosti i službe.
- Certifikat:** bilo koji oblik priznanja da je aeronautički proizvod, dio i uređaj, organizacija ili osoba u skladu sa primjenjivim zahtjevima, uključivši odredbe ovoga pravilnika.
- EASA:** Evropska agencija za sigurnost zračnog prometa.
- Operator:** Fizička ili pravna osoba koja zrakoplov koristi za obavljanje posebnih aktivnosti.

Član 3.

(Primjenjivi zahtjevi)

Na održavanje i vođenje kontinuirane plovdbenosti zrakoplova, tokom korištenja EASA zrakoplova u posebnim aktivnostima, primjenjuje se Pravilnik o kontinuiranoj plovdbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima.

Član 4.

(Nadležno tijelo)

Za nadzor primjene ovoga pravilnika nadležno tijelo je Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BHDCA).

Član 5.

(Važnost certifikata)

Certifikati izdani zrakoplovima u skladu sa Pravilnikom o certifikaciji zrakoplova, projektnih i proizvodnih organizacija ili Pravilnikom o kontinuiranoj plovdbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima prije njihova korištenja u posebnim aktivnostima, a tokom korištenja zrakoplova u posebnim aktivnostima, smatraju se isključivo nacionalnim certifikatima izdanima u skladu sa odredbama ovoga pravilnika.

Član 6.

(Obaveze operatora zrakoplova)

- Operator zrakoplova mora osigurati da u svakome trenutku iz knjižice zrakoplova bude jasno vidljivo da li se zrakoplov trenutno koristi u posebnim aktivnostima.
- Ako se zrakoplov u posebnim aktivnostima koristi povremeno, operator zrakoplova mora osigurati da svaki početak i kraj tih aktivnosti bude zabilježen u knjižicu zrakoplova.
- Prije početka aktivnosti, koje nisu posebne aktivnosti, operator zrakoplova mora osigurati putem odgovarajuće odobrene organizacije za vođenje kontinualne plovdbenosti da zrakoplov zadovoljava zahtjeve Dijela M Pravilnika o kontinuiranoj plovdbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i

osoblja koje se bave ovim poslovima, te zadovoljavanje tih zahtjeva mora potvrditi upisom u knjižicu zrakoplova.

Član 7.

(Kontinuirana plovidbenost zrakoplova tokom korištenja u posebnim aktivnostima)

- (1) Organizacija odobrena za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova u skladu sa Dijelom M Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima može voditi kontinuiranu plovidbenost zrakoplova tokom korištenja u posebnim aktivnostima ako od BHDCA ishodi odobrenje dodatka organizacijskog priručnika u kojem su opisani postupci specifični za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova u skladu sa ovim pravilnikom.
- (2) Organizacija odobrena za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova tokom korištenja u posebnim aktivnostima mora se, tokom vođenja kontinuirane plovidbenosti tih zrakoplova, pridržavati postupaka opisanih u organizacijskom priručniku, osim ukoliko je drugačije opisano specifičnim postupcima u dodatku priručnika.
- (3) Dodatak organizacijskog priručnika mora sadržavati:
 - a) izjavu odgovorne osobe organizacije da Dodatak nije dio organizacijskog priručnika, te da se Dodatak odnosi samo na postupke sa zrakoplovima tokom korištenja u posebnim aktivnostima;
 - b) postupak kojim se osigurava da uvjerenje o vraćanju zrakoplova u upotrebu tokom korištenja u posebnim aktivnostima bude kao što je propisan ovim pravilnikom;
 - c) postupak za utvrđivanje da li zrakoplov zadovoljava zahtjeve Dijela M Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima prije korištenja u aktivnostima koje nisu posebne aktivnosti;
 - d) postupak za evidenciju da li se zrakoplov trenutno koristi u posebnim aktivnostima;
 - e) postupak za evidenciju svakog početka i kraja korištenja u posebnim aktivnostima; i
 - f) ostale postupke koji se razlikuju od postupaka odobrenih u organizacijskom priručniku.

Član 8.

(Održavanje zrakoplova tokom korištenja u posebnim aktivnostima)

- (1) Uvjerenje o vraćanju u upotrebu zrakoplova nakon radova održavanja, a tokom korištenja u posebnim aktivnostima, izdaje organizacija ili osoba, odgovarajuće odobrena u skladu sa Pravilnikom o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima.
- (2) Uvjerenje o vraćanju u upotrebu zrakoplova tokom korištenja u posebnim aktivnostima se izdaje na način propisan Pravilnikom o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koje se bave ovim poslovima, uz izuzetak izjave u uvjerenju o vraćanju u upotrebu koja treba glasiti:
"Potvrđuje se da su u ovoj potvrdi o vraćanju zrakoplova u upotrebu navedeni radovi obavljani u skladu sa Pravilnikom o uvjetima kojima moraju zadovoljavati operatori zrakoplova, osoblje i organizacije uključeni u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti EASA zrakoplova

tokom korištenja u posebnim aktivnostima, osim ako nije drugačije specificirano, i da se u odnosu na te radove zrakoplov smatra spremnim za vraćanje u upotrebu." ili u slučaju da se izdaje na engleskom jeziku:

- "Certifies that the work specified except as otherwise specified was carried out in accordance with 'Regulation on conditions to be met by operators, personnel and organizations involved in the maintenance and continuing airworthiness management of EASA aircraft while used in the specific state activities' and in respect to that work the aircraft is considered ready for release to service."
- (3) Organizacija odobrena za održavanje zrakoplova tokom korištenja u posebnim aktivnostima, mora se tokom održavanja tih zrakoplova pridržavati postupaka opisanih u organizacijskom priručniku, osim ukoliko je drugačije opisano specifičnim postupcima u dodatku priručnika.
 - (4) Dodatak organizacijskog priručnika mora sadržavati:
 - a) izjavu odgovorne osobe organizacije da dodatak nije dio organizacijskog priručnika, te da se dodatak odnosi samo na postupke sa zrakoplovima tokom korištenja u posebnim aktivnostima;
 - b) postupak za osiguravanje da uvjerenje o vraćanju zrakoplova u upotrebu tokom korištenja u posebnim aktivnostima bude kao što je propisan ovim pravilnikom;
 - c) postupak za prepoznavanje da li se zrakoplov trenutno koristi u posebnim aktivnostima;
 - d) postupak za prepoznavanje svakog početka i kraja korištenja u posebnim aktivnostima; i
 - e) ostale postupke koji se razlikuju od postupaka odobrenih u organizacijskom priručniku.

Član 9.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu šest mjeseci od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-287-1/15

26. marta 2015. godine

Banja Luka

Generalni direktor

Đorđe Ratkovića, s. r.

VISOKO SUDBENO I TUŽITELJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

234

Sukladno članku 88. stavak 1. točka d) i stavak 4. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), a u svezi sa člankom 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Vijeće je, na sjednici održanoj 5.3.2015. godine, donijelo

ODLUKU

O PRESTANKU MANDATA

Erminu Gačanoviću, tužitelju Kantonalnog tužiteljstva Kantona Sarajevo, prestao je mandat tužitelja tog tužiteljstva sa danom 28.2.2015. godine, zbog podnošenja ostavke.

Ova Odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH", kao i u prostorijama Vijeća dostupnim javnosti.

Obrazloženje

Ermin Gačanović, tužitelj Kantonalnog tužiteljstva Kantona Sarajevo dana 13.2.2015. godine, u pismenoj formi, uputio je ostavku Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH na dužnost tužitelja navedenog tužiteljstva, sa danom 28.2.2015. godine.

Člankom 88. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH, propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca

ili tužitelja, a jedan od razloga je *u slučaju podnošenja ostavke*. Prilikom podnošenja ostavke, mandat suca ili tužitelja ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju dan 28.2.2015. godine.

Sukladno naprijed navedenom, a na temelju odredaba članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH, kao i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH, donijeta je Odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-02-685-2/2015
5. ožujka 2015. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

У складу са чланом 88. став 1. тачка д) и став 4. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у вези са чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Савјет је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донио

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ермину Гачановићу, тужиоцу Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево, престао је мандат тужиоца тог тужилаштва са даном 28.2.2015. године, због подношења оставке.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", као и у просторијама Савјета доступним јавности.

Образложење

Ермин Гачановић, тужилац Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево, дана 13.2.2015. године, у писменој форми, упутио је оставку Високом судском и тужилачком савјету БиХ на дужност тужиоца наведеног тужилаштва, са даном 28.2.2015. године.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је *у случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од нavedеног наступа касније, а што је у конкретном случају дан 28.2.2015. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета БиХ, донијета је Одлука као у диспозитиву.

Broj 04-02-685-2/2015
5. марта 2015. године

Предеједник
Милан Тегелтија, с. р.

U skladu sa članom 88. stav 1. tačka d) i stav 4. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), a u vezi sa članom 117. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Vijeće je, na sjednici održanoj 5.3.2015. godine, donijelo

ODLUKU O PRESTANKU MANDATA

Erminu Gačanoviću, tužiocu Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, pretao je mandat tužioca navedenog tužilaštva sa danom 28.2.2015. godine, zbog podnošenja ostavke.

Ova Odluka biće objavljena u "Službenom glasniku BiH", kao i u prostorijama Vijeća dostupnim javnosti.

Образложење

Ermin Gačanović, tužilac Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, dana 13.2.2015. godine, u pisменој форми, uputio je ostavku Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH na dužnost tužioca navedenog tužilaštva, sa danom 28.2.2015. godine.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је *у случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Вјеће прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од нavedеног наступа касније, а што је у конкретном случају дан 28.2.2015. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ, донијета је Одлука као у диспозитиву.

Broj 04-02-685-2/2015
5. марта 2015. године

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

235

Sukladno članku 34. stavak 4. i članku 88. stavak 4. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), a u svezi sa člankom 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Vijeće je, na sjednici održanoj 5.3.2015. godine, donijelo

ODLUKU O PRESTANKU MANDATA

Omeru Mašiću, sucu porotniku u Kantonalnom sudu u Bihacu, prestaje mandat suca navedenog suda, sa danom 5.3.2015. godine, zbog podnošenja ostavke.

Ova odluka biti će objavljena u "Službenom glasniku BiH", kao i u prostorijama Vijeća dostupnim javnosti.

Образложење

Omer Mašić iz Bihaca je dana 18.2.2015. godine, podnio ostavku na dužnost suca porotnika u Kantonalnom sudu u Bihacu iz zdravstvenih razloga.

Чланком 88. Закона о Високом судбеном и тужителском вјећу Босне и Херцеговине, прописани су разлози због којих престаје мандата суца или тужителја, а један од разлога је *у случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат суца или тужителја истиче на дан када Вјеће прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од нavedеног наступи касније. Пошто у наведеном случају није наведен дан када оставка треба да ступи на снагу, престанак мандата се утврђује са даном доношења одлуке, пошто је то дан који је наступио касније у односу на дан када је Вјеће примило писмену оставку Омера Машића.

У складу са напријед наведеном, одлучено је као у диспозитиву ове одлуке.

Broj 04-02-819-2/2015
5. оџјјка 2015. године

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

У складу са чланом 34. став 4. и чланом 88. став 4. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у вези са чланом 117. Пословника Високог

Образложење

Гојко Стјепановић, замјеник главног тужиоца Тужилаштва Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, дана 25.2.2015. године, у писменој форми, упутио је оставку Високом судском и тужилачком савјету БиХ на дужност тужиоца и замјеника главног тужиоца наведеног тужилаштва, са даном 12.3.2015. године.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у *случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају дан 12.3.2015. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета БиХ, донијета је Одлука као у диспозитиву.

Број 04-02-863-2/2015
5. марта 2015. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

У складу са чланом 88. став 1. тачка д) и став 4. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у вези са чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донијело

**ODLUKU
O PRESTANKU MANDATA**

Гојку Стјепановићу, замјенику главног тужиоца Тужилаштва Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, престао је мандат тужиоца тог тужилаштва са даном 12.3.2015. године, због подношења оставке.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", као и у просторима Вјећа доступним јавности.

Образложење

Гојко Стјепановић, замјеник главног тужиоца Тужилаштва Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, дана 25.2.2015. године, у писменој форми, упутио је оставку Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине на дужност тужиоца и замјеника главног тужиоца наведеног тужилаштва, са даном 12.3.2015. године.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у *случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Вјеће прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају дан 12.3.2015. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ, донијета је Одлука као у диспозитиву.

Број 04-02-863-2/2015
5. марта 2015. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

237

На основу члана 4. ставак 2. Закона о плаћама и осталим накнадима судца и тужитеља у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 72/05, 22/09 и 55/13), а суkladно са одредбама Пословника Високог судбеног и тужитељског вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високо судбено и тужитељско вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донијело

**ODLUKU
O IMENOVANJU STRUČNOG SURADNIKA U
OPĆINSKI SUD U VISOKOM**

I

За стручног сарадника у Опћински суд у Високом, именује се **Lejla Hadžimahmutović**.

II

Пригодом именовања Високо судбено и тужитељско вјеће Босне и Херцеговине је узело у обзир квалификације, знање и искуство именоване кандидаткиње. Именована кандидаткиња се истакла, између осталих пријављених кандидата, способношћу разумијевања и систематичног анализирања правних проблема, познавању релевантних закона и других прописа, способности да непристрасно, савјесно, марљиво, одлучно и одговорно обнаша дужности и послове стручног сарадника. Вјеће сматра да ова кандидаткиња у потпуности испуњава прописане услове за именовање стручних сарадника.

III

Именована ступа на дужност 1.4.2015. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ", суkladно чланку 45. Закона о Високом судбеном и тужитељском вјећу Босне и Херцеговине.

Број 04-02-968/2015
5. оџјка 2015. године

Предсједник
Milan Tegeltija, v. r.

На основу члана 4. став 2. Закона о платама и осталим накнадама судија и тужилаца у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 72/05, 22/09 и 55/13), а у складу са одредбама Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донио

**ODLUKU
O IMENOVANJU STRUČNOG SARADNIKA U
OPĆINSKI SUD U VISOKOM**

I

За стручног сарадника у Опћински суд у Високом, именује се **Lejla Haćimahmutović**.

II

Приликом именовања Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је узео у обзир квалификације, знање и искуство именоване кандидаткиње. Именована кандидаткиња се истакла, између осталих пријављених кандидата, способношћу разумијевања и систематичног анализирања правних проблема, познавању релевантних закона и других прописа, способности да непристрасно, савјесно, марљиво, одлучно и одговорно обавља дужности и послове стручног сарадника. Савјет сматра да ова кандидат-

киња у потпуности испуњава прописане услове за именоване стручних сарадника.

III

Именована ступа на дужност 1.4.2015. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Број 04-02-968/2015

Предсједник

5. марта 2015. године

Милан Тегелтија, с. р.

На основу члана 4. став 2. Закона о платама и осталим накнадама судија и тужилаца у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 72/05, 22/09 и 55/13), а у складу са одредбама Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донијело

ОДЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ СТРУЧНОГ САРАДНИКА У ОПЋИНСКИ СУД У ВИСОКОМ

I

За стручног сарадника у Опћински суд у Високом, именује се **Lejla Hadžimahmutović**.

II

Приликом именовања Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је узело у обзир квалификације, знање и искуство именоване кандидаткиње. Именована кандидаткиња се истакла, између осталих пријављених кандидата, способношћу разумијевања и систематичног анализирања правних проблема, познавању релевантних закона и других прописа, способности да непристрасно, савјесно, марљиво, одлучно и одговорно обавља дужности и послове стручног сарадника. Вјеће сматра да ова кандидаткиња у потпуности испуњава прописане услове за именовање стручних сарадника.

III

Именована ступа на дужност 1.4.2015. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине.

Број 04-02-968/2015

Предсједник

5. марта 2015. године

Milan Tegeltija, с. р.

238

На основу члана 4. ставак 2. Закона о плаћама и осталим накнадама судца и тужитеља у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 72/05, 22/09 и 55/13), а суkladно са одредбама Пословника Високог судског и тужитељског вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високо судско и тужитељско вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донијело

ОДЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ СТРУЧНОГ САРАДНИКА У ОПЋИНСКИ СУД У ВЕЛИКОЈ КЛАДУШИ

I

За стручног сарадника у Опћински суд у Великој Кладуши, именује се **Ines Pušac**.

II

Пригодом именовања Високо судско и тужитељско вјеће Босне и Херцеговине је узело у обзир квалификације, знање и искуство именоване кандидаткиње. Именована кандидаткиња се истакла, између осталих пријављених кандидата, способношћу разумијевања и систематичног анализирања правних проблема, познавању релевантних закона и других прописа, способности да непристрасно, савјесно, марљиво, одлучно и одговорно обавља дужности и послове стручног сарадника. Вјеће сматра да ова кандидаткиња у потпуности испуњава прописане услове за именовање стручних сарадника.

III

Именована ступа на дужност 1.4.2015. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ", суkladно чланку 45. Закона о Високом судском и тужитељском вјећу Босне и Херцеговине.

Број 04-02-968-2/2015

Предсједник

5. оџјука 2015. године

Milan Tegeltija, в. р.

На основу члана 4. став 2. Закона о платама и осталим накнадама судија и тужилаца у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 72/05, 22/09 и 55/13), а у складу са одредбама Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донио

ОДЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ СТРУЧНОГ САРАДНИКА У ОПЋИНСКИ СУД У ВЕЛИКОЈ КЛАДУШИ

I

За стручног сарадника у Опћински суд у Великој Кладуши, именује се **Ines Pušac**.

II

Приликом именовања Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је узео у обзир квалификације, знање и искуство именоване кандидаткиње. Именована кандидаткиња се истакла, између осталих пријављених кандидата, способношћу разумијевања и систематичног анализирања правних проблема, познавању релевантних закона и других прописа, способности да непристрасно, савјесно, марљиво, одлучно и одговорно обавља дужности и послове стручног сарадника. Савјет сматра да ова кандидаткиња у потпуности испуњава прописане услове за именовање стручних сарадника.

III

Именована ступа на дужност 1.4.2015. године.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, neovisno i nepristrano obnaša funkciju tužitelja, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci, rukovodne vještine i iskustvo, sposobnost upravljanja ljudskim potencijalima i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana preuzima dužnost 1.4.2015. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-02-968-11/2015

5. ožujka 2015. godine

Predsjednik

Milan Tegeltija, v. r.

На основу члана 17. став 1. тачка 2. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донио

ОДЛУКУ

**О ИМЕНОВАЊУ ЗАМЈЕНИКА ГЛАВНОГ ТУЖИОЦА
КАНТОНАЛНОГ ТУЖИЛАШТВА КАНТОНА
САРАЈЕВО**

I

За замјеника главног тужиоца Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево, именује се **Берина Алиходџић**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију тужиоца, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидаткиње, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци, руководне вјештине и искуство, способност управљања људским потенцијалима и оцјене критерија подобности, оцијенио да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именована преузима дужност 1.4.2015. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Broj 04-02-968-11/2015

5. марта 2015. године

Предсједник

Милан Тегелтија, с. р.

На основу члана 17. став 1. тачка 2. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког Вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донијело

ОДЛУКУ

**О ИМЕНОВАЊУ ЗАМЈЕНИКА ГЛАВНОГ ТУЖИОЦА
КАНТОНАЛНОГ ТУЖИЛАШТВА КАНТОНА САРАЈЕВО**

I

За замјеника главног тужиоца Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево, именује се **Берина Алиходџић**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju tužioca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci, rukovodne vještine i iskustvo, sposobnost upravljanja ljudskim potencijalima i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana preuzima dužnost 1.4.2015. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-02-968-11/2015

5. марта 2015. године

Predsjednik

Milan Tegeltija, s. r.

248

На temelju članka 17. stavak 1. točka 1. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog Vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 5.3.2015. godine, donijelo

ОДЛУКУ

**О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ОПЃИНСКОГ СУДА
У ВЕЛИКОЈ КЛАДУШИ**

I

За предсједника Опćинског суда у Великој Кладуши, именује се **Јасмина Миљковић**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, neovisno i nepristrano obavlja funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci, rukovodne vještine i iskustvo, sposobnost upravljanja ljudskim potencijalima i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana preuzima dužnost 1.4.2015. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-02-968-12/2015
5. ožujka 2015. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

На основу члана 17. став 1. тачка 1. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донио

**ОДЛУКУ
О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ОПЋИНСКОГ
СУДА У ВЕЛИКОЈ КЛАДУШИ**

I

За предсједника Опћинског суда у Великој Кладуши, именује се **Јасмина Миљковић**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидата, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци, руководне вјештине и искуство, способност управљања људским потенцијалима и оцјене критерија подобности, оцијенио да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именоване прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именована преузима дужност 1.4.2015. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Broj 04-02-968-12/2015
5. марта 2015. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka 1. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog Vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 5.3.2015. godine, donijelo

**ODLUKU
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA OPĆINSKOG SUDA
U VELIKOJ KLADUŠI**

I

Za predsjednika Općinskog suda u Velikoj Kladuši, imenuje se **Jasmina Miljković**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci, rukovodne vještine i iskustvo, sposobnost upravljanja ljudskim potencijalima i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana preuzima dužnost 1.4.2015. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-02-968-12/2015
5. marta 2015. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

249

Na temelju članka 17. stavak 1. točka 1. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog Vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 5.3.2015. godine, donijelo

**ODLUKU
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA OPĆINSKOG SUDA
U LJUBUŠKOM**

I

Za predsjednika Općinskog suda u Ljubuškom, imenuje se **Ankica Čuljak**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, neovisno i nepristrano obavlja funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci, rukovodne vještine i iskustvo, sposobnost upravljanja ljudskim potencijalima i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana preuzima dužnost 1.4.2015. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-02-968-13/2015
5. ožujka 2015. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

На основу члана 17. став 1. тачка 1. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донио

ОДЛУКУ
О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ОПЋИНСКОГ
СУДА У ЛЈУБУШКОМ

I

За предсједника Опћинског суда у Лјубушком, именује се **Анклица Чуљак**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидата, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци, руководне вјештине и искуство, способност управљања људским потенцијалима и оцјене критерија подобности, оцијенио да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именоване прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именована преузима дужност 1.4.2015. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Broj 04-02-968-13/2015
5. марта 2015. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka 1. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog Vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 5.3.2015. godine, donijelo

ODLUKU
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA OPĆINSKOG SUDA
U LJUBUŠKOM

I

За предсједника Опћинског суда у Лјубушком, именује се **Анклица Чуљак**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci, rukovodne vještine i iskustvo, sposobnost upravljanja ljudskim potencijalima i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana preuzima dužnost 1.4.2015. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-02-968-13/2015
5. марта 2015. године

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

250

Na temelju članka 17. stavak 1. točka 1. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog Vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 5.3.2015. godine, donijelo

ODLUKU
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA OSNOVNOG SUDA U
MODRIČI

I

За предсједника Основног суда у Модричи, именује се **Винко Милadiniћ**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidata, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidata da odgovorno, neovisno i nepristrano obavlja funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidata, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci, rukovodne vještine i iskustvo, sposobnost upravljanja ljudskim potencijalima i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovani kandidat u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovani preuzima dužnost 1.4.2015. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-02-968-14/2015
5. ožujka 2015. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

На основу члана 17. став 1. тачка 1. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донио

ОДЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ОСНОВНОГ СУДА У МОДРИЧИ

I

За предсједника Основног суда у Модричи, именује се **Винко Миладиновић**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидата, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидата да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидата, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци, руководне вјештине и искуство, способност управљања људским потенцијалима и оцјене критерија подобности, оцијенио да именовани кандидат у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именовани преузима дужност 1.4.2015. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Broj 04-02-968-14/2015
5. марта 2015. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka 1. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog Vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 5.3.2015. godine, donijelo

ОДЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСЈЕДНИКА ОСНОВНОГ СУДА У МОДРИЧИ

I

За предсједника Основног суда у Модричи, именује се **Винко Миладиновић**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidata, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidata da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidata, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci, rukovodne vještine i iskustvo, sposobnost upravljanja ljudskim potencijalima i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovani kandidat u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovani preuzima dužnost 1.4.2015. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-02-968-14/2015
5. marta 2015. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

251

Na temelju članka 17. stavak 1. točka 1. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 i 78/14), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 5.3.2015. godine, donijelo

ОДЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ СУЦА У ОПЋИНСКИ СУД У ВЕЛИКОЈ КЛАДУШИ

I

За суца у Опćински суд у Великој Кладуши, именује се **Edis Veladžić**.

podnošenja ostavke. Prilikom podnošenja ostavke, mandat suca ili tužioca ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju dan 11.3.2015. godine.

Sukladno naprijed navedenom, a na temelju odredaba članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine, kao i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, donijeta je Odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-02-969-2/2015
5. ožujka 2015. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

У складу са чланом 88. став 1. тачка д) и став 4. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у вези са чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Савјет је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донио

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Марин Мирану, додатном судији Опћинског суда у Санском Мосту, престаје мандат додатног судије тог суда са даном 11.3.2015. године, због подношења оставке.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", као и у просторијама Савјета доступним јавности.

Образложење

Марин Миран, додатни судија Опћинског суда у Санском Мосту, дана 17.2.2015. године, у писменој форми, упутио је оставку Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине на дужност додатног судије наведеног суда, са даном 11.3.2015. године.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у *случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају дан 11.3.2015. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, донијета је Одлука као у диспозитиву.

Број 04-02-969-2/2015
5. марта 2015. године

Предеједник
Милан Тегелтија, с. р.

У складу са чланом 88. став 1. тачка д) и став 4. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у вези са чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Вјеће је, на сједници одржаној 5.3.2015. године, донијело

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Марин Мирану, додатном судији Опћинског суда у Санском Мосту, престаје мандат додатног судије тог суда са даном 11.3.2015. године, због подношења оставке.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", као и у просторијама Вјећа доступним јавности.

Образложење

Марин Миран, додатни судија Опћинског суда у Санском Мосту, дана 17.2.2015. године, у писменој форми, упутио је оставку Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине на дужност додатног судије наведеног суда, са даном 11.3.2015. године.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у *случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Вјеће primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju dan 11.3.2015. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине, донијета је Одлука као у диспозитиву.

Број 04-02-969-2/2015
5. марта 2015. године

Председник
Милан Тегелтија, с. р.

253

Сукладно чланку 88. ставак 1. тачка д) и ставак 4. Закона о Високом судбеном и туџителјском вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у свеџи са чланком 117. Пословника Високог судбеног и туџителјског вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високо судбено и туџителјско вјеће Босне и Херцеговине, примјенјујући одредбу чланка 16. ставак 2. Пословника Високог судбеног и туџителјског вјећа Босне и Херцеговине, дана 17.03.2015. године, донијело је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ајши Соџић, предсједнику Опћинског суда у Бановићима, престао је мандат суца наведеног суда са даном 16.03.2015. године, због подношења оставке.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", као и у просторијама Високог судбеног и туџителјског вјећа БиХ доступним јавности.

Образложење

Ајша Соџић, предсједник Опћинског суда у Бановићима, дана 16.03.2015. године, у писменој форми, упутила је оставку Високом судбеном и туџителјском вјећу БиХ (у даљем тексту: Вјеће) на дужност суца и предсједника наведеног суда, са даном 16.03.2015. године, због преласка на другу дужност.

Чланком 88. Закона о Високом судбеном и туџителјском вјећу БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат суца или туџителја, а један од разлога је у *случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат суцу или туџителју истиче на дан када Вјеће primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije.

Sukladno naprijed navedenom, a na temelju odredaba članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o Visokom subenom i tužiteljskom vijeću BiH, kao i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH, donesena je Odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-02-1111-2/15
17. ožujka 2015. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

У складу са чланом 88. став 1. тачка д) и став 4. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у вези са чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине, примјењујући одредбу члана 16. став 2. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, дана 17.03.2015. године, донио је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ајши Софтић, председнику Опћинског суда у Бановићима, престао је мандат судије наведеног суда са даном 16.03.2015. године, због подношења оставке.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", као и у просторијама Високог судског и тужилачког савјета БиХ доступним јавности.

Образложење

Ајша Софтић, председник Опћинског суда у Бановићима, дана 16.03.2015. године, у писменој форми, упутила је оставку Високом судском и тужилачком савјету БиХ (у даљем тексту: Савјет) на дужност судије и председника наведеног суда, са даном 16.03.2015. године, због преласка на другу дужност.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у *случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета БиХ, донесена је Одлука као у диспозитиву.

Broj 04-02-1111-2/15
17. марта 2015. године

Председник
Милан Тегелтија, с. р.

У складу са чланом 88. став 1. тачка д) и став 4. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у вези са чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14 и 78/14), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине, примјенјујући одредбу члана 16. став 2. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине, дана 17.03.2015. године, донијело је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ајши Софтић, председнику Опћинског суда у Бановићима, престао је мандат судије наведеног суда са даном 16.03.2015. године, због подношења оставке.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", као и у просторијама Високог судског и тужилачког вјећа БиХ доступним јавности.

Образложење

Ајша Софтић, председник Опћинског суда у Бановићима, дана 16.03.2015. године, у писменој форми, упутила је оставку Високом судском и тужилачком вјећу БиХ на дужност судије и председника наведеног суда, са даном 16.03.2015. године, због преласка на другу дужност.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у *случају подношења оставке*. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Вјеће прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ, донесена је Одлука као у диспозитиву.

Broj 04-02-1111-2/15
17. марта 2015. године

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

254

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 259/12**, rješavajući apelaciju **Ostoje Manojlovića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Ćeman, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac

na sjednici održanoj 17. ožujka 2015. godine donio je

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Djelomično se usvaja apelacija **Ostoje Manojlovića**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku u postupku povrata stana koji je okončan Presudom Kantonalnog suda broj 09 0 U 004279 09 U od 27. veljače 2012. godine.

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Ostoje Manojlovića** u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku u postupku uknjižbe prava vlasništva koji je okončan Rješenjem Kantonalnog suda broj 09 0 Dn 013306 11 Gž od 7. siječnja 2014. godine.

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Ostoje Manojlovića** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 009154 13 U od 6. ožujka 2014. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 Dn 013306 11 Gž od 7. siječnja 2014. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 004279 09 U od 27. veljače 2012. godine u odnosu na ostale aspekte prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i u odnosu na pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Ostoja Manojlović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Bijeljine, kojeg zastupa Bojana Manojlović, opunomoćenica iz Sarajeva, podnio je 16. siječnja 2012. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog duljine trajanja postupka povrata stana i postupka uknjižbe prava vlasništva koji su u vrijeme podnošenja apelacije vođeni pred Kantonalnim sudom u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud). Apelant je 27. rujna 2012. godine dostavio dopunu apelacije u kojoj je naveo da osporava u međuvremenu donesenu Presudu Kantonalnog suda broj 09 0 U 004279 09 U od 27. veljače 2012. godine. Apelant je dostavio i dopunu apelacije 24. ožujka 2014. godine u kojoj je naveo da osporava i Rješenje Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 3 U 009154 13 U od 6. ožujka 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. prethodnih Pravila Ustavnog suda ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), koja su važila u vrijeme poduzimanja navedenih radnji, od Kantonalnog suda, Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud), Općine Novo Sarajevo (u daljnjem tekstu: Općina) i Ministarstva prostornog uređenja Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) zatraženo je 9. listopada 2013. godine, a od Suda BiH, sukladno odredbama članka 16. stavak (1) točka b) i članka 23. Pravila Ustavnog suda - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" broj 94/14) 15. siječnja 2015. godine da dostave odgovore na apelaciju. Od Kantonalnog suda je zatraženo da dostavi spis broj 09 0 U 004279 09 U 28. siječnja 2015. godine.

3. Kantonalni sud i Općinski sud su dostavili odgovore 22. listopada 2013. godine, Općina 24. listopada 2013. godine, Ministarstvo 25. listopada 2013. godine, a Sud BiH 19. siječnja 2015. godine. Kantonalni sud je dostavio na uvid traženi spis 6. veljače 2015. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

5. Apelant je Rješenjem broj 272/71 Vazduhoplovnog zavoda "Orao" Rajlovac-Komanda Garnizona iz 1983. godine postao nositelj stanarskog prava na stanu koji se nalazi u Sarajevu, u Ulici Milutina Đuraškovića broj 5 (sadašnji naziv: Topal Osman-paše broj 5).

6. Apelant je 11. studenog 1991. godine zaključio sa državom SFRJ-SSNO Vazduhoplovni zavod "Orao" Rajlovac Ugovor o kupoprodaji stana broj 20/456-444 u Sarajevu, koji se

nalazi u Ulici braće Ribar broj 53F (sadašnji naziv: Porodice Ribar broj 65) čiji su podaci precizirani u presudi.

7. Početkom rata 1992. godine apelant je sa obitelji napustio Sarajevo i nastanio se u Bijeljini.

Postupak povrata stana

8. Apelant je 19. studenog 1997. godine podnio Povjerenstvu za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica (u daljnjem tekstu: CRPC) zahtjev za povrat stana u Ulici porodice Ribar (u daljnjem tekstu: predmetni stan), smatrajući da ugovor o kupoprodaji koji je zaključio u svezi sa ovim stanom predstavlja jaču pravnu osnovu za stapanje u posjed i stjecanje prava vlasništva od stanarskog prava koje je imao na stanu u Ulici Topal Osman-paše.

9. Odlučujući o navedenom zahtjevu, CRPC je Odlukom broj 402-1846-1/1 od 9. srpnja 2002. godine naložio nadležnim tijelima da uvedu apelanta u posjed predmetnog stana. Apelant je 10. rujna 2002. godine podnio Općini zahtjev za izvršenje navedene odluke CRPC-a povodom kojeg je Uprava za stambena pitanja Općine održala usmenu raspravu u travnju 2003. godine na kojoj je utvrđeno da apelant nikada nije bio u posjedu predmetnog stana, te odbila uvesti ga u posjed. Apelant je nakon toga, 19. svibnja 2003. godine, podnio Domu za ljudska prava aplikaciju kojom je tražio da se i u njegovom slučaju donese odluka istovjetna odluci u predmetu Ragiba Heće.

10. Apelant je 28. ožujka 2005. godine Općini-Službi za stambenu oblast podnio novi zahtjev za izvršenje odluke CRPC-a od 9. srpnja 2002. godine. Navedena služba je 22. lipnja 2005. godine donijela zaključak o dozvoli izvršenja broj 05-23-739/05 kojim se predmetni stan stavlja na raspolaganje apelantu, a Azri Midžić i Hasanu Midžiću, koji su bili u posjedu stana, naloženo je da stan napuste i slobodan od ljudi i stvari predaju u posjed apelantu.

11. Nakon toga Općina-Služba za stambenu oblast je donijela zaključak broj 05-23-739/05 od 19. srpnja 2005. godine kojim se odgađa izvršenje zaključka o dozvoli izvršenja odluke CRPC-a od 9. srpnja 2002. godine dok se ne odluči o zahtjevu Hasana Midžića za preispitivanje navedene odluke CRPC-a. Protiv ovog zaključka apelant je 8. kolovoza 2005. godine podnio priziv Općini-Službi za stambenu oblast.

12. Povjerenstvo za ljudska prava pri Ustavnom sudu je 13. prosinca 2006. godine donijelo Odluku broj CH/03/14153 kojom je, između ostalih, u odnosu na apelanta naloženo i izvršenje odluke CRPC-a od 9. srpnja 2002. godine. Postupajući po navedenoj odluci, Općina je donijela zaključak broj 05-23-2132/04 od 11. siječnja 2007. godine kojim se nastavlja postupak izvršenja odluke CRPC-a od 9. srpnja 2002. godine. Protiv zaključka Općine Hasan Midžić je podnio priziv Ministarstvu, koje je Rješenjem broj 25-31-3782/07 D od 13. travnja 2007. godine odbilo priziv kao neutemeljen.

13. U međuvremenu CRPC je, rješavajući po zahtjevu Hasana Midžića za preispitivanje odluke tog povjerenstva od 9. srpnja 2002. godine, donio Odluku broj R-402-1846-1/1-01-295/05 od 4. lipnja 2007. godine kojom je usvojen zahtjev Hasana Midžića za ponovno razmatranje odluke CRPC-a od 9. srpnja 2002. godine i ta odluka stavljena izvan snage. Odlukom je odbačen kao nedopušten apelantov zahtjev za povrat u posjed predmetnog stana kao neutemeljen, te naznačeno da je ova odluka CRPC-a konačna i obvezujuća, a da apelant može pokrenuti postupak za ponovno razmatranje ove odluke pred CRPC-om pod uvjetom da dostavi nove dokaze ili da podnese navode o novim dokazima koje CRPC prigodom donošenja predmetne odluke nije razmatrao a koji mogu bitno utjecati na odluku CRPC-a, sve u roku od 60 dana od dana donošenja ove odluke. U odluci je navedeno da se odluka dostavlja podnositelju zahtjeva, apelantu i tijelu uprave nadležnom za izvršenje. U

obrazloženju odluke je, između ostalog, navedeno da apelant nikada nije bilo posjednik predmetnog stana, da stan koji je označio apelant - stan broj 12, površine 72m² - na predmetnoj adresi ne postoji, već da je predmetni stan označen brojem 39 i da ima površinu od 68m², kao i da je predmetni stan 1974. godine dodijeljen na korištenje Fuadu Midžiću (ocu Hasana Midžića i Azre Midžić) koji je postao nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu. Navedeno je i da je utvrđeno da je nakon smrti Fuada Midžića 1995. godine Rješenjem Federalnog ministarstva obrane broj 24-6-1331-165 od 9. srpnja 1998. godine stanarsko pravo na predmetnom stanu preneseno na Hasana Midžića kao člana obiteljskog kućanstva preminulog Fuada Midžića. Imajući u vidu navedeno, CRPC je zaključio da je opravdan zahtjev Hasana Midžića za preispitivanje odluke tog Povjerenstva od 9. srpnja 2002. godine, pa je CRPC donio odluku kao u dispozitivu.

14. Nakon što je apelant urgirao da se izvrši odluka CRPC-a od 9. srpnja 2002. godine, Općina je dopisom od 20. kolovoza 2007. godine obavijestila apelanta da se izvršenje odluke ne može nastaviti dok se ne dobije odgovor Ustavnog suda glede daljnje obveze izvršenja sporne odluke, budući da je ona novom odlukom CRPC-a poništena.

15. Na zahtjev Hasana Midžića CRPC je donio odluku od 26. rujna 2008. godine o ispravku odluke od 4. lipnja 2007. godine u dijelu koji se odnosi na označenje kvadrature i broja predmetnog stana, a ostali dio odluke je ostao neizmijenjen.

16. Općina je 30. ožujka 2009. godine donijela zaključak broj 05-23-739/05 kojim je poništila prijašnji zaključak kojim je dozvoljeno izvršenje sporne odluke CRPC-a, te obustavila postupak njezinog izvršenja. Protiv navedenog zaključka apelant je podnio Ministarstvu priziv 28. travnja 2009. godine. Ministarstvo je Rješenjem broj 25-23-2339-E/09 od 8. lipnja 2009. godine odbilo priziv kao neutemeljen uz obrazloženje da je povodom priziva Hasana Midžića donesena nova Odluka CRPC-a broj R-402-1846-1/1-01-295/05 od 4. lipnja 2007. godine kojom je stavljen izvan snage odluka CRPC-a od 9. srpnja 2002. godine čije je izvršenje apelant tražio.

17. Protiv navedenog rješenja apelant je 22. srpnja 2009. godine tužbom pokrenuo upravni spor pred Kantonalnim sudom.

18. Postupajući po apelantovoj tužbi protiv Rješenja Ministarstva broj 25-23-2339-E/09 od 8. lipnja 2009. godine, Kantonalni sud je donio Presudu broj 09 0 U 004279 09 U od 27. veljače 2012. godine kojom je apelantovu tužbu odbio kao neutemeljenu. U obrazloženju presude Kantonalni sud je naveo kronologiju predmeta, te istaknuo da je odredbom članka 7. Zakona o izvršenju odluka CRPC-a propisano da je tijelo uprave nadležno za izvršenje odluka CRPC-a dužno u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za izvršenje donijeti zaključak o dozvoli izvršenja. Navedeno je i da je člankom 10. istog zakona propisano da nositelj prava iz odluke CRPC-a ili bilo koja druga osoba sa pravnim interesom na imovinu ili stan iz odluke CRPC-a ima pravo podnijeti CRPC-u zahtjev za ponovno razmatranje, te da je člankom 11. stavak 3. tog zakona propisano da CRPC može takav zahtjev odbaciti kao neprihvatljiv, nepravovremen ili podnesen od neovlaštene osobe, odbaciti ga kao neutemeljen ili prihvatiti zahtjev, prijašnju odluku staviti izvan snage i donijeti novu odluku koja se dostavlja, između ostalih, i tijelu uprave nadležnom za izvršenje koje će, sukladno odredbama članka 278. stavak 1. Zakona o upravnom postupku, po službenoj dužnosti obustaviti započeto izvršenje i provedene radnje poništiti ako utvrdi da je izvršno rješenje poništeno ili ukinuto. S tim u svezi, obrazloženo je da u konkretnoj upravnoj stvari iz utvrđenog činjeničnog stanja nepobitno proizlazi da je odluka CRPC-a koja je predmetom zaključka o dozvoli izvršenja od 22. lipnja 2005. godine kasnijom odlukom istog povjerenstva stavljen izvan snage, te da su u tom smislu ispunjeni uvjeti da se obustavi

izvršenje iz članka 278. Zakona o upravnom postupku. Zbog navedenog su, prema mišljenju Kantonalnog suda, prvostupanjsko tijelo i tuženi pravilno postupili kada su donijeli osporeno rješenje.

19. Kantonalni sud je, osim toga, u obrazloženju naveo da apelantovi navodi koji se odnose na razloge zbog kojih je odluka CRPC-a od 9. srpnja 2002. godine stavljen izvan snage odlukom CRPC-a od 4. lipnja 2007. godine, prema mišljenju tog suda, nisu značajni za rješavanje ove upravne stvari, jer je predmet konkretnog upravnog spora ocjena zakonitosti osporenog akta koji se odnosi na izvršenje prijašnje odluke CRPC-a, a ne ocjena zakonitosti odluke CRPC-a od 4. lipnja 2007. godine. Kantonalni sud je istaknuo da, zbog navedenog, za rješavanje ovog upravnog spora nisu značajni navodi iz tužbe i odgovora na tužbu koji se odnose na pitanja apelantovog prava da stupi u posjed predmetnog stana, kao i da apelant, eventualno, kod nadležnog suda može pokrenuti upravni spor protiv odluke CRPC-a od 4. lipnja 2007. godine, te ove navode isticati u tom postupku. Imajući u vidu navedeno, Kantonalni sud je donio presudu kao u dispozitivu.

20. Apelant je 19. ožujka 2012. godine podnio Kantonalnom sudu prijedlog o prekidu postupka u predmetu broj 09 0 U 004279 09 dok Sud BiH ne odluči o upravnom sporu protiv odluke CRPC-a od 4. lipnja 2007. godine kao prethodnom pitanju. S tim u svezi, Kantonalni sud je obavijestio apelantovu opunomoćenicu 19. lipnja 2012. godine da je presuda u navedenom predmetu već donesena prije primitka podneska kojim se traži prekid postupka, te da je iz spisa vidljivo da je apelantu navedena presuda uručena 10. ožujka 2012. godine. Apelantova opunomoćenica je 26. lipnja 2012. godine dostavila akt Kantonalnom sudu u kojem je navela da presudu nije primila i da se ne radi o njezinom potpisu na dostavnici, te da je potrebno da joj se presuda dostavi. Iz spisa predmeta proizlazi da je nakon toga Kantonalni sud pokušavao ponovno dostaviti predmetnu presudu apelantovoj opunomoćenici, i to 10. kolovoza i 12. rujna 2012. godine, te pošto dostava nije uspjela, ostavljena je obavijest o podizanju pismena u prostorijama suda, te je apelantovoj opunomoćenici predmetna presuda uručena u pisarnici suda 13. rujna 2012. godine.

Postupak uknjižbe prava vlasništva

21. Apelant je 24. svibnja 2011. godine Općinskom sudu podnio prijedlog za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu. Općinski sud je Rješenjem broj 065-0-Dn-II-11-11614 od 27. lipnja 2011. godine odbacio apelantov prijedlog kao neutemeljen. U obrazloženju rješenja je navedeno da je apelant zatražio uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu na temelju ugovora o kupoprodaji od 11. studenog 1991. godine. S tim u svezi, navedeno je da je u članku 4. navedenog ugovora naznačeno da će prodavac izdati posebnu suglasnost za uknjižbu kupca nakon što konstatira da je kupac izmirio svoju obvezu, odnosno da je platio otkupnu cijenu, zbog čega je 25. svibnja 2011. godine i 3. lipnja 2011. godine taj sud pozvao apelanta da u roku od 15 dana otkloni nedostatke u spisu, odnosno da dostavi suglasnost prodavca za uknjižbu. Općinski sud je istaknuo da apelant u ostavljenim rokovima nije dostavio traženu suglasnost, te da, stoga, nisu ispunjene pretpostavke za upis sukladno članku 3. Zakona o zemljišnim knjigama, pa je odlučeno kao u dispozitivu.

22. Protiv navedenog rješenja apelant je 7. srpnja 2011. godine podnio priziv Kantonalnom sudu, koji je donio Rješenje broj 09 0 Dn 013306 11 Gž od 7. siječnja 2014. godine, priziv odbio i potvrdio osporeno prvostupanjsko rješenje. U obrazloženju rješenja je, između ostalog, navedeno da su u FBiH tzv. vojni stanovi regulirani posebnim propisima, odnosno odredbama čl. 39. i 39.a Zakona o prodaji stanova na kojima

postoji stanarsko pravo (u daljnjem tekstu: Zakon) kojim je propisano koje uvjete mora ispunjavati kupoprodajni ugovor kojim je od bivše JNA - SSNO otkupljen stan da bi se izvršila uknjižba prava vlasništva. Kantonalni sud je naveo da, prema ovim odredbama, apelant ima obvezu obratiti se Vladi FBiH koja izdaje nalog za uknjižbu vlasništva ukoliko su ispunjeni svi ostali uvjeti propisani Zakonom. Navedeno je i da, ukoliko Vlada FBiH ne izda nalog za uknjižbu, tada nositelj prava na spornom stanu ima pravo podnijeti tužbu redovitom sudu i da u parničnom postupku dokazuje pravnu valjanost kupoprodajnog ugovora i upis prava etažnog vlasništva u knjigu položenih ugovora. Imajući u vidu da apelant nije dostavio suglasnost nadležnog tijela za uknjižbu, to je, prema obrazloženju tog suda, prvostupanjski sud pravilno postupio kada je apelantov zahtjev za uknjižbu prava vlasništva odbacio.

Postupak pred Sudom BiH

23. Nakon toga apelant je 5. ožujka 2012. godine podnio Sudu BiH tužbu protiv odluke CRPC-a od 4. lipnja 2007. godine i odluke o ispravku navedene odluke od 26. rujna 2008. godine, navodeći da je prvi put za odluku od 4. lipnja 2007. godine saznao 3. veljače 2012. godine, kada mu je i uručena, te da tužbu podnosi u roku propisanom zakonom.

24. Rješavajući po apelantovoj tužbi protiv odluka CRPC-a od 4. lipnja 2007. godine i 26. rujna 2008. godine, Sud BiH je donio Rješenje broj S1 3 U 009154 13 U od 6. ožujka 2014. godine kojim je tužbu odbacio kao nepravovremenu. U obrazloženju rješenja je navedeno da je apelant podnio predmetnu tužbu kojom je pokrenuo upravni spor protiv odluka CRPC-a, preciziranih u dispozitivu rješenja, navodeći da je odluku od 4. lipnja 2007. godine prvi put primio 2. veljače 2012. godine u Kantonalnom sudu prigodom uvida u spis tog suda broj 09 0 U 004279 09, te da je iz tog razloga tužba blagovremena i da njegovu tužbu treba uvažiti i osporene odluke poništiti. Sud BiH je obrazložio da je, s tim u svezi, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima BiH propisano da se institucijom BiH, u smislu ovog zakona, smatra i CRPC, te da se, u smislu članka 8. stavak 2. istog zakona, konačnim upravnim aktom smatra konačni akt Povjerenstva. Dalje je, između ostalog, navedeno da je predmetnim zakonom izmijenjena odredba članka 85. Zakona o upravnim sporovima BiH, tako da je propisano da se iznimno tužbe protiv konačnih upravnih akata CRPC-a koji su doneseni nakon potpisivanja Sporazuma o prijenosu nadležnosti i nastavku funkcioniranja i rada CRPC-a (potpisanog 25. svibnja 2004. godine) podnose u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, te pošto je citirani zakon stupio na snagu 28. studenog 2007. godine, to je, kako je obrazložio Sud BiH, u konkretnom slučaju rok od 60 dana za podnošenje tužbe protiv osporenih akata CRPC-a istekao 28. siječnja 2008. godine. Imajući u vidu navedeno, te pošto je apelant podnio tužbu 5. ožujka 2012. godine, protekom roka od četiri godine od roka propisanog zakonom, to je Sud BiH zaključio da je tužba podnesena nepravovremeno, pa je riješio kao u dispozitivu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

25. Apelant smatra da mu je prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Kršenje ovog prava apelant vidi u neopravdano dugom trajanju postupka povrata stana. U dopuni apelacije od 27. ožujka 2012. godine apelantova opunomoćenica je osporila Presudu Kantonalnog suda broj 09 0 U 004279 09 U od 27. veljače 2012. godine, navodeći da je ta presuda donesena na temelju proizvoljne primjene prava, jer Kantonalni sud nije prekinuo predmetni postupak na njezin zahtjev od 19. ožujka 2012. godine,

već je donio osporenu presudu koja joj je dostavljena tek 13. rujna 2012. godine a potpis na dostavnici od 10. ožujka 2012. godine po kojoj joj je, navodno, presuda uručena nije njezin. U ovoj dopuni apelacije se navodi i da je nepobitno utvrdila da je Azra Midžić otkupila stan na Marijin Dvoru, a da se njoj i njezinom bratu nezakonito dodjeljuje i apelantov predmetni stan. U dopuni apelacije od 24. ožujka 2014. godine navedeno je da je na temelju proizvoljne primjene procesnog prava doneseno rješenje Suda BiH, kojim je apelantova tužba proglašena nepravovremenom, jer je apelant osporenu odluku CRPC-a od 4. lipnja 2007. godine primio tek 2012. godine, zbog čega apelant smatra da se na njega nije mogao primijeniti rok propisan zakonom koji je istekao 28. siječnja 2008. godine. Apelant smatra i da mu je svim osporenim odlukama prekršeno pravo na pristup sudu, jer mu nijedna odluka nije uručena u roku propisanom zakonom, pogotovu odluka CRPC-a od 4. lipnja 2007. godine, zbog čega nije ni mogao postupiti u rokovima. Apelant, također, smatra da je traženje suglasnosti prodavca stana protivno svim zakonima, te da je uknjižba morala biti izvršena na temelju njegovog prijedloga.

b) Odgovor na apelaciju

26. Sud BiH je naveo da je apelacija neutemeljena budući da je apelant tužbu podnio nakon protoka više od četiri godine od roka propisanog zakonom. Navedeno je i da je CRPC prestao raditi još 2008. godine, što je dovelo do toga da jedan broj tužbi podnesenih protiv odluka CRPC-a ne može biti uzet u rad o čemu je taj sud u više navrata obavještavao nadležne institucije BiH, smatrajući da je potrebno da CRPC ponovno počne raditi, sve do okončanja svih postupaka koji su pokrenuti pred tim sudom protiv odluka CRPC-a, ali da tom zahtjevu nije udovoljeno.

27. Kantonalni sud je naveo da je apelacija neutemeljena, te da je duljina postupka bila uvjetovana velikim brojem predmeta zbog čega je svaki sudac zadužen sa više od 800 predmeta.

28. Općinski sud je naveo da je apelacija neutemeljena, te da se u vrijeme podnošenja apelacije i dostavljanja odgovora predmet u svezi sa uknjižbom nalazio kod Kantonalnog suda na rješavanju po prizivu protiv prvostupanjskog rješenja.

29. Općina je navela da je presudom Kantonalnog suda od 27. veljače 2012. godine postupak povrata predmetnog stana okončan.

30. Ministarstvo je navelo da je apelacija neutemeljena, jer je u postupku povrata predmetnog stana odlučeno na temelju uređaba relevantnih zakona, te da su sve radnje pred tijelima uprave poduzimane sukladno zakonu.

V. Relevantni propisi

31. U **Zakonu o upravnom postupku** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 2/98 i 48/99) relevantne odredbe glase:

Član 6.

Kad organi i institucije koje imaju javne ovlasti rješavaju u upravnim stvarima, dužni su da osiguraju efikasno ostvarivanje prava i interesa građana, poduzeća (društava), ustanova i drugih pravnih osoba, što obuhvata dobru organizaciju na izvršavanju poslova od strane organa, koja osigurava brzo, potpuno i kvalitetno rješavanje upravnih stvari u upravnom postupku uz svestrano razmatranje tih stvari.

Član 14.

Postupak se ima voditi brzo i sa što manje troškova i gubitka vremena za stranku i druge osobe koje učestvuju u postupku, ali tako da se pribavi sve što je potrebno za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja i za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja.

32. U **Zakonu o upravnim sporovima** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05) relevantne odredbe glase:

Članak 9.

Upravni spor može se pokrenuti protiv upravnoga akta koji je donijet u drugom stupnju.

Članak 55.

Ukoliko ovaj Zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima shodno će se primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.

33. U **Zakonu o parničnom postupku** ("Službene novine FBiH" br. 53/03, 73/05 i 19/06) relevantna odredba glasi:

Članak 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

34. U **Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo** ("Službene novine Federacije BiH" br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06 i 51/07) u tekstu koji je bio na snazi u vrijeme vođenja postupka relevantne odredbe glase:

Članak 39.a

Ako nositelj stanarskog prava na stanu koji je na raspolaganju Ministarstva obrane Federacije taj stan koristi legalno, i ako je prije 6. travnja 1992. godine zaključio pravno obvezujući ugovor o otkupu stana sa Saveznim sekretarijatom za narodnu odbranu (SSNO) sukladno zakonima navedenim u članku 39. ovog zakona, Ministarstvo obrane Federacije izdaje nalog da se nositelj stanarskog prava uknjiži kao vlasnik stana u nadležnom sudu.

35. U **Zakonu o upravnim sporovima BiH** ("Službeni glasnik BiH" broj 19/02) relevantne odredbe glase:

Članak 4.

Institucije Bosne i Hercegovine, u smislu ovog zakona, su: ministarstva Bosne i Hercegovine i njihova tijela, javne agencije, javne korporacije, institucije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i druge organizacije utvrđene zakonom države Bosne i Hercegovine koje vrše javna ovlaštenja, koja su Ustavom Bosne i Hercegovine određena u nadležnost Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: nadležna institucija).

Članak 8.

Upravni spor može se voditi samo protiv konačnog upravnog akta.

Konačni upravni akt, u smislu ovog zakona, jeste akt kojim nadležna institucija iz člana 4. ovog zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obvezi građanina ili pravne osobe u nekoj upravnoj stvari (u daljem tekstu: konačni upravni akt).

Članak 85.

Upravni spor po ovom zakonu može se voditi protiv konačnih rješenja koja, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine i međunarodnim ugovorima, donose međunarodni upravitelji i druge institucije koje na teritoriju Bosne i Hercegovine obavljaju određene poslove pod međunarodnom upravom, i u okviru tih poslova rješavaju o određenim pravima i obvezama građana i pravnih osoba, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Sud odlučuje o tužbama protiv upravnih akata institucija iz stavka 1. ovog članka, koji su obrazovani za potrebe Bosne i Hercegovine.

Pokretanje i vođenje upravnog spora protiv upravnih akata iz stavka 1. ovog članka vrši se na način i pod uvjetima utvrđenim u odredbama ovog zakona koje se odnose na upravni spor.

36. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima BiH** ("Službeni glasnik BiH" broj 88/07,

objavljenom 20. studenog 2007. godine) relevantne odredbe glase:

Član 1.

U Zakonu o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02), u članu 4. iza riječi: "javne korporacije", dodaju se riječi: "Komisija za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica osnovana Sporazumom između Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske o prijenosu nadležnosti i nastavku finansiranja i rada Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica ("Službeni glasnik BiH", br. 32/04, 32/05 i 14/06), (u daljnjem tekstu: Komisija za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica)".

Član 2.

U članu 8. stav (1) iza riječi: "upravnog akta" dodaju se riječi: "i konačnog akta Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica".

Član 12.

U članu 85. iza stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi: "(4) Izuzetno, tužbe protiv konačnih akata Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica donesenih nakon potpisivanja Sporazuma iz člana 1. ovog zakona, podnose se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona."

Član 13.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VI. Dopustivost

37. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

38. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

U odnosu na postupak povrata stana i postupak uknjižbe okončan osporenim presudom, odnosno rješenjem Kantonalnog suda

39. Ustavni sud zapaža da je predmetna apelacija podnesena u vrijeme kada postupci povrata stana i uknjižbe prava vlasništva koji su vođeni pred Kantonalnim sudom nisu bili okončani. S tim u svezi, Ustavni sud naglašava da, sukladno članku 18. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Dakle, Ustavni sud smatra da je predmetna apelacija u vrijeme podnošenja bila dopustiva u smislu članka 18. stavak (2) Pravila Ustavnog suda u odnosu na duljinu trajanja oba postupka. Osim toga, Ustavni sud zapaža i da su, u međuvremenu, predmetni postupci okončani nakon podnošenja apelacije, i to postupak povrata stana Presudom Kantonalnog suda broj 09 0 U 004279 09 U od 27. veljače 2012. godine, a postupak uknjižbe prava vlasništva Rješenjem Kantonalnog suda broj 09 0 Dn 013306 11 Gž od 7. siječnja 2014. godine. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da apelacija u odnosu na navedenu presudu i rješenje koji su doneseni nakon podnošenja apelacije ispunjava uvjete dopustivosti iz članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

40. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (2), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u navedenom dijelu ispunjava uvjete glede dopustivosti.

U odnosu na rješenje Suda BiH

41. U konkretnom slučaju predmet osporavanja dopunom apelacije je Rješenje Suda BiH broj S1 3 U 009154 13 U od 6. ožujka 2014. godine protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu (budući da je, prema članku 39. stavak 2. Zakona o upravnim sporovima, rješenje konačno i da se može pobijati samo izvanrednim pravnim lijekovima). Potom, osporeno rješenje apelant je primio 10. ožujka 2014. godine, a dopuna apelacija je podnesena 24. ožujka 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

42. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u ovom dijelu ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

43. Apelant pobija navedene odluke, tvrdeći da su tim odlukama prekršena njegova prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. i članka 13. Europske konvencije.

44. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

U odnosu na duljinu trajanja postupka

45. Ustavni sud, prije svega, ukazuje da se, prema konzistentnoj praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, razumnost duljine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Europskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi, Europski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. veljače 2002. godine, Izvješće broj 2002-I, stavak 38).

a) Postupak povrata stana

46. Ustavni sud zapaža da je postupak započeo 19. studenog 1997. godine podnošenjem apelantovog zahtjeva CRPC-u za povrat predmetnog stana, te da je postupak okončan Presudom Kantonalnog suda broj 09 0 U 004279 09 U od 27. veljače 2012. godine. Dakle, u ovoj pravnoj stvari postupak je trajao ukupno 14 godina i tri mjeseca, i to je razdoblje koje će Ustavni sud uzeti u obzir prigodom analize razumnosti trajanja postupka.

47. U konkretnom slučaju radi se o postupku povrata stana. S tim u svezi, Ustavni sud smatra da se ne radi o naročito složenim činjeničnim i pravnim pitanjima koja je sud trebao razmotriti.

48. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju CRPC 9. srpnja 2002. godine donio odluku po apelantovom zahtjevu za povrat stana od 19. studenog 1997. godine, nakon čega je postupak za izvršenje predmetne odluke CRPC-a trajao do 30. ožujka 2009. godine, kada je nakon usvajanja zahtjeva Hasana Midžića poništena predmetna odluka, te kada je Općina donijela zaključak o obustavi izvršenja i poništenju svih radnji u svezi sa izvršenjem poništene odluke CRPC-a. Ustavni sud zapaža da je do donošenja navedenog zaključka postupak trajao 11 godina i tri mjeseca nakon čega je apelant protiv tog zaključka podnio tužbu Kantonalnom sudu, koji je o tužbi riješio presudom od 27. veljače 2012. godine, dakle, nakon daljnje tri godine.

49. Promatrajući navedene činjenice u njihovoj sveukupnosti, Ustavni sud zapaža da je, iako u konkretnom slučaju nije bilo vraćanja predmeta na ponovni postupak, nadležnim tijelima bilo potrebno više od 14 godina da bi donijela odluku po apelantovom zahtjevu za povrat stana. Osim toga, Ustavni sud zapaža da nadležna upravna i sudska tijela nisu dostavila nikakav argumentiran razlog koji bi objektivno utjecao na ovako dugo trajanje postupka koji, prema svojim karakteristikama, nije bio naročito složen, te da se Kantonalni sud u svom odgovoru pozvao na veliki broj predmeta kojim su zaduženi svi suci tog suda. S tim u svezi, Ustavni sud podsjeća na praksu Europskog suda i vlastitu jurisprudenciju prema kojima je dužnost države organizirati svoj pravni sustav tako da omogućiti sudovima i javnim vlastima da se povinuju zahtjevima i uvjetima iz Europske konvencije zbog čega se ovaj navod Kantonalnog suda ne može smatrati opravdanim. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju isključivu odgovornost za ovako dugo trajanje predmetnog postupka za povrat stana snose upravna tijela i redoviti sud, budući da ne postoji ništa što bi ukazivalo da je apelant svojim postupanjem doprinio ovako dugom trajanju predmetnog postupka.

50. Obzirom na navedeno, a imajući u vidu sve navedene okolnosti, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju, zbog toga što nadležna tijela uprave i redoviti sud nisu donijeli odluke u razumnom roku, prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

b) Postupak uknjižbe prava vlasništva

51. U odnosu na navedeni postupak, Ustavni sud zapaža da je apelant podnio 24. svibnja 2011. godine Općinskom sudu prijedlog za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu a da je Općinski sud za samo nešto više od mjesec dana donio rješenje od 27. lipnja 2011. godine kojim je prijedlog odbijen zbog toga što apelant nije dostavio suglasnost prodavca stana za uknjižbu. Apelant je protiv navedenog rješenja podnio 7. srpnja 2011. godine priziv Kantonalnom sudu, koji je u roku od dvije godine i šest mjeseci donio rješenje, 7. siječnja 2014. godine, kojim je apelantov priziv odbijen kao neutemeljen. Obzirom na to da iz činjenica predmeta proizlazi da je predmetni postupak trajao ukupno dvije godine i osam mjeseci, te da se pri tomu ne može zaključiti da su redoviti sudovi na bilo koji način postupali oprečno standardima članka 6. Europske konvencije koji se odnose na "razumno trajanje postupka", Ustavni sud smatra da su neutemeljeni apelantovi navodi o nerazumno dugom trajanju predmetnog postupka.

52. Obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u postupku uknjižbe nije prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

U odnosu na ostale aspekte prava na pravično suđenje u svezi sa osporenim odlukama

53. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama prekršeno pravo na pravično suđenje zbog proizvoljne primjene

prava i neodgovarajućeg pristupa sudu. S tim u svezi, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

54. Ustavni sud se, dakle, prema navedenome stajalištu, može iznimno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenoga Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje).

55. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da apelant svoje navode o proizvoljnoj primjeni prava i neadekvatnom pristupu sudu temelji na tvrdnjama da nije na vrijeme i na način propisan zakonom primio odluke Kantonalnog suda, odnosno CRPC-a kojom je usvojeno preispitivanje prijašnje odluke tog povjerenstva, zbog čega smatra da se na njega ne može primijeniti rok iz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima BiH, koji je redoviti sud u konkretnom slučaju primijenio, te da redoviti sudovi od njega nisu mogli tražiti da dostavi suglasnost prodavca za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu.

56. S tim u svezi, Ustavni sud zapaža da, oprečno apelantovim tvrdnjama, iz činjenica predmeta koje su prezentirane u prethodnim točkama ove odluke ne proizlazi ništa što bi ukazivalo da su redoviti sudovi proizvoljno primijenili odredbe kako procesnog, tako ni materijalnog prava. Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi dali argumentirana i jasna obrazloženja kako u odnosu na izvršenu dostavu odluka, tako i u odnosu na primjenu zakonskih rokova i obvezu da se dostavi tražena dokumentacija. Ustavni sud smatra da su navedena obrazloženja sukladna standardima članka 6. Europske konvencije, te da su, zbog toga, svi ovi apelantovi navodi neutemeljeni.

57. Analogno navedenom, Ustavni sud smatra da iz činjenica predmeta ne proizlazi ništa što bi ukazivalo da apelantu nije omogućen adekvatan pristup sudu, niti da su povodom tog pitanja upravna tijela i redoviti sudovi proizvoljno primijenili odredbe relevantnih zakona, pa Ustavni sud i ove apelantove navode o kršenju prava na pravično suđenje smatra neutemeljenim.

58. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da nema kršenja ostalih aspekata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

U odnosu na učinkovit pravni lijek

59. Apelant navodi da mu je prekršeno i pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije. Ustavni sud

zapaža da apelant, osim paušalnog navoda da mu je ovo pravo prekršeno, ne navodi niti jedan argument kao prilog za svoju tvrdnju. Imajući u vidu navedeno, te pošto u činjenicama predmeta nema ništa što bi ukazivalo da je ovo apelantovo pravo prekršeno, budući da je apelant koristio sve pravne lijekove koji su mu bili na raspolaganju, Ustavni sud smatra da su i apelantovi navodi o kršenju prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije, također, neutemeljeni.

VIII. Zaključak

60. Kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku postoji kada je postupak po apelantovu zahtjevu za povrat stana, koji nije bio posebice složen, trajao 14 godina i tri mjeseca.

61. Međutim, Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku u postupku uknjižbe prava vlasništva koji je na dvije sudske instance okončan za dvije godine i osam mjeseci.

62. S druge strane, nema kršenja ostalih aspekata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada iz činjenica predmeta ne proizlazi ništa što bi ukazivalo da su redoviti sudovi prigodom donošenja osporenih odluka proizvoljno primijenili pravo, ili da nisu osigurali apelantu adekvatan pristup sudu.

63. Nema kršenja prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije kad apelant, osim paušalnog navoda, ne nudi nikakve argumente iz kojih bi se mogao izvući zaključak o kršenju ovog prava, niti takvo što proizlazi iz stanja spisa.

64. Na temelju članka 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

65. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 259/12**, рјешавајући апелацију **Остоје Манојловића**, на основу члана VI/3(б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1), (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, председница
Миодраг Симовић, потпредседник
Сеада Палаврић, потпредседница
Маго Тадић, судија
Мирсад Ћеман, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 17. марта 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усваја апелација **Остоје Манојловића**.

Утврђује се повреда права на прaviчно суђење из члана II/3(е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку поврата стана који је окончан Пресудом Кантоналног суда број 09 0 У 004279 09 У од 27. фебруара 2012. године.

Одбија се као неоснована апелација **Остоје Манојловића** у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку укњиже права својине који је окончан

Рјешењем Кантоналног суда број 09 0 Дн 013306 11 Гж од 7. јануара 2014. године.

Одбија се као неоснована апелација **Остоје Манојловића** поднесена против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број С1 3 У 009154 13 У од 6. марта 2014. године, Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву број 09 0 Дн 013306 11 Гж од 7. јануара 2014. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 09 0 У 004279 09 У од 27. фебруара 2012. године у односу на остале аспекте права на правично суђење из члана П/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и у односу на право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Остоја Манојловић (у даљњем тексту: апелант) из Бијељине, којег заступа Бојана Манојловић, пуномоћница из Сарајева, поднио је 16. јануара 2012. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због дужине трајања поступка поврата стана и поступка укњижења права својине који су у вријеме подношења апелације вођени пред Кантоналним судом у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд). Апелант је 27. септембра 2012. године доставио допуну апелације у којој је навео да оспорава у међувремену донесену Пресуду Кантоналног суда број 09 0 У 004279 09 У од 27. фебруара 2012. године. Апелант је доставио и допуну апелације 24. марта 2014. године у којој је навео да оспорава и Рјешење Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) број С1 3 У 009154 13 У од 6. марта 2014. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 претходних Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су важила у вријеме предузимања наведених радњи, од Кантоналног суда, Општинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд), Општине Ново Сарајево (у даљњем тексту: Општина) и Министарства просторног уређења Кантона Сарајево (у даљњем тексту: Министарство) затражено је 9. октобра 2013. године, а од Суда БиХ, у складу са одредбама члана 16 став (1) тачка б) и члана 23 Правила Уставног суда - пречишћени текст ("Службени гласник БиХ" број 94/14) 15. јануара 2015. године да доставе одговоре на апелацију. Од Кантоналног суда је затражено да достави спис број 09 0 У 004279 09 У 28. јануара 2015. године.

3. Кантонални суд и Општински суд су доставили одговоре 22. октобра 2013. године, Општина 24. октобра 2013. године, Министарство 25. октобра 2013. године, а Суд БиХ 19. јануара 2015. године. Кантонални суд је доставио на увид тражени спис 6. фебруара 2015. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

Уводне напомене

5. Апелант је Рјешењем број 272/71 Ваздухопловног завода "Орао" Рајловац-Команда Гарнизона из 1983. године постао носилац станарског права на стану који се налази у

Сарајеву, у Улици Милутина Ђурашковића број 5 (садашњи назив: Топал Осман-паше број 5).

6. Апелант је 11. новембра 1991. године закључио са државом СФРЈ-СНО Ваздухопловни завод "Орао" Рајловац Уговор о купопродаји стана број 20/456-444 у Сарајеву, који се налази у Улици браће Рибар број 53Ф (садашњи назив: Породице Рибар број 65), чији су подаци прецизирани у пресуди.

7. Почетком рата 1992. године апелант је са породицом напустио Сарајево и наставио се у Бијељини.

Поступак поврата стана

8. Апелант је 19. новембра 1997. године поднио Комисији за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица (у даљњем тексту: CRPC) захтјев за поврат стана у Улици породице Рибар (у даљњем тексту: предметни стан), сматрајући да уговор о купопродаји који је закључио у вези са овим станом представља јачи правни основ за ступање у посјед и стицање права својине од станарског права које је имао на стану у Улици Топал Осман-паше.

9. Одлучујући о наведеном захтјеву, CRPC је Одлуком број 402-1846-1/1 од 9. јула 2002. године наложио надлежним органима да уведу апеланта у посјед предметног стана. Апелант је 10. септембра 2002. године поднио Општини захтјев за извршење наведене одлуке CRPC-а поводом којег је Управа за стамбена питања Општине одржала усмену расправу у априлу 2003. године на којој је утврђено да апелант никада није био у посједу предметног стана, те одбила да га уведе у посјед. Апелант је након тога, 19. маја 2003. године, поднио Дому за људска права апликацију којом је тражио да се и у његовом случају донесе одлука истовјетна одлуци у предмету Рагиба Хеће.

10. Апелант је 28. марта 2005. године Општини-Служби за стамбену област поднио нови захтјев за извршење одлуке CRPC-а од 9. јула 2002. године. Наведена служба је 22. јуна 2005. године донијела закључак о дозволи извршења број 05-23-739/05 којим се предметни стан ставља на располагање апеланту, а Азри Миџић и Хасану Миџићу, који су били у посједу стана, наложено је да стан напусте и слободан од људи и ствари предају у посјед апеланту.

11. Након тога Општина-Служба за стамбену област је донијела закључак број 05-23-739/05 од 19. јула 2005. године којим се одлаже извршење закључка о дозволи извршења одлуке CRPC-а од 9. јула 2002. године док се не одлучи о захтјеву Хасана Миџића за преиспитивање наведене одлуке CRPC-а. Против овог закључка апелант је 8. августа 2005. године поднио жалбу Општини-Служби за стамбену област.

12. Комисија за људска права при Уставном суду је 13. децембра 2006. године донијела Одлуку број СН/03/14153 којом је, између осталих, у односу на апеланта наложено и извршење одлуке CRPC-а од 9. јула 2002. године. Поступајући по наведеној одлуци, Општина је донијела закључак број 05-23-2132/04 од 11. јануара 2007. године којим се наставља поступак извршења одлуке CRPC-а од 9. јула 2002. године. Против закључка Општине Хасан Миџић је поднио жалбу Министарству, које је Рјешењем број 25-31-3782/07 Д од 13. априла 2007. године одбило жалбу као неосновану.

13. У међувремену CRPC је, рјешавајући по захтјеву Хасана Миџића за преиспитивање одлуке те комисије од 9. јула 2002. године, донио Одлуку број Р-402-1846-1/1-01-295/05 од 4. јуна 2007. године којом је усвојен захтјев Хасана Миџића за поновно разматрање одлуке CRPC-а од 9. јула 2002. године и та одлука стављена ван снаге. Одлуком је одбачен као недопуштен апелантов захтјев за поврат у посјед предметног стана као неоснован, те назначено да је ова

одлука CRPC-а коначна и обавезујућа, а да апелант може да покрене поступак за поновно разматрање ове одлуке пред овом комисијом под условом да достави нове доказе или да поднесе наводе о новим доказима које CRPC приликом доношења предметне одлуке није разматрао а који могу битно да утичу на одлуку CRPC-а, све у року од 60 дана од дана доношења ове одлуке. У одлуци је наведено да се одлука доставља подносиоцу захтјева, апеланту и органу управе надлежном за извршење. У образложењу одлуке је, између осталог, наведено да апелант никада није било посједник предметног стана, да стан који је означио апелант - стан број 12, површине 72м² - на предметној адреси не постоји, већ да је предметни стан означен бројем 39 и да има површину од 68м², као и да је предметни стан 1974. године додијељен на коришћење Фуаду Миџићу (оцу Хасана Миџића и Азре Миџић) који је постао носилац станарског права на предметном стану. Наведено је и да је утврђено да је након смрти Фуада Миџића 1995. године Рјешењем Федералног министарства одбране број 24-6-1331-165 од 9. јула 1998. године станарско право на предметном стану пренесено на Хасана Миџића као члана породичног домаћинства преминулог Фуада Миџића. Имајући у виду наведено, CRPC је закључио да је оправдан захтјев Хасана Миџића за преиспитивање одлуке те комисије од 9. јула 2002. године, па је CRPC донио одлуку као у диспозитиву.

14. Након што је апелант ургирао да се изврши одлука CRPC-а од 9. јула 2002. године, Општина је дописом од 20. августа 2007. године обавијестила апеланта да извршење одлуке не може да се настави док се не добије одговор Уставног суда у погледу даљње обавезе извршења спорне одлуке, будући да је она новом одлуком CRPC-а поништена.

15. На захтјев Хасана Миџића CRPC је донио одлуку од 26. септембра 2008. године о исправци одлуке од 4. јуна 2007. године у дијелу који се односио на означање квадратуре и броја предметног стана, а остали дио одлуке је остао неизмијењен.

16. Општина је 30. марта 2009. године донијела закључак број 05-23-739/05 којим је поништила пријашњи закључак којим је дозвољено извршење спорне одлуке CRPC-а, те обуставила поступак њеног извршења. Против наведеног закључка апелант је поднио Министарству жалбу 28. априла 2009. године. Министарство је Рјешењем број 25-23-2339-Е/09 од 8. јуна 2009. године одбило жалбу као неосновану уз образложење да је поводом жалбе Хасана Миџића донесена нова Одлука CRPC-а број Р-402-1846-1/1-01-295/05 од 4. јуна 2007. године којом је стављена ван снаге одлука CRPC-а од 9. јула 2002. године чије је извршење апелант тражио.

17. Против наведеног рјешења апелант је 22. јула 2009. године тужбом покренуо управни спор пред Кантоналним судом.

18. Поступајући по апелантовој тужби против Рјешења Министарства број 25-23-2339-Е/09 од 8. јуна 2009. године, Кантонални суд је донио Пресуду број 09 0 У 004279 09 У од 27. фебруара 2012. године којом је апелантову тужбу одбио као неосновану. У образложењу пресуде Кантонални суд је навео хронологију предмета, те истакао да је одредбом члана 7 Закона о извршењу одлука CRPC-а прописано да је орган управе надлежан за извршење одлука CRPC-а дужан у року од 30 дана од дана подношења захтјева за извршење да донесе закључак о дозволи извршења. Наведено је и да је чланом 10 истог закона прописано да носилац права из одлуке CRPC-а или било које друго лице са правним интересом на имовину или стан из одлуке CRPC-а има право да поднесе CRPC-у захтјев за поновно разматрање, те да је чланом 11 став 3 тог закона прописано да CRPC може такав

захтјев да одбаци као неприхватљив, неблаговремен или поднесен од неовлашћеног лица, да га одбаци као неоснован или да прихвати захтјев, пријашњу одлуку ставити ван снаге и донесе нову одлуку која се доставља, између осталих, и органу управе надлежном за извршење који ће, сходно одредбама члана 278 став 1 Закона о управном поступку, по службеној дужности обуставити започето извршење и спроведене радње поништити ако утврди да је извршено рјешење поништено или укинито. С тим у вези, образложено је да у конкретној управној ствари из утврђеног чињеничног стања неспорно произилази да је одлука CRPC-а која је предмет закључка о дозволи извршења од 22. јуна 2005. године каснијом одлуком исте комисије стављена ван снаге, те да су у том смислу испуњени услови да се обустави извршење из члана 278 Закона о управном поступку. Због наведеног су, према мишљењу Кантоналног суда, првостепени орган и тужени правилно поступили када су донијели оспорено рјешење.

19. Кантонални суд је, осим тога, у образложењу навео да апелантови наводи који се односе на разлоге због којих је одлука CRPC-а од 9. јула 2002. године стављена ван снаге одлуком CRPC-а од 4. јуна 2007. године, према мишљењу тог суда, нису значајни за рјешавање ове управне ствари, јер је предмет конкретног управног спора оцјена законитости оспореног акта који се односи на извршење пријашње одлуке CRPC-а, а не оцјена законитости одлуке CRPC-а од 4. јуна 2007. године. Кантонални суд је истакао да, због наведеног, за рјешавање овог управног спора нису значајни наводи из тужбе и одговора на тужбу који се односе на питања апелантовог права да ступи у посјед предметног стана, као и да апелант, евентуално, код надлежног суда може да покрене управни спор против одлуке CRPC-а од 4. јуна 2007. године, те ове наводе да истиче у том поступку. Имајући у виду наведено, Кантонални суд је донио пресуду као у диспозитиву.

20. Апелант је 19. марта 2012. године поднио Кантоналном суду приједлог о прекиду поступка у предмету број 09 0 У 004279 09 док Суд БиХ не одлучи о управном спору против одлуке CRPC-а од 4. јуна 2007. године као претходном питању. С тим у вези, Кантонални суд је обавијестио апелантову пуномоћницу 19. јуна 2012. године да је пресуда у наведеном предмету већ донесена прије пријема поднеска којим се тражи прекид поступка, те да је из списка видљиво да је апеланту наведена пресуда уручена 10. марта 2012. године. Апелантова пуномоћница је 26. јуна 2012. године доставила акт Кантоналном суду у којем је навела да пресуду није примила и да се не ради о њеном потпису на доставници, те да је потребно да јој се пресуда достави. Из списка предмета произилази да је након тога Кантонални суд покушавао да поново достави предметну пресуду апелантовој пуномоћници, и то 10. августа и 12. септембра 2012. године, те пошто достава није успјела, остављена је обавијест о подизању писмена у просторијама суда, те је апелантовој пуномоћници предметна пресуда уручена у писарници суда 13. септембра 2012. године.

Поступак укњиже права својине

21. Апелант је 24. маја 2011. године Општинском суду поднио приједлог за укњижбу права својине на предметном стану. Општински суд је Рјешењем број 065-0-Дн-II-11-11614 од 27. јуна 2011. године одбацио апелантов приједлог као неоснован. У образложењу рјешења је наведено да је апелант затражио укњижбу права својине на предметном стану на основу уговора о купопродаји од 11. новембра 1991. године. С тим у вези, наведено је да је у члану 4 наведеног уговора назначено да ће продавац издати посебну сагласност

за укњижење купца након што констатује да је купац измирио своју обавезу, односно да је платио откупну цијену, због чега је 25. маја 2011. године и 3. јуна 2011. године тај суд позвао апеланта да у року од 15 дана отклони недостатке у спису, односно да достави сагласност продавца за укњижбу. Општински суд је истакао да апелант у остављеним роковима није доставио тражену сагласност, те да, стога, нису испуњене претпоставке за упис у складу са чланом 3 Закона о земљишним књигама, па је одлучено као у диспозитиву.

22. Против наведеног рјешења апелант је 7. јула 2011. године поднио жалбу Кантоналном суду, који је донио Рјешење број 09 0 Дн 013306 11 Гж од 7. јануара 2014. године, жалбу одбио и потврдио оспорено првостепено рјешење. У образложењу рјешења је, између осталог, наведено да су у ФБиХ тзв. војни станови регулисани посебним прописима, односно одредбама чл. 39 и 39а Закона о продаји станова на којима постоји станарско право (у даљњем тексту: Закон) којим је прописано које услове мора да испуњава купопродајни уговор којим је од бивше ЈНА - ССНО откупљен стан да би се извршила укњижба права својине. Кантонални суд је навео да, према овим одредбама, апелант има обавезу да се обрати Влади ФБиХ која издаје налог за укњижбу својине уколико су испуњени сви остали услови прописани Законом. Наведено је и да, уколико Влада ФБиХ не изда налог за укњижбу, тада носилац права на спорном стану има право да поднесе тужбу редовном суду и да у парничном поступку доказује правну ваљаност купопродајног уговора и упис права етажне својине у књигу положених уговора. Имајући у виду да апелант није доставио сагласност надлежног органа за укњижбу, то је, према образложењу тог суда, првостепени суд правилно поступио када је апелантов захтјев за укњижбу права својине одбацио.

Поступак пред Судом БиХ

23. Након тога апелант је 5. марта 2012. године поднио Суду БиХ тужбу против одлуке CRPC-а од 4. јуна 2007. године и одлуке о исправци наведене одлуке од 26. септембра 2008. године, наводећи да је први пут за одлуку од 4. јуна 2007. године сазнао 3. фебруара 2012. године, када му је и уручена, те да тужбу подноси у року прописаном законом.

24. Рјешавајући по апелантовој тужби против одлука CRPC-а од 4. јуна 2007. године и 26. септембра 2008. године, Суд БиХ је донио Рјешење број С1 3 У 009154 13 У од 6. марта 2014. године којим је тужбу одбацио као неправовремену. У образложењу рјешења је наведено да је апелант поднио предметну тужбу којом је покренуо управни спор против одлука CRPC-а, прецизираних у диспозитиву рјешења, наводећи да је одлуку од 4. јуна 2007. године први пут примио 2. фебруара 2012. године у Кантоналном суду приликом увида у спис тог суда број 09 0 У 004279 09, те да је из тог разлога тужба благовремена и да његову тужбу треба уважити и оспорене одлуке поништити. Суд БиХ је образложио да је, с тим у вези, Законом о измјенама и допунама Закона о управним споровима БиХ прописано да се институцијом БиХ, у смислу овог закона, сматра и CRPC, те да се, у смислу члана 8 став 2 истог закона, коначним управним актом сматра коначни акт Комисије. Даље је, између осталог, наведено да је предметним законом измијењена одредба члана 85 Закона о управним споровима БиХ, тако да је прописано да се изузетно тужбе против коначних управних аката CRPC-а који су донесени након потписивања Споразума о преносу надлежности и наставку функционисања и рада CRPC-а (потписаног 25. маја 2004.

године) подnose у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона, те пошто је цитирани закон ступио на снагу 28. новембра 2007. године, то је, како је образложио Суд БиХ, у конкретном случају рок од 60 дана за подношење тужбе против оспорених аката CRPC-а истекао 28. јануара 2008. године. Имајући у виду наведено, те пошто је апелант поднио тужбу 5. марта 2012. године, протеком рока од четири године од рока прописаног законом, то је Суд БиХ закључио да је тужба поднесена неправовремено, па је ријешено као у диспозитиву.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

25. Апелант сматра да му је прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Кршење овог права апелант види у неоправдано дугом трајању поступка поврата стана. У допуни апелације од 27. марта 2012. године апелантова пуномоћница је оспорила Пресуду Кантоналног суда број 09 0 У 004279 09 У од 27. фебруара 2012. године, наводећи да је та пресуда донесена на основу произвољне примјене права, јер Кантонални суд није прекинуо предметни поступак на њен захтјев од 19. марта 2012. године, већ је донио оспорену пресуду која јој је достављена тек 13. септембра 2012. године а потпис на доставници од 10. марта 2012. године по којој јој је, наводно, пресуда уручена није њен. У овој допуни апелације се наводи и да је неспорно утврдила да је Азра Миџић откупила стан на Маријин Двору, а да се њој и њеном брату незаконито додјељује и апелантов предметни стан. У допуни апелације од 24. марта 2014. године наведено је да је на основу произвољне примјене процесног права донесено рјешење Суда БиХ, којим је апелантова тужба проглашена неправовременом, јер је апелант оспорену одлуку CRPC-а од 4. јуна 2007. године примио тек 2012. године, због чега апелант сматра да на њега није могао да се примјени рок прописан законом који је истекао 28. јануара 2008. године. Апелант сматра и да му је свим оспореним одлукама прекршено право на приступ суду, јер му ниједна одлука није уручена у року прописаном законом, поготово одлука CRPC-а од 4. јуна 2007. године, због чега није ни могао да поступа у роковима. Апелант, такође, сматра да је тражење сагласности продавца стана противно свим законима, те да је укњижба морала да буде извршена на основу његовог приједлога.

б) Одговор на апелацију

26. Суд БиХ је навео да је апелација неоснована будући да је апелант тужбу поднио након протекла више од четири године од рока прописаног законом. Наведено је и да је CRPC престао да ради још 2008. године, што је довело до тога да један број тужби поднесених против одлука CRPC-а не може бити узет у рад о чему је тај суд у више наврата обавјештавао надлежне институције БиХ, сматрајући да је потребно да CRPC поново почне да ради, све до окончања свих поступака који су покренути пред тим судом против одлука CRPC-а, али да том захтјеву није удовољено.

27. Кантонални суд је навео да је апелација неоснована, те да је дужина поступка била условљена великим бројем предмета због чега је сваки судија задужен са више од 800 предмета.

28. Општински суд је навео да је апелација неоснована, те да се у вријеме подношења апелације и достављања одговора предмет у вези са укњижбом налазио код Кантоналног суда на рјешавању по жалби против првостепеног рјешења.

29. Општина је навела да је пресудом Кантоналног суда од 27. фебруара 2012. године поступак поврата предметног стана окончан.

30. Министарство је навело да је апелација неоснована, јер је у поступку поврата предметног стана одлучено на основу одредаба релевантних закона, те да су све радње пред органима управе предузимане у складу са законом.

V. Релевантни прописи

31. У **Закону о управном поступку** ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" бр. 2/98 и 48/99) релевантне одредбе гласе:

Члан 6.

Кад органи и институције које имају јавне овласти рјешавају у управним стварима, дужни су да осигурају ефикасно остваривање права и интереса грађана, подузећа (друштва), установа и других правних особа, што обухвата добру организацију на извршавању послова од стране органа, која осигурава брзо, потпуно и квалитетно рјешавање управних ствари у управном поступку уз свестрано разматрање тих ствари.

Члан 14.

Поступак се има водити брзо и са што мање трошкова и губитка времена за странку и друге особе које учествују у поступку, али тако да се прибави све што је потребно за правилно утврђивање чињеничног стања и за доношење законитог и правилног рјешења.

32. У **Закону о управним споровима** ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 9/05) релевантне одредбе гласе:

Члан 9.

Управни спор може се покренути против управног акта који је донијет у другом степену.

Члан 55.

Уколико овај Закон не садржи одредбе о поступку у управним споровима сходно ће се примјењивати одговарајуће одредбе закона којим је уређен парнични поступак.

33. У **Закону о парничном поступку** ("Службене новине ФБиХ" бр. 53/03, 73/05 и 19/06) релевантна одредба гласи:

Члан 10.

Суд је дужан провести поступак без одуговлачења и са што мање трошкова, те онемогућити сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

34. У **Закону о продаји станова на којима постоји станарско право** ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06 и 51/07) у тексту који је био на снази у вријеме вођења поступка релевантне одредбе гласе:

Члан 39.а

Ако носилац станарског права на стану који је на располагању Министарства одбране Федерације тај стан користи легално, и ако је прије 6. априла 1992. године закључио правно обавезујући уговор о откупу стана са Савезним секретаријатом за народну одбрану (ССНО) у складу са законима наведеним у члану 39. овог закона, Министарство одбране Федерације издаје налог да се носилац станарског права укњижи као власник стана у надлежном суду.

35. У **Закону о управним споровима БиХ** ("Службени гласник БиХ" број 19/02) релевантне одредбе гласе:

Члан 4.

Институције Босне и Херцеговине, у смислу овог закона, су: министарства Босне и Херцеговине и њихова тијела, јавне агенције, јавне корпорације, институције Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и друге организације утврђене законом државе Босне и Херцеговине које врше јавна овлаштења, која су Уставом Босне и Херцеговине одређена у надлежност Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежна институција).

Члан 8.

Управни спор може се водити само против коначног управног акта.

Коначни управни акт, у смислу овог закона, јесте акт којим надлежна институција из члана 4. овог закона, рјешава о извјесном праву или обавези грађанина или правног лица у некој управној ствари (у даљем тексту: коначни управни акт).

Члан 85.

Управни спор по овом закону може се водити против коначних рјешења која, у складу са Уставом Босне и Херцеговине и међународним уговорима, доносе међународни управитељи и друге институције које на територији Босне и Херцеговине обављају одређене послове под међународном управом, и у оквиру тих послова рјешавају о одређеним правима и обавезама грађана и правних лица, ако међународним уговором није друкчије одређено.

Суд одлучује о тужбама против управних аката институција из става 1. овог члана, који су образовани за потребе Босне и Херцеговине.

Покретање и вођење управног спора против управних аката из става 1. овог члана врши се на начин и под условима утврђеним у одредбама овог закона које се односе на управни спор.

36. У **Закону о измјенама и допунама Закона о управним споровима БиХ** ("Службени гласник БиХ" број 88/07, објављеном 20. новембра 2007. године) релевантне одредбе гласе:

Члан 1.

У Закону о управним споровима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/02), у члану 4. иза ријечи: "јавне корпорације", додају се ријечи: "Комисија за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица основана Споразумом између Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске о пријеносу надлежности и наставку финансирања и рада Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица ("Службени гласник БиХ", бр. 32/04, 32/05 и 14/06), (у даљњем тексту: Комисија за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица)".

Члан 2.

У члану 8. став (1) иза ријечи: "управног акта" додају се ријечи: "и коначног акта Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица".

Члан 12.

У члану 85. иза става (3) додаје се нови став (4) који гласи:

"(4) Изузетно, тужбе против коначних аката Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица донесених након потписивања Споразума из члана 1. овог закона, подносе се у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог Закона."

Члан 13.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

VI. Допустивост

37. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

38. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

У односу на поступак поврата стана и поступак укњижбе окончан оспореном пресудом, односно рјешењем Кантоналног суда

39. Уставни суд запажа да је предметна апелација поднесена у вријеме када поступци поврата стана и укњижбе права својине који су вођени пред Кантоналним судом нису били окончани. С тим у вези, Уставни суд наглашава да, у складу са чланом 18 став (2) Правила Уставног суда, може изузетно да разматра апелацију и када нема одлуке надлежног суда, уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода које штити Устав Босне и Херцеговине или међународна документа која се примјењују у Босни и Херцеговини. Дакле, Уставни суд сматра да је предметна апелација у вријеме подношења била допустива у смислу члана 18 став (2) Правила Уставног суда у односу на дужину трајања оба поступка. Осим тога, Уставни суд запажа и да су, у међувремену, предметни поступци окончани након подношења апелације, и то поступак поврата стана Пресудом Кантоналног суда број 09 0 У 004279 09 У од 27. фебруара 2012. године, а поступак укњижбе права својине Рјешењем Кантоналног суда број 09 0 Дн 013306 11 Гж од 7. јануара 2014. године. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да апелација у односу на наведену пресуду и рјешење који су донесени након подношења апелације испуњава услове допустивости из члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због којег апелација није допустива.

40. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (2), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација у наведеном дијелу испуњава услове у погледу допустивости.

У односу на рјешење Суда БиХ

41. У конкретном случају предмет оспоравања допуном апелације је Рјешење Суда БиХ број С1 3 У 009154 13 У од 6. марта 2014. године против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону (будући да је, према члану 39 став 2 Закона о управним споровима, рјешење коначно и да може да се побија само ванредним правним лијековима). Затим, оспорено рјешење апелант је примио 10. марта 2014. године, а допуна апелација је поднесена 24. марта 2014. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

42. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног

суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација у овом дијелу испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

43. Апелант побија наведене одлуке, тврдећи да су тим одлукама прекршена његова права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 и члана 13 Европске конвенције.

44. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

У односу на дужину трајања поступка

45. Уставни суд, прије свега, указује да, према конзистентној пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, разумност дужине трајања поступка мора да се оцјењује у свјетлу околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријумима успостављеним судском праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види, Европски суд, *Микулић против Хрватске*, апликација број 53176/99 од 7. фебруара 2002. године, Извјештај број 2002-1, став 38).

а) Поступак поврата стана

46. Уставни суд запажа да је поступак започео 19. новембра 1997. године подношењем апелантовог захтјева CRPC-у за поврат предметног стана, те да је поступак окончан Пресудом Кантоналног суда број 09 0 У 004279 09 У од 27. фебруара 2012. године. Дакле, у овој правној ствари поступак је трајао укупно 14 година и три мјесеца, и то је период који ће Уставни суд узети у обзир приликом анализе разумности трајања поступка.

47. У конкретном случају ради се о поступку поврата стана. С тим у вези, Уставни суд сматра да се не ради о нарочито сложеним чињеничним и правним питањима која је суд требало да размотри.

48. Уставни суд запажа да је у конкретном случају CRPC 9. јула 2002. године донио одлуку по апелантовом захтјеву за поврат стана од 19. новембра 1997. године, након чега је поступак за извршење предметне одлуке CRPC-а трајао до 30. марта 2009. године, када је након усвајања захтјева Хасана Миџића поништена предметна одлука, те када је Општина донијела закључак о обустављању извршења и поништењу свих радњи у вези са извршењем поништене одлуке CRPC-а. Уставни суд запажа да је до доношења наведеног закључка поступак трајао 11 година и три мјесеца након чега је апелант против тог закључка поднио тужбу Кантоналном суду, који је о тужби ријешио пресудом од 27. фебруара 2012. године, дакле, након даљње три године.

49. Посматрајући наведене чињенице у њиховој свеукупности, Уставни суд запажа да је, иако у конкретном случају није било враћања предмета на поновни поступак,

надлежним органима било потребно више од 14 година да би донијели одлуку по апелантовом захтјеву за поврат стана. Осим тога, Уставни суд запажа да надлежни управни и судски органи нису доставили никакав аргументован разлог који би објективно утицао на овако дуго трајање поступка који, према својим карактеристикама, није био нарочито сложен, те да се Кантонални суд у свом одговору позвао на велики број предмета којим су задужене све судије тог суда. С тим у вези, Уставни суд подсећа на праксу Европског суда и сопствену јуриспруденцију према којима је дужност државе да организује свој правни систем тако да омогући судовима и јавним властима да се повинују захтјевима и условима из Европске конвенције због чега овај навод Кантоналног суда не може да се сматра оправданим. Због свега наведеног, Уставни суд сматра да у конкретном случају искључиву одговорност за овако дуго трајање предметног поступка за поврат стана носе управни органи и редовни суд, будући да не постоји ништа што би указивало да је апелант својим поступањем допринио овако дугом трајању предметног поступка.

50. С обзиром на наведено, а имајући у виду све наведене околности, Уставни суд закључује да је у конкретном случају, због тога што надлежни органи управе и редовни суд нису донијели одлуке у разумном року, прекршено апелантово право на правично суђење у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

б) Поступак укњижбе права својине

51. У односу на наведени поступак, Уставни суд запажа да је апелант поднио 24. маја 2011. године Општинском суду приједлог за укњижбу права својине на предметном стану а да је Општински суд за само нешто више од мјесец дана донио рјешење од 27. јуна 2011. године којим је приједлог одбијен због тога што апелант није доставио сагласност продавца стана за укњижбу. Апелант је против наведеног рјешења поднио 7. јула 2011. године жалбу Кантоналном суду, који је у року од двије године и шест мјесеци донио рјешење, 7. јануара 2014. године, којим је апелантова жалба одбијена као неоснована. С обзиром на то да из чињеница предмета произилази да је предметни поступак трајао укупно двије године и осам мјесеци, те да при томе не може да се закључи да су редовни судови на било који начин поступали супротно стандардима члана 6 Европске конвенције који се односе на "разумно трајање поступка", Уставни суд сматра да су неосновани апелантови наводи о неразумно дугом трајању предметног поступка.

52. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да у поступку укњижбе није прекршено апелантово право на правично суђење у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

У односу на остале аспекте права на правично суђење у вези са оспореним одлукама

53. Апелант сматра да му је оспореним одлукама прекршено право на правично суђење због произвољне примјене права и неодговарајућег приступа суду. С тим у вези, Уставни суд, прије свега, указује да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види, Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је уопштено задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види, Европски

суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

54. Уставни суд се, дакле, према наведеноме становишту, може изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница, тако и у примјени релевантних позитивноправних прописа (види, Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26), упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе. У контексту наведеног Уставни суд подсећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да води правичном поступку (види Одлуку Уставног суда број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље).

55. У конкретном случају Уставни суд запажа да апелант своје наводе о произвољној примјени права и неадекватном приступу суду заснива на тврдњама да није на вријеме и на начин прописан законом примио одлуке Кантоналног суда, односно CRPC-а којом је усвојено преиспитивање пријашње одлуке те комисије, због чега сматра да на њега не може да се примјени рок из Закона о измјенама и допунама Закона о управним споровима БиХ, који је редовни суд у конкретном случају примјенио, те да редовни судови од њега нису могли да траже да достави сагласност продавца за укњижбу права својине на предметном стану.

56. С тим у вези, Уставни суд запажа да, супротно апелантовим тврдњама, из чињеница предмета које су презентоване у претходним тачкама ове одлуке не произилази ништа што би указивало да су редовни судови произвољно примјенили одредбе како процесног, тако ни материјалног права. Уставни суд запажа да су редовни судови дали аргументована и јасна образложења како у односу на извршено достављање одлука, тако и у односу на примјену законских рокова и обавезу да се достави тражена документација. Уставни суд сматра да су наведена образложења у складу са стандардима члана 6 Европске конвенције, те да су, због тога, сви ови апелантови наводи неосновани.

57. Аналогно наведеном, Уставни суд сматра да из чињеница предмета не произилази ништа што би указивало да апеланту није омогућен адекватан приступ суду, нити да су поводом тог питања управни органи и редовни судови произвољно примјенили одредбе релевантних закона, па Уставни суд и ове апелантове наводе о кршењу права на правично суђење сматра неоснованим.

58. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да нема кршења осталих аспеката права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

У односу на дјелотворан правни лијек

59. Апелант наводи да му је прекршено и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Уставни суд запажа да апелант, осим паушалног навода да му је ово право прекршено, не наводи нити један аргуменат као прилог за своју тврдњу. Имајући у виду наведено, те пошто у чињеницама предмета нема ништа што би указивало да је ово апелантово право прекршено, будући да

je apelant koristio sve pravne lijekove koji su mu bili na raspolaganju, Ustavni sud smatra da su i apelantovi navodi o krшењу prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13 Evropske konvencije, takođe, neosnovani.

VIII. Закључак

60. Krшење prava na pravичno суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на доношење одлуке у разумном року постоји када је поступак по апелантовом захтјеву за поврат стана, који није био посебно сложен, трајао 14 година и три мјесеца.

61. Међутим, Уставни суд закључује да нема кршења прava на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку укњиже прava својине који је на двије судске инстанце окончан за двије године и осам мјесеци.

62. С друге стране, нема кршења осталих аспеката прava на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када из чињеница предмета не произилази ништа што би указивало да су редовни судови приликом доношења оспорених одлука произвољно примијенили право, или да нису обезбиједили апеланту адекватан приступ суду.

63. Нема кршења прava на djelotvoran pravni lijek из члана 13 Европске конвенције кад апелант, осим паушалног навода, не нуди никакве аргументе из којих би могао да се извуче закључак о кршењу овог прava, нити такво шта произилази из стања списка.

64. На основу члана 59 ст. (1), (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

65. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница

Уставног суда Босне и Херцеговине

Валерија Галић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **АП 259/12**, рјешавајући апелацију **Остоје Манојловића**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b), члана 59. ст. (1), (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Ceman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija
на сједници одржаној 17. марта 2015. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija **Остоје Манојловића**.

Utvrđuje se povreda prava na pravично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских прava и основних слобода у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку поврата стана који је окончан Presudom Kantonalnog suda број 09 0 U 004279 09 U од 27. фебруара 2012. године.

Odbija se kao neosnovana apelacija **Остоје Манојловића** у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку укњиже прava власништва који је окончан Rješenjem Kantonalnog suda број 09 0 Dn 013306 11 Gž од 7. јануара 2014. године.

Odbija se kao neosnovana apelacija **Остоје Манојловића** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine број S1 3 U 009154 13 U од 6. марта 2014. године, Rješenja Kantonalnog suda у Сарајеву број 09 0 Dn 013306 11 Gž од 7. јануара 2014. године и Presude Kantonalnog suda у Сарајеву број 09 0 U 004279 09 U од 27. фебруара 2012. године у односу на остале аспекте прava на правично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских прava и основних слобода и у односу на право на djelotvoran pravni lijek из члана 13. Европске конвенције за заштиту људских прava и основних слобода.

Odluku objaviti у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Ostoja Manojlović (у даљњем тексту: апелант) из Бијелјине, којег заступа Бојана Манојловић, опунomoћеница из Сарајева, поднио је 16. јануара 2012. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због дужине трајања поступка поврата стана и поступка укњиже прava власништва који су у vrijeme подношења апелације вођени пред Kantonalnim sudom у Сарајеву (у даљњем тексту: Kantonalni sud). Апелант је 27. септембра 2012. године доставио dopunu apelacije у којој је навео да оспорава у међувремену donesenu Presudu Kantonalnog suda број 09 0 U 004279 09 U од 27. фебруара 2012. године. Апелант је доставио и dopunu apelacije 24. марта 2014. године у којој је навео да оспорава и Rješenje Suda Bosne i Hercegovine (у даљњем тексту: Суд БиХ) број S1 3 U 009154 13 U од 6. марта 2014. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 22. ст. 1. и 2. prethodnih Pravila Ustavnog suda ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су важила у vrijeme poduzimanja navedenih radnji, од Kantonalnog suda, Опćинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Опćински суд), Опćине Novo Sarajevo (у даљњем тексту: Опćина) и Министарства просторног уређења Kantona Sarajevo (у даљњем тексту: Министарство) затражено је 9. октобра 2013. године, а од Suda BiH, у складу са одредбама члана 16. став (1) тачка b) и члана 23. Pravila Ustavnog suda - преčišћени текст ("Службени гласник БиХ" број 94/14) 15. јануара 2015. године да доставе одговоре на апелацију. Од Kantonalnog suda је затражено да достави spis број 09 0 U 004279 09 U 28. јануара 2015. године.

3. Kantonalni sud и Опćински суд су доставили одговоре 22. октобра 2013. године, Опćина 24. октобра 2013. године, Министарство 25. октобра 2013. године, а Суд БиХ 19. јануара 2015. године. Kantonalni sud је доставио на увид тражени spis 6. фебруара 2015. године.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta које произлазе из апелантових navoda и dokumenata predočenih Ustavnom sudu могу се сумирати на sljedeći naćin:

Uvodne napomene

5. Апелант је Rješenjem број 272/71 Vazduhoplovnog zavoda "Орао" Rajlovac-Komanda Garnizona из 1983. године постао nositelj stanarskog прava на стану који се налази у Сарајеву, у Улици Milutina Đuraškovića број 5 (sadašnji naziv: Topal Osman-paše број 5).

6. Апелант је 11. новембра 1991. године закључио са државом SFRJ-SSNO Vazduhoplovni zavod "Орао" Rajlovac Ugovor о купопродаји стана број 20/456-444 у Сарајеву, који се

nalazi u Ulici braće Ribar broj 53F (sadašnji naziv: Porodice Ribar broj 65), čiji su podaci precizirani u presudi.

7. Početkom rata 1992. godine apelant je sa porodicom napustio Sarajevo i nastanio se u Bijeljini.

Postupak povrata stana

8. Apelant je 19. novembra 1997. godine podnio Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica (u daljnjem tekstu: CRPC) zahtjev za povrat stana u Ulici porodice Ribar (u daljnjem tekstu: predmetni stan), smatrajući da ugovor o kupoprodaji koji je zaključio u vezi sa ovim stanom predstavlja jači pravni osnov za stapanje u posjed i stjecanje prava vlasništva od stanarskog prava koje je imao na stanu u Ulici Topal Osmanpaše.

9. Odlučujući o navedenom zahtjevu, CRPC je Odlukom broj 402-1846-1/1 od 9. jula 2002. godine naložio nadležnim organima da uvedu apelanta u posjed predmetnog stana. Apelant je 10. septembra 2002. godine podnio Općini zahtjev za izvršenje navedene odluke CRPC-a povodom kojeg je Uprava za stambena pitanja Općine održala usmenu raspravu u aprilu 2003. godine na kojoj je utvrđeno da apelant nikada nije bio u posjedu predmetnog stana, te odbila da ga uvede u posjed. Apelant je nakon toga, 19. maja 2003. godine, podnio Domu za ljudska prava aplikaciju kojom je tražio da se i u njegovom slučaju donese odluka istovjetna odluci u predmetu Ragiba Heće.

10. Apelant je 28. marta 2005. godine Općini-Službi za stambenu oblast podnio novi zahtjev za izvršenje odluke CRPC-a od 9. jula 2002. godine. Navedena služba je 22. juna 2005. godine donijela zaključak o dozvoli izvršenja broj 05-23-739/05 kojim se predmetni stan stavlja na raspolaganje apelantu, a Azri Midžić i Hasanu Midžiću, koji su bili u posjedu stana, naloženo je da stan napuste i slobodan od ljudi i stvari predaju u posjed apelantu.

11. Nakon toga Općina-Služba za stambenu oblast je donijela zaključak broj 05-23-739/05 od 19. jula 2005. godine kojim se odgađa izvršenje zaključka o dozvoli izvršenja odluke CRPC-a od 9. jula 2002. godine dok se ne odluči o zahtjevu Hasana Midžića za preispitivanje navedene odluke CRPC-a. Protiv ovog zaključka apelant je 8. augusta 2005. godine podnio žalbu Općini-Službi za stambenu oblast.

12. Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu je 13. decembra 2006. godine donijela Odluku broj CH/03/14153 kojom je, između ostalih, u odnosu na apelanta naloženo i izvršenje odluke CRPC-a od 9. jula 2002. godine. Postupajući po navedenoj odluci, Općina je donijela zaključak broj 05-23-2132/04 od 11. januara 2007. godine kojim se nastavlja postupak izvršenja odluke CRPC-a od 9. jula 2002. godine. Protiv zaključka Općine Hasan Midžić je podnio žalbu Ministarstvu, koje je Rješenjem broj 25-31-3782/07 D od 13. aprila 2007. godine odbilo žalbu kao neosnovanu.

13. U međuvremenu CRPC je, rješavajući po zahtjevu Hasana Midžića za preispitivanje odluke te komisije od 9. jula 2002. godine, donio Odluku broj R-402-1846-1/1-01-295/05 od 4. juna 2007. godine kojom je usvojen zahtjev Hasana Midžića za ponovno razmatranje odluke CRPC-a od 9. jula 2002. godine i ta odluka stavljena van snage. Odlukom je odbačen kao nedopušten apelantov zahtjev za povrat u posjed predmetnog stana kao neosnovan, te naznačeno da je ova odluka CRPC-a konačna i obavezujuća, a da apelant može pokrenuti postupak za ponovno razmatranje ove odluke pred CRPC-om pod uvjetom da dostavi nove dokaze ili da podnese navode o novim dokazima koje CRPC prilikom donošenja predmetne odluke nije razmatrao a koji mogu bitno utjecati na odluku CRPC-a, sve u roku od 60 dana od dana donošenja ove odluke. U odluci je navedeno da se odluka dostavlja podnosiocu zahtjeva, apelantu i organu uprave nadležnom za izvršenje. U obrazloženju odluke je, između

ostalog, navedeno da apelant nikada nije bilo posjednik predmetnog stana, da stan koji je označio apelant - stan broj 12, površine 72m² - na predmetnoj adresi ne postoji, već da je predmetni stan označen brojem 39 i da ima površinu od 68m², kao i da je predmetni stan 1974. godine dodijeljen na korištenje Fuadu Midžiću (ocu Hasana Midžića i Azre Midžić) koji je postao nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu. Navedeno je i da je utvrđeno da je nakon smrti Fuada Midžića 1995. godine Rješenjem Federalnog ministarstva odbrane broj 24-6-1331-165 od 9. jula 1998. godine stanarsko pravo na predmetnom stanu preneseno na Hasana Midžića kao člana porodičnog domaćinstva preminulog Fuada Midžića. Imajući u vidu navedeno, CRPC je zaključio da je opravdan zahtjev Hasana Midžića za preispitivanje odluke te komisije od 9. jula 2002. godine, pa je CRPC donio odluku kao u dispozitivu.

14. Nakon što je apelant urgirao da se izvrši odluka CRPC-a od 9. jula 2002. godine, Općina je dopisom od 20. augusta 2007. godine obavijestila apelanta da se izvršenje odluke ne može nastaviti dok se ne dobije odgovor Ustavnog suda u pogledu daljnje obaveze izvršenja sporne odluke, budući da je ona novom odlukom CRPC-a poništena.

15. Na zahtjev Hasana Midžića CRPC je donio odluku od 26. septembra 2008. godine o ispravci odluke od 4. juna 2007. godine u dijelu koji se odnosio na označenje kvadrature i broja predmetnog stana, a ostali dio odluke je ostao neizmijenjen.

16. Općina je 30. marta 2009. godine donijela zaključak broj 05-23-739/05 kojim je poništila prijašnji zaključak kojim je dozvoljeno izvršenje sporne odluke CRPC-a, te obustavila postupak njenog izvršenja. Protiv navedenog zaključka apelant je podnio Ministarstvu žalbu 28. aprila 2009. godine. Ministarstvo je Rješenjem broj 25-23-2339-E/09 od 8. juna 2009. godine odbilo žalbu kao neosnovanu uz obrazloženje da je povodom žalbe Hasana Midžića donesena nova Odluka CRPC-a broj R-402-1846-1/1-01-295/05 od 4. juna 2007. godine kojom je stavljena van snage odluka CRPC-a od 9. jula 2002. godine čije je izvršenje apelant tražio.

17. Protiv navedenog rješenja apelant je 22. jula 2009. godine tužbom pokrenuo upravni spor pred Kantonalnim sudom.

18. Postupajući po apelantovoj tužbi protiv Rješenja Ministarstva broj 25-23-2339-E/09 od 8. juna 2009. godine, Kantonalni sud je donio Presudu broj 09 0 U 004279 09 U od 27. februara 2012. godine kojom je apelantovu tužbu odbio kao neosnovanu. U obrazloženju presude Kantonalni sud je naveo hronologiju predmeta, te istakao da je odredbom člana 7. Zakona o izvršenju odluka CRPC-a propisano da je organ uprave nadležan za izvršenje odluka CRPC-a dužan u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za izvršenje donijeti zaključak o dozvoli izvršenja. Navedeno je i da je članom 10. istog zakona propisano da nositelj prava iz odluke CRPC-a ili bilo koje drugo lice sa pravnim interesom na imovinu ili stan iz odluke CRPC-a ima pravo podnijeti CRPC-u zahtjev za ponovno razmatranje, te da je članom 11. stav 3. tog zakona propisano da CRPC može takav zahtjev odbaciti kao neprihvatljiv, neblagovremen ili podnesen od neovlaštenog lica, odbaciti ga kao neosnovan ili prihvatiti zahtjev, prijašnju odluku staviti van snage i donijeti novu odluku koja se dostavlja, između ostalih, i organu uprave nadležnom za izvršenje koji će, shodno odredbama člana 278. stav 1. Zakona o upravnom postupku, po službenoj dužnosti obustaviti započeto izvršenje i provedene radnje poništiti ako utvrdi da je izvršno rješenje poništeno ili ukinuto. S tim u vezi, obrazloženo je da u konkretnoj upravnoj stvari iz utvrđenog činjeničnog stanja nesporno proizlazi da je odluka CRPC-a koja je predmet zaključka o dozvoli izvršenja od 22. juna 2005. godine kasnijom odlukom iste komisije stavljena van snage, te da su u tom smislu ispunjeni uvjeti da se obustavi izvršenje iz člana 278. Zakona o upravnom postupku. Zbog navedenog su, prema

mišljenju Kantonalnog suda, prvostepeni organ i tuženi pravilno postupili kada su donijeli osporeno rješenje.

19. Kantonalni sud je, osim toga, u obrazloženju naveo da apelantovi navodi koji se odnose na razloge zbog kojih je odluka CRPC-a od 9. jula 2002. godine stavljena van snage odlukom CRPC-a od 4. juna 2007. godine, prema mišljenju tog suda, nisu značajni za rješavanje ove upravne stvari, jer je predmet konkretnog upravnog spora ocjena zakonitosti osporenog akta koji se odnosi na izvršenje prijašnje odluke CRPC-a, a ne ocjena zakonitosti odluke CRPC-a od 4. juna 2007. godine. Kantonalni sud je istakao da, zbog navedenog, za rješavanje ovog upravnog spora nisu značajni navodi iz tužbe i odgovora na tužbu koji se odnose na pitanja apelantovog prava da stupi u posjed predmetnog stana, kao i da apelant, eventualno, kod nadležnog suda može pokrenuti upravni spor protiv odluke CRPC-a od 4. juna 2007. godine, te ove navode isticati u tom postupku. Imajući u vidu navedeno, Kantonalni sud je donio presudu kao u dispozitivu.

20. Apelant je 19. marta 2012. godine podnio Kantonalnom sudu prijedlog o prekidu postupka u predmetu broj 09 0 U 004279 09 dok Sud BiH ne odluči o upravnom sporu protiv odluke CRPC-a od 4. juna 2007. godine kao prethodnom pitanju. S tim u vezi, Kantonalni sud je obavijestio apelantovu opunomoćenicu 19. juna 2012. godine da je presuda u navedenom predmetu već donesena prije prijema podneska kojim se traži prekid postupka, te da je iz spisa vidljivo da je apelantu navedena presuda uručena 10. marta 2012. godine. Apelantova opunomoćenica je 26. juna 2012. godine dostavila akt Kantonalnom sudu u kojem je navela da presudu nije primila i da se ne radi o njenom potpisu na dostavnici, te da je potrebno da joj se presuda dostavi. Iz spisa predmeta proizlazi da je nakon toga Kantonalni sud pokušavao da ponovno dostavi predmetnu presudu apelantovoj opunomoćenici, i to 10. augusta i 12. septembra 2012. godine, te pošto dostava nije uspjela, ostavljena je obavijest o podizanju pismena u prostorijama suda, te je apelantovoj opunomoćenici predmetna presuda uručena u pisarnici suda 13. septembra 2012. godine.

Postupak uknjižbe prava vlasništva

21. Apelant je 24. maja 2011. godine Općinskom sudu podnio prijedlog za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu. Općinski sud je Rješenjem broj 065-0-Dn-II-11-11614 od 27. juna 2011. godine odbacio apelantov prijedlog kao neosnovan. U obrazloženju rješenja je navedeno da je apelant zatražio uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu na osnovu ugovora o kupoprodaji od 11. novembra 1991. godine. S tim u vezi, navedeno je da je u članu 4. navedenog ugovora naznačeno da će prodavac izdati posebnu saglasnost za uknjiženje kupca nakon što konstatira da je kupac izmirio svoju obavezu, odnosno da je platio otkupnu cijenu, zbog čega je 25. maja 2011. godine i 3. juna 2011. godine taj sud pozvao apelanta da u roku od 15 dana otkloni nedostatke u spisu, odnosno da dostavi saglasnost prodavca za uknjižbu. Općinski sud je istakao da apelant u ostavljenim rokovima nije dostavio traženu saglasnost, te da, stoga, nisu ispunjene pretpostavke za upis u skladu sa članom 3. Zakona o zemljišnim knjigama, pa je odlučeno kao u dispozitivu.

22. Protiv navedenog rješenja apelant je 7. jula 2011. godine podnio žalbu Kantonalnom sudu, koji je donio Rješenje broj 09 0 Dn 013306 11 Gž od 7. januara 2014. godine, žalbu odbio i potvrdio osporeno prvostepeno rješenje. U obrazloženju rješenja je, između ostalog, navedeno da su u FBiH tzv. vojni stanovi regulirani posebnim propisima, odnosno odredbama čl. 39. i 39.a Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (u daljnjem tekstu: Zakon) kojim je propisano koje uvjete mora ispunjavati kupoprodajni ugovor kojim je od bivše JNA -

SSNO otkupljen stan da bi se izvršila uknjižba prava vlasništva. Kantonalni sud je naveo da, prema ovim odredbama, apelant ima obavezu da se obrati Vladi FBiH koja izdaje nalog za uknjižbu vlasništva ukoliko su ispunjeni svi ostali uvjeti propisani Zakonom. Navedeno je i da, ukoliko Vlada FBiH ne izda nalog za uknjižbu, tada nositelj prava na spornom stanu ima pravo da podnese tužbu redovnom sudu i da u parničnom postupku dokazuje pravnu valjanost kupoprodajnog ugovora i upis prava etažnog vlasništva u knjigu položenih ugovora. Imajući u vidu da apelant nije dostavio saglasnost nadležnog organa za uknjižbu, to je, prema obrazloženju tog suda, prvostepeni sud pravilno postupio kada je apelantov zahtjev za uknjižbu prava vlasništva odbacio.

Postupak pred Sudom BiH

23. Nakon toga apelant je 5. marta 2012. godine podnio Sudu BiH tužbu protiv odluke CRPC-a od 4. juna 2007. godine i odluke o ispravci navedene odluke od 26. septembra 2008. godine, navodeći da je prvi put za odluku od 4. juna 2007. godine saznao 3. februara 2012. godine, kada mu je i uručena, te da tužbu podnosi u roku propisanom zakonom.

24. Rješavajući po apelantovoj tužbi protiv odluka CRPC-a od 4. juna 2007. godine i 26. septembra 2008. godine, Sud BiH je donio Rješenje broj S1 3 U 009154 13 U od 6. marta 2014. godine kojim je tužbu odbacio kao neblagovremenu. U obrazloženju rješenja je navedeno da je apelant podnio predmetnu tužbu kojom je pokrenuo upravni spor protiv odluka CRPC-a, preciziranih u dispozitivu rješenja, navodeći da je odluku od 4. juna 2007. godine prvi put primio 2. februara 2012. godine u Kantonalnom sudu prilikom uvida u spis tog suda broj 09 0 U 004279 09, te da je iz tog razloga tužba blagovremena i da njegovu tužbu treba uvažiti i osporene odluke poništiti. Sud BiH je obrazložio da je, s tim u vezi, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima BiH propisano da se institucijom BiH, u smislu ovog zakona, smatra i CRPC, te da se, u smislu člana 8. stav 2. istog zakona, konačnim upravnim aktom smatra konačni akt Komisije. Dalje je, između ostalog, navedeno da je predmetnim zakonom izmijenjena odredba člana 85. Zakona o upravnim sporovima BiH, tako da je propisano da se izuzetno tužbe protiv konačnih upravnih akata CRPC-a koji su doneseni nakon potpisivanja Sporazuma o prijenosu nadležnosti i nastavku funkcioniranja i rada CRPC-a (potpisanog 25. maja 2004. godine) podnose u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, te pošto je citirani zakon stupio na snagu 28. novembra 2007. godine, to je, kako je obrazložio Sud BiH, u konkretnom slučaju rok od 60 dana za podnošenje tužbe protiv osporenih akata CRPC-a istekao 28. januara 2008. godine. Imajući u vidu navedeno, te pošto je apelant podnio tužbu 5. marta 2012. godine, protekom roka od četiri godine od roka propisanog zakonom, to je Sud BiH zaključio da je tužba podnesena neblagovremeno, pa je riješio kao u dispozitivu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

25. Apelant smatra da mu je prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Kršenje ovog prava apelant vidi u neopravdanom dugom trajanju postupka povrata stana. U dopuni apelacije od 27. marta 2012. godine apelantova opunomoćenica je osporila Presudu Kantonalnog suda broj 09 0 U 004279 09 U od 27. februara 2012. godine, navodeći da je ta presuda donesena na osnovu proizvoljne primjene prava, jer Kantonalni sud nije prekinuo predmetni postupak na njen zahtjev od 19. marta 2012. godine, već je donio osporenu presudu koja joj je dostavljena tek 13. septembra 2012. godine a potpis na dostavnici od 10. marta 2012. godine po kojoj joj je, navodno,

presuda uručena nije njen. U ovoj dopuni apelacije se navodi i da je nesporno utvrdila da je Azra Midžić otkupila stan na Marijin Dvoru, a da se njoj i njenom bratu nezakonito dodjeljuje i apelantov predmetni stan. U dopuni apelacije od 24. marta 2014. godine navedeno je da je na osnovu proizvoljne primjene procesnog prava doneseno rješenje Suda BiH, kojim je apelantova tužba proglašena neblagovremenom, jer je apelant osporenu odluku CRPC-a od 4. juna 2007. godine primio tek 2012. godine, zbog čega apelant smatra da se na njega nije mogao primijeniti rok propisan zakonom koji je istekao 28. januara 2008. godine. Apelant smatra i da mu je svim osporenim odlukama prekršeno pravo na pristup sudu, jer mu nijedna odluka nije uručena u roku propisanom zakonom, pogotovo odluka CRPC-a od 4. juna 2007. godine, zbog čega nije ni mogao postupati u rokovima. Apelant, također, smatra da je traženje saglasnosti prodavca stana protivno svim zakonima, te da je uknjižba morala biti izvršena na osnovu njegovog prijedloga.

b) Odgovor na apelaciju

26. Sud BiH je naveo da je apelacija neosnovana budući da je apelant tužbu podnio nakon proteka više od četiri godine od roka propisanog zakonom. Navedeno je i da je CRPC prestao da radi još 2008. godine, što je dovelo do toga da jedan broj tužbi podnesenih protiv odluka CRPC-a ne može biti uzet u rad o čemu je taj sud u više navrata obavještavao nadležne institucije BiH, smatrajući da je potrebno da CRPC ponovno počne da radi, sve do okončanja svih postupaka koji su pokrenuti pred tim sudom protiv odluka CRPC-a, ali da tom zahtjevu nije udovoljeno.

27. Kantonalni sud je naveo da je apelacija neosnovana, te da je dužina postupka bila uvjetovana velikim brojem predmeta zbog čega je svaki sudija zadužen sa više od 800 predmeta.

28. Općinski sud je naveo da je apelacija neosnovana, te da se u vrijeme podnošenja apelacije i dostavljanja odgovora predmet u vezi sa uknjižbom nalazio kod Kantonalnog suda na rješavanju po žalbi protiv prvostepenog rješenja.

29. Općina je navela da je presudom Kantonalnog suda od 27. februara 2012. godine postupak povrata predmetnog stana okončan.

30. Ministarstvo je navelo da je apelacija neosnovana, jer je u postupku povrata predmetnog stana odlučeno na osnovu odredaba relevantnih zakona, te da su sve radnje pred organima uprave poduzimane u skladu sa zakonom.

V. Relevantni propisi

31. U **Zakonu o upravnom postupku** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 2/98 i 48/99) relevantne odredbe glase:

Član 6.

Kad organi i institucije koje imaju javne ovlasti rješavaju u upravnim stvarima, dužni su da osiguraju efikasno ostvarivanje prava i interesa građana, poduzeća (društava), ustanova i drugih pravnih osoba, što obuhvata dobru organizaciju na izvršavanju poslova od strane organa, koja osigurava brzo, potpuno i kvalitetno rješavanje upravnih stvari u upravnom postupku uz svestrano razmatranje tih stvari.

Član 14.

Postupak se ima voditi brzo i sa što manje troškova i gubitka vremena za stranku i druge osobe koje učestvuju u postupku, ali tako da se pribavi sve što je potrebno za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja i za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja.

32. U **Zakonu o upravnim sporovima** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05) relevantne odredbe glase:

Član 9.

Upravni spor može se pokrenuti protiv upravnoga akta koji je donijet u drugom stepenu.

Član 55.

Ukoliko ovaj Zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima shodno će se primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.

33. U **Zakonu o parničnom postupku** ("Službene novine FBiH" br. 53/03, 73/05 i 19/06) relevantna odredba glasi:

Član 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

34. U **Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo** ("Službene novine Federacije BiH" br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06 i 51/07) u tekstu koji je bio na snazi u vrijeme vođenja postupka relevantne odredbe glase:

Član 39.a

Ako nosilac stanarskog prava na stanu koji je na raspolaganju Ministarstva odbrane Federacije taj stan koristi legalno, i ako je prije 6. aprila 1992. godine zaključio pravno obavezujući ugovor o otkupu stana sa Saveznim sekretarijatom za narodnu odbranu (SSNO) u skladu sa zakonima navedenim u članu 39. ovog zakona, Ministarstvo odbrane Federacije izdaje nalog da se nosilac stanarskog prava uknjiži kao vlasnik stana u nadležnom sudu.

35. U **Zakonu o upravnim sporovima BiH** ("Službeni glasnik BiH" broj 19/02) relevantne odredbe glase:

Član 4.

Institucije Bosne i Hercegovine, u smislu ovog zakona, su: ministarstva Bosne i Hercegovine i njihova tijela, javne agencije, javne korporacije, institucije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i druge organizacije utvrđene zakonom države Bosne i Hercegovine koje vrše javna ovlaštenja, koja su Ustavom Bosne i Hercegovine određena u nadležnost Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: nadležna institucija).

Član 8.

Upravni spor može se voditi samo protiv konačnog upravnog akta.

Konačni upravni akt, u smislu ovog zakona, jeste akt kojim nadležna institucija iz člana 4. ovog zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari (u daljem tekstu: konačni upravni akt).

Član 85.

Upravni spor po ovom zakonu može se voditi protiv konačnih rješenja koja, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim ugovorima, donose međunarodni upravilji i druge institucije koje na teritoriji Bosne i Hercegovine obavljaju određene poslove pod međunarodnom upravom, i u okviru tih poslova rješavaju o određenim pravima i obavezama građana i pravnih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Sud odlučuje o tužbama protiv upravnih akata institucija iz stava 1. ovog člana, koji su obrazovani za potrebe Bosne i Hercegovine.

Pokretanje i vođenje upravnog spora protiv upravnih akata iz stava 1. ovog člana vrši se na način i pod uslovima utvrđenim u odredbama ovog zakona koje se odnose na upravni spor.

36. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima BiH** ("Službeni glasnik BiH" broj 88/07, objavljenom 20. novembra 2007. godine) relevantne odredbe glase:

Član 1.

U Zakonu o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02), u članu 4. iza riječi: "javne korporacije", dodaju se riječi: "Komisija za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica osnovana Sporazumom između Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske o prijenosu nadležnosti i nastavku finansiranja i rada Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica ("Službeni glasnik BiH", br. 32/04, 32/05 i 14/06), (u daljnjem tekstu: Komisija za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica)".

Član 2.

U članu 8. stav (1) iza riječi: "upravnog akta" dodaju se riječi: "i konačnog akta Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica".

Član 12.

U članu 85. iza stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

"(4) Izuzetno, tužbe protiv konačnih akata Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica donesenih nakon potpisivanja Sporazuma iz člana 1. ovog zakona, podnose se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona."

Član 13.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavlivanja u "Službenom glasniku BiH".

VI. Dopustivost

37. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

38. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

U odnosu na postupak povrata stana i postupak uknjižbe okončan osporenim presudom, odnosno rješenjem Kantonalnog suda

39. Ustavni sud zapaža da je predmetna apelacija podnesena u vrijeme kada postupci povrata stana i uknjižbe prava vlasništva koji su vođeni pred Kantonalnim sudom nisu bili okončani. S tim u vezi, Ustavni sud naglašava da, u skladu sa članom 18. stav (2) Pravila Ustavnog suda, može izuzetno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i osnovnih sloboda koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Dakle, Ustavni sud smatra da je predmetna apelacija u vrijeme podnošenja bila dopustiva u smislu člana 18. stav (2) Pravila Ustavnog suda u odnosu na dužinu trajanja oba postupka. Osim toga, Ustavni sud zapaža i da su, u međuvremenu, predmetni postupci okončani nakon podnošenja apelacije, i to postupak povrata stana Presudom Kantonalnog suda broj 09 0 U 004279 09 U od 27. februara 2012. godine, a postupak uknjižbe prava vlasništva Rješenjem Kantonalnog suda broj 09 0 Dn 013306 11 Gž od 7. januara 2014. godine. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da apelacija u odnosu na navedenu presudu i rješenje koji su doneseni nakon podnošenja apelacije ispunjava uvjete dopustivosti iz člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

40. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (2), (3) i (4) Pravila Ustavnog

suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u navedenom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

U odnosu na rješenje Suda BiH

41. U konkretnom slučaju predmet osporavanja dopunom apelacije je Rješenje Suda BiH broj S1 3 U 009154 13 U od 6. marta 2014. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu (budući da je, prema članu 39. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, rješenje konačno i da se može pobijati samo vanrednim pravnim lijekovima). Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 10. marta 2014. godine, a dopuna apelacija je podnesena 24. marta 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

42. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u ovom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

43. Apelant pobija navedene odluke, tvrdeći da su tim odlukama prekršena njegova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. i člana 13. Evropske konvencije.

44. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

U odnosu na dužinu trajanja postupka

45. Ustavni sud, prije svega, ukazuje da se, prema konzistentnoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, razumnost dužine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Evropskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi, Evropski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. februara 2002. godine, Izvještaj broj 2002-I, stav 38).

a) Postupak povrata stana

46. Ustavni sud zapaža da je postupak započeo 19. novembra 1997. godine podnošenjem apelantovog zahtjeva CRPC-u za povrat predmetnog stana, te da je postupak okončan Presudom Kantonalnog suda broj 09 0 U 004279 09 U od 27. februara 2012. godine. Dakle, u ovoj pravnoj stvari postupak je trajao ukupno 14 godina i tri mjeseca, i to je period koji će Ustavni sud uzeti u obzir prilikom analize razumnosti trajanja postupka.

47. U konkretnom slučaju radi se o postupku povrata stana. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da se ne radi o naročito složenim činjeničnim i pravnim pitanjima koja je sud trebalo da razmotri.

48. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju CRPC 9. jula 2002. godine donio odluku po apelantovom zahtjevu za povrat stana od 19. novembra 1997. godine, nakon čega je postupak za izvršenje predmetne odluke CRPC-a trajao do 30.

marta 2009. godine, kada je nakon usvajanja zahtjeva Hasana Midžića poništena predmetna odluka, te kada je Općina donijela zaključak o obustavi izvršenja i poništenju svih radnji u vezi sa izvršenjem poništene odluke CRPC-a. Ustavni sud zapaža da je do donošenja navedenog zaključka postupak trajao 11 godina i tri mjeseca nakon čega je apelant protiv tog zaključka podnio tužbu Kantonalnom sudu, koji je o tužbi riješio presudom od 27. februara 2012. godine, dakle, nakon daljnje tri godine.

49. Posmatrajući navedene činjenice u njihovoj sveukupnosti, Ustavni sud zapaža da je, iako u konkretnom slučaju nije bilo vraćanja predmeta na ponovni postupak, nadležnim organima bilo potrebno više od 14 godina da bi donijeli odluku po apelantovom zahtjevu za povrat stana. Osim toga, Ustavni sud zapaža da nadležni upravni i sudski organi nisu dostavili nikakav argumentiran razlog koji bi objektivno utjecao na ovako dugo trajanje postupka koji, prema svojim karakteristikama, nije bio naročito složen, te da se Kantonalni sud u svom odgovoru pozvao na veliki broj predmeta kojim su zadužene sve sudije tog suda. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća na praksu Evropskog suda i vlastitu jurisprudenciju prema kojima je dužnost države da organizira svoj pravni sistem tako da omogućiti sudovima i javnim vlastima da se povinuju zahtjevima i uvjetima iz Evropske konvencije zbog čega se ovaj navod Kantonalnog suda ne može smatrati opravdanim. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju isključivu odgovornost za ovako dugo trajanje predmetnog postupka za povrat stana snose upravni organi i redovni sud, budući da ne postoji ništa što bi ukazivalo da je apelant svojim postupanjem doprinio ovako dugom trajanju predmetnog postupka.

50. S obzirom na navedeno, a imajući u vidu sve navedene okolnosti, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju, zbog toga što nadležni organi uprave i redovni sud nisu donijeli odluke u razumnom roku, prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

b) Postupak uknjižbe prava vlasništva

51. U odnosu na navedeni postupak, Ustavni sud zapaža da je apelant podnio 24. maja 2011. godine Općinskom sudu prijedlog za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu a da je Općinski sud za samo nešto više od mjesec dana donio rješenje od 27. juna 2011. godine kojim je prijedlog odbijen zbog toga što apelant nije dostavio saglasnost prodavca stana za uknjižbu. Apelant je protiv navedenog rješenja podnio 7. jula 2011. godine žalbu Kantonalnom sudu, koji je u roku od dvije godine i šest mjeseci donio rješenje, 7. januara 2014. godine, kojim je apelantova žalba odbijena kao neosnovana. S obzirom na to da iz činjenica predmeta proizlazi da je predmetni postupak trajao ukupno dvije godine i osam mjeseci, te da se pri tome ne može zaključiti da su redovni sudovi na bilo koji način postupali suprotno standardima člana 6. Evropske konvencije koji se odnose na "razumno trajanje postupka", Ustavni sud smatra da su neosnovani apelantovi navodi o nerazumno dugom trajanju predmetnog postupka.

52. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u postupku uknjižbe nije prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

U odnosu na ostale aspekte prava na pravično suđenje u vezi sa osporenim odlukama

53. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama prekršeno pravo na pravično suđenje zbog proizvoljne primjene prava i neodgovarajućeg pristupa sudu. S tim u vezi, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak

ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

54. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenoga Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje).

55. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da apelant svoje navode o proizvoljnoj primjeni prava i neadekvatnom pristupu sudu temelji na tvrdnjama da nije na vrijeme i na način propisan zakonom primio odluke Kantonalnog suda, odnosno CRPC-a kojom je usvojeno preispitivanje prijašnje odluke te komisije, zbog čega smatra da se na njega ne može primijeniti rok iz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima BiH, koji je redovni sud u konkretnom slučaju primijenio, te da redovni sudovi od njega nisu mogli tražiti da dostavi saglasnost prodavca za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu.

56. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da, suprotno apelantovim tvrdnjama, iz činjenica predmeta koje su prezentirane u prethodnim tačkama ove odluke ne proizlazi ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi proizvoljno primijenili odredbe kako procesnog, tako ni materijalnog prava. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi dali argumentirana i jasna obrazloženja kako u odnosu na izvršenu dostavu odluka, tako i u odnosu na primjenu zakonskih rokova i obavezu da se dostavi tražena dokumentacija. Ustavni sud smatra da su navedena obrazloženja u skladu sa standardima člana 6. Evropske konvencije, te da su, zbog toga, svi ovi apelantovi navodi neosnovani.

57. Analogno navedenom, Ustavni sud smatra da iz činjenica predmeta ne proizlazi ništa što bi ukazivalo da apelantu nije omogućen adekvatan pristup sudu, niti da su povodom tog pitanja upravni organi i redovni sudovi proizvoljno primijenili odredbe relevantnih zakona, pa Ustavni sud i ove apelantove navode o kršenju prava na pravično suđenje smatra neosnovanim.

58. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da nema kršenja ostalih aspekata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

U odnosu na djelotvoran pravni lijek

59. Apelant navodi da mu je prekršeno i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Ustavni sud zapaža da apelant, osim paušalnog navoda da mu je ovo pravo prekršeno, ne navodi niti jedan argument kao prilog za svoju tvrdnju. Imajući u vidu navedeno, te pošto u činjenicama predmeta nema ništa što bi ukazivalo da je ovo apelantovo pravo

prekršeno, budući da je apelant koristio sve pravne lijekove koji su mu bili na raspolaganju, Ustavni sud smatra da su i apelantovi navodi o kršenju prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, također, neosnovani.

VIII. Zaključak

60. Kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku postoji kada je postupak po apelantovom zahtjevu za povrat stana, koji nije bio posebno složen, trajao 14 godina i tri mjeseca.

61. Međutim, Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku u postupku uknjižbe prava vlasništva koji je na dvije sudske instance okončan za dvije godine i osam mjeseci.

62. S druge strane, nema kršenja ostalih aspekata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada iz činjenica predmeta ne proizlazi ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi prilikom donošenja osporenih odluka proizvoljno primijenili pravo, ili da nisu osigurali apelantu adekvatan pristup sudu.

63. Nema kršenja prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije kad apelant, osim paušalnog navoda, ne nudi nikakve argumente iz kojih bi se mogao izvući zaključak o kršenju ovog prava, niti takvo šta proizlazi iz stanja spisa.

64. Na osnovu člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

65. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

255

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3914/13**, rješavajući apelaciju **DOO "Erovin" Ljubuški**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Čeman, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 17. ožujka 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **DOO "Erovin" Ljubuški**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku u predmetu Tužiteljstva Bosne i Hercegovine broj KTA-332/10 (T20 0 KT 0001029 11).

Nalaže se Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 62. stavak (7) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, s ciljem okončanja postupka u predmetu broj KTA-332/10 (T20 0 KT 0001029 11) poduzme mjere propisane zakonom, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda, u roku od 30 dana od dana dostave ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. "Erovin" d.o.o. Ljubuški (u daljnjem tekstu: apelant) iz Ljubuškog, kojega zastupa Jerko Čilić, odvjetnik iz Ljubuškog, podnio je 12. rujna 2013. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 002402 13 Kv 2 od 29. kolovoza 2013. godine i S1 2 K 002402 10 Krn 2 od 1. kolovoza 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), koja su bila na snazi u vrijeme podnošenja apelacije, od Suda BiH i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatraženo je 8. listopada 2013. godine da dostave odgovore na apelaciju. Naknadno je, 6. veljače i 17. ožujka 2014. godine, od Suda BiH zatraženo da dostavi pobijana rješenja ili fotokopiju kompletnog istražnog spisa, a od Tužiteljstva BiH podatak i informacija u kojoj se fazi nalazi istražni postupak. Ustavni sud je, sukladno članku 34. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14) dopisom od 26. veljače 2015. godine od Tužiteljstva BiH zatražio podatak i informaciju o tome je li okončan istražni postupak protiv apelanta.

3. Sud BiH je odgovor na apelaciju dostavio 17. listopada 2013. godine i 24. ožujka 2014. godine. Tužiteljstvo je odgovor na apelaciju dostavilo 16. listopada 2013. godine, a odgovore na upite 7. travnja 2014. godine i 5. ožujka 2015. godine.

4. Sud BiH je uz dopis od 24. ožujka 2014. godine Ustavnom sudu BiH dostavio fotokopije navedenih rješenja.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Rješenjem suca za prethodni postupak Suda BiH broj S1 2 K 002402 10 Krn (X-KRN-10/1026) od 8. listopada 2010. godine, koje je potvrđeno rješenjem Vijeća istog suda od 4. studenog 2010. godine, naloženo je Upravi za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: UNObiH) da apelantu kao poreznom obvezniku obustavi izdavanje rješenja o povratu poreza na dodanu vrijednost, kao i povrat poreza na dodanu vrijednost u iznosu od 982.057,00 KM do okončanja kaznene istrage, zbog postojanja osnovne sumnje da su počinjena kaznena djela porezne utaje i krivotvorenja službene isprave iz čl. 210. i 226. Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZBiH). Tužiteljstvo je u svom prijedlogu broj KTA 332/10 od 4. listopada 2010. godine za izdavanje rješenja o privremenom obustavljanju navedene financijske transakcije apelantu navelo da postoji osnovana sumnja da je iznos od 982.057,00 KM ostvaren kao posljedica vršenja kaznenih djela iz čl. 210. i 226. KZBiH, te da bi se povratom poreza omogućilo izvršenje djela u potpunosti. Razmotrivši prijedlog Tužiteljstva, nakon uvida u spis i dokumentaciju dostavljenu uz prijedlog, Sud BiH je ocijenio da je prijedlog za izdavanje rješenja za privremeno obustavljanje financijske transakcije u cijelosti utemeljen i da su se stekli uvjeti iz članka 72. stavak 4. Zakona o

kaznenom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKPBiH). S tim u vezi, Sud BiH je istakao da je evidentno da se pred tim sudom vodi kazneni postupak zbog postojanja osnovne sumnje da su počinjena navedena kaznena djela i da je u tom smislu Sud BiH izdao naredbu od 27. srpnja 2010. godine, kojom je naređeno izuzimanje poslovne dokumentacije od pravne osobe "Hepokvinarija" d.o.o. Ljubuški, od "Kravice" d.o.o. Ljubuški i od apelanta. Osim toga, osnova sumnje da su kaznena djela počinjena proizlazi iz priloga dostavljenih uz prijedlog, konkretno Obavijesti UNOBiH, Regionalni centar Mostar, broj 05/5-3/III-INT-1057/10 od 2. kolovoza 2010. godine i naredbe o izuzimanju poslovne dokumentacije od 27. srpnja 2010. godine. Sud BiH je na temelju spisa i prijedloga Tužiteljstva ocijenio da postoje osnove sumnje da je navodno izvršenje inkriminiranih radnji povezano s ostvarenjem imovinske koristi koje je počinjeno davanjem lažnih podataka o stečenim oporezivim prihodima u prijavama za porez na dodanu vrijednost. Imajući u vidu prirodu kaznenih djela i priložene dokaze, Sud BiH je zaključio da postoji sumnja da bi povrat PDV-a omogućio stjecanje imovinske koristi izvršenjem kaznenog djela, te da će Tužiteljstvo provesti sve potrebne istražne radnje kako bi se sa sigurnošću utvrdilo podrijetlo novca i kako bi se izbjegle sve negativne posljedice u istrazi.

7. Odlučujući o žalbi izjavljenoj protiv rješenja suca za prethodni postupak od 8. listopada 2010. godine, Sud BiH je donio Rješenje broj S1 2 K 002402 10 Krn od 4. studenog 2010. godine, kojim je odbijena kao neutemeljena apelantova žalba izjavljena protiv Rješenja Suda BiH broj S1 2 K 002402 10 Krn od 8. listopada 2010. godine. Apelant je u žalbi istakao da u ožalbenom rješenju nisu određeno i decidirano navedene temeljne činjenice i dokazi iz kojih bi proizlazila osnovana sumnja da su počinjena kaznena djela iz čl. 210. i 226. KZBiH, te da je zaključak o postojanju osnovane sumnje izveden potpuno paušalno. Tužiteljstvo je povodom apelantove žalbe 28. listopada 2010. godine Sudu BiH dostavilo odgovor u kojem ističe da je istražni postupak u tijeku i da je na temelju do tada prikupljenih dokaza evidentno postojanje osnovane sumnje da iznos poreza na dodanu vrijednost, čiji povrat apelant zahtijeva, predstavlja posljedicu činjenja kaznenih djela (čl. 210. i 226. KZBiH). Razmotrivši žalbene navode i navode Tužiteljstva, Vijeće Suda BiH je naglasilo da je kazneni postupak u konkretnom predmetu još uvijek u fazi istrage i da Tužiteljstvo tek treba prikupiti dokaze koji bi potvrdili osnovanost sumnje da je apelant počinio navedena kaznena djela. Imajući u vidu dokaze koje je dostavilo Tužiteljstvo, naročito obavijest UNOBiH, Regionalni centar Mostar, od 2. kolovoza 2010. godine, Vijeće Suda BiH smatra da je prvostupanski sud pravilno postupio, te je stoga ocijenjeno da su neutemeljeni žalbeni navodi da je prvostupanska odluka paušalna. Osim toga, Vijeće je podsjetilo na to da se radi o odluci koja je privremenog karaktera i da će konačna odluka biti donesena nakon provođenja određenih istražnih radnji Tužiteljstva.

8. Apelant je 25. srpnja 2013. godine Sudu BiH podnio prijedlog za ukidanje rješenja Suda BiH od 8. listopada i 4. studenog 2010. godine, te povrat privremeno oduzete dokumentacije.

9. Rješenjem suca za prethodni postupak Suda BiH broj S1 2 K 002402 10 Krn 2 od 1. kolovoza 2013. godine, koje je potvrđeno rješenjem Vijeća istog suda od 29. kolovoza 2013. godine, odbijen je kao neutemeljen apelantov prijedlog za ukidanje rješenja Suda BiH br. S1 2 K 002402 10 Krn (X-KRN-10/1026) od 8. listopada 2010. godine i S1 2 K 002402 10 Kv od 4. studenog 2010. godine. U obrazloženju tog rješenja navedeno je da je apelant 25. srpnja 2013. godine podnio prijedlog za ukidanje navedenih rješenja Suda BiH, te povrat privremeno oduzete dokumentacije, istakavši da je istraga pokrenuta prije tri

godine i da od tada nije poduzeta niti jedna radnja u smislu rasvjetljavanja navodno počinjenih kaznenih djela, niti je podignuta optužnica, smatrajući da izrečena mjera nema svrhu. Tužiteljstvo je povodom apelantovog prijedloga navelo da se istraga u konkretnom predmetu privodi kraju i da se čeka završetak vještačenja kako bi se donijela konačna tužiteljska odluka, te da se stoga protivi apelantovom prijedlogu. Sud BiH je ocijenio da je apelantov prijedlog neutemeljen i da se u konkretnom slučaju nisu stekli uvjeti za ukidanje predmetnih rješenja i povrat privremeno oduzete dokumentacije, jer je evidentno da se pred Sudom BiH vodi kazneni postupak zbog postojanja osnovne sumnje da su navedena kaznena djela iz čl. 210. i 226. KZBiH zaista počinjena. U tom smislu, Sud BiH je naglasio da je 27. srpnja 2010. godine izdana naredba kojom je naređeno izuzimanje poslovne dokumentacije od apelanta, a osnova sumnje da su počinjena kaznena djela proizlazi iz priloga dostavljenih uz prijedlog, odnosno iz obavijesti UNOBiH od 2. kolovoza 2010. godine. Sud BiH je mišljenja da u konkretnom postupku postoje osnove sumnje da je navodno izvršenje inkriminiranih radnji povezano s ostvarivanjem imovinske koristi, a imajući u vidu prirodu kaznenih djela i priložene dokaze ocijenjeno je da postoji sumnja da bi povrat poreza (PDV) omogućio stjecanje imovinske koristi izvršenjem kaznenog djela, zbog čega je apelantov prijedlog za ukidanje rješenja Suda BiH od 8. listopada i 4. studenog 2010. godine odbijen.

10. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 002402 13 Kv 2 od 29. kolovoza 2013. godine odbijena je kao neutemeljena apelantova žalba izjavljena protiv rješenja istog suda od 1. kolovoza 2013. godine. U obrazloženju tog rješenja ponovljeno je da se pred Sudom BiH vodi kazneni postupak protiv apelanta i da su u obrazloženju pobijanog rješenja jasno navedeni dokazi koji ukazuju na postojanje osnovne sumnje da su navedena kaznena djela počinjena. Osim toga, Vijeće Suda BiH je podsjetilo na odredbe članka 3. stavak 1. ZKPBiH, odnosno pretpostavku nevinosti čiji je smisao da se svatko tko je osumnjičen ili optužen smatra nevinim dok se njegova krivnja ne utvrdi, te da se kazneni postupak upravo i vodi s ciljem da se krivnja i drugi elementi kaznenog djela nedvojbeno utvrde. U pogledu žalbenih prigovora koji se tiču izuzimanja apelantove dokumentacije, čime mu je, kako tvrdi, nanesena šteta, Vijeće Suda BiH je napomenulo da na temelju odredbe članka 65. ZKPBiH privremeno oduzeti predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz mogu biti vraćeni ukoliko postane očito da njihovo zadržavanje nije potrebno. Budući da je Tužiteljstvo u svom izjašnjenju istaklo da predmetna dokumentacija čini glavninu dokaznog materijala i da će na toj dokumentaciji biti zasnovana optužnica, za Vijeće Suda BiH očito je da je zadržavanje apelantove materijalne dokumentacije učinjeno sukladno odredbi članka 65. ZKPBiH, dakle na zakonu zasnovano i za sada samo privremeno. Što se tiče apelantovih žalbenih navoda da je u konkretnoj situaciji zanemaren zakonski rok od šest mjeseci za provođenje istrage, Vijeće Suda BiH te navode smatra neutemeljenim jer je odredbom članka 225. stavak 2. ZKPBiH propisano da istraga može trajati i duže od šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage, ukoliko to uvjetuje složenost predmeta o čijem tijeku i okončanju odlučuje kolegij Tužiteljstva. Dakle, kako je dalje obrazloženo, ZKPBiH ne navodi izričito da se istraga mora završiti u roku od šest mjeseci, niti navodi najduži rok u kojem se istraga mora završiti, nego propisuje potrebne mjere za okončanje istrage, koje su propisane u odredbi članka 225. stavak 2. ZKPBiH. To konkretno znači da apelant kao osumnjičena pravna osoba može biti ograničen u svojim pravima i slobodama upravo onoliko koliko je potrebno da se ostvari svrha kaznenog postupka, pod uvjetima koje propisuje ZKPBiH. Konačno, Vijeće Suda BiH je zaključilo da je pobijanim rješenjem pravilno utvrđeno činjenično stanje i izvedeni pravilni

zaključci u pogledu osnovne sumnje kada je odbijen apelantov prijedlog za ukidanje obustave povrata poreza i vraćanje privremeno oduzete dokumentacije apelantu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant ukazuje na to da mu je pobijanim rješenjima Suda BiH povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Povredu navedenog prava apelant obrazlaže činjenicom da trpi posljedice istrage i da se već tretira kao krivac za kazneno djelo povodom kojeg se provodi istraga, a da je pravo na efikasno i pravično suđenje propisano u odredbi članka 13. ZKPBiH. Naime, istraga traje duže od tri godine, a njegov interes je da se okonča što prije. Ukazao je i na načelo *in dubio pro reo*, pa je u vezi s tim istakao da trpi posljedice prije nego je njegova krivica utvrđena. Naime, izuzimanjem poslovne dokumentacije u svrhu istrage otežano je njegovo poslovno djelovanje, prouzrokuje mu se šteta, a imovina umanjuje. Predloženo je da se apelacija zbog toga što istraga nije okončana u razumnom roku usvoji i utvrdi kršenje prava na pravično suđenje, a u vezi s tim i prava na jednakost strana u postupku, suđenja pred nepristranim sudom, te prava na obrazloženu odluku. Segmente prava na pravično suđenje apelant u svojoj apelaciji nije posebno obrazložao već je istakao da je u konkretnoj situaciji proizvoljno utvrđeno činjenično stanje i proizvoljno primijenjeno materijalno pravo, zbog čega je prekršeno načelo presumpcije nevinosti.

b) Odgovor na apelaciju

12. Sud BiH je istakao da je apelacija neutemeljena zbog svih iznesenih razloga navedenih u pobijanim rješenjima u kojima su detaljno obrazložene činjenice kojima se sud rukovodio pri donošenju navedenih rješenja. Osim toga, navedeno je da je zadržavanje apelantove dokumentacije učinjeno sukladno odredbama članka 65. ZKPBiH, dakle da je na zakonu zasnovano i privremeno. U pogledu dužine trajanja istrage, Sud BiH je podsjetio na odredbu članka 225. stavak 2. ZKPBiH, kojom je propisano da istraga može trajati i duže od šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage ukoliko to uvjetuje složenost konkretnog predmeta, iz čega proizlazi da zakon izričito ne navodi da se istraga mora završiti u roku od šest mjeseci, nego propisuje potrebne mjere za okončanje istrage. U pogledu navoda koji se tiču ograničenja apelantovih prava i sloboda, Sud BiH je istakao da pod uvjetima propisanim zakonom osumnjičeni može biti ograničen u svojim pravima i slobodama upravo onoliko koliko je potrebno da se ostvari svrha kaznenog postupka, čime je, prema mišljenju Suda BiH, ispunjeno načelo pravičnosti i zakonitosti propisano u odredbi članka 2. stavak 2. ZKPBiH.

13. Tužiteljstvo BiH je predložilo da se apelacija odbaci kao očito neutemeljena zbog toga što je apelacijom predložena ocjena obrazloženja i činjeničnih zaključaka pobijanih rješenja, što je izvan nadležnosti Ustavnog suda. Zatim je ukazano na to da navodi apelacije nisu točni, jer se protiv apelanta ne vodi kazneni postupak već se provodi istraga, a istražne radnje imaju tretman u ovisnosti o stupnju osnovne sumnje za određeno kazneno djelo. Ono što je prema ocjeni Tužiteljstva nesporno jeste da se u konkretnom predmetu provodi istraga i da je ona u završnoj fazi. Osim toga, ukazano je na to da za potrebe istrage nije izuzeta sva poslovna dokumentacija, kako tvrdi apelant, već dio dokumentacije koji se odnosi na poslovanje oko isporuke vina tvrtki "Kravica" d.o.o. Ljubuški, zbog čega su izuzeti račun, otpremnice i podaci iz knjige ulaznih i izlaznih faktura, dakle samo dokumentacija koja se odnosi na pravni posao između navedenih pravnih subjekata, a ne cjelokupna dokumentacija.

Osim toga, u pogledu neutemeljenosti apelacije zbog navodnog kršenja načela *in dubio pro reo*, Tužiteljstvo je istaklo da apelantu nije poznato kada je donesena naredba o provođenju istrage i je li istraga mogla biti okončana ranije. U tom smislu, Tužiteljstvo navodi da se radi o složenoj istrazi i da se osnovana sumnja mora dokumentirati dokaznim materijalom koji će eventualno potkrijepiti navode iz optužnice, zbog čega je nužno obaviti grafološko i financijsko vještačenje.

14. U odgovoru na upit ovog suda iz travnja 2014. godine Tužiteljstvo je navelo da je istraga protiv apelanta i tri fizičke osobe u završnoj fazi, da je kompletirana optužnica i da se čeka ispravka i dopuna nalaza vještaka financijske struke. U odgovoru na upit ovog suda iz ožujka 2015. godine Tužiteljstvo ističe da je istraga protiv apelanta i tri fizičke osobe u završnoj fazi, da je kompletirana optužnica i da se čeka dostava određene dokumentacije, nakon čega će optužnica biti dostavljena Sudu BiH na potvrđivanje i daljnji postupak.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 29/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 93/09, 16/09 i 72/13) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 2. stavak 2.

Načelo zakonitosti

(2) *Prije donošenja pravomoćne presude osumnjičeni odnosno optuženi može biti ograničen u svojoj slobodi i drugim pravima samo pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.*

Članak 13.

Pravo na suđenje bez odgode

Osumnjičeni odnosno optuženi ima pravo da u najkraćem razumnom roku bude izveden pred Sud i da mu bude suđeno bez odgode.

Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja pripadaju osobama koje sudjeluju u postupku.

[...]

Članak 65.

Nalog o oduzimanju predmeta

(1) *Predmeti koji se po KZ BiH trebaju oduzeti ili koji mogu poslužiti kao dokaz u kaznenom postupku, privremeno će se oduzeti i temeljem sudske odluke će se osigurati njihovo čuvanje.*

(2) *Nalog o oduzimanju predmeta izdaje Sud, na prijedlog Tužitelja ili na prijedlog ovlaštene službene osobe koja je dobila odobrenje od Tužitelja.*

[...]

Članak 72. stavak 4.

Nalog banci ili drugoj pravnoj osobi

(4) *Sud može rješenjem naložiti pravnoj ili fizičkoj osobi da privremeno obustavi izvršenje financijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo ili da je namijenjena počinjenju kaznenog djela ili da služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom.*

Članak 225.

Okončanje istrage

(1) *Tužitelj okončava istragu kada smatra da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da se može podići optužnica. Okončanje istrage će se zabilježiti u spisu.*

(2) *Prije okončanja istrage Tužitelj će saslušati osumnjičenog, ukoliko ranije nije bio saslušan.*

(3) *Ako se istraga ne okonča u roku od šest mjeseci od donošenja naloga o provođenju istrage, potrebne će mjere radi okončanja istrage poduzeti kolegij Tužiteljstva.*

VI. Dopustivost

16. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

18. Prema članku 18. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može izuzetno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koje štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

19. Apelant se Ustavnom sudu obratio navodeći da istraga u konkretnom postupku nije okončana u razumnom roku, u smislu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te da je postupak u vrijeme podnošenja apelacije još uvijek u fazi istrage. Ustavni sud naglašava da ZKP ne nudi osumnjičenom mogućnost da pitanje okončanja istrage u razumnom roku pokrene u okviru samog istražnog postupka pred redovitim sudom. Stoga, u odnosu na navedeno, efektivan pravni lijek predstavlja jedino podnošenje apelacije Ustavnom sudu. U odnosu na te apelantove navode, Ustavni sud nalazi da je apelacija, u smislu članka 18. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, dopustiva s aspekata prava na pravično suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Konačno, apelacija u tom dijelu ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, zato što nije očito (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

VII. Meritum

20. Apelant ukazuje na povredu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 6. stavak 1. Europske konvencije zbog toga što istraga nije okončana u razumnom roku.

Pravo na pravično suđenje – razuman rok

Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.

21. Ustavni sud zapaža da se postupak odnosi na kaznenu istragu koja je protiv apelanta pokrenuta 27. srpnja 2010. godine. Istraga je pokrenuta naredbom o izuzimanju poslovne dokumentacije od apelanta i još dvije pravne osobe, zbog postojanja osnovne sumnje da su počinjena kaznena djela iz čl. 210. i 226. KZBiH (porezna utaja i krivotvorenje službene isprave). S tim u vezi, postavlja se pitanje primjenjivosti članka 6. Europske konvencije na konkretan slučaj. Ustavni sud napominje da Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) smatra da optužba, u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, ima autonomno značenje i postoji od momenta kad

država poduzme mjere koje impliciraju tvrdnje da je neka osoba počinila kazneno djelo, što značajno utječe na situaciju osumnjičenog (vidi Europski sud, *Foti i dr. protiv Italije*, presuda od 10. prosinca 1982. godine, serija A, broj 56). Dakle, od tog trenutka osobi protiv koje postoji optužba moraju biti pružene sve garancije prava na pravično suđenje, uključujući i pravo na donošenje odluke u razumnom roku u kaznenom postupku, pa se umjesto posebnog obrazloženja Ustavni sud poziva na svoju Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 2130/09 od 28. svibnja 2010. godine, točka 47 (dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

22. Imajući u vidu da se protiv apelanta vodi istraga zbog postojanja osnove da je počinio određena kaznena djela, u okviru koje istrage su poduzete određene istražne radnje protiv apelanta, te imajući u vidu citiranu praksu Europskog suda, Ustavni sud smatra da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv u konkretnom slučaju. Ustavni sud će apelaciju ispitati u odnosu na navode koji pokreću pitanje poštivanja prava na donošenje odluke u razumnom roku.

23. Sukladno praksi Europskog suda, Ustavni sud naglašava da se pri ocjeni razumnog roka u kaznenim stvarima za početak relevantnog razdoblja vezuje trenutak u kojem je osoba koja je u pitanju postala svjesna da je osumnjičena za kazneno djelo, jer od tog momenta ima interes da o postojanju te sumnje sud donese odluku. Za kraj relevantnog razdoblja uzima se trenutak u kojem je okončana nesigurnost u pogledu pravne pozicije osobe koja je u pitanju. Pri tome, u kaznenom postupku odluka o optužnici, odnosno oslobađanju od optužbe ili odbacivanju optužbe mora biti konačna. Najzad, konačno odlučenje o optužbi može predstavljati i odustajanje od daljnjeg vođenja kaznenog postupka (vidi *Wemhoff*, stavak 18).

24. U konkretnom predmetu, Ustavni sud zapaža da je prva mjera koja je implicirala tvrdnju, odnosno osnovanu sumnju da je apelant počinio kaznena djela iz čl. 210. i 226. KZBiH poduzeta 27. srpnja 2010. godine kada je Sud BiH na prijedlog Tužiteljstva izdao naredbu o izuzimanju poslovne dokumentacije od apelanta i još dvije pravne osobe. Sud BiH je nakon toga, na prijedlog Tužiteljstva, donio Rješenje broj S1 2 K 002402 Krn (X-KRN-10/1026) od 8. listopada 2010. godine, kojim je naloženo UNO BiH da apelantu kao poreznom obvezniku obustavi izdavanje rješenja o povratu poreza na dodanu vrijednost do okončanja kaznene istrage. Iz navedenog proizlazi da je apelant saznajanje o postojanju osnovne sumnje protiv njega imao već od 27. srpnja 2010. godine. Apelant je 25. srpnja 2013. godine, dakle tri godine od poduzimanja prve mjere koja je implicirala postojanje osnovne sumnje za počinjenje kaznenih djela, pa prema tome i apelantovog interesa da se o postojanju sumnje donese konačna odluka, Sudu BiH predložio ukidanje rješenja na temelju kojih je naložena obustava izdavanja rješenja o povratu poreza na dodanu vrijednost. Sud BiH je rješenjima koja su predmet ove apelacije (S1 2 K 002402 10 Krn 2 i S1 2 K 002402 13 Kv 2 od 1. i 29. kolovoza 2013. godine) apelantov prijedlog odbio kao neutemeljen uz obrazloženje da i dalje postoji osnova sumnje da je navodno izvršenje inkriminiranih radnji povezano s ostvarenjem imovinske koristi počinjenjem kaznenih djela. Osim toga, Sud BiH je istakao da je prilikom donošenja rješenja od 8. listopada 2010. godine jasno navedeno da će mjera obustave financijske transakcije trajati do okončanja istrage, da je navedena mjera privremenog karaktera i da je evidentno trajanje istrage više od tri godine. Sud BiH je, imajući u vidu prirodu kaznenih djela zbog kojih se vodi kaznena istraga, kao i navod Tužiteljstva iz kojeg proizlazi da se istraga privodi kraju i da će biti okončana u budućem razdoblju (nakon nužnih financijskih i grafoloških vještačenja), odbio apelantov prijedlog za ukidanje rješenja.

25. U vezi s navedenim, Ustavni sud naglašava da se razumnost dužine trajanja postupka, prema tome i istražnog postupka, mora ocjenjivati u svjetlu okolnosti svakog pojedinog predmeta, pri čemu se moraju imati u vidu kriteriji uspostavljeni sudskom praksom Europskog suda, naročito složenost predmeta, ponašanje strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te značaj koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Europski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. veljače 2002. godine, Izvješće broj 2002-I, stavak 38).

26. Rukovodeći se navedenim načelima, Ustavni sud u pogledu složenosti predmeta ukazuje na tumačenja pravne teorije prema kojoj složenost kaznenog djela porezne utaje proizlazi iz njegove prirode, budući da pripada skupini kaznenih djela protiv privrede i jedinstva tržišta. Konkretno, objekt zaštite je fiskalni sustav kao dio sustava javnih prihoda, a objekt napada su porezi (davanja) koji su propisani poreznim zakonodavstvom. Stoga, složenost kaznenog djela koje je u pitanju (koje može biti učinjeno nedavanjem zahtijevanih podataka ili davanjem lažnih podataka o stečenim oporezivim prihodima), uz kazneno djelo krivotvorenja službene isprave, svakako izravno može utjecati na dužinu trajanja sudskog postupka, odnosno u konkretnom slučaju trajanje kaznene istrage. Prema mišljenju Ustavnog suda, u konkretnom slučaju se radi o složenom predmetu, a u daljnjem dijelu obrazloženja ispitat će se može li složenost predmeta biti opravdanje za trajanje istrage na čiju dužinu se ukazuje u apelaciji.

27. Imajući u vidu da postupak do danas nije okončan, a započeo je 8. listopada 2010. godine, Ustavni sud zaključuje da relevantno razdoblje obuhvaća razdoblje od četiri godine i četiri mjeseca.

28. Sljedeći kriterij koji Ustavni sud treba ispitati jeste ponašanje strana u postupku. U vezi s tim, Ustavni sud naglašava da članak 6. Europske konvencije nalaže da sudski postupak treba biti brz, ali da uspostavlja i generalno načelo o pravilnom administriranju pravde. Jesu li tijela koja sudjeluju u postupku uspostavila pravedan balans između tih načela ocjenjuje se prema okolnostima konkretnog slučaja (vidi Europski sud, *Boddaert protiv Belgije*, Presuda broj 12919/87 od 22. rujna 1992. godine, stavak 39).

29. U odnosu na ponašanje Suda BiH i Tužiteljstva kao stranaka u postupku, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH, postupajući sukladno zakonskim ovlastima koje ima, na prijedlog Tužiteljstva izdao naredbu o izuzimanju apelantove poslovne dokumentacije. Zatim je, na prijedlog Tužiteljstva, Sud BiH (rješenjem od 8. listopada 2010. godine) naložio UNO BiH da apelantu kao poreznom obvezniku obustavi izdavanje rješenja o povratu poreza na dodanu vrijednost do okončanja kaznene istrage, zbog postojanja osnovne sumnje da su navedena kaznena djela počinjena, a osim toga ocijenjeno je da bi se povratom poreza omogućilo izvršenje djela u potpunosti. Dalje, iz predočene dokumentacije proizlazi da je Sud BiH u narednom razdoblju od tri godine donio još tri rješenja i da se suština tih rješenja odnosi na daljnje postojanje osnovne sumnje protiv apelanta, pri čemu je osnova sumnje identična kao i u prvom donesenom rješenju.

30. U vezi s tim, Ustavni sud naglašava da relevantne odredbe ZKP BiH, primjenom načela akuzatornosti, utvrđuju da je odluka o pokretanju, obustavi i okončanju istrage u isključivoj nadležnosti tužitelja. Također, tužitelj, sukladno zakonu, ima zakonsku obvezu poduzeti kazneno gonjenje kada postoje dokazi da je kazneno djelo počinjeno. Odredbom članka 225. ZKP BiH regulirano je okončanje istrage (tužitelj okončava istragu kad nađe da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da se može podići optužnica), a u stavku 3. iste odredbe propisano je da kolegij Tužiteljstva poduzima mjere radi okončanja istrage u situaciji

kada istraga nije okončana nakon šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage.

31. U konkretnom slučaju, iz dokumentacije predočene Ustavnom sudu ne može se nedvojbeno utvrditi točan datum kada je Tužiteljstvo donijelo naredbu o provođenju istrage protiv apelanta, ali iz rješenja Suda BiH od 8. listopada 2010. godine i rješenja koja su uslijedila nakon tog (ukupno tri) proizlazi da se pred tim sudom vodi kazneni postupak protiv apelanta zbog postojanja osnovne sumnje da je počinio predmetna kaznena djela, što upućuje na zaključak da je istraga protiv apelanta pokrenuta i da još nije okončana. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na odredbu članka 225. stavak 3. ZKP BiH, kojom je regulirana situacija kada istraga nije okončana nakon šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage. Naime, tom odredbom propisano je da će kolegij Tužiteljstva poduzeti potrebne mjere radi okončanja istrage. Međutim, na temelju dokumentacije dostavljene Ustavnom sudu ne može se zaključiti da je Kolegij Tužiteljstva poduzeo bilo kakve mjere sukladno zakonu. Naime, Ustavni sud zapaža da ZKP BiH izričito ne navodi da se istraga mora završiti u roku od šest mjeseci, kao što ne navodi ni najduži rok u kojem se istraga mora završiti (članak 225. st. 1. i 2) već jedino propisuje da ukoliko se istraga ne završi u roku od šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage potrebne mjere za okončanje istrage poduzet će kolegij Tužiteljstva (članak 225. stavak 3). Međutim, iz pobijanih rješenja Ustavni sud nije mogao izvesti zaključak zbog čega je Kolegij Tužiteljstva propustio poduzeti potrebne mjere radi okončanja istrage. Osim toga, Tužiteljstvo u odgovoru na apelaciju, u pogledu neutemeljenosti kršenja načela *in dubio pro reo*, ističe da apelantu nije poznato kada je donesena naredba o provođenju istrage i je li istraga mogla biti okončana ranije, iz čega proizlazi da je apelant u neizvjesnosti u pogledu rješenja svog statusa. U tom smislu je istaknuto da se radi o složenoj istrazi u kojoj se osnova sumnje mora dokumentirati dokaznim materijalom koji će potkrijepiti navode iz optužnice, te je nužno obaviti grafološko, a zatim i financijsko vještačenje, ali osim toga Tužiteljstvo nije ponudilo niti jedan razlog zbog kojeg Kolegij Tužiteljstva BiH nije poduzeo mjere i radnje radi okončanja istrage, te se ne navode objektivne poteškoće s kojim se eventualno suočava u konkretnom slučaju u pogledu provođenja nužnih radnji.

32. Dovodeći u vezi navedeno sa zakonskim rješenjima relevantnog ZKP BiH (članak 225), proizlazi da se navedena zakonska rješenja ne mogu tumačiti kao pravo Tužiteljstva da istragu može voditi neograničeno dugo, jer bi to bilo suprotno jednom od temeljnih prava osumnjičenog, odnosno optuženog, utvrdjenih u članku 13. ZKP BiH (pravo osumnjičenog, odnosno optuženog da u najkraćem razumnom roku bude izveden pred sud i da mu bude suđeno bez odgađanja). U vezi s tim, Ustavni sud uvažava u potpunosti zakonsko pravo i tužiteljevu obvezu da pokrene istragu onda kada smatra da postoji dovoljno osnova za sumnju da je počinjeno kazneno djelo, kao i obvezu i ovlast da rasvijetli sve okolnosti konkretnog slučaja, ali (i) da ocijeni je li stanje stvari dovoljno razjašnjeno da bi obustavio, odnosno okončao istragu. Također, Ustavni sud ima u vidu složenost konkretnog istražnog postupka, ali ima u vidu i izostanak uvjerljivog i logičnog obrazloženja Tužiteljstva koje bi opravdalo trajanje konkretnog istražnog postupka u razdoblju od četiri godine i četiri mjeseca.

33. S obzirom na to da se postupak nalazi u fazi istrage, Sud BiH nije ovlašten poduzimati ili nalagati poduzimanje bilo kakve radnje u toj fazi postupka, te s obzirom na to da je pokretanje, vođenje, obustava, odnosno okončanje istrage zasnovano isključivo na tužiteljevoj odluci, Sud BiH nema zakonsku mogućnost utjecati na dužinu trajanja istražnog postupka.

34. Ustavni sud nije mogao zaključiti da je apelant svojim ponašanjem na bilo koji način doprinosio dužini istražnog

postupka. Najzad, nesporno je da se u konkretnom slučaju radi o stvari koja je značajna za apelanta. Posebno se naglašava da je apelantu na ime povrata po osnovi uplaćenih neizravnih poreza blokiran iznos od 982.057,00 KM do okončanja kaznene istrage. Prema mišljenju Ustavnog suda, radi se o velikom novčanom iznosu koji je značajan za apelanta. Osim toga, nesporno je (i) da apelant ima interes da neizvjesnost u kojoj se nalazi, zbog eventualnog podizanja optužbe i izricanja navedene kazne, bude što prije otklonjena. Na drugoj strani, obveza Suda BiH i Tužiteljstva, kao i svih drugih koji sudjeluju u postupku, jeste osigurati pravilno administriranje pravde što uključuje (i) okončanje istrage u разумном року. Међутим, имајући у виду да је већ констатирано да прије свега Туžiteljство није понудило ваљане разлоге за то подизају ли се адекватне мјере и радње ради окончања истраге, посебно имајући у виду да је у том смислу изостала активност Колегии Туžiteljства у смислу чланка 225. ставак 3. ЗКРБиХ, Уставни суд сматра да неизвjesност у којој се налази апелант представља претјеран терет који доводи у питање његово право на окончање истраге у разумном року.

35. Имајући у виду да у konkretnom случају истражни поступак траје четири године и четири мјесеца, а да Туžiteljство није понудило увјерљиво и логично образложење које би се могло сматрати прихватљивим и оправданим за тако дуго трајање поступка, Уставни суд сматра да је истражни поступак у konkretnom случају, успркос чињеници да се ради о сложеном предмету, нарушио равнотежу између захтјева за ефикасан и брз поступак и правилног администраирања правде, односно да истрага није задовољила захтјев разумног рока из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције.

36. Имајући у виду закључак о повреди права на правично суђење у односу на окончање истраге у разумном року, Уставни суд сматра да није нужно испитивати остале наводе из апелације који се односе на друге стандарде прописане чланком 6. Европске конвенције.

VIII. Закључак

37. Уставни суд закључује да постоји кршење права на окончање истраге у разумном року из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције када надлежно Туžiteljство у предмету који је окарактеризан као сложен и од значаја је за апеланта проводи истрагу четири године и четири мјесеца, а да при том не понуди увјерљиве и логичне разлоге којим би се могло оправдати трајање konkretnог поступка, те када пропусти да суkladно закону подузме мјере и радње чији би циљ био окончање истраге.

38. На основу чланка 59. ст. (1) и (2) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

39. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 3914/13, рјешавајући апелацију ДОО "Еровин" Љубушки, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, предсједница
Миодраг Симовић, потпредсједник
Сеада Палаврић, потпредсједница
Мато Тадић, судија
Мирсад Теман, судија

Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 17. марта 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација ДОО "Еровин" Љубушки.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на доношење одлуке у разумном року у предмету Туžилаштва Босне и Херцеговине број КТА-332/10 (Т20 0 КТ 0001029 11).

Налаже се Туžилаштву Босне и Херцеговине да, у складу с чланом 62 став (7) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, с циљем окончања поступка у предмету број КТА-332/10 (Т20 0 КТ 0001029 11) предузме мјере прописане законом, у складу с чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Туžилаштву Босне и Херцеговине да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда, у року од 30 дана од дана достављања ове одлуке, обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. "Еровин" д.о.о. Љубушки (у даљем тексту: апелант) из Љубушког, ког заступа Јерко Чилић, адвокат из Љубушког, поднио је 12. септембра 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) против рјешења Суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд БиХ) бр. С1 2 К 002402 13 Кв 2 од 29. августа 2013. године и С1 2 К 002402 10 Крн 2 од 1. августа 2013. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су била на снази у вријеме подношења апелације, од Суда БиХ и Туžилаштва Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Туžилаштво) затражено је 8. октобра 2013. године да доставе одговоре на апелацију. Накнадно је, 6. фебруара и 17. марта 2014. године, од Суда БиХ затражено да достави оспорена рјешења или фотокопију комплетног истражног списка, а од Туžилаштва БиХ податак и информација у којој се фази налази истражни поступак. Уставни суд је, у складу с чланом 34 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14) дописом од 26. фебруара 2015. године од Туžилаштва БиХ затражио податак и информацију о томе да ли је окончан истражни поступак против апеланта.

3. Суд БиХ је одговор на апелацију доставио 17. октобра 2013. године и 24. марта 2014. године. Туžилаштво је одговор на апелацију доставило 16. октобра 2013. године, а одговоре на упите 7. априла 2014. године и 5. марта 2015. године.

4. Суд БиХ је уз допис од 24. марта 2014. године Уставном суду БиХ доставио фотокопије наведених рјешења.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Рјешењем судије за претходни поступак Суда БиХ број С1 2 К 002402 10 Крн (Х-КРН-10/1026) од 8. октобра 2010. године, које је потврђено рјешењем Вијећа истог суда од 4. новембра 2010. године, наложено је Управи за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: УИОБиХ) да апеланту као пореском обвезнику обустави издавање рјешења о повраћају пореза на додату вриједност, као и повраћај пореза на додату вриједност у износу од 982.057,00 КМ до окончања кривичне истраге, због постојања основа сумње да су почињена кривична дјела пореске утаје и кривотворења службене исправе из чл. 210 и 226 Кривичног закона Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: КЗБиХ). Тужилаштво је у свом приједлогу број КТА 332/10 од 4. октобра 2010. године за издавање рјешења о привременом обустављању наведене финансијске трансакције апеланту навело да постоји основана сумња да је износ од 982.057,00 КМ остварен као последица вршења кривичних дјела из чл. 210 и 226 КЗБиХ, те да би се повраћајем пореза омогућило извршење дјела у потпуности. Размотривши приједлог Тужилаштва, након увида у спис и документацију достављену уз приједлог, Суд БиХ је оцијенио да је приједлог за издавање рјешења за привремено обустављање финансијске трансакције у цијелости основан и да су се стекли услови из члана 72 став 4 Закона о кривичном поступку БиХ (у даљњем тексту: ЗКПБиХ). С тим у вези, Суд БиХ је истакао да је евидентно да се пред тим судом води кривични поступак због постојања основа сумње да су почињена наведена кривична дјела и да је у том смислу Суд БиХ издао наредбу од 27. јула 2010. године, којом је наређено изузимање пословне документације од правног лица "Хепок-винарија" д.о.о. Љубушки, од "Кравице" д.о.о. Љубушки и од апеланта. Сем тога, основ сумње да су кривична дјела почињена произилази из прилога достављених уз приједлог, конкретно Обавијести УИОБиХ, Регионални центар Мостар, број 05/5-3/ИИИ-ИНТ-1057/10 од 2. августа 2010. године и наредбе о изузимању пословне документације од 27. јула 2010. године. Суд БиХ је на основу списка и приједлога Тужилаштва оцијенио да постоје основи сумње да је наводно извршење инкриминисаних радњи повезано с остварењем имовинске користи које је почињено давањем лажних података о стеченим опорезивим приходима у пријавама за порез на додату вриједност. Имајући у виду природу кривичних дјела и приложене доказе, Суд БиХ је закључио да постоји сумња да би повраћај ПДВ-а омогућио стицање имовинске користи извршењем кривичног дјела, те да ће Тужилаштво спровести све потребне истражне радње како би се са сигурношћу утврдило поријекло новца и како би се избјегле све негативне последице у истрази.

7. Одлучујући о жалби изјављеној против рјешења судије за претходни поступак од 8. октобра 2010. године, Суд БиХ је донио Рјешење број С1 2 К 002402 10 Крн од 4. новембра 2010. године, којим је одбијена као неоснована апелантова жалба изјављена против Рјешења Суда БиХ број С1 2 К 002402 10 Крн од 8. октобра 2010. године. Апелант је у жалби истакао да у ожалбеном рјешењу нису одређено и децидирано наведене основне чињенице и докази из којих би произилазила основана сумња да су почињена кривична дјела из чл. 210 и 226 КЗБиХ, те да је закључак о постојању основане сумње изведен потпуно паушално. Тужилаштво је поводом апелантове жалбе 28. октобра 2010. године Суду БиХ доставило одговор у ком истиче да је истражни

поступак у току и да је на основу до тада прикупљених доказа евидентно постојање основане сумње да износ пореза на додату вриједност, чији повраћај апелант захтијева, представља последицу чињења кривичних дјела (чл. 210 и 226 КЗБиХ). Размотривши жалбене наводе и наводе Тужилаштва, Вијеће Суда БиХ је нагласило да је кривични поступак у конкретном предмету још увијек у фази истраге и да Тужилаштво тек треба да прикупи доказе који би потврдили основаност сумње да је апелант починио наведена кривична дјела. Имајући у виду доказе које је доставило Тужилаштво, нарочито обавијест УИОБиХ, Регионални центар Мостар, од 2. августа 2010. године, Вијеће Суда БиХ сматра да је првостепени суд правилно поступио, те је стога оцијенио да су неосновани жалбени наводи да је првостепена одлука паушална. Сем тога, Вијеће је подсјетило на то да се ради о одлуци која је привременог карактера и да ће коначна одлука бити донесена након спровођења одређених истражних радњи Тужилаштва.

8. Апелант је 25. јула 2013. године Суду БиХ поднио приједлог за укидање рјешења Суда БиХ од 8. октобра и 4. новембра 2010. године, те повраћај привремено одузете документације.

9. Рјешењем судије за претходни поступак Суда БиХ број С1 2 К 002402 10 Крн 2 од 1. августа 2013. године, које је потврђено рјешењем Вијећа истог суда од 29. августа 2013. године, одбијен је као неоснован апелантов приједлог за укидање рјешења Суда БиХ бр. С1 2 К 002402 10 Крн (Х-КРН-10/1026) од 8. октобра 2010. године и С1 2 К 002402 10 Кв од 4. новембра 2010. године. У образложењу тог рјешења наведено је да је апелант 25. јула 2013. године поднио приједлог за укидање наведених рјешења Суда БиХ, те повраћај привремено одузете документације, истакавши да је истрага покренута прије три године и да од тада није предузета нити једна радња у смислу расвјетљавања наводно почињених кривичних дјела, нити је подигнута оптужница, сматрајући да изречена мјера нема сврху. Тужилаштво је поводом апелантовог приједлога навело да се истрага у конкретном предмету приводи крају и да се чека завршетак вјештачења како би се донијела коначна тужилачка одлука, те да се стога противи апелантовом приједлогу. Суд БиХ је оцијенио да је апелантов приједлог неоснован и да се у конкретном случају нису стекли услови за укидање предметних рјешења и повраћај привремено одузете документације, јер је евидентно да се пред Судом БиХ води кривични поступак због постојања основа сумње да су наведена кривична дјела из чл. 210 и 226 КЗБиХ заиста почињена. У том смислу, Суд БиХ је нагласио да је 27. јула 2010. године издата наредба којом је наређено изузимање пословне документације од апеланта, а основ сумње да су почињена кривична дјела произилази из прилога достављених уз приједлог, односно из обавијести УИОБиХ од 2. августа 2010. године. Суд БиХ је мишљења да у конкретном поступку постоје основи сумње да је наводно извршење инкриминисаних радњи повезано с остваривањем имовинске користи, а имајући у виду природу кривичних дјела и приложене доказе оцијенио је да постоји сумња да би повраћај пореза (ПДВ) омогућио стицање имовинске користи извршењем кривичног дјела, због чега је апелантов приједлог за укидање рјешења Суда БиХ од 8. октобра и 4. новембра 2010. године одбијен.

10. Рјешењем Суда БиХ број С1 2 К 002402 13 Кв 2 од 29. августа 2013. године одбијена је као неоснована апелантова жалба изјављена против рјешења истог суда од 1. августа 2013. године. У образложењу тог рјешења поновљено је да се пред Судом БиХ води кривични поступак против апеланта и да су у образложењу оспореног рјешења

јасно наведени докази који указују на постојање основа сумње да су наведена кривична дјела почињена. Сем тога, Вијеће Суда БиХ је подсјетило на одредбе члана 3 став 1 ЗКПБиХ, односно претпоставку невиности чији је смисао да се свако ко је осумњичен или оптужен сматра невиним док се његова кривња не утврди, те да се кривични поступак управо и води с циљем да се кривња и други елементи кривичног дјела недвојбено утврде. У погледу жалбених приговора који се тичу изузимања апелантове документације, чиме му је, како тврди, нанесена штета, Вијеће Суда БиХ је напоменуло да на основу одредбе члана 65 ЗКПБиХ привремено одузети предмети који могу послужити као доказ могу бити враћени уколико постане очигледно да њихово задржавање није потребно. Будући да је Тужилаштво у свом изјашњењу истакло да предметна документација чини главнину доказног материјала и да ће на тој документацији бити заснована оптужница, за Вијеће Суда БиХ очигледно је да је задржавање апелантове материјалне документације учињено у складу с одредбом члана 65 ЗКПБиХ, дакле на закону засновано и за сада само привремено. Што се тиче апелантових жалбених навода да је у конкретној ситуацији занемарен законски рок од шест мјесеци за спровођење истраге, Вијеће Суда БиХ те наводе сматра неоснованим јер је одредбом члана 225 став 2 ЗКПБиХ прописано да истрага може да траје и дуже од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге, уколико то условљава сложеност предмета о чијем току и окончању одлучује колегијум Тужилаштва. Дакле, како је даље образложено, ЗКПБиХ не наводи изричито да се истрага мора завршити у року од шест мјесеци, нити наводи најдужи рок у ком се истрага мора завршити, него прописује потребне мјере за окончање истраге, које су прописане у одредби члана 225 став 2 ЗКПБиХ. То конкретно значи да апелант као осумњичено правно лице може да буде ограничен у својим правима и слободама управо онолико колико је потребно да се оствари сврха кривичног поступка, под условима које прописује ЗКПБиХ. Коначно, Вијеће Суда БиХ је закључило да је оспореним рјешењем правилно утврђено чињенично стање и изведени правилни закључци у погледу основа сумње када је одбијен апелантов приједлог за укидање обуставе повраћаја пореза и враћање привремено одузете документације апеланту.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апелант указује на то да му је оспореним рјешењима Суда БиХ повријеђено право на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Повреду наведеног права апелант образлаже чињеницом да трпи посљедице истраге и да се већ третира као кривац за кривично дјело поводом ког се спроводи истрага, а да је право на ефикасно и правично суђење прописано у одредби члана 13 ЗКПБиХ. Наиме, истрага траје дуже од три године, а његов интерес је да се оконча што прије. Указао је и на принцип *in dubio pro reo*, па је у вези с тим истакао да трпи посљедице прије него је његова кривица утврђена. Наиме, изузимањем пословне документације у сврху истраге отежано је његово пословно дјеловање, проузрокује му се штета, а имовина умањује. Предложено је да се апелација због тога што истрага није окончана у разумном року усвоји и утврди кршење права на правично суђење, а у вези с тим и права на једнакост страна у поступку, суђења пред непристрасним судом, те права на образложену одлуку. Сегменте права на правично суђење апелант у својој

апелацији није посебно образлагао већ је истакао да је у конкретној ситуацији произвољно утврђено чињенично стање и произвољно примijeњено материјално право, због чега је прекршен принцип пресумпције невиности.

б) Одговор на апелацију

12. Суд БиХ је истакао да је апелација неоснована због свих изнесених разлога наведених у оспореним рјешењима у којима су детаљно образложене чињенице којима се суд руководио при доношењу наведених рјешења. Сем тога, наведено је да је задржавање апелантове документације учињено у складу с одредбама члана 65 ЗКПБиХ, дакле да је на закону засновано и привремено. У погледу дужине трајања истраге, Суд БиХ је подсјетио на одредбу члана 225 став 2 ЗКПБиХ, којом је прописано да истрага може да траје и дуже од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге уколико то условљава сложеност конкретног предмета, из чега произилази да закон изричито не наводи да се истрага мора завршити у року од шест мјесеци, него прописује потребне мјере за окончање истраге. У погледу навода који се тичу ограничења апелантових права и слобода, Суд БиХ је истакао да под условима прописаним законом осумњичени може да буде ограничен у својим правима и слободама управо онолико колико је потребно да се оствари сврха кривичног поступка, чиме је, према мишљењу Суда БиХ, испуњен принцип правичности и законитости прописан у одредби члана 2 став 2 ЗКПБиХ.

13. Тужилаштво БиХ је предложило да се апелација одбаци као очигледно неоснована због тога што је апелацијом предложена оцјена образложења и чињеничних закључака оспорених рјешења, што је ван надлежности Уставног суда. Затим је указано на то да наводи апелације нису тачни, јер се против апеланта не води кривични поступак већ се спроводи истрага, а истражне радње имају третман у зависности од степена основа сумње за одређено кривично дјело. Оно што је према оцјени Тужилаштва неспорно јесте да се у конкретном предмету спроводи истрага и да је она у завршној фази. Сем тога, указано је на то да за потребе истраге није изузета сва пословна документација, како тврди апелант, већ дио документације који се односи на пословање око испоруке вина фирми "Кривица" д.о.о. Љубушки, због чега су изузети рачуни, отпремнице и подаци из књиге улазних и излазних фактура, дакле само документација која се односи на правни посао између наведених правних субјеката, а не целокупна документација. Сем тога, у погледу неоснованости апелације због наведеног кршења принципа *in dubio pro reo*, Тужилаштво је истакло да апеланту није познато када је донесена наредба о спровођењу истраге и да ли је истрага могла бити окончана раније. У том смислу, Тужилаштво наводи да се ради о сложеној истрази и да основана сумња мора да се документује доказним материјалом који ће евентуално да поткријепи наводе из оптужнице, због чега је неопходно обавити графолошко и финансијско вјештачење.

14. У одговору на упит овог суда из априла 2014. године Тужилаштво је навело да је истрага против апеланта и три физичка лица у завршној фази, да је комплетирана оптужница и да се чека исправка и допуна налаза вјештака финансијске струке. У одговору на упит овог суда из марта 2015. године Тужилаштво истиче да је истрага против апеланта и три физичка лица у завршној фази, да је комплетирана оптужница и да се чека достављање одређене документације, након чега ће оптужница бити достављена Суду БиХ на потврђивање и даљњи поступак.

V. Релевантни прописи

15. **Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 29/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 93/09, 16/09 и 72/13) у релевантном дијелу гласи:

Члан 2. став 2.

Принцип законитости

(2) Прије доношења правоснажне пресуде осумњичени, односно оптужени може бити ограничен у својој слободи и другим правима само под условима које прописује овај закон.

Члан 13.

Право на суђење без одлагања

Осумњичени, односно оптужени има право да у најкраћем разумном року буде изведен пред Суд и да му буде суђено без одлагања.

Суд је дужан да поступак проведе без одуговлачења и онемогући сваку злоупотребу права која припадају лицима која учествују у поступку.

[...]

Члан 65.

Наредба за одузимање предмета

(1) Предмети који се по КЗ БиХ имају одузети или који могу послужити као доказ у кривичном поступку привремено ће се одузети и на основу судске одлуке ће се обезбиједити њихово чување.

(2) Наредбу за одузимање предмета издаје Суд, на приједлог Тужиоца или на приједлог овлашћеног службеног лица које је добило одобрење од Тужиоца.

[...]

Члан 72. став 4.

Наредба банци или другом правном лицу

(4) Суд може рјешењем наредити правном или физичком лицу да привремено обустави извршење финансијске трансакције за коју постоји сумња да представља кривично дјело, или да је намијењена извршењу кривичног дјела, да служи прикривању кривичног дјела или прикривању добити остварене кривичним дјелом.

Члан 225.

Окончање истраге

(1) Тужилац окончава истрагу кад нађе да је стање ствари довољно разјашњено да се може подићи оптужница. Окончање истраге ће се забиљежити у спису.

(2) Прије окончања истраге Тужилац ће саслушати осумњиченог, уколико раније није био саслушан.

(3) Ако се истрага не заврши у року од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге, потребне мјере да би се истрага окончала предузете колегиј Тужилаштва.

VI. Допустивост

16. У складу с чланом VI(36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има и апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

18. Према члану 18 став (2) Правила Уставног суда, Уставни суд може изузетно да разматра апелацију и када нема одлуке надлежног суда, уколико апелација указује на

озбиљна кршења права и основних слобода које штите Устав Босне и Херцеговине или међународни документи који се примјењују у Босни и Херцеговини.

19. Апелант се Уставном суду обратио наводећи да истрага у конкретном поступку није окончана у разумном року, у смислу члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те да је поступак у вријеме подношења апелације још увијек у фази истраге. Уставни суд наглашава да ЗКП не нуди осумњиченом могућност да питање окончања истраге у разумном року покрене у оквиру самог истражног поступка пред редовним судом. Стога, у односу на наведено, ефикасан правни лијек представља једино подношење апелације Уставном суду. У односу на те апелантове наводе, Уставни суд налази да је апелација, у смислу члана 18 став (2) Правила Уставног суда, допуштива с аспеката права на правично суђење у разумном року из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Коначно, апелација у том дијелу испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, зато што није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштива.

VII. Меритум

20. Апелант указује на повреду права на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 6 став 1 Европске конвенције због тога што истрага није окончана у разумном року.

Право на правично суђење – разуман рок

Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.

21. Уставни суд запажа да се поступак односи на кривичну истрагу која је против апеланта покренута 27. јула 2010. године. Истрага је покренута наредбом о изузимању пословне документације од апеланта и још два правна лица, због постојања основа сумње да су почињена кривична дјела из чл. 210 и 226 КЗБиХ (пореска утаја и кривотворење службене исправе). С тим у вези, поставља се питање примјенљивости члана 6 Европске конвенције на конкретан случај. Уставни суд напомиње да Европски суд за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) сматра да оптужба, у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, има аутономно значење и постоји од момента кад држава предузме мјере које имплицирају тврдње да је неко лице починило кривично дјело, што значајно утиче на ситуацију осумњиченог (види Европски суд, *Foti и др. против Италије*, пресуда од 10. децембра 1982. године, серија А, број 56). Дакле, од тог тренутка лицу против ког постоји оптужба морају бити пружене све гаранције права на правично суђење, укључујући и право на доношење одлуке у разумном року у кривичном поступку, па се умјесто посебног образложења Уставни суд позива на своју Одлуку о допустивости и меритуму број *АП 2130/09* од 28. маја 2010. године, тачка 47

(доступна на интернет-адреси Уставног суда www.ustavnisud.ba).

22. Имајући у виду да се против апеланта води истрага због постојања основа да је починио одређена кривична дјела, у оквиру које истраге су предузете одређене истражне радње против апеланта, те имајући у виду цитирану праксу Европског суда, Уставни суд сматра да је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив у конкретном случају. Уставни суд ће апелацију испитати у односу на наводе који покрећу питање поштовања права на доношење одлуке у разумном року.

23. У складу с праксом Европског суда, Уставни суд наглашава да се при оцјени разумног рока у кривичним стварима за почетак релевантног периода везује тренутак у ком је лице које је у питању постало свјесно да је осумњичено за кривично дјело, јер од тог момента има интерес да о постојању те сумње суд донесе одлуку. За крај релевантног периода узима се тренутак у ком је окончана несигурност у погледу правне позиције лица које је у питању. При томе, у кривичном поступку одлука о оптужници, односно ослобађању од оптужбе или одбацивању оптужбе мора да буде коначна. Најзад, коначно одлучење о оптужби може да представља и одустајање од даљег вођења кривичног поступка (види *Wemhoff*, став 18).

24. У конкретном предмету, Уставни суд запажа да је прва мјера која је имплицирала тврдњу, односно основану сумњу да је апелант починио кривична дјела из чл. 210 и 226 КЗБиХ предузета 27. јула 2010. године када је Суд БиХ на приједлог Тужилаштва издао наредбу о изузимању пословне документације од апеланта и још два правна лица. Суд БиХ је након тога, на приједлог Тужилаштва, донио Рјешење број С1 2 К 002402 Крн (Х-КРН-10/1026) од 8. октобра 2010. године, којим је наложено УИОБиХ да апеланту као пореском обвезнику обустави издавање рјешења о повраћају пореза на додату вриједност до окончања кривичне истраге. Из наведеног произилази да је апелант сазнао о постојању основа сумње против њега имао већ од 27. јула 2010. године. Апелант је 25. јула 2013. године, дакле три године од предузимања прве мјере која је имплицирала постојање основа сумње за почињење кривичних дјела, па према томе и апелантовог интереса да се о постојању сумње донесе коначна одлука, Суду БиХ предложио укидање рјешења на основу којих је наложено обустављање издавања рјешења о повраћају пореза на додату вриједност. Суд БиХ је рјешењима која су предмет ове апелације (С1 2 К 002402 10 Крн 2 и С1 2 К 002402 13 Кв 2 од 1. и 29. августа 2013. године) апелантов приједлог одбио као неоснован уз образложење да и даље постоји основ сумње да је наводно извршење инкриминисаних радњи повезано с остварењем имовинске користи почињењем кривичних дјела. Сем тога, Суд БиХ је истакао да је приликом доношења рјешења од 8. октобра 2010. године јасно наведено да ће мјера обуставе финансијске трансакције трајати до окончања истраге, да је наведена мјера привременог карактера и да је евидентно трајање истраге више од три године. Суд БиХ је, имајући у виду природу кривичних дјела због којих се води кривична истрага, као и навод Тужилаштва из ког произилази да се истрага приводи крају и да ће бити окончана у будућем периоду (након неопходних финансијских и графолошких вјештачења), одбио апелантов приједлог за укидање рјешења.

25. У вези с наведеним, Уставни суд наглашава да се разумност дужине трајања поступка, према томе и истражног поступка, мора оцјењивати у свјетлу околности сваког појединог предмета, при чему се морају имати у виду критеријуми успостављени судском праксом Европског

суда, нарочито сложеност предмета, понашање страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те значај који конкретна правна ствар има за апеланта (види Европски суд, *Микулић против Хрватске*, апликација број 53176/99 од 7. фебруара 2002. године, Извјештај број 2002-I, став 38).

26. Руководећи се наведеним принципима, Уставни суд у погледу сложености предмета указује на тумачења правне теорије према којој сложеност кривичног дјела пореске утаје произилази из његове природе, будући да припада групи кривичних дјела против привреде и јединства тржишта. Конкретно, објекат заштите је фискални систем као дио система јавних прихода, а објекат напада су порези (давања) који су прописани пореским законодавством. Стога, сложеност кривичног дјела које је у питању (које може да буде учињено недавањем захтијеваних података или давањем лажних података о стеченим опорезивим приходима), уз кривично дјело кривотворења службене исправе, свакако директно може да утиче на дужину трајања судског поступка, односно у конкретном случају трајање кривичне истраге. Према мишљењу Уставног суда, у конкретном случају се ради о сложеном предмету, а у даљем дијелу образложења испитаће се да ли сложеност предмета може да буде оправдање за трајање истраге на чију дужину се указује у апелацији.

27. Имајући у виду да поступак до данас није окончан, а започео је 8. октобра 2010. године, Уставни суд закључује да релевантан период обухвата период од четири године и четири мјесеца.

28. Сљедећи критеријум који Уставни суд треба да испита јесте понашање страна у поступку. У вези с тим, Уставни суд наглашава да члан 6 Европске конвенције налаже да судски поступак треба да буде брз, али да успоставља и генерални принцип о правилном администрирању правде. Да ли су органи који учествују у поступку успоставили праведан баланс између тих принципа оцјењује се према околностима конкретног случаја (види Европски суд, *Boddaert против Белгије*, Пресуда број 12919/87 од 22. септембра 1992. године, став 39).

29. У односу на понашање Суда БиХ и Тужилаштва као странака у поступку, Уставни суд запажа да је Суд БиХ, поступајући у складу са законским овлашћењима које има, на приједлог Тужилаштва издао наредбу о изузимању апелантове пословне документације. Затим је, на приједлог Тужилаштва, Суд БиХ (рјешењем од 8. октобра 2010. године) наложио УИОБиХ да апеланту као пореском обвезнику обустави издавање рјешења о повраћају пореза на додату вриједност до окончања кривичне истраге, због постојања основа сумње да су наведена кривична дјела почињена, а сем тога оцијењено је да би се повраћајем пореза омогућило извршење дјела у потпуности. Даље, из предочене документације произилази да је Суд БиХ у наредном периоду од три године донио још три рјешења и да се суштина тих рјешења односи на даље постојање основа сумње против апеланта, при чему је основ сумње идентичан као и у првом донесеном рјешењу.

30. У вези с тим, Уставни суд наглашава да релевантне одредбе ЗКПБиХ, примјеном принципа акузаторности, утврђују да је одлука о покретању, обустављању и окончању истраге у искључивој надлежности тужиоца. Такође, тужилац, у складу са законом, има законску обавезу да предузме кривично гоњење када постоје докази да је кривично дјело почињено. Одредбом члана 225 ЗКПБиХ регулисано је окончање истраге (тужилац окончава истрагу кад нађе да је стање ствари довољно разјашњено да може да се подигне оптужница), а у ставу 3 исте одредбе је

прописано да колегијум Тужилаштва предузима мјере ради окончања истраге у ситуацији када истрага није окончана након шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге.

31. У конкретном случају, из документације предочене Уставном суду не може недвојбено да се утврди тачан датум када је Тужилаштво донијело наредбу о спровођењу истраге против апеланта, али из рјешења Суда БиХ од 8. октобра 2010. године и рјешења која су услједила након тог (укупно три) произилази да се пред тим судом води кривични поступак против апеланта због постојања основа сумње да је починио предметна кривична дјела, што упућује на закључак да је истрага против апеланта покренута и да још није окончана. У вези с тим, Уставни суд указује на одредбу члана 225 став 3 ЗКПБиХ, којом је регулисана ситуација када истрага није окончана након шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге. Наиме, том одредбом прописано је да ће колегијум Тужилаштва предузети потребне мјере ради окончања истраге. Међутим, на основу документације достављене Уставном суду не може се закључити да је Колегијум Тужилаштва предузео било какве мјере у складу са законом. Наиме, Уставни суд запажа да ЗКПБиХ изричито не наводи да истрага мора да се заврши у року од шест мјесеци, као што не наводи ни најдужи рок у ком истрага мора да се заврши (члан 225 ст. 1 и 2) већ једино прописује да уколико се истрага не заврши у року од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге потребне мјере за окончање истраге предузме колегијум Тужилаштва (члан 225 став 3). Међутим, из оспорених рјешења Уставни суд није могао да изведе закључак због чега је Колегијум Тужилаштва пропустио да предузме потребне мјере ради окончања истраге. Сем тога, Тужилаштво у одговору на апелацију, у погледу неоснованости кршења принципа *in dubio pro reo*, истиче да апеланту није познато када је донесена наредба о спровођењу истраге и да ли је истрага могла да буде окончана раније, из чега произилази да је апелант у неизвјесности у погледу рјешења свог статуса. У том смислу је истакнуто да се ради о сложеној истрази у којој основ сумње мора да се документује доказним материјалом који ће да поткријепи наводе из оптужнице, те је неопходно обавити графолошко, а затим и финансијско вјештачење, али сем тога Тужилаштво није понудило нити један разлог због ког Колегијум Тужилаштва БиХ није предузео мјере и радње ради окончања истраге, те се не наводе објективне потешкоће с којим се евентуално суочава у конкретном случају у погледу спровођења неопходних радњи.

32. Доводећи у везу наведено са законским рјешењима релевантног ЗКПБиХ (члан 225), произилази да се наведена законска рјешења не могу тумачити као право Тужилаштва да истрагу може да води неограничено дуго, јер би то било супротно једном од основних права осумњиченог, односно оптуженог, утврђених у члану 13 ЗКПБиХ (право осумњиченог, односно оптуженог да у најкраћем разумном року буде изведен пред суд и да му буде суђено без одгањања). У вези с тим, Уставни суд уважава у потпуности законско право и тужоачеву обавезу да покрене истрагу онда када сматра да постоји довољно основа за сумњу да је почињено кривично дјело, као и обавезу и овлашћење да расвијетли све околности конкретног случаја, али (и) да оцијени да ли је стање ствари довољно разјашњено да би обуставио, односно окончао истрагу. Такође, Уставни суд има у виду сложеност конкретног истражног поступка, али има у виду и изостанак убједљивог и логичног образложења Тужилаштва које би оправдало трајање конкретног

истражног поступка у периоду од четири године и четири мјесеца.

33. С обзиром на то да се поступак налази у фази истраге, Суд БиХ није овлашћен да предузима или налаже да се предузму било какве радње у тој фази поступка, те с обзиром на то да је покретање, вођење, обустављање, односно окончање истраге засновано искључиво на тужоачевој одлуци, Суд БиХ нема законску могућност да утиче на дужину трајања истражног поступка.

34. Уставни суд није могао да закључи да је апелант својим понашањем на било који начин допринио дужини истражног поступка. Најзад, неспорно је да се у конкретном случају ради о ствари која је значајна за апеланта. Посебно се наглашава да је апеланту на име повраћаја по основу уплаћених индиректних пореза блокиран износ од 982.057,00 КМ до окончања кривичне истраге. Према мишљењу Уставног суда, ради се о великом новчаном износу који је значајан за апеланта. Сем тога, неспорно је (и) да апелант има интерес да неизвјесност у којој се налази, због евентуалног подизања оптужбе и изрицања наведене казне, буде што прије отклоњена. На другој страни, обавеза Суда БиХ и Тужилаштва, као и свих других који учествују у поступку, јесте да обезбиједи правилно администраирање правде што укључује (и) окончање истраге у разумном року. Међутим, имајући у виду да је већ констатовано да прије свега Тужилаштво није понудило ваљане разлоге за то да ли се предузимају адекватне мјере и радње ради окончања истраге, посебно имајући у виду да је у том смислу изостала активност Колегијума Тужилаштва у смислу члана 225 став 3 ЗКПБиХ, Уставни суд сматра да неизвјесност у којој се налази апелант представља претјеран терет који доводи у питање његово право на окончање истраге у разумном року.

35. Имајући у виду да у конкретном случају истражни поступак траје четири године и четири мјесеца, а да Тужилаштво није понудило убједљиво и логично образложење које би могло да се сматра прихватљивим и оправданим за тако дуго трајање поступка, Уставни суд сматра да је истражни поступак у конкретном случају, упркос чињеници да се ради о сложеном предмету, нарушио равнотежу између захтјева за ефикасан и брз поступак и правилног администраирања правде, односно да истрага није задовољила захтјев разумног рока из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

36. Имајући у виду закључак о повреди права на правично суђење у односу на окончање истраге у разумном року, Уставни суд сматра да није неопходно да испитује остале наводе из апелације који се односе на друге стандарде прописане чланом 6 Европске конвенције.

VIII. Закључак

37. Уставни суд закључује да постоји кршење права на окончање истраге у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када надлежно Тужилаштво у предмету који је окарактеризован као сложен и од значаја је за апеланта спроводи истрагу четири године и четири мјесеца, а да при том не понуди убједљиве и логичне разлоге којим би могло да се оправда трајање конкретног поступка, те када пропусти да у складу са законом предузме мјере и радње чији би циљ био окончање истраге.

38. На основу члана 59 ст. (1) и (2) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

39. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Председница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 3914/13**, рјешавајући апелацију **DOO "Erovin" Ljubuški**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Ćeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija
на сједници одржаној 17. марта 2015. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **DOO "Erovin" Ljubuški**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на доношење одлуке у разумном року у предмету Туžилаштва Босне и Херцеговине број KTA-332/10 (T20 0 KT 0001029 11).

Налаже се Туžилаштву Босне и Херцеговине да, у складу с чланом 62. став (7) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, с циљем окончања поступка у предмету број KTA-332/10 (T20 0 KT 0001029 11) предузме мјере прописане законом, у складу с чланом II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Туžилаштву Босне и Херцеговине да, у складу с чланом 72. став (5) Правила Уставног суда, у року од 30 дана од дана достављања ове одлуке, обавјести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. "Erovin" d.o.o. Ljubuški (у даљњем тексту: апелант) из Лјубушког, којег заступа Јерко Ćilić, адвокат из Лјубушког, поднио је 12. септембра 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против рјешења Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) бр. S1 2 K 002402 13 Kv 2 од 29. августа 2013. године и S1 2 K 002402 10 Krn 2 од 1. августа 2013. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су била на снази у вријеме подношења апелације, од Суда БиХ и Туžилаштва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Туžилаштво) затражено је 8. октобра 2013. године да доставе одговоре на апелацију. Накнадно је, 6. фебруара и 17. марта 2014. године, од Суда БиХ затражено да достави оспорена рјешења или фотокопију комплетног истражног списка, а од Туžилаштва БиХ податак и информација у којој се фази налази истражни поступак. Уставни суд је, у складу с чланом 34. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Преčišчени текст ("Службени гласник Босне

и Херцеговине" број 94/14) дописом од 26. фебруара 2015. године од Туžилаштва БиХ затражио податак и информацију о томе да ли је окончао истражни поступак против апеланта.

3. Суд БиХ је одговор на апелацију доставио 17. октобра 2013. године и 24. марта 2014. године. Туžилаштво је одговор на апелацију доставило 16. октобра 2013. године, а одговоре на упите 7. априла 2014. године и 5. марта 2015. године.

4. Суд БиХ је уз допис од 24. марта 2014. године Уставном суду БиХ доставио фотокопије наведених рјешења.

III. Ćinjenično stanje

5. Ćinjenice predmeta које произлазе из апелантових navoda и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слједећи начин.

6. Рјешењем судије за претходни поступак Суда БиХ број S1 2 K 002402 10 Krn (X-KRN-10/1026) од 8. октобра 2010. године, које је потврђено рјешењем Вјећа истог суда од 4. новембра 2010. године, наложено је Управи за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: UIOБиХ) да апеланту као poreznom obvezniku обустави издавање рјешења о поврату poreza на dodatu vrijednost, као и поврат poreza на dodatu vrijednost у износу од 982.057,00 KM до окончања кривичне истраге, због постојања основа sumnje да су почињена кривична djela porezne utaje и krivotvorenja службене isprave из чл. 210. и 226. Кривичног закона Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: KZБиХ). Туžилаштво је у свом приједлогу број KTA 332/10 од 4. октобра 2010. године за издавање рјешења о привременом обустављању наведене финансијске трансакције апеланту наведено да постоји основана sumnja да је износ од 982.057,00 KM ostvaren као posljedica вршења кривичних djela из чл. 210. и 226. KZБиХ, те да би се повратом poreza omogućilo извршење djela у potpunosti. Razmotrivši приједлог Туžилаштва, након увида у spis и документацију достављену уз приједлог, Суд БиХ је ocijenio да је приједлог за издавање рјешења за привремено обустављање финансијске трансакције у cijelosti osnovan и да су се стекли uvjeti из члана 72. став 4. Закона о кривичном поступку БиХ (у даљњем тексту: ZKPБиХ). S тим у vezi, Суд БиХ је istakao да је evidentno да се pred tim sudom води кривични поступак због постојања основа sumnje да су почињена наведена кривична djela и да је у том smislu Суд БиХ izdao naredbu од 27. jula 2010. године, којом је naredeno изuzимање poslovne dokumentacije од правног lica "Hepokvinarija" d.o.o. Ljubuški, од "Kravice" d.o.o. Ljubuški и од апеланта. Osim toga, osnov sumnje да су кривична djela почињена произлази из priloga достављених уз приједлог, konkretno Obavijesti UIOБиХ, Regionalni centar Mostar, број 05/5-3/III-INT-1057/10 од 2. augusta 2010. године и naredbe о изuzимању poslovne dokumentacije од 27. jula 2010. године. Суд БиХ је на osnovu spisa и приједлога Туžилаштва ocijenio да постоје osnovi sumnje да је navodno извршење inkriminiranih radnji povezano с ostvarenjem imovinske koristi које је почињено davanjem lažnih podataka о stečenim oporezivim prihodima у prijavama за porez на dodatu vrijednost. Imajući у vidu prirodu кривичних djela и priložene dokaze, Суд БиХ је zaključio да постоји sumnja да би povrat PDV-a omogućio stjecanje imovinske koristi извршењем кривичног djela, те да će Туžилаштво provesti sve potrebne истраžне radnje како би се са sigurnošću utvrdilo porijeklo novca и како би се избјегле sve negativne posljedice у истрази.

7. Odlučujući о žalbi izjavljenoј protiv рјешења судије за претходни поступак од 8. октобра 2010. године, Суд БиХ је donio Рјешење број S1 2 K 002402 10 Krn од 4. новембра 2010. године, којим је odbijena као neosnovana апелантова žalba izjavljena protiv Рјешења Суда БиХ број S1 2 K 002402 10 Krn од 8. октобра 2010. године. Апелант је у žalbi istakao да у ožalbenom рјешењу nisu određeno и decidirano наведене osnovne Ćinjenice и dokazi из којих би произlazila osnovana sumnja да су

počinjena krivična djela iz čl. 210. i 226. KZBiH, te da je zaključak o postojanju osnovane sumnje izveden potpuno paušalno. Tužilaštvo je povodom apelantove žalbe 28. oktobra 2010. godine Sudu BiH dostavilo odgovore u kojim ističe da je istražni postupak u toku i da je na osnovu do tada prikupljenih dokaza evidentno postojanje osnovane sumnje da iznos poreza na dodatu vrijednost, čiji povrat apelant zahtijeva, predstavlja posljedicu činjenja krivičnih djela (čl. 210. i 226. KZBiH). Razmotrivši žalbene navode i navode Tužilaštva, Vijeće Suda BiH je naglasilo da je krivični postupak u konkretnom predmetu još uvijek u fazi istrage i da Tužilaštvo tek treba prikupiti dokaze koji bi potvrdili osnovanu sumnju da je apelant počinio navedena krivična djela. Imajući u vidu dokaze koje je dostavilo Tužilaštvo, naročito obavijest UIOBiH, Regionalni centar Mostar, od 2. augusta 2010. godine, Vijeće Suda BiH smatra da je prvostepeni sud pravilno postupio, te je stoga ocijenjeno da su neosnovani žalbeni navodi da je prvostepena odluka paušalna. Osim toga, Vijeće je podsjetilo na to da se radi o odluci koja je privremenog karaktera i da će konačna odluka biti donesena nakon provođenja određenih istražnih radnji Tužilaštva.

8. Apelant je 25. jula 2013. godine Sudu BiH podnio prijedlog za ukidanje rješenja Suda BiH od 8. oktobra i 4. novembra 2010. godine, te povrat privremeno oduzete dokumentacije.

9. Rješenjem sudije za prethodni postupak Suda BiH broj S1 2 K 002402 10 Krn 2 od 1. augusta 2013. godine, koje je potvrđeno rješenjem Vijeća istog suda od 29. augusta 2013. godine, odbijen je kao neosnovan apelantov prijedlog za ukidanje rješenja Suda BiH br. S1 2 K 002402 10 Krn (X-KRN-10/1026) od 8. oktobra 2010. godine i S1 2 K 002402 10 Kv od 4. novembra 2010. godine. U obrazloženju tog rješenja navedeno je da je apelant 25. jula 2013. godine podnio prijedlog za ukidanje navedenih rješenja Suda BiH, te povrat privremeno oduzete dokumentacije, istakavši da je istraga pokrenuta prije tri godine i da od tada nije preduzeta niti jedna radnja u smislu rasvjetljavanja navodno počinjenih krivičnih djela, niti je podignuta optužnica, smatrajući da izrečena mjera nema svrhu. Tužilaštvo je povodom apelantovog prijedloga navelo da se istraga u konkretnom predmetu privodi kraju i da se čeka završetak vještačenja kako bi se donijela konačna tužilačka odluka, te da se stoga protiv apelantovog prijedlogu. Sud BiH je ocijenio da je apelantov prijedlog neosnovan i da se u konkretnom slučaju nisu stekli uvjeti za ukidanje predmetnih rješenja i povrat privremeno oduzete dokumentacije, jer je evidentno da se pred Sudom BiH vodi krivični postupak zbog postojanja osnova sumnje da su navedena krivična djela iz čl. 210. i 226. KZBiH zaista počinjena. U tom smislu, Sud BiH je naglasio da je 27. jula 2010. godine izdata naredba kojom je naredeno izuzimanje poslovne dokumentacije od apelanta, a osnov sumnje da su počinjena krivična djela proizlazi iz priloga dostavljenih uz prijedlog, odnosno iz obavijesti UIOBiH od 2. augusta 2010. godine. Sud BiH je mišljenja da u konkretnom postupku postoje osnovi sumnje da je navodno izvršenje inkriminiranih radnji povezano s ostvarivanjem imovinske koristi, a imajući u vidu prirodu krivičnih djela i priložene dokaze ocijenjeno je da postoji sumnja da bi povrat poreza (PDV) omogućio stjecanje imovinske koristi izvršenjem krivičnog djela, zbog čega je apelantov prijedlog za ukidanje rješenja Suda BiH od 8. oktobra i 4. novembra 2010. godine odbijen.

10. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 002402 13 Kv 2 od 29. augusta 2013. godine odbijena je kao neosnovana apelantova žalba izjavljena protiv rješenja istog suda od 1. augusta 2013. godine. U obrazloženju tog rješenja ponovljeno je da se pred Sudom BiH vodi krivični postupak protiv apelanta i da su u obrazloženju osporenog rješenja jasno navedeni dokazi koji ukazuju na postojanje osnova sumnje da su navedena krivična

djela počinjena. Osim toga, Vijeće Suda BiH je podsjetilo na odredbe člana 3. stav 1. ZKPBiH, odnosno pretpostavku nevinosti čiji je smisao da se svako ko je osumnjičen ili optužen smatra nevinim dok se njegova krivnja ne utvrdi, te da se krivični postupak upravo i vodi s ciljem da se krivnja i drugi elementi krivičnog djela nedvojbeno utvrde. U pogledu žalbenih prigovora koji se tiču izuzimanja apelantove dokumentacije, čime mu je, kako tvrdi, nanesena šteta, Vijeće Suda BiH je napomenulo da na osnovu odredbe člana 65. ZKPBiH privremeno oduzeti predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz mogu biti vraćeni ukoliko postane očigledno da njihovo zadržavanje nije potrebno. Budući da je Tužilaštvo u svom izjašnjenju istaklo da predmetna dokumentacija čini glavninu dokaznog materijala i da će na toj dokumentaciji biti zasnovana optužnica, za Vijeće Suda BiH očigledno je da je zadržavanje apelantove materijalne dokumentacije učinjeno u skladu s odredbom člana 65. ZKPBiH, dakle na zakonu zasnovano i za sada samo privremeno. Što se tiče apelantovih žalbenih navoda da je u konkretnoj situaciji zanemaren zakonski rok od šest mjeseci za provođenje istrage, Vijeće Suda BiH te navode smatra neosnovanim jer je odredbom člana 225. stav 2. ZKPBiH propisano da istraga može trajati i duže od šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage, ukoliko to uvjetuje složenost predmeta o čijem toku i okončanju odlučuje kolegij Tužilaštva. Dakle, kako je dalje obrazloženo, ZKPBiH ne navodi izričito da se istraga mora završiti u roku od šest mjeseci, niti navodi najduži rok u kojem se istraga mora završiti, nego propisuje potrebne mjere za okončanje istrage, koje su propisane u odredbi člana 225. stav 2. ZKPBiH. To konkretno znači da apelant kao osumnjičeno pravno lice može biti ograničen u svojim pravima i slobodama upravo onoliko koliko je potrebno da se ostvari svrha krivičnog postupka, pod uvjetima koje propisuje ZKPBiH. Konačno, Vijeće Suda BiH je zaključilo da je osporenim rješenjem pravilno utvrđeno činjenično stanje i izvedeni pravilni zaključci u pogledu osnova sumnje kada je odbijen apelantov prijedlog za ukidanje obustave povrata poreza i vraćanje privremeno oduzete dokumentacije apelantu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant ukazuje na to da mu je osporenim rješenjima Suda BiH povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Povredu navedenog prava apelant obrazlaže činjenicom da trpi posljedice istrage i da se već tretira kao krivac za krivično djelo povodom kojeg se provodi istraga, a da je pravo na efikasno i pravično suđenje propisano u odredbi člana 13. ZKPBiH. Naime, istraga traje duže od tri godine, a njegov interes je da se okonča što prije. Ukazao je i na princip *in dubio pro reo*, pa je u vezi s tim istakao da trpi posljedice prije nego je njegova krivica utvrđena. Naime, izuzimanjem poslovne dokumentacije u svrhu istrage otežano je njegovo poslovno djelovanje, prouzrokuje mu se šteta, a imovina umanjuje. Predloženo je da se apelacija zbog toga što istraga nije okončana u razumnom roku usvoji i utvrdi kršenje prava na pravično suđenje, a u vezi s tim i prava na jednakost strana u postupku, suđenja pred nepristranim sudom, te prava na obrazloženu odluku. Segmente prava na pravično suđenje apelant u svojoj apelaciji nije posebno obrazlagao već je istakao da je u konkretnoj situaciji proizvoljno utvrđeno činjenično stanje i proizvoljno primijenjeno materijalno pravo, zbog čega je prekršen princip presumpcije nevinosti.

b) Odgovor na apelaciju

12. Sud BiH je istakao da je apelacija neosnovana zbog svih iznesenih razloga navedenih u osporenim rješenjima u kojima su detaljno obrazložene činjenice kojima se sud rukovodio pri

donošenju navedenih rješenja. Osim toga, navedeno je da je zadržavanje apelantove dokumentacije učinjeno u skladu s odredbama člana 65. ZKPBiH, dakle da je na zakonu zasnovano i privremeno. U pogledu dužine trajanja istrage, Sud BiH je podsjetio na odredbu člana 225. stav 2. ZKPBiH, kojom je propisano da istraga može trajati i duže od šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage ukoliko to uvjetuje složenost konkretnog predmeta, iz čega proizlazi da zakon izričito ne navodi da se istraga mora završiti u roku od šest mjeseci, nego propisuje potrebne mjere za okončanje istrage. U pogledu navoda koji se tiču ograničenja apelantovih prava i sloboda, Sud BiH je istakao da pod uvjetima propisanim zakonom osumnjičeni može biti ograničen u svojim pravima i slobodama upravo onoliko koliko je potrebno da se ostvari svrha krivičnog postupka, čime je, prema mišljenju Suda BiH, ispunjen princip pravičnosti i zakonitosti propisan u odredbi člana 2. stav 2. ZKPBiH.

13. Tužilaštvo BiH je predložilo da se apelacija odbaci kao očigledno neosnovana zbog toga što je apelacijom predložena ocjena obrazloženja i činjeničnih zaključaka osporenih rješenja, što je izvan nadležnosti Ustavnog suda. Zatim je ukazano na to da navodi apelacije nisu tačne, jer se protiv apelanta ne vodi krivični postupak već se provodi istraga, a istražne radnje imaju tretman u zavisnosti od stepena osnova sumnje za određeno krivično djelo. Ono što je prema ocjeni Tužilaštva nesporno jeste da se u konkretnom predmetu provodi istraga i da je ona u završnoj fazi. Osim toga, ukazano je na to da za potrebe istrage nije izuzeta sva poslovna dokumentacija, kako tvrdi apelant, već dio dokumentacije koji se odnosi na poslovanje oko isporuke vina firmi "Kravica" d.o.o. Ljubuški, zbog čega su izuzeti račun, otpremnice i podaci iz knjige ulaznih i izlaznih faktura, dakle samo dokumentacija koja se odnosi na pravni posao između navedenih pravnih subjekata, a ne cjelokupna dokumentacija. Osim toga, u pogledu neosnovanosti apelacije zbog navodnog kršenja principa *in dubio pro reo*, Tužilaštvo je istaklo da apelantu nije poznato kada je donesena naredba o provođenju istrage i da li je istraga mogla biti okončana ranije. U tom smislu, Tužilaštvo navodi da se radi o složenoj istrazi i da se osnovana sumnja mora dokumentirati dokaznim materijalom koji će eventualno potkrijepiti navode iz optužnice, zbog čega je neophodno obaviti grafološko i finansijsko vještačenje.

14. U odgovoru na upit ovog suda iz aprila 2014. godine Tužilaštvo je navelo da je istraga protiv apelanta i tri fizička lica u završnoj fazi, da je kompletirana optužnica i da se čeka ispravka i dopuna nalaza vještaka finansijske struke. U odgovoru na upit ovog suda iz marta 2015. godine Tužilaštvo ističe da je istraga protiv apelanta i tri fizička lica u završnoj fazi, da je kompletirana optužnica i da se čeka dostavljanje određene dokumentacije, nakon čega će optužnica biti dostavljena Sudu BiH na potvrđivanje i daljnji postupak.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 29/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 93/09, 16/09 i 72/13) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2. stav 2.

Princip zakonitosti

(2) Prije donošenja pravomoćne presude osumnjičeni, odnosno optuženi može biti ograničen u svojoj slobodi i drugim pravima samo pod uvjetima koje propisuje ovaj zakon.

Član 13.

Pravo na suđenje bez odgađanja

Osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo da u najkraćem razumnom roku bude izveden pred Sud i da mu bude suđeno bez odlaganja.

Sud je dužan da postupak provede bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja pripadaju osobama koja učestvuju u postupku.

[...]

Član 65.

Naredba za oduzimanje predmeta

(1) Predmeti koji se po KZ BiH imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku privremeno će se oduzeti i na osnovu sudske odluke će se obezbijediti njihovo čuvanje.

(2) Naredbu za oduzimanje predmeta izdaje Sud, na prijedlog Tužitelja ili na prijedlog ovlaštene službene osobe koja je dobila odobrenje od Tužitelja.

[...]

Član 72. stav 4.

Naredba banci ili drugoj pravnoj osobi

(4) Sud može rješenjem narediti pravnoj ili fizičkoj osobi da privremeno obustavi izvršenje finansijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja krivično djelo, ili da je namijenjena učinjenju krivičnog djela, da služi prikrivanju krivičnog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene krivičnim djelom.

Član 225.

Okončanje istrage

(1) Tužitelj okončava istragu kad nađe da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da se može podići optužnica. Okončanje istrage će se zabilježiti u spisu.

(2) Prije okončanja istrage Tužitelj će saslušati osumnjičenog, ukoliko ranije nije bio saslušan.

(3) Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci od donošenja naredbe o sprovođenju istrage, potrebne mjere da bi se istraga okončala poduzet će kolegij Tužilaštva.

VI. Dopustivost

16. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

18. Prema članu 18. stav (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može izuzetno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i osnovnih sloboda koje štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

19. Apelant se Ustavnom sudu obratio navodeći da istraga u konkretnom postupku nije okončana u razumnom roku, u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te da je postupak u vrijeme podnošenja apelacije još uvijek u fazi istrage. Ustavni sud naglašava da ZKP ne nudi osumnjičenom mogućnost da pitanje okončanja istrage u razumnom roku pokrene u okviru samog istražnog postupka pred redovnim sudom. Stoga, u odnosu na navedeno, efektivan pravni lijek predstavlja jedino podnošenje apelacije Ustavnom sudu. U odnosu na te apelantove navode, Ustavni sud nalazi da je

apelacija, u smislu člana 18. stav (2) Pravila Ustavnog suda, dopustiva s aspekata prava na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Konačno, apelacija u tom dijelu ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, zato što nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

VII. Meritum

20. Apelant ukazuje na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog toga što istraga nije okončana u razumnom roku.

Pravo na pravično suđenje – razuman rok

Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

21. Ustavni sud zapaža da se postupak odnosi na krivičnu istragu koja je protiv apelanta pokrenuta 27. jula 2010. godine. Istraga je pokrenuta naredbom o izuzimanju poslovne dokumentacije od apelanta i još dva pravna lica, zbog postojanja osnova sumnje da su počinjena krivična djela iz čl. 210. i 226. KZBiH (porezna utaja i krivotvorenje službene isprave). S tim u vezi, postavlja se pitanje primjenjivosti člana 6. Evropske konvencije na konkretan slučaj. Ustavni sud napominje da Evropski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) smatra da optužba, u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ima autonomno značenje i postoji od momenta kad država preduzme mjere koje impliciraju tvrdnje da je neko lice počinilo krivično djelo, što značajno utječe na situaciju osumnjičenog (vidi Evropski sud, *Foti i dr. protiv Italije*, presuda od 10. decembra 1982. godine, serija A, broj 56). Dakle, od tog trenutka licu protiv kojeg postoji optužba moraju biti pružene sve garancije prava na pravično suđenje, uključujući i pravo na donošenje odluke u razumnom roku u krivičnom postupku, pa se umjesto posebnog obrazloženja Ustavni sud poziva na svoju Odluku o dopustivosti i meritumu broj *AP 2130/09* od 28. maja 2010. godine, tačka 47 (dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba).

22. Imajući u vidu da se protiv apelanta vodi istraga zbog postojanja osnova da je počinio određena krivična djela, u okviru koje istrage su preduzete određene istražne radnje protiv apelanta, te imajući u vidu citiranu praksu Evropskog suda, Ustavni sud smatra da je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u konkretnom slučaju. Ustavni sud će apelaciju ispitati u odnosu na navode koji pokreću pitanje poštivanja prava na donošenje odluke u razumnom roku.

23. U skladu s praksom Evropskog suda, Ustavni sud naglašava da se pri ocjeni razumnog roka u krivičnim stvarima za početak relevantnog perioda vezuje trenutak u kojem je lice koje je u pitanju postalo svjesno da je osumnjičeno za krivično djelo, jer od tog momenta ima interes da o postojanju te sumnje sud donese odluku. Za kraj relevantnog perioda uzima se trenutak u kojem je okončana nesigurnost u pogledu pravne pozicije lica koje je u pitanju. Pri tome, u krivičnom postupku odluka o optužnici, odnosno oslobađanju od optužbe ili odbacivanju optužbe mora biti konačna. Najzad, konačno odlučenje o optužbi

može predstavljati i odustajanje od daljnjeg vođenja krivičnog postupka (vidi *Wemhoff*, stav 18).

24. U konkretnom predmetu, Ustavni sud zapaža da je prva mjera koja je implicirala tvrdnju, odnosno osnovanu sumnju da je apelant počinio krivična djela iz čl. 210. i 226. KZBiH preduzeta 27. jula 2010. godine kada je Sud BiH na prijedlog Tužilaštva izdao naredbu o izuzimanju poslovne dokumentacije od apelanta i još dva pravna lica. Sud BiH je nakon toga, na prijedlog Tužilaštva, donio Rješenje broj S1 2 K 002402 Krn (X-KRN-10/1026) od 8. oktobra 2010. godine, kojim je naloženo UIO BiH da apelantu kao poreznom obvezniku obustavi izdavanje rješenja o povratu poreza na dodatu vrijednost do okončanja krivične istrage. Iz navedenog proizlazi da je apelant saznanje o postojanju osnova sumnje protiv njega imao već od 27. jula 2010. godine. Apelant je 25. jula 2013. godine, dakle tri godine od preduzimanja prve mjere koja je implicirala postojanje osnova sumnje za počinjenje krivičnih djela, pa prema tome i apelantovog interesa da se o postojanju sumnje donese konačna odluka, Sudu BiH predložio ukidanje rješenja na osnovu kojih je naloženo obustavljanje izdavanja rješenja o povratu poreza na dodatu vrijednost. Sud BiH je rješenjima koja su predmet ove apelacije (S1 2 K 002402 10 Krn 2 i S1 2 K 002402 13 Kv 2 od 1. i 29. augusta 2013. godine) apelantov prijedlog odbio kao neosnovan uz obrazloženje da i dalje postoji osnov sumnje da je navodno izvršenje inkriminiranih radnji povezano s ostvarenjem imovinske koristi počinjenjem krivičnih djela. Osim toga, Sud BiH je istakao da je prilikom donošenja rješenja od 8. oktobra 2010. godine jasno navedeno da će mjera obustave finansijske transakcije trajati do okončanja istrage, da je navedena mjera privremenog karaktera i da je evidentno trajanje istrage više od tri godine. Sud BiH je, imajući u vidu prirodu krivičnih djela zbog kojih se vodi krivična istraga, kao i navod Tužilaštva iz kojeg proizlazi da se istraga privodi kraju i da će biti okončana u budućem periodu (nakon neophodnih finansijskih i grafoloških vještačenja), odbio apelantov prijedlog za ukidanje rješenja.

25. U vezi s navedenim, Ustavni sud naglašava da se razumnost dužine trajanja postupka, prema tome i istražnog postupka, mora ocjenjivati u svjetlu okolnosti svakog pojedinog predmeta, pri čemu se moraju imati u vidu kriteriji uspostavljeni sudskom praksom Evropskog suda, naročito složenost predmeta, ponašanje strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te značaj koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Evropski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. februara 2002. godine, Izvještaj broj 2002-I, stav 38).

26. Rukovodeći se navedenim principima, Ustavni sud u pogledu složenosti predmeta ukazuje na tumačenja pravne teorije prema kojoj složenost krivičnog djela porezne utaje proizlazi iz njegove prirode, budući da pripada grupi krivičnih djela protiv privrede i jedinstva tržišta. Konkretno, objekt zaštite je fiskalni sistem kao dio sistema javnih prihoda, a objekt napada su porezi (davanja) koji su propisani poreznim zakonodavstvom. Stoga, složenost krivičnog djela koje je u pitanju (koje može biti učinjeno nedavanjem zahtijevanih podataka ili davanjem lažnih podataka o stečenim oporezivim приходima), uz krivično djelo krivotvorenja službene isprave, svakako direktno može utjecati na dužinu trajanja sudskog postupka, odnosno u konkretnom slučaju trajanju krivične istrage. Prema mišljenju Ustavnog suda, u konkretnom slučaju se radi o složenom predmetu, a u daljnjem dijelu obrazloženja ispitat će se da li složenost predmeta može biti opravdanje za trajanje istrage na čiju dužinu se ukazuje u apelaciji.

27. Imajući u vidu da postupak do danas nije okončan, a započeo je 8. oktobra 2010. godine, Ustavni sud zaključuje da relevantan period obuhvata period od četiri godine i četiri mjeseca.

28. Sljedeći kriterij koji Ustavni sud treba ispitati jeste ponašanje strana u postupku. U vezi s tim, Ustavni sud naglašava da član 6. Evropske konvencije nalaže da sudski postupak treba biti brz, ali da uspostavlja i generalni princip o pravilnom administriranju pravde. Da li su organi koji učestvuju u postupku uspostavili pravedan balans između tih principa ocjenjuje se prema okolnostima konkretnog slučaja (vidi Evropski sud, *Boddaert protiv Belgije*, Presuda broj 12919/87 od 22. septembra 1992. godine, stav 39).

29. U odnosu na ponašanje Suda BiH i Tužilaštva kao stranaka u postupku, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH, postupajući u skladu sa zakonskim ovlaštenjima koje ima, na prijedlog Tužilaštva izdao naredbu o izuzimanju apelantove poslovne dokumentacije. Zatim je, na prijedlog Tužilaštva, Sud BiH (rješenjem od 8. oktobra 2010. godine) naložio UIOBiH da apelantu kao poreznom obvezniku obustavi izdavanje rješenja o povratu poreza na dodatu vrijednost do okončanja krivične istrage, zbog postojanja osnova sumnje da su navedena krivična djela počinjena, a osim toga ocijenjeno je da bi se povratom poreza omogućilo izvršenje djela u potpunosti. Dalje, iz predočene dokumentacije proizlazi da je Sud BiH u narednom periodu od tri godine donio još tri rješenja i da se suština tih rješenja odnosi na daljnje postojanje osnova sumnje protiv apelanta, pri čemu je osnov sumnje identičan kao i u prvom donesenom rješenju.

30. U vezi s tim, Ustavni sud naglašava da relevantne odredbe ZKPBiH, primjenom principa akuzatornosti, utvrđuju da je odluka o pokretanju, obustavljanju i okončanju istrage u isključivoj nadležnosti tužioca. Također, tužilac, u skladu sa zakonom, ima zakonsku obavezu da preduzme krivično gonjenje kada postoje dokazi da je krivično djelo počinjeno. Odredbom člana 225. ZKPBiH regulirano je okončanje istrage (tužilac okončava istragu kad nađe da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da se može podići optužnica), a u stavu 3. iste odredbe je propisano da kolegij Tužilaštva preduzima mjere radi okončanja istrage u situaciji kada istraga nije okončana nakon šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage.

31. U konkretnom slučaju, iz dokumentacije predočene Ustavnom sudu ne može se nedvojbeno utvrditi tačan datum kada je Tužilaštvo donijelo naredbu o provođenju istrage protiv apelanta, ali iz rješenja Suda BiH od 8. oktobra 2010. godine i rješenja koja su uslijedila nakon tog (ukupno tri) proizlazi da se pred tim sudom vodi krivični postupak protiv apelanta zbog postojanja osnova sumnje da je počinio predmetna krivična djela, što upućuje na zaključak da je istraga protiv apelanta pokrenuta i da još nije okončana. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na odredbu člana 225. stav 3. ZKPBiH, kojom je regulirana situacija kada istraga nije okončana nakon šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage. Naime, tom odredbom propisano je da će kolegij Tužilaštva preduzeti potrebne mjere radi okončanja istrage. Međutim, na osnovu dokumentacije dostavljene Ustavnom sudu ne može se zaključiti da je Kolegij Tužilaštva preduzeo bilo kakve mjere u skladu sa zakonom. Naime, Ustavni sud zapaža da ZKPBiH izričito ne navodi da se istraga mora završiti u roku od šest mjeseci, kao što ne navodi ni najduži rok u kojem se istraga mora završiti (član 225. st. 1. i 2) već jedino propisuje da ukoliko se istraga ne završi u roku od šest mjeseci od donošenja naredbe o provođenju istrage potrebne mjere za okončanje istrage preduzet će kolegij Tužilaštva (član 225. stav 3). Međutim, iz osporenih rješenja Ustavni sud nije mogao izvesti zaključak zbog čega je Kolegij Tužilaštva propustio preduzeti potrebne mjere radi okončanja istrage. Osim toga, Tužilaštvo u odgovoru na apelaciju, u pogledu neosnovanosti kršenja principa *in dubio pro reo*, ističe da apelantu nije poznato kada je donesena naredba o provođenju istrage i da li je istraga mogla biti okončana ranije, iz čega proizlazi da je apelant u neizvjesnosti u

pogledu rješenja svog statusa. U tom smislu je istaknuto da se radi o složenoj istrazi u kojoj se osnov sumnje mora dokumentirati dokaznim materijalom koji će potkrijepiti navode iz optužnice, te je neophodno obaviti grafološko, a zatim i finansijsko vještačenje, ali osim toga Tužilaštvo nije ponudilo niti jedan razlog zbog kojeg Kolegij Tužilaštva BiH nije preduzeo mjere i radnje radi okončanja istrage, te se ne navode objektivne poteškoće s kojim se eventualno suočava u konkretnom slučaju u pogledu provođenja neophodnih radnji.

32. Dovodeći u vezu navedeno sa zakonskim rješenjima relevantnog ZKPBiH (član 225), proizlazi da se navedena zakonska rješenja ne mogu tumačiti kao pravo Tužilaštva da istragu može voditi neograničeno dugo, jer bi to bilo suprotno jednom od osnovnih prava osumnjičenog, odnosno optuženog, utvrđenih u članu 13. ZKPBiH (pravo osumnjičenog, odnosno optuženog da u najkraćem razumnom roku bude izveden pred sud i da mu bude suđeno bez odgađanja). U vezi s tim, Ustavni sud uvažava u potpunosti zakonsko pravo i tužiočevu obavezu da pokrene istragu onda kada smatra da postoji dovoljno osnova za sumnju da je počinjeno krivično djelo, kao i obavezu i ovlaštenje da rasvijetli sve okolnosti konkretnog slučaja, ali (i) da ocijeni da li je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da bi obustavio, odnosno okončao istragu. Također, Ustavni sud ima u vidu složenost konkretnog istražnog postupka, ali ima u vidu i izostanak uvjerljivog i logičnog obrazloženja Tužilaštva koje bi opravdalo trajanje konkretnog istražnog postupka u periodu od četiri godine i četiri mjeseca.

33. S obzirom na to da se postupak nalazi u fazi istrage, Sud BiH nije ovlašten da preduzima ili nalaže da se preduzmu bilo kakve radnje u toj fazi postupka, te s obzirom na to da je pokretanje, vođenje, obustavljanje, odnosno okončanje istrage zasnovano isključivo na tužiočevoj odluci, Sud BiH nema zakonsku mogućnost da utječe na dužinu trajanja istražnog postupka.

34. Ustavni sud nije mogao zaključiti da je apelant svojim ponašanjem na bilo koji način doprinio dužini istražnog postupka. Najzad, nesporno je da se u konkretnom slučaju radi o stvari koja je značajna za apelanta. Posebno se naglašava da je apelantu na ime povrata po osnovu uplaćenih indirektnih poreza blokiran iznos od 982.057,00 KM do okončanja krivične istrage. Prema mišljenju Ustavnog suda, radi se o velikom novčanom iznosu koji je značajan za apelanta. Osim toga, nesporno je (i) da apelant ima interes da neizvjesnost u kojoj se nalazi, zbog eventualnog podizanja optužbe i izricanja navedene kazne, bude što prije otklonjena. Na drugoj strani, obaveza Suda BiH i Tužilaštva, kao i svih drugih koji učestvuju u postupku, jeste da osiguraju pravilno administriranje pravde što uključuje (i) okončanje istrage u razumnom roku. Međutim, imajući u vidu da je već konstatirano da prije svega Tužilaštvo nije ponudilo valjane razloge za to da li se preduzimaju adekvatne mjere i radnje radi okončanja istrage, posebno imajući u vidu da je u tom smislu izostala aktivnost Kolegija Tužilaštva u smislu člana 225. stav 3. ZKPBiH, Ustavni sud smatra da neizvjesnost u kojoj se nalazi apelant predstavlja pretjeran teret koji dovodi u pitanje njegovo pravo na okončanje istrage u razumnom roku.

35. Imajući u vidu da u konkretnom slučaju istražni postupak traje četiri godine i četiri mjeseca, a da Tužilaštvo nije ponudilo uvjerljivo i logično obrazloženje koje bi se moglo smatrati prihvatljivim i opravdanim za tako dugo trajanje postupka, Ustavni sud smatra da je istražni postupak u konkretnom slučaju, uprkos činjenici da se radi o složenom predmetu, narušio ravnotežu između zahtjeva za efikasan i brz postupak i pravilnog administriranja pravde, odnosno da istraga nije zadovoljila zahtjev razumnog roka iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

glasnik SRBiH" br. 33/77, 12/87 i 30/90; u daljnjem tekstu: Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija) propisan prestanak ugovora na temelju otkaza, te da su apelant i tužitelj člankom 16. ugovora o zakupu predmetnog poslovnog prostora, koji su zaključili 11. svibnja 2010. godine, ugovorili pravo na otkaz tog ugovora (na način kako je pobliže opisano u navedenom članku ugovora), te ocijenjeno da je tužitelj dao otkaz predmetnog ugovora na način predviđen zakonom i ugovorom, zbog čega je odlučeno kao u izreci presude.

Pobijana rješenja

9. Postupajući povodom prijedloga tražitelja izvršenja podnesenog 30. rujna 2013. godine, Okružni privredni sud je donio Rješenje o izvršenju broj 59 0 Ps 023187 13 Ip 3 od 30. listopada 2013. godine, kojim je odredio izvršenje navedene pravomoćne presude Okružnog privrednog suda, i to predajom u posjed odnosno ispražnjenjem od osoba i stvari i predajom predmetnog poslovnog prostora tražitelju izvršenja, te zapljenom, procjenom i prodajom apelantovih pokretnih stvari sve do potpunog namirenja tražitelja izvršenja na ime troškova izvršnog postupka koji su određeni u iznosu od 1.081,60 KM. U obrazloženju tog rješenja navedeno je da je utvrđeno da prijedlog za izvršenje sadrži sve potrebne elemente propisane člankom 36. u vezi s člankom 39. Zakona o izvršnom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZIP), zbog čega je odlučeno kao u dispozitivu.

10. Apelant je podnio prigovor protiv rješenja o izvršenju u kojem je tvrdio da je u konkretnom slučaju protekao rok iz članka 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija u kojem je tražitelj izvršenja mogao podnijeti prijedlog za izvršenje. Okružni privredni sud je odbio prigovor Rješenjem broj 59 0 Ps 023187 13 Ip3 od 4. srpnja 2014. godine, uz obrazloženje da je uvidom u navedene presude Okružnog privrednog suda i Višeg privrednog suda utvrdio da su se stekli uvjeti za postupanje sukladno tim presudama, odnosno uvjeti za provođenje izvršnog postupka u konkretnoj pravnoj stvari, a da je neutemeljen apelantov prigovor da je tražitelj izvršenja zakasnio sa podnošenjem prijedloga za izvršenje, s obzirom na to da tražitelj izvršenja posjeduje pravomoćnu i izvršnu presudu, shodno članku 23. ZIP-a, i da su se stekli uvjeti za provođenje izvršnog postupka.

11. Apelant je podnio žalbu protiv navedenog rješenja Okružnog privrednog suda, također navodeći da je protekao rok za podnošenje prijedloga za izvršenje. Viši privredni sud je Rješenjem broj 59 0 Ps 023187 14 Pžip od 10. listopada 2014. godine odbio apelantovu žalbu i potvrdio to rješenje.

12. U obrazloženju rješenja Viši privredni sud je naveo da je način provođenja izvršenja radi ispražnjenja i predaje nekretnine određen glavom XVIII ZIP-a, odnosno čl. od 202. do 206. tog zakona. Dalje, istakao je da apelant smatra da se na konkretnu pravnu situaciju trebao primijeniti Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija kao propis *lex specialis* u odnosu na ZIP. Međutim, naveo je da su, prema mišljenju tog suda, opće odredbe ZIP-a odredbe procesne i materijalpravne prirode i da se upravo odredbe glave XVIII tog zakona odnose na izvršenja radi ispražnjenja i predaje nepokretne stvari i da se primjenjuju u konkretnoj pravnoj situaciji. Osim toga, sud je naveo da tražitelj izvršenja ima izvršnu ispravu kao izvršni naslov na temelju kojeg se određuje i provodi izvršenje, tako da se apelant neutemeljeno poziva na primjenu odredaba Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, koje se, prema mišljenju tog suda, ne mogu primijeniti na konkretno izvršenje. Shodno navedenom, Viši privredni sud je, primjenom odredbe članka 235. stavak 2. Zakona o parničnom postupku u vezi s člankom 21. ZIP-a, odlučio kao u izreci rješenja.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant navodi da su mu pobijanim odlukama povrijeđeni pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te, kako navodi, pravo na rad i članak 8. Protokola 1. U vezi s tim, tvrdi da su redoviti sudovi pobijanim rješenjima pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odredili izvršenje u konkretnom slučaju i kada nisu uvažili njegov prigovor i žalbu. Naime, apelant smatra da su redoviti sudovi trebali primijeniti Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija kao *lex specialis* u odnosu na ZIP, konkretno članak 40. tog zakona. Apelant tvrdi da je nesporno da je tražitelj izvršenja podnio prijedlog za izvršenje nakon proteka roka iz navedene zakonske odredbe, zbog čega, shodno toj odredbi, izvršna isprava više ne egzistira već egzistira ugovor o zakupu na neodređeno vrijeme.

b) Odgovor na apelaciju

14. Viši privredni sud je naveo da su apelacijski navodi neutemeljeni, te je predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena. Istakao je da smatra da se u konkretnoj pravnoj stvari trebaju primijeniti odredbe ZIP-a. U vezi s tim, naveo je da je način provođenja izvršenja radi ispražnjenja i predaje nekretnine određen odredbama čl. 202–206. tog zakona, koje su procesne i materijalpravne prirode, a da bi u suprotnom došlo u pitanje postojanje izvršne isprave kao izvršnog naslova na temelju kojeg se određuje i provodi izvršenje.

15. Tražitelj izvršenja je u odgovoru na apelaciju naveo da se na temelju članka 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija prijedlog za izvršenje u konkretnom predmetu mogao podnijeti do 29. listopada 2012. godine. Međutim, istakao je da je prema sudskoj praksi neutemeljeno apelantovo pozivanje na taj Zakon kao *lex specialis* u odnosu na ZIP, zbog toga što ZIP prema svom karakteru nije isključivo procesni zakon, već propis procesne i materijalpravne prirode. Smatra da su odredbe glave XVIII ZIP-a, koje se odnose na ispražnjenje i predaju nepokretne stvari, odredbe materijalnog prava i da predstavljaju nadogradnju Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija u dijelu u kojem se regulira predaja nekretnine u izvršnom postupku. U vezi s tim, pozvao se na Odluku Ustavnog suda broj AP 1763/12. Smatra da se apelacija, shodno praksi Ustavnog suda iz navedene odluke, treba odbaciti kao *prima facie* neutemeljena. Također, naveo je da je sud u obrazloženju pobijane odluke dao detaljne, jasne i precizne razloge za svoje odluke, te da se ne može zaključiti da je primjena relevantnih zakonskih odredaba u bilo kojem dijelu bila proizvoljna, ni na apelantovu štetu. Osim toga, istakao je da je apelant svojim ponašanjem zlorabio pravo na podnošenje apelacije i da je povrijedio njegovo pravo na imovinu, s obzirom na to da ne može koristiti nekretnine koje su u njegovom vlasništvu, te da je svojim postupcima dokazao da ne poštuje sudske odluke jer i dalje koristi predmetni poslovni prostor, čime čini kazneno djelo.

V. Relevantni propisi

16. **Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija** ("Službeni list SRBiH" br. 33/77, 12/87, 30/90 i 7/92), koji se u Republici Srpskoj primjenjuje na temelju članka 12. Ustavnog zakona za provođenje Ustava Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/92), u relevantnom dijelu glasi:

Član 30.

Na osnovu otkaza koji je podnio zakupodavac sud će izdati nalog, ako iz otkaza i priloženog ugovora o zakupu proističe da zakupodavac ima pravo na otkaz, kao i da je održan otkazni rok predviđen ovim zakonom.

Sud će naložiti zakupcu da do dana označenog u otkazu poslovne prostorije isprazni i preda zakupodavcu ili da se u roku od osam dana od dana dostave naloga podnese sudu prigovor protiv naloga.

Danom podnošenja prigovora protiv naloga zakupodavac dobija položaj tužioca, a zakupac položaj tuženika.

Na nalog iz stava 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

[...]

Otkaz koji je podnio zakupac sud će bez izdavanja naloga dostaviti zakupodavcu.

Član 40.

Ako zakupodavac ne zahtijeva primudno izvršenje naloga ili presude u roku od 60 dana kada je na to stekao pravo, ugovor o zakupu poslovnih prostorija smatra se prečutno obnovljenim na neodređeno vrijeme, pod istim uslovima pod kojim je bio zaključen.

17. Zakon o izvršnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 i 67/13) u relevantnom dijelu glasi:

Primjena odredaba drugih zakona

Član 21. stav 3.

Na materijalnopravne pretpostavke i posljedice sprovođenja izvršnog postupka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuju stvarna prava odnosno obligacioni odnosi, i "drugi propisi".

XVIII IZVRŠENJE RADI ISPRAŽNENJA I PREDAJE NEPOKRETNE STVARI

[...]

Način sprovođenja izvršenja

Član 203. stav 1.

Izvršenje radi ispražnjenja i predaje nepokretnosti sprovodi se tako da sudski izvršilac, nakon što udalji lica i ukloni stvari s te nepokretnosti, predaje nepokretnost u posjed tražioca izvršenja.

VI. Dopustivost

18. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Rješenje Višeg privrednog suda broj 59 0 Ps 023187 14 Pžip od 10. listopada 2014. godine, protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijano rješenje apelant je primio 23. listopada 2014. godine, a apelacija je podnesena 24. listopada 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija u ovom dijelu ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su mu tim rješenjima povrijeđeni pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije, kao i pravo na rad.

Pravo na imovinu

23. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

24. Članak 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

25. U konkretnom slučaju potrebno je odgovoriti na pitanje radi li se o apelantovoj imovini u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća na to da članak 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju sadrži tri različita pravila. Prvo pravilo, koje se nalazi u prvoj rečenici prvog stavka, opće je prirode i izražava načelo mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stavka, određuje da se lišavanje imovine može desiti pod određenim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavku 2. istoga članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostaloga, kontrolirati korištenje imovine sukladno javnom interesu. Sva tri pravila su međusobno povezana i nisu u međusobnoj kontradikciji, a drugo i treće pravilo se odnose na određene slučajeve miješanja države u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju se promatrati u svjetlu prvog pravila (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Holy Monasteries protiv Grčke*, presuda od 9. prosinca 1994. godine, serija A, broj 301-A, stavak 51).

26. Dalje, Ustavni sud ukazuje na konzistentnu praksu Evropskog suda za ljudska prava i vlastitu jurisprudenciju, prema kojim koncept imovine u prvom dijelu članka 1. ima autonomno značenje koje nije ograničeno vlasništvom na fizičkim dobrima i neovisno je o formalnoj klasifikaciji u domaćem pravu. Određena druga prava i interesi koji konstituiraju imovinu mogu se, također, smatrati imovinskim pravima i zbog toga predstavljati imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke* [GC] broj 31107/96, ECHR 1999-II, stavak 54). Također, Ustavni sud ukazuje na to da je Dom za ljudska prava u svojoj odluci *Stanivuk protiv Federacije Bosne i Hercegovine* (broj CH/97/51, odluka o prihvatljivosti i meritumu od 13. svibnja 1999. godine, točka 58) izrazio stav da cjelokupno poduzetništvo, uključujući i pravo podnositeljice prijave da na zakup koristi poslovni prostor, kao i rezultati njezinih napora da preuredi prostor, predstavljaju njezina ekonomska sredstva koja spadaju u domenu prava na mirno uživanje svog posjeda iz članka 1. Protokola broj 1. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća na to da je pobijanim rješenjima određeno izvršenje pravomoćnih presuda Okružnog privrednog suda i

Višeg privrednog suda, kojima je održan na snazi otkazni nalog za otkaz ugovora o zakupu predmetnog poslovnog prostora, zaključenog između apelanta i tužitelja, te naloženo apelantu da u određenom u roku isprazni i preda tužitelju poslovni prostor i naknadi troškove parničnoga postupka. Izvršenje je određeno predajom u posjed odnosno ispražnjenjem od osoba i stvari i predajom predmetnog poslovnog prostora tražitelju izvršenja, te zapljenom, procjenom i prodajom apelantovih pokretnih stvari sve do potpunog namirenja tražitelja izvršenja na ime troškova izvršnoga postupka. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da se pobijane odluke tiču apelantove imovine, u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

27. Dalje, Ustavni sud podsjeća na to da svako miješanje u pravo na imovinu prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nositelja prava i javnog i općeg interesa (načelo proporcionalnosti). Drugim riječima, da bi miješanje bilo opravdano nije dovoljno da samo bude nametnuto zakonskom odredbom koja ispunjava uvjete vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi presude Europskog suda za ljudska prava, *Sunday Times* od 26. travnja 1979. godine, serija A, broj 30, stavak 49, i *Malone* od 2. kolovoza 1984. godine, serija A, broj 82, st. 67. i 68).

28. U vezi s pitanjem je li miješanje u apelantovo pravo na imovinu predviđeno zakonom, Ustavni sud zapaža da je odredbama čl. od 202. do 206. ZIP-a, u vezi s odredbama čl. 22, 23, 36. i 39. istog zakona, propisan postupak izvršenja na temelju izvršne isprave radi ispražnjenja i predaje nepokretne stvari u posjed. Dakle, nesumnjivo je da je tim odredbama propisano pravo tražitelja izvršenja da, pod određenim uvjetima, uđe u posjed nekretnine koja je predmet izvršne isprave. Također, Ustavni sud ukazuje na to da je u konkretnom slučaju nesumnjivo da je presudama redovitih sudova (donesenim u parničnom postupku koji je prethodio izvršnom postupku), u smislu relevantnih odredaba Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, otkazan ugovor o zakupu predmetnog poslovnog prostora koji su zaključili apelant i tražitelj izvršenja, te je apelantu naloženo da isprazni i preda tužitelju predmetni poslovni prostor u roku od petnaest dana od pravomoćnosti presude. Dakle, nesporno je da u konkretnom slučaju tražitelj izvršenja ima izvršnu ispravu na temelju koje je zatražio izvršenje. Međutim, postavlja se pitanje je li odredbom članka 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija pravo tražitelja izvršenja da uđe u posjed nekretnine koja je predmet izvršne isprave u konkretnom slučaju derogirano zbog proteka roka u kojem je tražitelj izvršenja mogao tražiti izvršenje, kako je tvrdio apelant u izvršnom postupku pred redovitim sudovima, a tvrdi i u postupku pred Ustavnim sudom.

29. U vezi s tim, Ustavni sud, prije svega, primjećuje da su redoviti sudovi u pobijanim odlukama kojima su dopustili predloženo izvršenje, očitujući se na apelantove tvrdnje o proteku roka u kojem je tražitelj izvršenja mogao tražiti izvršenje u konkretnom slučaju, obrazložili da su opće odredbe ZIP-a odredbe procesne i materijalnopravne prirode i da se odredbe glave XVIII tog zakona (odredbe čl. od 202. do 206. ZIP-a) odnose na izvršenja radi ispražnjenja i predaje nepokretne stvari, te da se primjenjuju u konkretnoj pravnoj situaciji, a ne Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija. Ni za Ustavni sud nije upitno da se odredbe glave XVIII (članci od 202. do 206) ZIP-a, u pravilu, primjenjuju kod izvršenja radi ispražnjenja i predaje

nepokretne stvari. Međutim, redoviti sudovi očito previdaju činjenicu da predmet izvršenja radi ispražnjenja i predaje nepokretne stvari mogu biti sve nekretnine izuzev onih koje su predmet zakupa prema Zakonu o zakupu poslovnih zgrada i prostorija. Naime, isto kao što se generalne odredbe Zakona o obligacijskim odnosima ne primjenjuju na zakup poslovnih zgrada i prostorija jer je to pitanje regulirano Zakonom o zakupu poslovnih zgrada i prostorija kao *lex specialis* zakonom, isto tako se ni generalne odredbe ZIP-a o izvršenju radi ispražnjenja i predaje nepokretne stvari ne mogu primijeniti u postupku izvršenja odluke donesene primjenom Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija jer taj zakon kao *lex specialis* uređuje i pitanje izvršenja takvih odluka.

30. Ustavni sud podsjeća na to da je odredbom članka 21. stavak 3. ZIP-a propisano da se: *[n]a materijalnopravne pretpostavke i posljedice sprovođenja izvršnog postupka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuju stvarna prava odnosno obligacioni odnosi, i drugi propisi*. Ustavni sud, također, podsjeća na to da su obligacijski odnosi između zakupodavaca i zakupaca poslovnih zgrada i prostorija uređeni Zakonom o zakupu poslovnih zgrada i prostorija. Odredbom članka 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija eksplicitno je propisano da ako zakupodavac ne zahtijeva prinudno izvršenje naloga ili presude u roku od 60 dana kada je na to stekao pravo, ugovor o zakupu poslovnih prostorija smatra se prešutno obnovljenim na neodređeno vrijeme, pod istim uvjetima pod kojim je bio zaključen.

31. Ustavni sud primjećuje da je u konkretnom slučaju nesporno da je tražitelj izvršenja podnio prijedlog za prinudno izvršenje presude redovitog suda nakon proteka više od godinu dana od pravomoćnosti i izvršnosti te presude, odnosno više od godinu dana nakon što je na to stekao pravo. Stoga, Ustavni sud smatra da iz citirane odredbe članka 21. stavak 3. ZIP-a, koju redoviti sudovi nisu uzeli u obzir prilikom donošenja pobijanih odluka, proizlazi da upravo ta odredba upućuje na primjenu Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, a da je prema članku 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija kao *lex specialis* zakona propuštanjem tražitelja izvršenja da u roku propisanom navedenom zakonskom odredbom zahtijeva prinudno izvršenje predmetne presude tražitelj izvršenja izgubio pravo zahtijevati prinudno izvršenje te presude jer izvršna isprava više ne egzistira, a ugovor o zakupu smatra se prešutno obnovljenim na neodređeno vrijeme i pod uvjetima pod kojima je bio zaključen.

32. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redoviti sudovi u konkretnom slučaju arbitrarno primijenili materijalno pravo propustivši da primijene odredbu članka 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, te s njom u vezi i relevantnu odredbu članka 21. stavak 3. ZIP-a, koja upućuje na primjenu ove odredbe. Zbog toga, miješanje u apelantovo pravo na imovinu nije bilo sukladno zakonu, kako zahtijeva članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

33. U odnosu na pozivanje tražitelja izvršenja na praksu Ustavnog suda u predmetu AP 1763/12 (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1763/12 od 28. veljače 2012. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba), Ustavni sud smatra da se praksa iz navedenog predmeta ne može primijeniti u konkretnom slučaju, s obzirom na to da se u toj odluci Ustavnog suda nije odlučivalo o istim činjeničnim i pravnim pitanjima kao u predmetnoj apelaciji. Naime, u tim odlukama odlučivalo se o apelaciji podnesenoj protiv odluka redovitih sudova donesenih u izvršnom postupku koji je pokrenut radi izvršenja prodajom nekretnine, kojim je utvrđeno da je odredba članka 76. ZIP-a, koja regulira specijalan slučaj prestanka ugovora o zakupu ukoliko nekretnine koje su predmet zakupa budu prodane u izvršnom postupku, *lex specialis* u odnosu na odredbu članka 39. Zakona o zakupu poslovnih

просторија и зграда, којом је прописано да закуп не престaje кад трећа особа купњом или према другој основи, осим случајева из претходног чланка, стекне од закуподавца зграду или посебни дио зграде у којој се налазе закупљене просторије и да у том случају трећа особа ступа у права и обавезе закуподавца.

34. Из свега наведенога Уставни суд закључује да је у конкретном случају повриједено апелантово право на имовину из чланка II/3.(k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

35. Имајући у виду да се апелантови наводи о кршењу права на правично суђење и права на рад темеље на истим тврдњама као и наводи о повреди права на имовину из чланка II/3.(k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, који су разматрани у претходним тачкама ове одлуке, Уставни суд сматра да није потребно посебно испитати апелантове наводе о кршењу права на правично суђење из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције и права на рад.

VIII. Закључак

36. Уставни суд закључује да постоји повреда права на имовину из чланка II/3.(k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију у случају када мијешање у апелантово право на имовину није било сукладно закону, односно када су редовити судови у извршном поступку ради испрашњења и предаје у посјед пословног простора arbitrarno примјенили позитивно право када су utvrdili да одредаба чланка 40. Закона о закупу пословних зграда и просторија није *lex specialis* у том поступку у односу на relevantne одредбе ZIP-a.

37. На темељу чланка 59. ст. (1) и (2) и чланка 62. ставак (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. С обзиром на одлуку Уставног суда у овоме предмету, престaje правно дјеловање Одлуке о привременој мјери број AP 4574/14 од 18. студенга 2014. године.

39. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Valerija Galić, v. г.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 4574/14**, рјешавајући апелацију **Горана Савића, власника СТР "Мосса" Бијељина**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, предсједница
Миодраг Симиновић, потпредсједник
Сеада Палаврић, потпредсједница
Маго Тадић, судија
Мирсад Теман, судија
Златко М. Кнежевић, судија
на сједници одржаној 17. марта 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ Усваја се апелација **Горана Савића, власника СТР "Мосса" Бијељина**.

Утврђује се повреда члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Вишег привредног суда у Бањалуци број 59 0 Пс 023187 14 Пжип од 10. октобра 2014. године.

Предмет се враћа Вишем привредном суду у Бањалуци који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу с чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода.

Налаже се Вишем привредном суду у Бањалуци да, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

На основу члана 64 став (4) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, престaje правно дјелство Одлуке о привременој мјери број АП 4574/14 од 18. новембра 2014. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Горан Савић, власник СТР "Мосса" Бијељина (у даљњем тексту: апелант), поднио је 24. октобра 2014. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Вишег привредног суда у Бањалуци (у даљњем тексту: Виши привредни суд) број 59 0 Пс 023187 14 Пжип од 10. октобра 2014. године и рјешења Округног привредног суда у Бијељини (у даљњем тексту: Округни привредни суд) бр. 59 0 Пс 023187 13 Ип3 од 4. јула 2014. године и 30. октобра 2013. године. Апелант је, такође, поднио захтјев за доношење привремене мјере којом би Уставни суд обуставио извршни поступак одређен Рјешењем о извршењу Округног привредног суда број 59 0 Пс 023 187 13 Ип3 од 30. октобра 2013. године до доношења одлуке о апелацији.

II. Поступак пред Уставним судом

2. Уставни суд је Одлуком о привременој мјери број АП 4574/14 од 18. новембра 2014. године усвојио апелантов захтјев за доношење привремене мјере и наложио Округном привредном суду да не спроводи поступак извршења Рјешења о извршењу број 59 0 Пс 023187 13 Ип 3 од 30. октобра 2013. године до доношења одлуке о апелацији. У наведеној одлуци Уставни суд је нагласио да апелација покреће питања у погледу евентуалног кршења апелантовог права на имовину, као и питања у погледу (не)постојања основа за доношење оспорених одлука, имајући у виду одредбе Закона о закупу пословних зграда и просторија ("Службени гласник СРБиХ" бр. 33/77, 12/87 и 30/90), који се у Републици Српској примјењује према одредби члана 12 Уставног закона за провођење Устава Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 3/92).

3. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Вишег привредног суда, Округног привредног суда и Универзитета у Источном Сарајеву (који је имао процесну позицију тражиоца извршења у извршном поступку у ком су донесене оспорене одлуке) затражено је 21. новембра 2014. године да доставе одговоре на апелацију.

4. Виши привредни суд је доставио одговор на апелацију 1. децембра 2014. године, а Универзитет у Источном Сарајеву 3. децембра 2014. године. Округни привредни суд није доставио одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

Уводне напомене

6. Пресудом Окружног привредног суда број 59 0 Пс 023 187 11 Пс 2 од 29. маја 2012. године одржан је на снази Отказни налог тог суда број 59 0 В 023187 11 В од 25. јула 2011. године и наложено је апеланту да у року од 15 дана од правоснажности пресуде испразни и преда Универзитету Источно Сарајево (у даљњем тексту: тужилац, односно тражилац извршења) пословни простор поближе описан у изреци те пресуде (у даљњем тексту: предметни пословни простор) и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 4.170,00 КМ.

7. Одлучујући о жалби коју је апелант поднио против пресуде Окружног привредног суда, Виши привредни суд је донио Пресуду број 59 0 Пс 023187 12 Пж од 28. августа 2012. године, којом је жалбу дјелимично уважио и преиначио првостепену пресуду у дијелу у ком је одлучено о трошковима поступка тако што је те трошкове смањио на износ од 1.764,00 КМ, док је у дијелу одлуке о главној ствари одбио жалбу и потврдио првостепену пресуду.

8. У образложењу пресуде изнесено је да је одредбама чл. 26–31 Закона о закупу пословних зграда и просторија ("Службени гласник СРБиХ" бр. 33/77, 12/87 и 30/90; у даљњем тексту: Закон о закупу пословних зграда и просторија) прописан престанак уговора на основу отказа, те да су апелант и тужилац чланом 16 уговора о закупу предметног пословног простора, који су закључили 11. маја 2010. године, уговорили право на отказ тог уговора (на начин како је поближе описано у наведеном члану уговора), те оцијењено да је тужилац дао отказ предметног уговора на начин предвиђен законом и уговором, због чега је одлучено као у изреци пресуде.

Оспорена рјешења

9. Поступајући поводом приједлога тражиоца извршења поднесеног 30. септембра 2013. године, Окружни привредни суд је донио Рјешење о извршењу број 59 0 Пс 023187 13 Ип 3 од 30. октобра 2013. године, којим је одредио извршење наведене правоснажне пресуде Окружног привредног суда, и то предајом у посјед односно испражњењем од лица и ствари и предајом предметног пословног простора тражиоцу извршења, те запљеном, процјеном и продајом апелантових покретних ствари све до потпуног намирења тражиоца извршења на име трошкова извршног поступка који су одређени у износу од 1.081,60 КМ. У образложењу тог рјешења наведено је да је утврђено да приједлог за извршење садржи све потребне елементе прописане чланом 36 у вези с чланом 39 Закона о извршном поступку Републике Српске (у даљњем тексту: ЗИП), због чега је одлучено као у диспозитиву.

10. Апелант је поднио приговор против рјешења о извршењу у ком је тврдио да је у конкретном случају протекао рок из члана 40 Закона о закупу пословних зграда и просторија у ком је тражилац извршења могао да поднесе приједлог за извршење. Окружни привредни суд је одбио приговор Рјешењем број 59 0 Пс 023187 13 Ип3 од 4. јула 2014. године, уз образложење да је увидом у наведене пресуде Окружног привредног суда и Вишег привредног суда утврдио да су се стекли услови за поступање у складу с тим пресудама, односно услови за спровођење извршног поступка у конкретной правној ствари, а да је неоснован апелантов приговор да је тражилац извршења закаснио са

подношењем приједлога за извршење, с обзиром на то да тражилац извршења посједује правоснажну и извршну пресуду, сходно члану 23 ЗИП-а, и да су се стекли услови за спровођење извршног поступка.

11. Апелант је поднио жалбу против наведеног рјешења Окружног привредног суда, такође наводећи да је протекао рок за подношење приједлога за извршење. Виши привредни суд је Рјешењем број 59 0 Пс 023187 14 Пжип од 10. октобра 2014. године одбио апелантову жалбу и потврдио то рјешење.

12. У образложењу рјешења Виши привредни суд је навео да је начин спровођења извршења ради испражњења и предаје непокретности одређен главом XVIII ЗИП-а, односно чл. од 202 до 206 тог закона. Даље, истакао је да апелант сматра да је на конкретну правну ситуацију требало да се примијени Закон о закупу пословних зграда и просторија као пропис *lex specialis* у односу на ЗИП. Међутим, навео је да су, према мишљењу тог суда, опште одредбе ЗИП-а одредбе процесне и материјалноправне природе и да се управо одредбе главе XVIII тог закона односе на извршења ради испражњења и предаје непокретне ствари и да се примјењују у конкретной правној ситуацији. Сем тога, суд је навео да тражилац извршења има извршну исправу као извршни наслов на основу ког се одређује и спроводи извршење, тако да се апелант неосновано позива на примјену одредби Закона о закупу пословних зграда и просторија, које, према мишљењу тог суда, не могу да се примијене на конкретно извршење. Сходно наведеном, Виши привредни суд је, примјеном одредбе члана 235 став 2 Закона о парничном поступку у вези с чланом 21 ЗИП-а, одлучио као у изреци рјешења.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

13. Апелант наводи да су му оспореним одлукама повријеђени право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те, како наводи, право на рад и члан 8 Протокола 1. У вези с тим, тврди да су редовни судови оспореним рјешењима погрешно примијенили материјално право када су одредили извршење у конкретном случају и када нису уважили његов приговор и жалбу. Наиме, апелант сматра да су редовни судови требали примијенити Закон о закупу пословних зграда и просторија као *lex specialis* у односу на ЗИП, конкретно члан 40 тог закона. Апелант тврди да је неспорно да је тражилац извршења поднио приједлог за извршење након протеча рока из наведене законске одредбе, због чега, сходно тој одредби, извршна исправа више не егзистира већ егзистира уговор о закупу на неодређено вријеме.

б) Одговор на апелацију

14. Виши привредни суд је навео да су апелациони наводи неосновани, те је предложио да се апелација одбије као неоснована. Истакао је да сматра да у конкретной правној ствари треба да се примијене одредбе ЗИП-а. У вези с тим, навео је да је начин спровођења извршења ради испражњења и предаје непокретности одређен одредбама чл. 202–206 тог закона, које су процесне и материјалноправне природе, а да би у супротном дошло у питање постојање извршне исправе као извршног наслова на основу ког се одређује и спроводи извршење.

15. Тражилац извршења је у одговору на апелацију навео да се на основу члана 40 Закона о закупу пословних

зграда и просторија приједлог за извршење у конкретном предмету могао поднијети до 29. октобра 2012. године. Међутим, истакао је да је према судској пракси неосновано апелантово позивање на тај Закон као *lex specialis* у односу на ЗИП, због тога што ЗИП према свом карактеру није искључиво процесни закон, већ пропис процесне и материјалноправне природе. Сматра да су одредбе главе XVIII ЗИП-а, које се односе на испражњење и предају непокретне ствари, одредбе материјалног права и да представљају надоградњу Закона о закупу пословних зграда и просторија у дијелу у ком се регулише предаја непокретности у извршном поступку. У вези с тим, позвао се на Одлуку Уставног суда број АП 1763/12. Сматра да се апелација, сходно пракси Уставног суда из наведене одлуке, треба одбацити као *prima facie* неоснована. Такође, навео је да је суд у образложењу оспорене одлуке дао детаљне, јасне и прецизне разлоге за своје одлуке, те да се не може закључити да је примјена релевантних законских одредби у било ком дијелу била произвољна, ни на апелантову штету. Сем тога, истакао је да је апелант својим понашањем злоупотребио право на подношење апелације и да је повриједио његово право на имовину, с обзиром на то да не може да користи непокретности које су у његовој својини, те да је својим поступцима доказао да не поштује судске одлуке јер и даље користи предметни пословни простор, чиме чини кривично дјело.

V. Релевантни прописи

16. **Закон о закупу пословних зграда и просторија** ("Службени лист СРБиХ" бр. 33/77, 12/87, 30/90 и 7/92), који се у Републици Српској примјењује на основу члана 12 Уставног закона за провођење Устава Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 3/92), у релевантном дијелу гласи:

Члан 30.

На основу отказа који је поднио закуподавац суд ће издати налог, ако из отказа и приложеног уговора о закупу проистиче да закуподавац има право на отказ, као и да је одржан отказни рок предвиђен овим законом.

Суд ће наложити закупу да до дана означеног у отказу пословне просторије испразни и преда закуподавцу или да се у року од осам дана од дана доставе налога поднесе суду приговор против налога.

Даном подношења приговора против налога закуподавац добија положај тужиоца, а купац положај туженика.

На налог из става 1. овог члана сходно се примјењују одредбе Закона о парничном поступку.

[...]

Отказ који је поднио купац суд ће без издавања налога доставити закуподавцу.

Члан 40.

Ако закуподавац не захтијева принудно извршење налога или пресуде у року од 60 дана када је на то стекао право, уговор о закупу пословних просторија сматра се прећутно обновљеним на неодређено вријеме, под истим условима под којим је био закључен.

17. **Закон о извршном поступку** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 и 67/13) у релевантном дијелу гласи:

Примјена одредаба других закона

Члан 21. став 3.

На материјалноправне претпоставке и последице спровођења извршног поступка на одговарајући начин

примјењују одредбе закона којима се уређују стварна права односно облигациони односи, и "други прописи".

XVIII ИЗВРШЕЊЕ РАДИ ИСПРАЖЊЕЊА И ПРЕДАЈЕ НЕПОКРЕТНЕ СТВАРИ [...]

Начин спровођења извршења

Члан 203. став 1.

Извршење ради испражњења и предаје непокретности спроводи се тако да судски извршилац, након што удаљи лица и уклони ствари с те непокретности, предаје непокретност у посјед тражиоца извршења.

VI. Допустивост

18. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

20. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Вишег привредног суда број 59 0 Пс 023187 14 Пжип од 10. октобра 2014. године, против ког нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење апелант је примио 23. октобра 2014. године, а апелација је поднесена 24. октобра 2014. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација у овом дијелу испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због ког апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

22. Апелант оспорава наведена рјешења тврдећи да су му тим рјешењима повријеђени право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, као и право на рад.

Право на имовину

23. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

к) *Право на имовину.*

24. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у

складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.

25. У конкретном случају потребно је одговорити на питање да ли се ради о апелантовој имовини у смислу члана П/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. У вези с тим, Уставни суд подсјећа на то да члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију садржи три различита правила. Прво правило, које се налази у првој реченици првог става, опште је природе и изражава принцип мирног уживања у имовини. Друго правило, садржано у другој реченици истог става, одређује да лишавање имовине може да се деси под одређеним условима. Треће правило, садржано у ставу 2 истог члана, дозвољава да државе потписнице имају право да, између осталог, контролишу коришћење имовине у складу с јавним интересом. Сва три правила су међусобно повезана и нису у међусобној контрадикцији, а друго и треће правило се односе на одређене случајеве мијешања државе у право на мирно уживање имовине и треба да се посматрају у свјетлу првог правила (види Европски суд за људска права, *Holy Monasteries protiv Грчке*, пресуда од 9. децембра 1994. године, серија А, број 301-А, став 51).

26. Даље, Уставни суд указује на конзистентну праксу Европског суда за људска права и сопствену јуриспруденцију, према којим концепт имовине у првом дијелу члана 1 има аутономно значење које није ограничено својином на физичким добрима и независно је од формалне класификације у домаћем праву. Одређена друга права и интереси који конституишу имовину могу се, такође, сматрати имовинским правима и због тога представљати имовину у смислу члана 1 Протокола број 1 (види Европски суд за људска права, *Iatridis protiv Грчке* [ГЦ] број 31107/96, ЕCHR 1999-II, став 54). Такође, Уставни суд указује на то да је Дом за људска права у својој одлуци *Станивук против Федерације Босне и Херцеговине* (број ЦХ/97/51, одлука о прихватљивости и меритуму од 13. маја 1999. године, тачка 58) изразио став да цјелокупно предузетништво, укључујући и право подносиоца пријаве да на закуп користи пословни простор, као и резултати њених напора да преуреди простор, представљају њена економска средства која спадају у домен права на мирно уживање свог посједа из члана 1 Протокола број 1. С тим у вези, Уставни суд подсјећа на то да је оспореним рјешењима одређено извршење правоснажних пресуда Окружног привредног суда и Вишег привредног суда, којима је одржан на снази отказни налог за отказ уговора о закупу предметног пословног простора, закљученог између апеланта и тужиоца, те наложено апеланту да у одређеном у року испразни и преда тужиоцу пословни простор и накнади трошкове парничног поступка. Извршење је одређено предајом у посјед односно испражњењем од лица и ствари и предајом предметног пословног простора тужиоцу извршења, те запљеном, процјеном и продајом апелантових покретних ствари све до потпуног намирења тужиоца извршења на име трошкова извршног поступка. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да се оспорене одлуке тичу апелантове имовине, у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

27. Даље, Уставни суд подсјећа на то да свако мијешање у право на имовину према другом или трећем правилу мора да буде предвиђено законом, мора да служи легитимном циљу, мора да успоставља правичну равнотежу између права носиоца права и јавног и општег интереса (принцип пропорционалности). Другим ријечима, да би мијешање било оправдано није довољно да само буде наметнуто законском одредбом која испуњава услове

владавине права и служи легитимном циљу у јавном интересу, него мора, такође, одржати разуман однос пропорционалности између употријебљених средстава и циља који се жели остварити. Мијешање у право на имовину не смије ићи даље од потребног да би се постигао легитиман циљ, а носиоци права се не смију подвргавати произвољном третману и од њих се не смије тражити да сносе превелик терет у остваривању легитимног циља (види пресуде Европског суда за људска права, *Sunday Times* од 26. априла 1979. године, серија А, број 30, став 49, и *Malone* од 2. августа 1984. године, серија А, број 82, ст. 67 и 68).

28. У вези с питањем да ли је мијешање у апелантово право на имовину предвиђено законом, Уставни суд запажа да је одредбама чл. од 202 до 206 ЗИП-а, у вези с одредбама чл. 22, 23, 36 и 39 истог закона, прописан поступак извршења на основу извршне исправе ради испражњења и предаје непокретне ствари у посјед. Дакле, несумњиво је да је тим одредбама прописано право тражиоца извршења да, под одређеним условима, уђе у посјед непокретности која је предмет извршне исправе. Такође, Уставни суд указује на то да је у конкретном случају несумњиво да је пресудама редовних судова (донесеним у парничном поступку који је претходио извршном поступку), у смислу релевантних одредби Закона о закупу пословних зграда и просторија, отказан уговор о закупу предметног пословног простора који су закључили апелант и тражилац извршења, те је апеланту наложено да испразни и преда тужиоцу предметни пословни простор у року од петнаест дана од правоснажности пресуде. Дакле, неспорно је да у конкретном случају тражилац извршења има извршну исправу на основу које је затражио извршење. Међутим, поставља се питање да ли је одредбом члана 40 Закона о закупу пословних зграда и просторија право тражиоца извршења да уђе у посјед непокретности која је предмет извршне исправе у конкретном случају дерогирано због протекла рока у ком је тражилац извршења могао да тражи извршење, како је тврдио апелант у извршном поступку пред редовним судовима, а тврди и у поступку пред Уставним судом.

29. У вези с тим, Уставни суд, прије свега, примјеђује да су редовни судови у оспореним одлукама којима су дозволили предложено извршење, очитујући се на апелантове тврдње о протеклу рока у ком је тражилац извршења могао да тражи извршење у конкретном случају, образложили да су опште одредбе ЗИП-а одредбе процесне и материјалноправне природе и да се одредбе главе XVIII тог закона (одредбе чл. од 202 до 206 ЗИП-а) односе на извршења ради испражњења и предаје непокретне ствари, те да се примјењују у конкретной правној ситуацији, а не Закон о закупу пословних зграда и просторија. Ни за Уставни суд није упитно да се одредбе главе XVIII (чланови од 202 до 206) ЗИП-а, у правилу, примјењују код извршења ради испражњења и предаје непокретне ствари. Међутим, редовни судови очигледно превиђају чињеницу да предмет извршења ради испражњења и предаје непокретне ствари могу да буду све непокретности изузев оних које су предмет закупа према Закону о закупу пословних зграда и просторија. Наиме, исто као што се генералне одредбе Закона о облигационим односима не примјењују на закуп пословних зграда и просторија јер је то питање регулисано Законом о закупу пословних зграда и просторија као *lex specialis* законом, исто тако се ни генералне одредбе ЗИП-а о извршењу ради испражњења и предаје непокретне ствари не могу примјенити у поступку извршења одлуке донесене примјеном Закона о закупу пословних зграда и просторија јер тај закон као *lex specialis* уређује и питање извршења таквих одлука.

30. Уставни суд подсјећа на то да је одредбом члана 21 став 3 ЗИП-а прописано да се: *[н]а материјалноправне претпоставке и посљедице спровођења извршног поступка на одговарајући се начин примјењују одредбе закона којима се уређују стварна права односно облигациони односи, и други прописи.* Уставни суд, такође, подсјећа на то да су облигациони односи између закуподаваца и закупца пословних зграда и просторија уређени Законом о закупу пословних зграда и просторија. Одредбом члана 40 Закона о закупу пословних зграда и просторија експлицитно је прописано да ако закуподавац не захтијева принудно извршење налога или пресуде у року од 60 дана када је на то стекао право, уговор о закупу пословних просторија сматра се прећутно обновљеним на неодређено вријеме, под истим условима под којим је био закључен.

31. Уставни суд примјећује да је у конкретном случају неспорно да је тражилац извршења поднио приједлог за принудно извршење пресуде редовног суда након протекла више од годину дана од правоснажности и извршености те пресуде, односно више од годину дана након што је на то стекао право. Стога, Уставни суд сматра да из цитиране одредбе члана 21 став 3 ЗИП-а, коју редовни судови нису узели у обзир приликом доношења оспорених одлука, произилази да управо та одредба упућује на примјену Закона о закупу пословних зграда и просторија, а да је према члану 40 Закона о закупу пословних зграда и просторија као *lex specialis* закона пропуштањем тражиоца извршења да у року прописаном наведеном законском одредбом захтијева принудно извршење предметне пресуде тражилац извршења изгубио право да захтијева принудно извршење те пресуде јер извршена исправа више не егзистира, а уговор о закупу сматра се прећутно обновљеним на неодређено вријеме и под условима под којима је био закључен.

32. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су редовни судови у конкретном случају арбитражно примјенили материјално право пропуштавши да примјене одредбу члана 40 Закона о закупу пословних зграда и просторија, те с њом у вези и релевантну одредбу члана 21 став 3 ЗИП-а, која упућује на примјену ове одредбе. Због тога, мијешање у апелантово право на имовину није било у складу са законом, како захтијева члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

33. У односу на позивање тражиоца извршења на праксу Уставног суда у предмету АП 1763/12 (види Уставни суд, Одлука број АП 1763/12 од 28. фебруара 2012. године, доступна на www.ustavnisud.ba), Уставни суд сматра да се пракса из наведеног предмета не може примјенити у конкретном случају, с обзиром на то да се у тој одлуци Уставног суда није одлучивало о истим чињеничним и правним питањима као у предметној апелацији. Наиме, у тим одлукама одлучивало се о апелацији поднесеној против одлука редовних судова донесених у извршном поступку који је покренут ради извршења продајом непокретности, којим је утврђено да је одредба члана 76 ЗИП-а, која регулише специјалан случај престанка уговора о закупу уколико непокретности које су предмет закупа буду продате у извршном поступку, *lex specialis* у односу на одредбу члана 39 Закона о закупу пословних просторија и зграда, којом је прописано да закуп не престаје кад треће лице куповином или према другом основу, сем случајева из претходног члана, стекне од закуподавца зграду или посебни дио зграде у којој се налазе закупљене просторије и да у том случају треће лице ступа у права и обавезе закуподавца.

34. Из свега наведеног Уставни суд закључује да је у конкретном случају повријеђено апелантово право на

имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

35. Имајући у виду да се апелантови наводи о кршењу права на правично суђење и права на рад заснивају на истим тврдњама као и наводи о повреди права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, који су разматрани у претходним тачкама ове одлуке, Уставни суд сматра да није потребно да се посебно испитују апелантови наводи о кршењу права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и права на рад.

VIII. Закључак

36. Уставни суд закључује да постоји повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у случају када мијешање у апелантово право на имовину није било у складу са законом, односно када су редовни судови у извршном поступку ради испражњења и предаје у посјед пословног простора арбитражно примјенили позитивно право када су утврдили да одредба члана 40 Закона о закупу пословних зграда и просторија није *lex specialis* у том поступку у односу на релевантне одредбе ЗИП-а.

37. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. С обзиром на одлуку Уставног суда у овом предмету, престаје правно дејство Одлуке о привременој мјери број АП 4574/14 од 18. новембра 2014. године.

39. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 4574/14, tještavajući apelaciju **Gorana Savića, vlasnika STR "Mocca" Bijeljina**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Ćeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija

na sjednici održanoj 17. marta 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Gorana Savića, vlasnika STR "Mocca" Bijeljina**.

Utvrđuje se povreda člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Rješenje Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 023187 14 Pžip od 10. oktobra 2014. godine.

Predmet se vraća Višem privrednom sudu u Banjoj Luci koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu s članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Višem privrednom sudu u Banjoj Luci da, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Na osnovu člana 64. stav (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prestaje pravno djelovanje Odluke o privremenoj mjeri broj AP 4574/14 od 18. novembra 2014. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Goran Savić, vlasnik STR "Mocca" Bijeljina (u daljnjem tekstu: apelant), podnio je 24. oktobra 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Viši privredni sud) broj 59 0 Ps 023187 14 Pžip od 10. oktobra 2014. godine i rješenja Okružnog privrednog suda u Bijeljini (u daljnjem tekstu: Okružni privredni sud) br. 59 0 Ps 023187 13 Ip3 od 4. jula 2014. godine i 30. oktobra 2013. godine. Apelant je, također, podnio zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud obustavio izvršni postupak određen Rješenjem o izvršenju Okružnog privrednog suda broj 59 0 Ps 023 187 13 Ip3 od 30. oktobra 2013. godine do donošenja odluke o apelaciji.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je Odlukom o privremenoj mjeri broj AP 4574/14 od 18. novembra 2014. godine usvojio apelantov zahtjev za donošenje privremene mjere i naložio Okružnom privrednom sudu da ne provodi postupak izvršenja Rješenja o izvršenju broj 59 0 Ps 023187 13 Ip 3 od 30. oktobra 2013. godine do donošenja odluke o apelaciji. U navedenoj odluci Ustavni sud je naglasio da apelacija pokreće pitanja u pogledu eventualnog kršenja apelantovog prava na imovinu, kao i pitanja u pogledu (ne)postojanja osnova za donošenje osporenih odluka, imajući u vidu odredbe Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni glasnik SRBiH" br. 33/77, 12/87 i 30/90), koji se u Republici Srpskoj primjenjuje prema odredbi člana 12. Ustavnog zakona za provođenje Ustava Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/92).

3. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Višeg privrednog suda, Okružnog privrednog suda i Univerziteta u Istočnom Sarajevu (koji je imao procesnu poziciju tražioca izvršenja u izvršnom postupku u kojem su donesene osporene odluke) zatraženo je 21. novembra 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Viši privredni sud je dostavio odgovor na apelaciju 1. decembra 2014. godine, a Univerzitet u Istočnom Sarajevu 3. decembra 2014. godine. Okružni privredni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Uvodne napomene

6. Presudom Okružnog privrednog suda broj 59 0 Ps 023 187 11 Ps 2 od 29. maja 2012. godine održan je na snazi Otkazni nalog tog suda broj 59 0 V 023187 11 V od 25. jula 2011. godine i naloženo je apelantu da u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude isprazni i preda Univerzitetu Istočno Sarajevo (u daljnjem tekstu: tužilac, odnosno tražilac izvršenja) poslovni prostor pobježe opisan u izreci te presude (u daljnjem tekstu:

predmetni poslovni prostor) i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.170,00 KM.

7. Odlučujući o žalbi koju je apelant podnio protiv presude Okružnog privrednog suda, Viši privredni sud je donio Presudu broj 59 0 Ps 023187 12 Pž od 28. augusta 2012. godine, kojom je žalbu djelimično uvažio i preinačio prvostepenu presudu u dijelu u kojem je odlučeno o troškovima postupka tako što je te troškove smanjio na iznos od 1.764,00 KM, dok je u dijelu odluke o glavnoj stvari odbio žalbu i potvrdio prvostepenu presudu.

8. U obrazloženju presude izneseno je da je odredbama čl. 26–31. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni glasnik SRBiH" br. 33/77, 12/87 i 30/90; u daljnjem tekstu: Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija) propisan prestanak ugovora na osnovu otkaza, te da su apelant i tužilac članom 16. ugovora o zakupu predmetnog poslovnog prostora, koji su zaključili 11. maja 2010. godine, ugovorili pravo na otkaz tog ugovora (na način kako je pobježe opisano u navedenom članu ugovora), te ocijenjeno da je tužilac dao otkaz predmetnog ugovora na način predviđen zakonom i ugovorom, zbog čega je odlučeno kao u izreci presude.

Osporena rješenja

9. Postupajući povodom prijedloga tražioca izvršenja podnesenog 30. septembra 2013. godine, Okružni privredni sud je donio Rješenje o izvršenju broj 59 0 Ps 023187 13 Ip 3 od 30. oktobra 2013. godine, kojim je odredio izvršenje navedene pravosnažne presude Okružnog privrednog suda, i to predajom u posjed odnosno ispražnjenjem od lica i stvari i predajom predmetnog poslovnog prostora tražiocu izvršenja, te zapljenom, procjenom i prodajom apelantovih pokretnih stvari sve do potpunog namirenja tražioca izvršenja na ime troškova izvršnog postupka koji su određeni u iznosu od 1.081,60 KM. U obrazloženju tog rješenja navedeno je da je utvrđeno da prijedlog za izvršenje sadrži sve potrebne elemente propisane članom 36. u vezi s članom 39. Zakona o izvršnom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZIP), zbog čega je odlučeno kao u dispozitivu.

10. Apelant je podnio prigovor protiv rješenja o izvršenju u kojem je tvrdio da je u konkretnom slučaju protekao rok iz člana 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija u kojem je tražilac izvršenja mogao podnijeti prijedlog za izvršenje. Okružni privredni sud je odbio prigovor Rješenjem broj 59 0 Ps 023187 13 Ip3 od 4. jula 2014. godine, uz obrazloženje da je uvidom u navedene presude Okružnog privrednog suda i Višeg privrednog suda utvrdio da su se stekli uvjeti za postupanje u skladu s tim presudama, odnosno uvjeti za provođenje izvršnog postupka u konkretnoj pravnoj stvari, a da je neosnovan apelantov prigovor da je tražilac izvršenja zakasnio sa podnošenjem prijedloga za izvršenje, s obzirom na to da tražilac izvršenja posjeduje pravosnažnu i izvršnu presudu, shodno članu 23. ZIP-a, i da su se stekli uvjeti za provođenje izvršnog postupka.

11. Apelant je podnio žalbu protiv navedenog rješenja Okružnog privrednog suda, također navodeći da je protekao rok za podnošenje prijedloga za izvršenje. Viši privredni sud je Rješenjem broj 59 0 Ps 023187 14 Pžip od 10. oktobra 2014. godine odbio apelantovu žalbu i potvrdio to rješenje.

12. U obrazloženju rješenja Viši privredni sud je naveo da je način provođenja izvršenja radi ispražnjenja i predaje nekretnine određen glavom XVIII ZIP-a, odnosno čl. od 202. do 206. tog zakona. Dalje, istakao je da apelant smatra da se na konkretnu pravnu situaciju trebao primijeniti Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija kao propis *lex specialis* u odnosu na ZIP. Međutim, naveo je da su, prema mišljenju tog suda, opće odredbe ZIP-a odredbe procesne i materijalnopravne prirode i da se upravo odredbe glave XVIII tog zakona odnose na izvršenja radi ispražnjenja i predaje nepokretne stvari i da se primjenjuju u

konkretnoj pravnoj situaciji. Osim toga, sud je naveo da tražilac izvršenja ima izvršnu ispravu kao izvršni naslov na osnovu kojeg se određuje i provodi izvršenje, tako da se apelant neosnovano poziva na primjenu odredbi Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, koje se, prema mišljenju tog suda, ne mogu primijeniti na konkretno izvršenje. Shodno navedenom, Viši privredni sud je, primjenom odredbe člana 235. stav 2. Zakona o parničnom postupku u vezi s članom 21. ZIP-a, odlučio kao u izreci rješenja.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant navodi da su mu osporenim odlukama povrijeđeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te, kako navodi, pravo na rad i član 8. Protokola 1. U vezi s tim, tvrdi da su redovni sudovi osporenim rješenjima pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odredili izvršenje u konkretnom slučaju i kada nisu uvažili njegov prigovor i žalbu. Naime, apelant smatra da su redovni sudovi trebali primijeniti Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija kao *lex specialis* u odnosu na ZIP, konkretno član 40. tog zakona. Apelant tvrdi da je nesporno da je tražilac izvršenja podnio prijedlog za izvršenje nakon proteka roka iz navedene zakonske odredbe, zbog čega, shodno toj odredbi, izvršna isprava više ne egzistira već egzistira ugovor o zakupu na neodređeno vrijeme.

b) Odgovor na apelaciju

14. Viši privredni sud je naveo da su apelacioni navodi neosnovani, te je predložio da se apelacija odbije kao neosnovana. Istakao je da smatra da se u konkretnoj pravnoj stvari trebaju primijeniti odredbe ZIP-a. U vezi s tim, naveo je da je način provođenja izvršenja radi ispražnjenja i predaje nekretnine određen odredbama čl. 202–206. tog zakona, koje su procesne i materijalnopravne prirode, a da bi u suprotnom došlo u pitanje postojanje izvršne isprave kao izvršnog naslova na osnovu kojeg se određuje i provodi izvršenje.

15. Tražilac izvršenja je u odgovoru na apelaciju naveo da se na osnovu člana 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija prijedlog za izvršenje u konkretnom predmetu mogao podnijeti do 29. oktobra 2012. godine. Međutim, istakao je da je prema sudskoj praksi neosnovano apelantovo pozivanje na taj Zakon kao *lex specialis* u odnosu na ZIP, zbog toga što ZIP prema svom karakteru nije isključivo procesni zakon, već propis procesne i materijalnopravne prirode. Smatra da su odredbe glave XVIII ZIP-a, koje se odnose na ispražnjenje i predaju nepokretne stvari, odredbe materijalnog prava i da predstavljaju nadogradnju Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija u dijelu u kojem se regulira predaja nekretnine u izvršnom postupku. U vezi s tim, pozvao se na Odluku Ustavnog suda broj AP 1763/12. Smatra da se apelacija, shodno praksi Ustavnog suda iz navedene odluke, treba odbaciti kao *prima facie* neosnovana. Također, naveo je da je sud u obrazloženju osporene odluke dao detaljne, jasne i precizne razloge za svoje odluke, te da se ne može zaključiti da je primjena relevantnih zakonskih odredaba u bilo kojem dijelu bila proizvoljna, ni na apelantovu štetu. Osim toga, istakao je da je apelant svojim ponašanjem zloupotrijebio pravo na podnošenje apelacije i da je povrijedio njegovo pravo na imovinu, s obzirom na to da ne može da koristi nekretnine koje su u njegovom vlasništvu, te da je svojim postupcima dokazao da ne poštuje sudske odluke jer i dalje koristi predmetni poslovni prostor, čime čini krivično djelo.

V. Relevantni propisi

16. **Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija** ("Službeni list SRBiH" br. 33/77, 12/87, 30/90 i 7/92), koji se u Republici Srpskoj primjenjuje na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za provođenje Ustava Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/92), u relevantnom dijelu glasi:

Član 30.

Na osnovu otkaza koji je podnio zakupodavac sud će izdati nalog, ako iz otkaza i priloženog ugovora o zakupu proističe da zakupodavac ima pravo na otkaz, kao i da je održan otkazni rok predviđen ovim zakonom.

Sud će naložiti zakupcu da do dana označenog u otkazu poslovne prostorije isprazni i preda zakupodavcu ili da se u roku od osam dana od dana dostave naloga podnese sudu prigovor protiv naloga.

Danom podnošenja prigovora protiv naloga zakupodavac dobija položaj tužioca, a zakupac položaj tuženika.

Na nalog iz stava 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

[...]

Otkaz koji je podnio zakupac sud će bez izdavanja naloga dostaviti zakupodavcu.

Član 40.

Ako zakupodavac ne zahtijeva prinudno izvršenje naloga ili presude u roku od 60 dana kada je na to stekao pravo, ugovor o zakupu poslovnih prostorija smatra se prečutno obnovljenim na neodređeno vrijeme, pod istim uslovima pod kojim je bio zaključen.

17. **Zakon o izvršnom postupku** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 i 67/13) u relevantnom dijelu glasi:

Primjena odredaba drugih zakona

Član 21. stav 3.

Na materijalnopravne pretpostavke i posljedice sprovođenja izvršnog postupka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuju stvarna prava odnosno obligacioni odnosi, i "drugi propisi".

XVIII. IZVRŠENJE RADI ISPRAŽNJENJA I PREDAJE NEPOKRETNE STVARI

[...]

Način sprovođenja izvršenja

Član 203. stav 1.

Izvršenje radi ispražnjenja i predaje nepokretnosti sprovodi se tako da sudski izvršilac, nakon što udalji lica i ukloni stvari s te nepokretnosti, predaje nepokretnost u posjed tražioca izvršenja.

VI. Dopustivost

18. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Višeg privrednog suda broj 59 0 Ps 023187 14 Pžip od 10. oktobra 2014. godine, protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 23. oktobra 2014. godine, a apelacija je podnesena 24. oktobra 2014. godine, tj. u roku od 60

dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija u ovom dijelu ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelant osporava navedena rješenja tvrdeći da su mu tim rješenjima povrijeđeni pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao i pravo na rad.

Pravo na imovinu

23. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

24. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

25. U konkretnom slučaju potrebno je odgovoriti na pitanje da li se radi o apelantovoj imovini u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća na to da član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju sadrži tri različita pravila. Prvo pravilo, koje se nalazi u prvoj rečenici prvog stava, opće je prirode i izražava princip mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stava, određuje da lišavanje imovine može da se desi pod određenim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavu 2. istog člana, dopušta da države potpisnice imaju pravo da, između ostalog, kontroliraju korištenje imovine u skladu s javnim interesom. Sva tri pravila su međusobno povezana i nisu u međusobnoj kontradikciji, a drugo i treće pravilo se odnose na određene slučajeve mijješanja države u pravo na mirno uživanje imovine i treba da se posmatraju u svjetlu prvog pravila (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Holy Monasteries protiv Grčke*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 301-A, stav 51).

26. Dalje, Ustavni sud ukazuje na konzistentnu praksu Evropskog suda za ljudska prava i vlastitu jurisprudenciju, prema kojim koncept imovine u prvom dijelu člana 1. ima autonomno značenje koje nije ograničeno vlasništvom na fizičkim dobrima i nezavisno je od formalne klasifikacije u domaćem pravu. Određena druga prava i interesi koji konstituiraju imovinu mogu se, također, smatrati imovinskim pravima i zbog toga predstavljati imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke* [GC] broj 31107/96, ECHR 1999-II, stav 54). Također, Ustavni sud ukazuje na to da je Dom za ljudska prava u svojoj odluci *Stanivuk protiv Federacije Bosne i Hercegovine* (broj CH/97/51, odluka o prihvatljivosti i meritumu od 13. maja 1999. godine, tačka 58) izrazio stav da cjelokupno preduzetništvo, uključujući i pravo podnositeljice prijave da na zakup koristi poslovni prostor, kao i rezultati njenih napora da preuredi prostor, predstavljaju njena

ekonomska sredstva koja spadaju u domen prava na mirno uživanje svog posjeda iz člana 1. Protokola broj 1. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća na to da je osporenim rješenjima određeno izvršenje pravosnažnih presuda Okružnog privrednog suda i Višeg privrednog suda, kojima je održan na snazi otkazni nalog za otkaz ugovora o zakupu predmetnog poslovnog prostora, zaključenog između apelanta i tužioca, te naloženo apelantu da u određenom u roku isprazni i preda tužiocu poslovni prostor i naknadi troškove parničnog postupka. Izvršenje je određeno predajom u posjed odnosno ispražnjenjem od lica i stvari i predajom predmetnog poslovnog prostora tražiocu izvršenja, te zapljenom, procjenom i prodajom apelantovih pokretnih stvari sve do potpunog namirenja tražioca izvršenja na ime troškova izvršnog postupka. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da se osporene odluke tiču apelantove imovine, u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

27. Dalje, Ustavni sud podsjeća na to da svako mijješanje u pravo na imovinu prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nosioca prava i javnog i općeg interesa (princip proporcionalnosti). Drugim riječima, da bi mijješanje bilo opravdano nije dovoljno da samo bude nametnuto zakonskom odredbom koja ispunjava uvjete vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Mijješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nosioci prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi presude Evropskog suda za ljudska prava, *Sunday Times* od 26. aprila 1979. godine, serija A, broj 30, stav 49, i *Malone* od 2. augusta 1984. godine, serija A, broj 82, st. 67. i 68).

28. U vezi s pitanjem da li je mijješanje u apelantovo pravo na imovinu predviđeno zakonom, Ustavni sud zapaža da je odredbama čl. od 202. do 206. ZIP-a, u vezi s odredbama čl. 22, 23, 36. i 39. istog zakona, propisan postupak izvršenja na osnovu izvršne isprave radi ispražnjenja i predaje nepokretne stvari u posjed. Dakle, nesumnjivo je da je tim odredbama propisano pravo tražioca izvršenja da, pod određenim uvjetima, uđe u posjed nekretnine koja je predmet izvršne isprave. Također, Ustavni sud ukazuje na to da je u konkretnom slučaju nesumnjivo da je presudama redovnih sudova (donesenim u parničnom postupku koji je prethodio izvršnom postupku), u smislu relevantnih odredaba Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, otkazan ugovor o zakupu predmetnog poslovnog prostora koji su zaključili apelant i tražilac izvršenja, te je apelantu naloženo da isprazni i preda tužiocu predmetni poslovni prostor u roku od petnaest dana od pravosnažnosti presude. Dakle, nesporno je da u konkretnom slučaju tražilac izvršenja ima izvršnu ispravu na osnovu koje je zatražio izvršenje. Međutim, postavlja se pitanje da li je odredbom člana 40. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija pravo tražioca izvršenja da uđe u posjed nekretnine koja je predmet izvršne isprave u konkretnom slučaju derogirano zbog proteka roka u kojem je tražilac izvršenja mogao tražiti izvršenje, kako je tvrdio apelant u izvršnom postupku pred redovnim sudovima, a tvrdi i u postupku pred Ustavnim sudom.

29. U vezi s tim, Ustavni sud, prije svega, primjećuje da su redovni sudovi u osporenim odlukama kojima su dopustili predloženo izvršenje, očitujući se na apelantove tvrdnje o proteku roka u kojem je tražilac izvršenja mogao tražiti izvršenje u konkretnom slučaju, obrazložili da su opće odredbe ZIP-a odredbe procesne i materijalno-pravne prirode i da se odredbe glave XVIII tog zakona (odredbe čl. od 202. do 206. ZIP-a) odnose na izvršenja radi ispražnjenja i predaje nepokretne stvari,

Ukida se Rješenje Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. listopada 2014. godine.

Predmet se vraća Apelacionom odjeljenju Suda Bosne i Hercegovine koji je dužan, po žurnom postupku, donijeti novu odluku sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Apelacionom odjeljenju Suda Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Nijaz Zuban (u daljnjem tekstu: apelant) kojega zastupa Ifet Feraget, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 10. studenoga 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. listopada 2014. godine i S1 2 K 006087 14 Kv 19 od 13. listopada 2014. godine. Apelant je 5. veljače 2015. godine, na zahtjev Ustavnog suda, dopunio apelaciju tako što je dostavio punomoć za zastupanje pred Ustavnim sudom.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH je zatraženo 28. siječnja 2015. godine da dostavi odgovor na apelaciju.

3. Sud BiH je 5. veljače 2015. godine dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kv 19 od 13. listopada 2014. godine odbijen je kao neutemeljen zahtjev apelantovoga branitelja kojim je tražio da se u sredstvima javnog informiranja objavi priopćenje o oslobađajućoj presudi (tj. presudi kojom je apelant oslobođen optužbe u kaznenom postupku koji je vođen protiv njega). U obrazloženju rješenja Sud BiH je naveo da je pred tim sudom vođen kazneni postupak protiv apelanta zbog postojanja utemeljene sumnje da je počinio kazneno djelo iz članka 250. stavak 2. u svezi s kaznenim djelom iz članka 342. stavak 2. i kaznenim djelom iz članka 289. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZBiH). U svezi s tim, Sud BiH je naveo kako je apelantu tijekom postupka bio određen pritvor na temelju Rješenja Suda BiH broj X-KRN-10/1070 od 30. rujna 2010. godine, te da mu je pritvor ukinut 21. prosinca 2010. godine i da su mu izrečene mjere zabrane. Također, Sud BiH je naveo da je Presudom Suda BiH broj S1 2 K 006087 11 K od 28. studenoga 2013. godine, koja je potvrđena Presudom Apelacionog odjeljenja Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kž 24 od 25. travnja 2014. godine, apelant oslobođen optužbe da je počinio predmetna kaznena djela. Sud BiH je dalje naveo da je apelantov branitelj 17. rujna 2014. godine podnio zahtjev tom sudu radi naknade štete prouzročene sredstvima javnog informiranja u smislu odredaba članka 437. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPBiH). U svezi s tim, Sud BiH je naveo da je apelantov branitelj u svome zahtjevu ukazao

na ogromnu medijsku pozornost koju je izazvao ovaj slučaj i negativni kontekst u kojemu je apelant skoro četiri godine bio označen kao pripadnik zločinačke organizacije kojoj su stavljena na teret iznimno teška kaznena djela, zbog čega je trpio duševne bolove, te mu je uslijed učestalog objavljivanja njegovoga imena i fotografije u sredstvima javnog informiranja povrijeđen i ugled. Sud BiH je naveo kako je apelantov branitelj zatražio od tog suda da u formi rješenja donese priopćenje o pravomoćnoj presudi iz koje proizlazi da je apelant oslobođen optužbe i da je neutemeljeno lišen slobode u svezi s tim slučajem, te da se priopćenje objavi u dnevnim novima, tjednim novinama i televizijskim medijima (pobliže navedenim u obrazloženju rješenja), uz obvezno objavljivanje apelantove fotografije.

6. Sud BiH je ukazao kako je odredbama članka 437. ZKPBiH ("Naknada štete prouzročena sredstvima javnog informiranja") propisano: "Ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neosnovano lišenje slobode neke osobe prikazan u sredstvima javnog informiranja i time bio povrijeđen ugled te osobe, Sud će, na njen zahtjev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog informiranja saopštenje o odluci iz koje proizlazi neopravdanost ranije osude, odnosno neosnovanost lišenja slobode." Sud BiH je naveo kako u konkretnom slučaju apelant, kao pravomoćno oslobođena osoba, traži naknadu štete temeljem neutemeljenoga lišenja slobode koje je bilo prikazano u sredstvima javnog informiranja. U svezi s tim, Sud BiH je naveo kako svaka osoba koja je neutemeljeno lišena slobode ima pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete, te pravo na moralnu rehabilitaciju i druga prava. Stoga, Sud BiH naveo je kako je u konkretnom slučaju bilo potrebno utvrditi je li apelant u tome kaznenom postupku, u kojemu je oslobođen optužbe, bio lišen slobode bez pravne osnove. Sud BiH je ukazao da zakonodavac priznaje pravo na naknadu nematerijalne štete osobi koja je uslijed pogreške ili nezakonitog rada organa neutemeljeno lišena slobode ili je zadržana dulje u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere, prema kojem tumačenju se neutemeljeno lišenje slobode ne veže za ishod postupka, već se smatra da svako postupanje oprečno zakonskim odredbama vezanim za procesnu ustanovu pritvora predstavlja nezakonit rad koji za posljedicu ima neutemeljeno lišenje slobode. Sud BiH je ukazao kako zakonodavac kao primjer neutemeljenoga lišenja slobode u tome smislu navodi lišenje slobode uslijed pogreške ovlaštene službene osobe prilikom utvrđivanja identiteta, lišenje slobode i zadržavanje osobe od policijskog organa dulje od 24 sata ili lišenje slobode i zadržavanje, a da za to ne postoje zakonski razlozi za lišenje slobode iz članka 132. ZKPBiH itd. Sud BiH je naveo kako je u kontekstu navedenog cijeni zahtjev apelantovog branitelja, te da je utvrdio da nisu ispunjeni uvjeti da se udovolji tom zahtjevu, budući da apelant tijekom postupka nije bio neutemeljeno lišen slobode. Naime, Sud BiH je ukazao da je izvršio uvid u Rješenje Suda BiH broj X-KRN-10/1070 od 30. rujna 2010. godine (kojim je apelantu određen pritvor) i Rješenje tog suda broj S1 2 K 002720 10 Kv od 26. listopada 2010. godine (kojim je apelantu produžen pritvor), te da je utvrdio da je apelantu pritvor bio određen i produljen sukladno odredbama članka 132. ZKPBiH. Sud BiH je ukazao da kod apelantovog lišenja slobode nije bilo proceduralnih grešaka, to jest nije bilo nezakonitoga postupanja koje bi za posljedicu imalo neutemeljeno lišenje slobode, te slijedom toga zaključio da apelantu ne pripada pravo na takav vid rehabilitacije, to jest da mu ne pripada pravo na objavu priopćenja o odluci iz koje proizlazi neutemeljenost lišenja slobode.

7. Odlučujući o prizivu apelantovoga branitelja protiv navedenoga rješenja, Apelaciono odjeljenje Suda BiH je donijelo Rješenje broj S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. listopada 2014. godine kojim je priziv odbilo kao neutemeljenu. U obrazloženju rješenja Sud BiH je naveo da se, prije svega, prizivom utemeljeno

ukazuje da je prvostupanjski sud u određenom smislu pogrešno doveo u vezu odredbe članka 437. ZKPBiH s odredbama članka 436. stavak 1. točka c) ZKPBiH. Sud BiH je naveo da je prvostupanjski sud u svezi s tim suviše obrazlagao situaciju da pravo na naknadu štete pripada, između ostalih, osobi koja je uslijed pogreške ili nezakonitoga rada organa neutemeljeno lišena slobode, ili je zadržana dulje u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne i mjere, budući da u konkretnoj situaciji to nije slučaj. Sud BiH je naveo kako, međutim, bez obzira na to, prizivnim prigovorima nije dovedena u pitanje pravilnost i zakonitost pobijanoga rješenja, te da je prvostupanjski sud pravilno zaključio da ovaj zahtjev ne ispunjava uvjete iz članka 437. ZKPBiH. Naime, Sud BiH je ukazao kako su u konkretnom slučaju ispunjene tzv. pozitivne pretpostavke u smislu odredaba članka 436. stavak 1. točka a) ZKPBiH, ali nisu ispunjene tzv. negativne pretpostavke, budući da apelant nije bio neutemeljeno niti nezakonito lišen slobode, a sukladno činjenici da su u momentu njegovoga lišenja slobode, kao i tijekom njegovoga boravka u pritvoru, bili ispunjeni uvjeti propisani odredbama čl. 132. i 139. ZKPBiH. Sud BiH je naveo kako, dakle, apelant nije bio lišen slobode bez pravne osnove, te slijedom toga zaključio da se u konkretnom slučaju nije radilo o neutemeljenome lišenju slobode, što predstavlja jedan od uvjeta za postupanje suda po odredbama članka 437. ZKPBiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

8. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na osobnu slobodu i sigurnost iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 2. Europske konvencije. Apelant navodi da je zahtjev podnesen Sudu BiH na temelju članka 437. ZKPBiH, budući da je apelant pravomoćno oslobođen optužbe, da je jedno vrijeme proveo u pritvoru, te da su svi mediji u državi godinama izvještavali da je apelant član najveće zločinačke organizacije kojoj se na teret stavlja niz teških kaznenih djela. Apelant navodi da oslobađajuća presuda sama po sebi znači da je pritvor bio neutemeljen, te da neutemeljeno lišenje slobode ne treba "brkati" s nezakonitim lišenjem slobode. Naime, apelant navodi da pravomoćna oslobađajuća presuda znači da je "otpala" utemeljena sumnja da je neko počinio kazneno djelo, čime je lišenje slobode postalo neutemeljeno, tako da je samim tim ispunjen uvjet za donošenje priopćenja o oslobađajućoj presudi u smislu odredaba članka 437. ZKPBiH. Apelant smatra da je Sud BiH pri donošenju osporenih rješenja proizvoljno primijenio pravo, budući da je odbio njegov zahtjev za moralnu rehabilitaciju zbog neutemeljenoga lišenja slobode na temelju članka 437. ZKPBiH, iako su bili ispunjeni zakonski uvjeti za usvajanje zahtjeva.

b) Odgovor na apelaciju

9. Sud BiH je naveo da iz apelacionih navoda nije vidljivo u čemu se konkretno ogledaju navodne povrede apelantovih prava zagarantiranih Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom. Naime, Sud BiH je ukazao da je apelant identične navode iznio u zahtjevu za objavu priopćenja o oslobađajućoj presudi u sredstvima javnog informiranja, kao i u prizivu protiv prvostupanjskoga rješenja, što je taj sud razmotrio i dao svoje razloge u osporenome rješenju. Pri tome, Sud BiH je istaknuo da je javnost detaljno upoznata o epilogu konkretnog kaznenog postupka putem priopćenja za javnost toga suda, čime je, po ocjeni toga suda, u adekvatnoj mjeri ostvarena apelantova moralna rehabilitacija.

V. Relevantni propisi

10. U **Zakonu o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13) relevantne odredbe glase:

Članak 436. stavak 1. točka a)

Ostale osobe kojima pripada pravo na naknadu štete

(1) Pravo na naknadu štete pripada i:

a) osobi koja je bila u pritvoru, a kazneni postupak nije pokrenut ili je postupak obustavljen ili je pravomoćnom presudom pritvorenik oslobođen optužbe ili je optužba odbijena, [...]

Članak 437.

Naknada štete prouzročene sredstvima javnog priopćavanja

Ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neutemeljeno oduzimanje slobode nekoj osobi prikazan u sredstvima javnog priopćavanja i time povrijeđen ugled te osobe, Sud će na njen zahtjev objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog priopćavanja priopćenje o odluci iz koje proizilazi neopravdanost ranije osude odnosno neutemeljenost oduzimanja slobode. Ako slučaj nije prikazan u sredstvu javnog priopćavanja, takvo će se priopćenje na zahtjev te osobe dostaviti tijelu ili pravnoj osobi u kojoj je ta osoba zaposlena, a ako je to za njenu rehabilitaciju potrebno i političkoj stranci ili udruženju građana.

VI. Dopustivost

11. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

12. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

13. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. listopada 2014. godine protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporeno je rješenje apelant primio 5. studenoga 2014. godine, a apelacija je podnesena 10. studenoga 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda.

14. Potom, Ustavni sud opaža kako je osporeno rješenje doneseno u posebnom postupku povodom apelantovoga zahtjeva da se u sredstvima javnog informiranja objavi priopćenje o pravomoćnoj sudskoj odluci kojom je apelant oslobođen optužbe u kaznenome postupku koji je vođen protiv njega. U svezi s tim Ustavni sud ukazuje, prije svega, da pravo na javno objavljivanje presude predstavlja jedan od elemenata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Osim toga, Ustavni sud ukazuje da domaći zakon (tj. ZKPBiH) pruža mogućnost osobama koje su bile neutemeljeno lišene slobode da, pod određenim uvjetima, u posebnom postupku traže da se u sredstvima javnog informiranja objavi priopćenje o odluci iz koje proizilazi neutemeljenost njihovoga lišenja slobode. Imajući u vidu da su osporene odluke u neposrednoj vezi s presudama donesenim u kaznenome postupku u kojemu je utvrđivana apelantova kaznena odgovornost, te budući da su donesene u posebnom postupku u kojemu se pravo na javno objavljivanje presude garantira u većim opsegom (tj. putem sredstava javnog informiranja) u odnosu na to

pravo koje je garantirano u kaznenome postupku, Ustavni sud smatra da je apelacija dopustiva u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

15. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

VII. Meritum

16. Apelant pobija navedena rješenja, tvrdeći da je tim rješenjima povrijeđeno njegovo pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

17. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2., što uključuje:

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

18. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

19. Apelant smatra da je Sud BiH pri donošenju osporenih odluka proizvoljno primijenio relevantne odredbe ZKPBiH, što je za posljedicu imalo kršenje njegovoga prava na pravično suđenje. U svezi s tim Ustavni sud ukazuje kako, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene pozitivno-pravnih propisa (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadaća redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

20. Ustavni sud se dakle, prema navedenome stavu, može iznimno, kada ocijeni da je u određenome postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise. U kontekstu navedenoga, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao kako očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelacija pokreće, ispitati jesu li osporene odluke Suda BiH zasnovane na proizvoljnoj primjeni relevantnih odredaba ZKPBiH.

21. Ustavni sud opaža kako je osporenim Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kv 19 od 13. listopada 2014. godine, koje je potvrđeno osporenim Rješenjem Apelacionog odjeljenja Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. listopada 2014. godine, odbijen kao neutemeljen zahtjev apelantovoga branitelja

kojim je tražio da se u sredstvima javnog informiranja objavi priopćenje o oslobađajućoj presudi koja se odnosi na apelanta, uz obrazloženje da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 437. ZKPBiH. Ustavni sud opaža kako je Apelaciono odjeljenje Suda BiH u obrazloženju svog rješenja, kao konačne odluke u ovome postupku, ukazalo da su u konkretnom slučaju ispunjene tzv. pozitivne pretpostavke u smislu odredaba članka 436. stavak 1. točka a) ZKPBiH (tj. da je apelant bio u pritvoru, a nakon toga je pravomoćnom presudom oslobođen optužbe). Međutim, Apelaciono odjeljenje Suda BiH je ukazalo kako nisu ispunjene tzv. negativne pretpostavke, jer, po mišljenju toga suda, apelant nije bio neutemeljeno niti nezakonito lišen slobode, budući da mu je pritvor bio određen i produljen sukladno odredbama članka 132. ZKPBiH. S druge strane, Ustavni sud opaža kako apelant smatra da je proizvoljan zaključak Suda BiH da apelant nije bio neutemeljeno lišen slobode u smislu odredaba članka 437. ZKPBiH. Naime, apelant insistira na tome da oslobađajuća presuda sama po sebi znači da je pritvor bio neutemeljen, te da "neutemeljeno lišenje slobode" ne znači isto što i "nezakonito lišenje slobode".

22. Ustavni sud ukazuje, prije svega, da je odredbama članka 436. stavak 1. točka a) ZKPBiH, koje reguliraju pravo na naknadu štete, propisano da pravo na naknadu štete pripada osobi koja je bila u pritvoru a nije došlo do pokretanja kaznenog postupka, ili je postupak obustavljen, ili je pravomoćnom presudom oslobođena optužbe ili je optužba odbijena. Također, Ustavni sud ukazuje da je odredbama članka 437. ZKPBiH, koje reguliraju naknadu štete prouzročene sredstvima javnog informiranja, propisano, između ostalog, *ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neutemeljeno lišenje slobode neke osobe prikazan u sredstvima javnog informiranja i time bio povrijeđen ugled te osobe, Sud će, na njen zahtjev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog informiranja priopćenje o odluci iz koje proizlazi neopravdanost ranije osude, odnosno neutemeljenost lišenja slobode.* Ustavni sud opaža kako iz citiranih zakonskih odredaba proizlazi da je za ostvarivanje prava na naknadu štete (materijalne i nematerijalne), na način kako je ona regulirana odredbama članka 436. stavak 1. točka a) ZKPBiH, jedan od uvjeta da je osoba bila u pritvoru (bez preciziranja je li u pitanju nezakonit ili neutemeljen pritvor), dok je za ostvarivanje prava na naknadu štete prouzročene sredstvima javnog informiranja (tj. pravo na moralnu rehabilitaciju) izričito propisano (u članku 437. ZKPBiH) kako je jedan od uvjeta da je osoba bila neutemeljeno lišena slobode. Međutim, imajući u vidu sadržaj i svrhu citiranih zakonskih odredaba Ustavni sud, s obzirom da je u oba slučaja u konačnici bez obzira na različito definiranje praktično ključan ishod predmetnoga kaznenog postupka, ne nalazi da je namjera zakonodavca bila propisati različite uvjete za ostvarivanje prava na naknadu štete i prava na moralnu rehabilitaciju, već isključivo da u odredbama zakona posebno naglasi značaj naknade štete prouzročene sredstvima javnog informiranja s obzirom da takva vrsta štete u odnosu na oštećenu osobu može imati dodatne reperkusije u odnosu na neopravdanu osudu odnosno neutemeljeno lišenje slobode promatrano samostalno. Osim toga, Ustavni sud smatra kako iz same stipulacije navedenih zakonskih odredbi neprijeporno proizlazi kako pravo na naknadu štete u smislu članka 436. stavak 1. točka a) ne isključuje mogućnost naknade štete i u smislu članka 437, pod uvjetom da je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neutemeljeno lišenje slobode neke osobe prikazan u sredstvima javnog informiranja. Dakle, proizlazi da navedena odredba praktično propisuje "kvalificirani" oblik naknade štete.

23. Ustavni sud dalje ukazuje kako zakonitost lišenja slobode i pritvora treba razlikovati od njihove utemeljenosti, budući da se zakonitost lišenja slobode, odnosno pritvaranja

cijeni isključivo prema procesnim odredbama koje uređuju pritvor, dok se utemeljenost lišenja slobode, odnosno pritvora cijeni prema krajnjem ishodu kaznenog postupka. Zbog toga, kada se kazneni postupak završi presudom kojom je optuženi oslobođen optužbe to pokazuje da je pritvor bio nepotreban, a time i neutemeljen. S druge strane, na nezakonitost pritvora ukazuje odsustvo zabilješki, odnosno podataka o datumu, vremenu i mjestu lišenja slobode, potom odsustvo podataka vezanih za identitet osumnjičenog i razloga za lišenje slobode (vidi Europski sud, *Kurt protiv Turske*, presuda od 25. svibnja 1998. godine, Izvješće o presudama i odlukama-III). Također, Ustavni sud ukazuje da je temelj za naknadu štete, u smislu odredaba članka 436. stavak 1. točka a) ZKPBiH, izravno vezan za ishod kaznenoga postupka, tako da se uopće ne postavlja pitanje zakonitosti pritvora, što znači da pritvor može biti određen sukladno zakonu, a da svaka osoba prema kojoj se postupak završi na jedan od načina navedenih u toj točki ima pravo na naknadu štete. Ustavni sud ukazuje da iz navedenoga razvidno proizlazi da se za svaku osobu koja je bila u pritvoru, a nakon toga pravomoćnom presudom oslobođena optužbe, smatra da je bila neutemeljeno lišena slobode, bez obzira što je to lišenje slobode bilo zakonito. Dakle, sama činjenica da je određena osoba bila u pritvoru, a nakon toga pravomoćnom presudom oslobođena optužbe, automatski znači da je ta osoba bila neutemeljeno lišena slobode. Ustavni sud ukazuje da samim tim takva osoba ima pravo na naknadu štete (materijalne i nematerijalne) u smislu odredaba članka 436. stavak 1. točka a) ZKPBiH, kao i pravo na naknadu štete koju su prouzročila sredstva javnog informiranja (tj. pravo na moralnu rehabilitaciju) u smislu odredaba članka 437. ZKPBiH.

24. U konkretnom slučaju, Ustavni sud opaža da se Sud BiH, prilikom odlučivanja o predmetnom zahtjevu, bavio isključivo pitanjem zakonitosti lišenja slobode, tako da je slijedom toga i izveo pogrešan zaključak da se u apelantovom slučaju nije radilo o neutemeljenom lišenju slobode u smislu odredaba članka 437. ZKPBiH. Međutim, Ustavni sud ponavlja kako činjenica da je apelant bio zakonito lišen slobode, tj. da mu je pritvor bio određen i produžen sukladno odredbama članka 132. ZKPBiH (dakle zbog postojanja utemeljene sumnje kao općeg uvjeta i posebnih pritvorskih razloga), ne znači da je istodobno bio utemeljeno lišen slobode, budući da se utemeljenost ili neutemeljenost lišenja slobode vezuje za ishod kaznenoga postupka, a ne za zakonitost ili nezakonitost pritvora. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da je osporeno rješenje Apelacionog odjeljenja Suda BiH, kao konačna odluka u ovom postupku, utemeljeno na proizvoljnoj primjeni odredaba članka 436. stavak 1. točka a) i članka 437. ZKPBiH, što je za posljedicu imalo kršenje apelantovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

25. Na temelju izloženog, Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da je bilo potrebno, s ciljem zaštite apelantovih ustavnih prava, ukinuti osporenu odluku, te predmet vratiti Apelacionom odjeljenju Suda BiH kako bi taj sud donio novu odluku sukladno garancijama iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali navodi

26. Glede apelantovih navoda da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 5. Europske konvencije, te članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije, Ustavni sud ukazuje da se u predmetnom postupku ni na koji način nije odlučivalo o pravima koja su

garantirana navedenim člancima. Stoga, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebice razmatrati navodne povrede tih prava.

VIII. Zaključak

27. Ustavni sud zaključuje kako postoji kršenje apelantovoga prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije jer je Sud BiH, pri donošenju svoje odluke, proizvoljno primijenio odredbe članka 436. stavak 1. točka a) i članka 437. ZKPBiH, budući da je pitanje utemeljenosti ili neutemeljenosti lišenja slobode poistovjetio s pitanjem zakonitosti ili nezakonitosti lišenja slobode.

28. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

29. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 4793/14, рјешавајући апелацију Нијаз Зубана, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, председница
Миодраг Симовић, потпредседник
Сеада Палаврић, потпредседница
Мато Тадић, судија
Мирсад Ђеман, судија
Златко М. Кнежевић, судија
на сједници одржаној 17. марта 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Нијаз Зубана.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Апелационог одјељења Суда Босне и Херцеговине број С1 2 К 006087 14 Кж 26 од 28. октобра 2014. године.

Предмет се враћа Апелационом одјељењу Суда Босне и Херцеговине који је дужан да, по хитном поступку, донесе нову одлуку у складу с чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Апелационом одјељењу Суда Босне и Херцеговине да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Нијаз Зубан (у даљњем тексту: апелант) којег заступа Ифет Ферагет, адвокат из Сарајева, поднио је 10. новембра 2014. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине

(у даљњем тексту: Уставни суд) против рјешења Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) бр. С1 2 К 006087 14 Кж 26 од 28. октобра 2014. године и С1 2 К 006087 14 Кв 19 од 13 октобра 2014. године. Апелант је 5. фебруара 2015. године, на захтјев Уставног суда, допунио апелацију тако што је доставио пуномоћ за заступање пред Уставним судом.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ је затражено 28. јануара 2015. године да достави одговор на апелацију.

3. Суд БиХ је 5. фебруара 2015. године доставио одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на сљедећи начин.

5. Рјешењем Суда БиХ број С1 2 К 006087 14 Кв 19 од 13 октобра 2014. године одбијен је као неоснован захтјев апелантовог браниоца којим је тражио да се у средствима јавног информисања објави саопштење о ослобађајућој пресуди (тј. пресуди којом је апелант ослобођен оптужбе у кривичном поступку који је вођен против њега). У образложењу рјешења Суд БиХ је навео да је пред тим судом вођен кривични поступак против апеланта због постојања основане сумње да је починио кривично дјело из члана 250 став 2 у вези с кривичним дјелом из члана 342 став 2 и кривичним дјелом из члана 289 став 2 у вези са ставом 1 Кривичног закона Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: КЗБиХ). У вези с тим, Суд БиХ је навео да је апеланту у току поступка био одређен притвор на основу Рјешења Суда БиХ број Х-КРН-10/1070 од 30. септембра 2010. године, те да му је притвор укинут 21. децембра 2010. године и да су му изречене мјере забране. Такође, Суд БиХ је навео да је Пресудом Суда БиХ број С1 2 К 006087 11 К од 28. новембра 2013. године, која је потврђена Пресудом Апелационог одјељења Суда БиХ број С1 2 К 006087 14 Кж 24 од 25. априла 2014. године, апелант ослобођен оптужбе да је починио предметна кривична дјела. Суд БиХ је даље навео да је апелантов бранилац 17. септембра 2014. године поднио захтјев том суду ради накнаде штете која је проузрокована средствима јавног информисања у смислу одредаба члана 437 Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЗКПБиХ). У вези с тим, Суд БиХ је навео да је апелантов бранилац у свом захтјеву указао на огромну медијску пажњу коју је изазвао овај случај и негативни контекст у ком је апелант скоро четири године био означен као припадник злочиначке организације којој су стављена на терет изузетно тешка кривична дјела, због чега је трпио душевне болове, те да му је због учесталог објављивања његовог имена и фотографије у средствима јавног информисања повријеђен и углед. Суд БиХ је навео да је апелантов бранилац затражио од тог суда да у форми рјешења донесе саопштење о правоснажној пресуди из које произилази да је апелант ослобођен оптужбе и да је неосновано лишен слободе у вези с тим случајем, те да се саопштење објави у дневним новинама и телевизијским медијима (поближе наведеним у образложењу рјешења), уз обавезно објављивање апелантове фотографије.

6. Суд БиХ је указао да је одредбама члана 437 ЗКПБиХ ("Накнада штете проузрокована средствима јавног информисања") прописано: "Ако је случај на који се односи неоправдана осуда или неосновано лишење слободе неке особе приказан у средствима јавног информисања и тиме био повријеђен углед те особе, Суд ће, на њен захтјев,

објавити у новинама или другом средству јавног информисања саопштење о одлуци из које произилази неоправданост раније осуде, односно неоснованост лишења слободе." Суд БиХ је навео да у конкретном случају апелант, као правоснажно ослобођено лице, тражи накнаду штете по основу неоснованог лишења слободе које је било приказано у средствима јавног информисања. У вези с тим, Суд БиХ је навео да свако лице које је неосновано лишено слободе има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете, те право на моралну рехабилитацију и друга права. Стога, Суд БиХ навео је да је у конкретном случају било потребно утврдити да ли је апелант у том кривичном поступку, у ком је ослобођен оптужбе, био лишен слободе без правног основа. Суд БиХ је указао да законодавац признаје право на накнаду нематеријалне штете особи која је због погрешке или незаконитог рада органа неосновано лишена слободе или је задржана дуже у притвору или установи за издржавање казне или мјере, према ком тумачењу се неосновано лишење слободе не веже за исход поступка, већ се сматра да свако поступање супротно законским одредбама везаним за процесну установу притвора представља незаконит рад који за посљедицу има неосновано лишење слободе. Суд БиХ је указао да законодавац као примјер неоснованог лишења слободе у том смислу наводи лишење слободе због погрешке овлашћеног службеног лица приликом утврђивања идентитета, лишење слободе и задржавање лица од полицијског органа дуже од 24 часа или лишење слободе и задржавање, а да за то не постоје законски разлози за лишење слободе из члана 132 ЗКПБиХ итд. Суд БиХ је навео да је у контексту наведеног цијенио захтјев апелантовог браниоца, те да је утврдио да нису испуњени услови да се удовољи том захтјеву, будући да апелант током поступка није био неосновано лишен слободе. Наиме, Суд БиХ је указао да је извршио увид у Рјешење Суда БиХ број Х-КРН-10/1070 од 30. септембра 2010. године (којим је апеланту одређен притвор) и Рјешење тог суда број С1 2 К 002720 10 Кв од 26. октобра 2010. године (којим је апеланту продужен притвор), те да је утврдио да је апеланту притвор био одређен и продужен у складу с одредбама члана 132 ЗКПБиХ. Суд БиХ је указао да код апелантовог лишења слободе није било процедуралних грешака, то јест није било незаконитог поступања које би за посљедицу имало неосновано лишење слободе, те слиједом тога закључио да апеланту не припада право на такав вид рехабилитације, то јест да му не припада право на објаву саопштења о одлуци из које произилази неоснованост лишења слободе.

7. Одлучујући о жалби апелантовог браниоца против наведеног рјешења, Апелационо одјељење Суда БиХ је донијело Рјешење број С1 2 К 006087 14 Кж 26 од 28. октобра 2014. године којим је жалбу одбило као неосновану. У образложењу рјешења Суд БиХ је навео да се, прије свега, жалбом основано указује да је првостепени суд у одређеном смислу погрешно довео у везу одредбе члана 437 ЗКПБиХ с одредбама члана 436 став 1 тачка ц) ЗКПБиХ. Суд БиХ је навео да је првостепени суд у вези с тим сувишно образлагао ситуацију да право на накнаду штете припада, између осталих, лицу које је због погрешке или незаконитог рада органа неосновано лишено слободе, или је задржано дуже у притвору или установи за издржавање казне и мјере, будући да у конкретној ситуацији то није случај. Суд БиХ је навео да, међутим, без обзира на то, жалбеним приговорима није доведена у питање правилност и законитост побијаног рјешења, те да је првостепени суд правилно закључио да овај захтјев не испуњава услове из члана 437 ЗКПБиХ. Наиме, Суд БиХ је указао да су у конкретном случају испуњене тзв. позитивне претпоставке у смислу одредаба члана 436 став 1

тачка а) ЗКПБиХ, али да нису испуњене тзв. негативне претпоставке, будући да апелант није био неосновано нити незаконито лишен слободе, а сходно чињеници да су у моменту његовог лишења слободе, као и током његовог боравка у притвору, били испуњени услови прописани одредбама чл. 132 и 139 ЗКПБиХ. Суд БиХ је навео да, дакле, апелант није био лишен слободе без правног основа, те слиједом тога закључио да се у конкретном случају није радило о неоснованом лишењу слободе, што представља један од услова за поступање суда по одредбама члана 437 ЗКПБиХ.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

8. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 2 Европске конвенције. Апелант наводи да је захтјев поднесен Суду БиХ на основу члана 437 ЗКПБиХ, будући да је апелант правоснажно ослобођен оптужбе, да је једно вријеме провео у притвору, те да су сви медији у држави годинама извјештавали да је апелант члан највеће злочиначке организације којој се на терет ставља низ тешких кривичних дјела. Апелант наводи да ослобађајућа пресуда сама по себи значи да је притвор био неоснован, те да неосновано лишење слободе не треба "бркати" с незаконитим лишењем слободе. Наиме, апелант наводи да правоснажна ослобађајућа пресуда значи да је "отпала" основана сумња да је неко починио кривично дјело, чиме је лишење слободе постало неосновано, тако да је самим тим испуњен услов за доношење саопштења о ослобађајућој пресуди у смислу одредаба члана 437 ЗКПБиХ. Апелант сматра да је Суд БиХ при доношењу оспорених рјешења произвољно примјенио право, будући да је одбио његов захтјев за моралну рехабилитацију због неоснованог лишења слободе на основу члана 437 ЗКПБиХ, иако су били испуњени законски услови за усвајање захтјева.

б) Одговор на апелацију

9. Суд БиХ је навео да из апелационих навода није видљиво у чему се конкретно огледају наводне повреде апелантових права загарантованих Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом. Наиме, Суд БиХ је указао да је апелант идентичне наводе изнио у захтјеву за објаву саопштења о ослобађајућој пресуди у средствима јавног информисања, као и у жалби против првостепеног рјешења, што је тај суд размотрио и дао своје разлоге у оспореном рјешењу. При томе, Суд БиХ је истакао да је јавност детаљно упозната о епилогу конкретног кривичног поступка путем саопштења за јавност тог суда, чиме је, по оцјени тог суда, у адекватној мјери остварена апелантова морална рехабилитација.

V. Релевантни прописи

10. У **Закону о кривичном поступку Босне и Херцеговине** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 и 72/13) релевантне одредбе гласе:

Члан 436. став 1. тачка а)

Остала лица којима припада право на накнаду штете

(1) Право на накнаду штете припада:

а) лицу које је било у притвору, а није дошло до покретања кривичног поступка или је поступио обустављен

или је правоснажном пресудом ослобођена од оптужбе или је оптужба одбијена,

[...]

Члан 437.

Накнада штете проузроковане средствима јавног информисања

Ако је случај на који се односи неоправдана осуда или неосновано лишење слободе неког лица приказан у средствима јавног информисања и тиме био повријеђен углед тог лица, Суд ће, на њен захтјев, објавити у новинама или другом средству јавног информисања саопштење о одлуци из које произилази неоправданост раније осуде, односно неоснованост лишења слободе. Ако случај није приказан у средству јавног информисања, овакво саопштење ће се, на захтјев тог лица, доставити органу или правном лицу у којем је то лице запослено, а ако је то за његову рехабилитацију потребно - политичкој странци или удружењу грађана.

VI. Допустивост

11. У складу с чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

12. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побјија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

13. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Суда БиХ број С1 2 К 006087 14 Кж 26 од 28. октобра 2014. године против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење апелант је примио 5. новембра 2014. године, а апелација је поднесена 10. новембра 2014. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда.

14. Затим, Уставни суд запажа да је оспорено рјешење донесено у посебном поступку поводом апелантовог захтјева да се у средствима јавног информисања објави саопштење о правоснажној судској одлуци којом је апелант ослобођен оптужбе у кривичном поступку који је вођен против њега. У вези с тим Уставни суд указује, прије свега, да право на јавно објављивање пресуде представља један од елемената права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Осим тога, Уставни суд указује да домаћи закон (тј. ЗКПБиХ) пружа могућност лицима која су била неосновано лишена слободе да, под одређеним условима, у посебном поступку траже да се у средствима јавног информисања објави саопштење о одлуци из које произилази неоснованост њиховог лишења слободе. Имајући у виду да су оспорене одлуке у непосредној вези с пресудама донесеним у кривичном поступку у ком је утврђивана апелантова кривична одговорност, те будући да су донесене у посебном поступку у ком се право на јавно објављивање пресуде гарантује у већем обиму (тј. путем средстава јавног информисања) у односу на то право које је гарантовано у кривичном поступку, Уставни суд сматра да је апелација допуштена у односу на члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције.

15. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, те члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног

суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допуствости у односу на члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције.

VII. Меритум

16. Апелант побија наведена рјешења, тврдећи да је тим рјешењима повријеђено његово право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на правично суђење

17. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

18. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

19. Апелант сматра да је Суд БиХ при доношењу оспорених одлука произвољно применио релевантне одредбе ЗКПБиХ, што је за посљедицу имало кршење његовог права на правично суђење. У вези с тим Уставни суд указује да, сходно пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене позитивно-правних прописа (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуствости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је генерално задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Томас против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминаторска.

20. Уставни суд се дакле, према наведеном ставу, може изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница, тако и у примјени релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26), упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице применили позитивно-правне прописе. У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да води ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Имајући у виду наведено Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апелација покреће, испитати да ли су оспорене одлуке Суда БиХ засноване на произвољној примјени релевантних одредаба ЗКПБиХ.

21. Уставни суд запажа да је оспореним Рјешењем Суда БиХ број С1 2 К 006087 14 Кв 19 од 13 октобра 2014. године, које је потврђено оспореним Рјешењем Апелационог одјељења Суда БиХ број С1 2 К 006087 14 Кж 26 од 28.

октобра 2014. године, одбијен као неоснован захтјев апелантовог браниоца којим је тражио да се у средствима јавног информисања објави саопштење о ослобађајућој пресуди која се односи на апеланта, уз образложење да нису испуњени услови из члана 437 ЗКПБиХ. Уставни суд запажа да је Апелационо одјељење Суда БиХ у образложењу свог рјешења, као коначне одлуке у овом поступку, указало да су у конкретном случају испуњене тзв. позитивне претпоставке у смислу одредаба члана 436 став 1 тачка а) ЗКПБиХ (тј. да је апелант био у притвору, а након тога је правоснажном пресудом ослобођен оптужбе). Међутим, Апелационо одјељење Суда БиХ је указало да нису испуњене тзв. негативне претпоставке, јер, по мишљењу тог суда, апелант није био неосновано нити незаконито лишен слободе, будући да му је притвор био одређен и продужен у складу с одредбама члана 132 ЗКПБиХ. С друге стране, Уставни суд запажа да апелант сматра да је произвољан закључак Суда БиХ да апелант није био неосновано лишен слободе у смислу одредаба члана 437 ЗКПБиХ. Наиме, апелант инсистира на томе да ослобађајућа пресуда сама по себи значи да је притвор био неоснован, те да "неосновано лишење слободе" не значи исто што и "незаконито лишење слободе".

22. Уставни суд указује, прије свега, да је одредбама члана 436 став 1 тачка а) ЗКПБиХ, које регулишу право на накнаду штете, прописано да право на накнаду штете припада особи која је била у притвору а није дошло до покретања кривичног поступка, или је поступак обустављен, или је правоснажном пресудом ослобођена оптужбе, или је оптужба одбијена. Такође, Уставни суд указује да је одредбама члана 437 ЗКПБиХ, које регулишу накнаду штете коју су проузроковала средства јавног информисања, прописано, између осталог, *ако је случај на који се односи неоправдана осуда или неосновано лишење слободе неке особе приказан у средствима јавног информисања и тиме био повријеђен углед те особе, Суд ће, на њен захтјев, објавити у новинама или другом средству јавног информисања саопштење о одлуци из које произилази неоправданост раније осуде, односно неоснованост лишења слободе*. Уставни суд запажа да из цитираних законских одредаба произилази да је за остваривање права на накнаду штете (материјалне и нематеријалне), на начин како је она регулисана одредбама члана 436 став 1 тачка а) ЗКПБиХ, један од услова да је лице било у притвору (без прецизирања да ли је у питању незаконит или неоснован притвор), док је за остваривање права на накнаду штете проузроковане средствима јавног информисања (тј. право на моралну рехабилитацију) изричито прописано (у члану 437 ЗКПБиХ) да је један од услова да је лице било неосновано лишено слободе. Међутим, имајући у виду садржај и сврху цитираних законских одредаба Уставни суд, с обзиром да је у оба случаја у коначници без обзира на различито дефинисање практично кључан исход предметног кривичног поступка, не налази да је намјера законодавца била да пропише различите услове за остваривање права на накнаду штете и права на моралну рехабилитацију, већ искључиво да у одредбама закона посебно нагласи значај накнаде штете проузроковане средствима јавног информисања с обзиром да таква врста штете у односу на оштећено лице може да има додатне реперкусије у односу на неоправдану осуду односно неосновано лишење слободе посматрано самостално. Осим тога, Уставни суд сматра да из саме стипулације наведених законских одредби неспорно произилази да право на накнаду штете у смислу члана 436 став 1 тачка а) не искључује могућност накнаде штете и у смислу члана 437, под условом да је случај на који се односи неоправдана осуда или

неосновано лишење слободе неке особе приказан у средствима јавног информисања. Дакле, произилази да наведена одредаба практично прописује "квалификовани" облик накнаде штете.

23. Уставни суд даље указује да законитост лишења слободе и притвора треба разликовати од њихове основаности, будући да се законитост лишења слободе, односно притварања цијени искључиво према процесним одредбама које уређују притвор, док се основаност лишења слободе, односно притвора цијени према крајњем исходу кривичног поступка. Због тога, када се кривични поступак заврши пресудом којом је оптужени ослобођен оптужбе то показује да је притвор био непотребан, а тиме и неоснован. С друге стране, на незаконитост притвора указује одсуство забиљешки, односно података о датуму, времену и мјесту лишења слободе, затим одсуство података везаних за идентитет осумњиченог и разлога за лишење слободе (види Европски суд, *Kurt против Турске*, пресуда од 25. маја 1998. године, Извјештај о пресудама и одлукама-III). Такође, Уставни суд указује да је основ за накнаду штете, у смислу одредаба члана 436 став 1 тачка а) ЗКПБиХ, директно везан за исход кривичног поступка, тако да се уопште не поставља питање законитости притвора, што значи да притвор може да буде одређен у складу са законом, а да свако лице према коме се поступак заврши на један од начина наведених у тој тачки има право на накнаду штете. Уставни суд указује да из наведеног јасно произилази да се за свако лице које је било у притвору, а након тога правоснажном пресудом ослобођено оптужбе, сматра да је било неосновано лишено слободе, без обзира што је то лишење слободе било законито. Дакле, сама чињеница да је одређено лице било у притвору, а након тога правоснажном пресудом ослобођено оптужбе, аутоматски значи да је то лице било неосновано лишено слободе. Уставни суд указује да самим тим такво лице има право на накнаду штете (материјалне и нематеријалне) у смислу одредаба члана 436 став 1 тачка а) ЗКПБиХ, као и право на накнаду штете проузроковане средствима јавног информисања (тј. право на моралну рехабилитацију) у смислу одредаба члана 437 ЗКПБиХ.

24. У конкретном случају, Уставни суд запажа да се Суд БиХ, приликом одлучивања о предметном захтјеву, бавио искључиво питањем законитости лишења слободе, тако да је слиједом тога и извео погрешан закључак да се у апелантовом случају није радило о неоснованом лишењу слободе у смислу одредаба члана 437 ЗКПБиХ. Међутим, Уставни суд понавља како чињеница да је апелант био законито лишен слободе, тј. да му је притвор био одређен и продужен у складу с одредбама члана 132 ЗКПБиХ (дакле због постојања основане сумње као општег услова и посебних притворских разлога), не значи да је истовремено био основано лишен слободе, будући да се основаност или неоснованост лишења слободе везује за исход кривичног поступка, а не за законитост или незаконитост притвора. С обзиром на то, Уставни суд сматра да је оспорено рјешење Апелационог одјељења Суда БиХ, као коначна одлука у овом поступку, засновано на произвољној примјени одредаба члана 436 став 1 тачка а) и члана 437 ЗКПБиХ, што је за посљедицу имало кршење апелантовог права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

25. На основу изложеног, Уставни суд закључује да је повријеђено апелантово право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Стога, Уставни суд сматра да је било потребно, с циљем да се заштите апелантова уставна права, укинути оспорену одлуку, те предмет вратити Апелационом одјељењу Суда

БиХ како би тај суд донио нову одлуку у складу с гаранцијама из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

26. У погледу апелантових навода да су му оспореним одлукама повријеђена права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 5 Европске конвенције, те члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције, Уставни суд указује да се у предметном поступку ни на који начин није одлучивало о правима која су гарантована наведеним члановима. Стога, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати наводне повреде тих права.

VIII. Закључак

27. Уставни суд закључује да постоји кршење апелантовог права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције јер је Суд БиХ, при доношењу своје одлуке, произвољно примјенио одредбе члана 436 став 1 тачка а) и члана 437 ЗКПБиХ, будући да је питање основаности или неоснованости лишења слободе поистовјетио с питањем законитости или незаконитости лишења слободе.

28. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

29. Сходно члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница

Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4793/14**, rješavajući apelaciju **Nijaza Zubana**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Čeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija

na sjednici održanoj 17. marta 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Nijaza Zubana**.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Rješenje Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. oktobra 2014. godine.

Predmet se vraća Apelacionom odjeljenju Suda Bosne i Hercegovine koji je dužan da, po hitnom postupku, donese novu odluku u skladu s članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaze se Apelacionom odjeljenju Suda Bosne i Hercegovine da, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Nijaz Zuban (u daljnjem tekstu: apelant) kojeg zastupa Ifet Feraget, advokat iz Sarajeva, podnio je 10. novembra 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. oktobra 2014. godine i S1 2 K 006087 14 Kv 19 od 13. oktobra 2014. godine. Apelant je 5. februara 2015. godine, na zahtjev Ustavnog suda, dopunio apelaciju tako što je dostavio punomoć za zastupanje pred Ustavnim sudom.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH je zatraženo 28. januara 2015. godine da dostavi odgovor na apelaciju.

3. Sud BiH je 5. februara 2015. godine dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kv 19 od 13. oktobra 2014. godine odbijen je kao neosnovan zahtjev apelantovog branioca kojim je tražio da se u sredstvima javnog informisanja objavi saopštenje o oslobađajućoj presudi (tj. presudi kojom je apelant oslobođen optužbe u krivičnom postupku koji je vođen protiv njega). U obrazloženju rješenja Sud BiH je naveo da je pred tim sudom vođen krivični postupak protiv apelanta zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio krivično djelo iz člana 250. stav 2. u vezi s krivičnim djelom iz člana 342. stav 2. i krivičnim djelom iz člana 289. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZBiH). U vezi s tim, Sud BiH je naveo da je apelantu u toku postupka bio određen pritvor na osnovu Rješenja Suda BiH broj X-KRN-10/1070 od 30. septembra 2010. godine, te da mu je pritvor ukinut 21. decembra 2010. godine i da su mu izrečene mjere zabrane. Također, Sud BiH je naveo da je Presudom Suda BiH broj S1 2 K 006087 11 K od 28. novembra 2013. godine, koja je potvrđena Presudom Apelacionog odjeljenja Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kž 24 od 25. aprila 2014. godine, apelant oslobođen optužbe da je počinio predmetna krivična djela. Sud BiH je dalje naveo da je apelantov branilac 17. septembra 2014. godine podnio zahtjev tom sudu radi naknade štete prouzrokovane sredstvima javnog informisanja u smislu odredaba člana 437. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPBiH). U vezi s tim, Sud BiH je naveo da je apelantov branilac u svom zahtjevu ukazao na ogromnu medijsku pažnju koju je izazvao ovaj slučaj i negativni kontekst u kojem je apelant skoro četiri godine bio označen kao pripadnik zločinačke organizacije kojoj su stavljena na teret izuzetno teška krivična djela, zbog čega je trpio duševne bolove, te da mu je uslijed učestalog objavljivanja njegovog imena i fotografije u sredstvima javnog informisanja povrijeđen i ugled. Sud BiH je naveo da je apelantov branilac zatražio od tog suda da u formi rješenja donese saopštenje o pravosnažnoj presudi iz koje proizlazi da je apelant oslobođen optužbe i da je neosnovano lišen slobode u vezi s tim slučajem, te da se saopštenje objavi u dnevnim novim, sedmičnim novinama i televizijskim medijima (pobliže navedenim u obrazloženju rješenja), uz obavezno objavljivanje apelantove fotografije.

6. Sud BiH je ukazao da je odredbama člana 437. ZKPBiH ("Naknada štete prouzrokovana sredstvima javnog informisanja") propisano: "Ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neosnovano lišenje slobode neke osobe prikazan u sredstvima javnog informisanja i time bio povrijeđen ugled te osobe, Sud će, na njen zahtjev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog informisanja saopštenje o odluci iz koje proizlazi neopravdanost ranije osude, odnosno neosnovanost lišenja slobode." Sud BiH je naveo da u konkretnom slučaju apelant, kao pravosnažno oslobođeno lice, traži naknadu štete po osnovu neosnovanog lišenja slobode koje je bilo prikazano u sredstvima javnog informisanja. U vezi s tim, Sud BiH je naveo da svako lice koje je neosnovano lišeno slobode ima pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete, te pravo na moralnu rehabilitaciju i druga prava. Stoga, Sud BiH je naveo da je u konkretnom slučaju bilo potrebno utvrditi da li je apelant u tom krivičnom postupku, u kojem je oslobođen optužbe, bio lišen slobode bez pravnog osnova. Sud BiH je ukazao da zakonodavac priznaje pravo na naknadu nematerijalne štete osobi koja je uslijed pogreške ili nezakonitog rada organa neosnovano lišena slobode ili je zadržana duže u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere, prema kojem tumačenju se neosnovano lišenje slobode ne veže za ishod postupka, već se smatra da svako postupanje suprotno zakonskim odredbama vezanim za procesnu ustanovu pritvora predstavlja nezakonit rad koji za posljedicu ima neosnovano lišenje slobode. Sud BiH je ukazao da zakonodavac kao primjer neosnovanog lišenja slobode u tom smislu navodi lišenje slobode uslijed pogreške ovlaštenog službenog lica prilikom utvrđivanja identiteta, lišenje slobode i zadržavanje lica od policijskog organa duže od 24 sata ili lišenje slobode i zadržavanje, a da za to ne postoje zakonski razlozi za lišenje slobode iz člana 132. ZKPBiH itd. Sud BiH je naveo da je u kontekstu navedenog cijenio zahtjev apelantovog branioca, te da je utvrdio da nisu ispunjeni uvjeti da se udovolji tom zahtjevu, budući da apelant tokom postupka nije bio neosnovano lišen slobode. Naime, Sud BiH je ukazao da je izvršio uvid u Rješenje Suda BiH broj X-KRN-10/1070 od 30. septembra 2010. godine (kojim je apelantu određen pritvor) i Rješenje tog suda broj S1 2 K 002720 10 Kv od 26. oktobra 2010. godine (kojim je apelantu produžen pritvor), te da je utvrdio da je apelantu pritvor bio određen i produžen u skladu s odredbama člana 132. ZKPBiH. Sud BiH je ukazao da kod apelantovog lišenja slobode nije bilo proceduralnih grešaka, to jest nije bilo nezakonitog postupanja koje bi za posljedicu imalo neosnovano lišenje slobode, te slijedom toga zaključio da apelantu ne pripada pravo na takav vid rehabilitacije, to jest da mu ne pripada pravo na objavu saopštenja o odluci iz koje proizlazi neosnovanost lišenja slobode.

7. Odlučujući o žalbi apelantovog branioca protiv navedenog rješenja, Apelaciono odjeljenje Suda BiH je donijelo Rješenje broj S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. oktobra 2014. godine kojim je žalbu odbilo kao neosnovanu. U obrazloženju rješenja Sud BiH je naveo da se, prije svega, žalbom osnovano ukazuje da je prvostepeni sud u određenom smislu pogrešno doveo u vezu odredbe člana 437. ZKPBiH s odredbama člana 436. stav 1. tačka c) ZKPBiH. Sud BiH je naveo da je prvostepeni sud u vezi s tim suviše obrazlagao situaciju da pravo na naknadu štete pripada, između ostalih, licu koje je uslijed pogreške ili nezakonitog rada organa neosnovano lišeno slobode, ili je zadržano duže u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne i mjere, budući da u konkretnoj situaciji to nije slučaj. Sud BiH je naveo da, međutim, bez obzira na to, žalbenim prigovorima nije dovedena u pitanje pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja, te da je prvostepeni sud pravilno zaključio da ovaj zahtjev ne ispunjava uvjete iz člana 437. ZKPBiH. Naime, Sud BiH je ukazao da su u konkretnom slučaju ispunjene tzv. pozitivne pretpostavke u smislu odredaba člana 436. stav 1. tačka

a) ZKPBiH, ali da nisu ispunjene tzv. negativne pretpostavke, budući da apelant nije bio neosnovano niti nezakonito lišen slobode, a shodno činjenici da su u momentu njegovog lišenja slobode, kao i tokom njegovog boravka u pritvoru, bili ispunjeni uvjeti propisani odredbama čl. 132. i 139. ZKPBiH. Sud BiH je naveo da, dakle, apelant nije bio lišen slobode bez pravnog osnova, te slijedom toga zaključio da se u konkretnom slučaju nije radilo o neosnovanom lišenju slobode, što predstavlja jedan od uvjeta za postupanje suda po odredbama člana 437. ZKPBiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

8. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na ličnu slobodu i bezbjednost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije. Apelant navodi da je zahtjev podnesen Sudu BiH na osnovu člana 437. ZKPBiH, budući da je apelant pravosnažno oslobođen optužbe, da je jedno vrijeme proveo u pritvoru, te da su svi mediji u državi godinama izvještavali da je apelant član najveće zločinačke organizacije kojoj se na teret stavlja niz teških krivičnih djela. Apelant navodi da oslobađajuća presuda sama po sebi znači da je pritvor bio neosnovan, te da neosnovano lišenje slobode ne treba "brkati" s nezakonitim lišenjem slobode. Naime, apelant navodi da pravosnažna oslobađajuća presuda znači da je "otpala" osnovana sumnja da je neko počinio krivično djelo, čime je lišenje slobode postalo neosnovano, tako da je samim tim ispunjen uvjet za donošenje saopštenja o oslobađajućoj presudi u smislu odredaba člana 437. ZKPBiH. Apelant smatra da je Sud BiH pri donošenju osporenih rješenja proizvoljno primijenio pravo, budući da je odbio njegov zahtjev za moralnu rehabilitaciju zbog neosnovanog lišenja slobode na osnovu člana 437. ZKPBiH, iako su bili ispunjeni zakonski uvjeti za usvajanje zahtjeva.

b) Odgovor na apelaciju

9. Sud BiH je naveo da iz apelacionih navoda nije vidljivo u čemu se konkretno ogledaju navodne povrede apelantovih prava zagarantovanih Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom. Naime, Sud BiH je ukazao da je apelant identične navode iznio u zahtjevu za objavu saopštenja o oslobađajućoj presudi u sredstvima javnog informisanja, kao i u žalbi protiv prvostepenog rješenja, što je taj sud razmotrio i dao svoje razloge u osporenom rješenju. Pri tome, Sud BiH je istakao da je javnost detaljno upoznata o epilogu konkretnog krivičnog postupka putem saopštenja za javnost tog suda, čime je, po ocjeni tog suda, u adekvatnoj mjeri ostvarena apelantova moralna rehabilitacija.

V. Relevantni propisi

10. U **Zakonu o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13) relevantne odredbe glase:

Član 436. stav 1. tačka a)

Ostale osobe kojima pripada pravo na naknadu štete

(1) Pravo na naknadu štete pripada:

a) osobi koja je bila u pritvoru, a nije došlo do pokretanja krivičnog postupka ili je postupak obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena od optužbe ili je optužba odbijena,

[...]

Član 437.

Naknada štete prouzrokovane sredstvima javnog informisanja

Ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neosnovano lišenje slobode neke osobe prikazan u sredstvima javnog informisanja i time bio povrijeđen ugled te osobe, Sud će, na njen zahtjev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog informisanja saopštenje o odluci iz koje proizilazi neopravdanost ranije osude, odnosno neosnovanost lišenja slobode. Ako slučaj nije prikazan u sredstvu javnog informisanja, ovakvo saopštenje će se, na zahtjev te osobe, dostaviti organu ili pravnoj osobi u kojoj je ta osoba zaposlena, a ako je to za njenu rehabilitaciju potrebno - političkoj stranci ili udruženju građana.

VI. Dopustivost

11. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

12. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogućih prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

13. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. oktobra 2014. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 5. novembra 2014. godine, a apelacija je podnesena 10. novembra 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda.

14. Zatim, Ustavni sud zapaža da je osporeno rješenje doneseno u posebnom postupku povodom apelantovog zahtjeva da se u sredstvima javnog informisanja objavi saopštenje o pravosnažnoj sudskoj odluci kojom je apelant oslobođen optužbe u krivičnom postupku koji je vođen protiv njega. U vezi s tim Ustavni sud ukazuje, prije svega, da pravo na javno objavljivanje presude predstavlja jedan od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Osim toga, Ustavni sud ukazuje da domaći zakon (tj. ZKPBiH) pruža mogućnost licima koja su bila neosnovano lišena slobode da, pod određenim uvjetima, u posebnom postupku traže da se u sredstvima javnog informisanja objavi saopštenje o odluci iz koje proizilazi neosnovanost njihovog lišenja slobode. Imajući u vidu da su osporene odluke u neposrednoj vezi s presudama donesenim u krivičnom postupku u kojem je utvrđivana apelantova krivična odgovornost, te budući da su donesene u posebnom postupku u kojem se pravo na javno objavljivanje presude garantuje u većem obimu (tj. putem sredstava javnog informisanja) u odnosu na to pravo koje je garantovano u krivičnom postupku, Ustavni sud smatra da je apelacija dopustiva u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

15. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

VII. Meritum

16. Apelant pobija navedena rješenja, tvrdeći da je tim rješenjima povrijeđeno njegovo pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

17. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

18. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

19. Apelant smatra da je Sud BiH pri donošenju osporenih odluka proizvoljno primijenio relevantne odredbe ZKPBiH, što je za posljedicu imalo kršenje njegovog prava na pravično suđenje. U vezi s tim Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene pozitivno-pravnih propisa (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirá redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

20. Ustavni sud se dakle, prema navedenom stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelacija pokreće, ispitati da li su osporene odluke Suda BiH zasnovane na proizvoljnoj primjeni relevantnih odredaba ZKPBiH.

21. Ustavni sud zapaža da je osporenim Rješenjem Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kv 19 od 13. oktobra 2014. godine, koje je potvrđeno osporenim Rješenjem Apelacionog odjeljenja Suda BiH broj S1 2 K 006087 14 Kž 26 od 28. oktobra 2014. godine, odbijen kao neosnovan zahtjev apelantovog branioca kojim je tražio da se u sredstvima javnog informisanja objavi saopštenje o oslobadajućoj presudi koja se odnosi na apelanta, uz obrazloženje da nisu ispunjeni uvjeti iz člana 437. ZKPBiH. Ustavni sud zapaža da je Apelaciono odjeljenje Suda BiH u obrazloženju svog rješenja, kao konačne odluke u ovom postupku, ukazalo da su u konkretnom slučaju ispunjene tzv. pozitivne pretpostavke u smislu odredaba člana 436. stav 1. tačka a) ZKPBiH (tj. da je apelant bio u pritvoru, a nakon toga je pravosnažnom presudom oslobođen optužbe). Međutim, Apelaciono odjeljenje Suda BiH je ukazalo da nisu ispunjene tzv. negativne pretpostavke, jer, po mišljenju tog suda, apelant nije bio neosnovano niti nezakonito lišen slobode, budući da mu je

pritvor bio određen i produžen u skladu s odredbama člana 132. ZKPBiH. S druge strane, Ustavni sud zapaža da apelant smatra da je proizvoljan zaključak Suda BiH da apelant nije bio neosnovano lišen slobode u smislu odredaba člana 437. ZKPBiH. Naime, apelant insistira na tome da oslobadajuća presuda sama po sebi znači da je pritvor bio neosnovan, te da "neosnovano lišenje slobode" ne znači isto što i "nezakonito lišenje slobode".

22. Ustavni sud ukazuje, prije svega, da je odredbama člana 436. stav 1. tačka a) ZKPBiH, koje regulišu pravo na naknadu štete, propisano da pravo na naknadu štete pripada osobi koja je bila u pritvoru a nije došlo do pokretanja krivičnog postupka, ili je postupak obustavljen, ili je pravosnažnom presudom oslobođena optužbe, ili je optužba odbijena. Također, Ustavni sud ukazuje da je odredbama člana 437. ZKPBiH, koje regulišu naknadu štete prouzrokovane sredstvima javnog informisanja, propisano, između ostalog, *ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neosnovano lišenje slobode neke osobe prikazan u sredstvima javnog informisanja i time bio povrijeđen ugled te osobe, Sud će, na njen zahtjev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog informisanja saopštenje o odluci iz koje proizlazi neopravdanost ranije osude, odnosno neosnovanost lišenja slobode*. Ustavni sud zapaža da iz citiranih zakonskih odredaba proizlazi da je za ostvarivanje prava na naknadu štete (materijalne i nematerijalne), na način kako je ona regulisana odredbama člana 436. stav 1. tačka a) ZKPBiH, jedan od uvjeta da je lice bilo u pritvoru (bez preciziranja da li je u pitanju nezakonit ili neosnovan pritvor), dok je za ostvarivanje prava na naknadu štete prouzrokovane sredstvima javnog informisanja (tj. pravo na moralnu rehabilitaciju) izričito propisano (u članu 437. ZKPBiH) da je jedan od uvjeta da je lice bilo neosnovano lišeno slobode. Međutim, imajući u vidu sadržaj i svrhu citiranih zakonskih odredaba Ustavni sud, s obzirom da je u oba slučaja u konačnici bez obzira na različito definiranje praktično ključan ishod predmetnog krivičnog postupka, ne nalazi da je namjera zakonodavca bila da propiše različite uvjete za ostvarivanje prava na naknadu štete i prava na moralnu rehabilitaciju, već isključivo da u odredbama zakona posebno naglasi značaj naknade štete prouzrokovane sredstvima javnog informisanja s obzirom da takva vrsta štete u odnosu na oštećeno lice može imati dodatne reperkusije u odnosu na neopravdanu osudu odnosno neosnovano lišenje slobode posmatrano samostalno. Osim toga, Ustavni sud smatra da iz same stipulacije navedenih zakonskih odredbi nesporno proizlazi da pravo na naknadu štete u smislu člana 436. stav 1. tačka a) ne isključuje mogućnost naknade štete i u smislu člana 437, pod uvjetom da je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neosnovano lišenje slobode neke osobe prikazan u sredstvima javnog informisanja. Dakle, proizlazi da navedena odredba praktično propisuje "kvalifikovani" oblik naknade štete.

23. Ustavni sud dalje ukazuje da zakonitost lišenja slobode i pritvora treba razlikovati od njihove osnovanosti, budući da se zakonitost lišenja slobode, odnosno pritvaranja cijeni isključivo prema procesnim odredbama koje uređuju pritvor, dok se osnovanost lišenja slobode, odnosno pritvora cijeni prema krajnjem ishodu krivičnog postupka. Zbog toga, kada se krivični postupak završi presudom kojom je optuženi oslobođen optužbe to pokazuje da je pritvor bio nepotreban, a time i neosnovan. S druge strane, na nezakonitost pritvora ukazuje odsustvo zabilješki, odnosno podataka o datumu, vremenu i mjestu lišenja slobode, zatim odsustvo podataka vezanih za identitet osumnjičenog i razloga za lišenje slobode (vidi Evropski sud, *Kurt protiv Turske*, presuda od 25. maja 1998. godine, Izvještaj o presudama i odlukama-III). Također, Ustavni sud ukazuje da je osnov za naknadu štete, u smislu odredaba člana 436. stav 1. tačka a) ZKPBiH, direktno vezan za ishod krivičnog postupka, tako da se uopće ne postavlja pitanje zakonitosti pritvora, što

znači da pritvor može biti određen u skladu sa zakonom, a da svako lice prema kome se postupak završi na jedan od načina navedenih u toj tački ima pravo na naknadu štete. Ustavni sud ukazuje da iz navedenog jasno proizlazi da se za svako lice koje je bilo u pritvoru, a nakon toga pravosnažnom presudom oslobođeno optužbe, smatra da je bilo neosnovano lišeno slobode, bez obzira što je to lišenje slobode bilo zakonito. Dakle, sama činjenica da je određeno lice bilo u pritvoru, a nakon toga pravosnažnom presudom oslobođeno optužbe, automatski znači da je to lice bilo neosnovano lišeno slobode. Ustavni sud ukazuje da samim tim takvo lice ima pravo na naknadu štete (materijalne i nematerijalne) u smislu odredaba člana 436. stav 1. tačka a) ZKPBiH, kao i pravo na naknadu štete prouzrokovane sredstvima javnog informisanja (tj. pravo na moralnu rehabilitaciju) u smislu odredaba člana 437. ZKPBiH.

24. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da se Sud BiH, prilikom odlučivanja o predmetnom zahtjevu, bavio isključivo pitanjem zakonitosti lišenja slobode, tako da je slijedom toga i izveo pogrešan zaključak da se u apelantovom slučaju nije radilo o neosnovanom lišenju slobode u smislu odredaba člana 437. ZKPBiH. Međutim, Ustavni sud ponavlja kako činjenica da je apelant bio zakonito lišen slobode, tj. da mu je pritvor bio određen i produžen u skladu s odredbama člana 132. ZKPBiH (dakle zbog postojanja osnovane sumnje kao općeg uvjeta i posebnih pritvorskih razloga), ne znači da je istovremeno bio osnovano lišen slobode, budući da se osnovanost ili neosnovanost lišenja slobode vezuje za ishod krivičnog postupka, a ne za zakonitost ili nezakonitost pritvora. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da je osporeno rješenje Apelacionog odjeljenja Suda BiH, kao konačna odluka u ovom postupku, zasnovano na proizvoljnoj primjeni odredaba člana 436. stav 1. tačka a) i člana 437. ZKPBiH, što je za posljedicu imalo kršenje apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

25. Na osnovu izloženog, Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da je bilo potrebno, s ciljem zaštite apelantovih ustavnih prava, ukinuti osporenu odluku, te predmet vratiti Apelacionom odjeljenju Suda BiH kako bi taj sud donio novu odluku u skladu s garancijama iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

26. U pogledu apelantovih navoda da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 5. Evropske konvencije, te člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud ukazuje da se u predmetnom postupku ni na koji način nije odlučivalo o pravima koja su garantovana navedenim članovima. Stoga, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati navodne povrede tih prava.

VIII. Zaključak

27. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije jer je Sud BiH, pri donošenju svoje odluke, proizvoljno primijenio odredbe člana 436. stav 1. tačka a) i člana 437. ZKPBiH, budući da je pitanje osnovanosti ili neosnovanosti lišenja slobode poistovjetio s pitanjem zakonitosti ili nezakonitosti lišenja slobode.

28. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

29. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

KAZALO

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 223 Odluka o pripremnim aktivnostima za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Vijećem Evrope u razdoblju svibanj - studeni 2015. godine (hrvatski jezik)
Odluka o pripremnim aktivnostima za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Savjetom Evrope u periodu maj - novembar 2015. godine (srpski jezik)
Odluka o pripremnim aktivnostima za predsjedavanje Bosne i Hercegovine Vijećem Evrope u periodu maj - novembar 2015. godine (bosanski jezik)
- 224 Rješenje o razrješenju zamjenika ministra obrane u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
Rješenje o razrješenju zamjenika ministra odbrane (srpski jezik)
Rješenje o razrješenju zamjenika ministra odbrane u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)

**SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
MINISTARSTVA FINACIJA I TREZORA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 225 Odluka o objavljivanju Smjernica za provedbu procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
Odluka o objavljivanju Smjernica za sprovođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine (srpski jezik)
Odluka o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)

**MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 226 Pravilnik o internim procedurama u postupku javnih nabava roba, usluga i radova u sjedištu Ministarstva vanjskih poslova BiH (hrvatski jezik)
Pravilnik o internim procedurama u postupku javnih nabavki roba, usluga i radova u sjedištu Ministarstva inostranih poslova BiH (srpski jezik)
Pravilnik o internim procedurama u postupku javnih nabavki roba, usluga i radova u sjedištu Ministarstva vanjskih poslova BiH (bosanski jezik)

**SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 227 Odluka o izboru predsjednika Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)

- Odluka o izboru predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (srpski jezik) 26
Odluka o izboru predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 26
Odluka o razrješenju predsjednika Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 26
Odluka o razrješenju predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (srpski jezik) 26
Odluka o razrješenju predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 27

**POVJERENSTVO ZA OČUVANJE
NACIONALNIH SPOMENIKA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 229 Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju povijesnog područja - Nekropola sa stećcima u Kopošiću kod Ilijaša nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 27
Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju historijskog područja - Nekropola sa stećcima u Kopošiću kod Ilijaša nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 28
Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju historijskog područja - Nekropola sa stećcima u Kopošiću kod Ilijaša nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (srpski jezik) 30
Odluka broj 03.1-02.9-63/15-1 (hrvatski jezik) 31
Odluka broj 03.1-02.9-63/15-1 (srpski jezik) 32
Odluka broj 03.1-02.9-63/15-1 (bosanski jezik) 32

**DIREKCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 231 Pravilnik o sustavu upravljanja sigurnosti zračne plovidbe (hrvatski jezik) 32
Pravilnik o sustavu upravljanja sigurnosti zračne plovidbe (srpski jezik) 36
Pravilnik o sustavu upravljanja sigurnosti zračne plovidbe (bosanski jezik) 40
232 Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o stručnom osposobljavanju, potvrđama i odobrenjima stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu (hrvatski jezik) 44
Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o stručnom osposobljavanju, potvrđama i odobrenjima stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu (srpski jezik) 46

	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o stručnom osposobljavanju, potvrdama i odobrenjima stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu (bosanski jezik)	48	242	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Ljubuškom (hrvatski jezik)	62
233	Pravilnik o uvjetima koje moraju udovoljavati operatori zrakoplova, osoblje i organizacije uključeni u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti EASA zrakoplova tijekom korištenja u posebnim aktivnostima (hrvatski jezik)	50	243	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Kaknju (hrvatski jezik)	63
	Pravilnik o uvjetima koje moraju zadovoljavati operatori zrakoplova, osoblje i organizacije uključeni u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti EASA zrakoplova tokom korištenja u posebnim aktivnostima (srpski jezik)	51		Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Cazinu (bosanski jezik)	64
	Pravilnik o uvjetima koje moraju zadovoljavati operatori zrakoplova, osoblje i organizacije uključeni u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti EASA zrakoplova tokom korištenja u posebnim aktivnostima (bosanski jezik)	53	244	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Travniku (hrvatski jezik)	64
VISOKO SUDBENO I TUŽITELJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE					
234	Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	54	246	Odluka o imenovanju zamjenika glavnog tužitelja Okružnog tužiteljstva u Doboju (hrvatski jezik)	65
	Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	55		Odluka o imenovanju zamjenika glavnog tužioca Okružnog tužilaštva u Doboju (srpski jezik)	66
235	Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	55		Odluka o imenovanju zamjenika glavnog tužioca Okružnog tužilaštva u Doboju (bosanski jezik)	66
	Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	56	247	Odluka o imenovanju zamjenika glavnog tužitelja Kantonalnog tužiteljstva Kantona Sarajevo (hrvatski jezik)	66
236	Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	56		Odluka o imenovanju zamjenika glavnog tužioca Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo (srpski jezik)	67
	Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	56		Odluka o imenovanju zamjenika glavnog tužioca Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo (bosanski jezik)	67
237	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Visokom (hrvatski jezik)	57	248	Odluka o imenovanju predsjednika Općinskog suda u Velikoj Kladaši (hrvatski jezik)	67
	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Visokom (bosanski jezik)	57		Odluka o imenovanju predsjednika Općinskog suda u Velikoj Kladaši (srpski jezik)	68
238	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Velikoj Kladaši (hrvatski jezik)	58	249	Odluka o imenovanju predsjednika Općinskog suda u Ljubuškom (hrvatski jezik)	68
	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Velikoj Kladaši (bosanski jezik)	59		Odluka o imenovanju predsjednika Općinskog suda u Ljubuškom (srpski jezik)	69
239	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Kiseljaku (hrvatski jezik)	59	250	Odluka o imenovanju predsjednika Osnovnog suda u Modriči (hrvatski jezik)	69
	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Kiseljaku (bosanski jezik)	60		Odluka o imenovanju predsjednika Osnovnog suda u Modriči (srpski jezik)	70
240	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Cazinu (hrvatski jezik)	60	251	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Velikoj Kladaši (hrvatski jezik)	70
	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Cazinu (bosanski jezik)	60		Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Velikoj Kladaši (srpski jezik)	71
241	Odluka o imenovanju tužitelja u Kantonalno tužiteljstvo Srednjobosanskog kantona (hrvatski jezik)	61	252	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Velikoj Kladaši (bosanski jezik)	71
	Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Srednjobosanskog kantona (srpski jezik)	61		Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	71
	Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Srednjobosanskog kantona (bosanski jezik)	61		Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	72

	Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik)	72	255	Odluka broj AP 3914/13 (hrvatski jezik)	92
253	Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	72		Одлука број АП 3914/13 (српски језик)	97
	Одлука о престанку мандата (српски језик)	73		Odluka broj AP 3914/13 (bosanski jezik)	103
	Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik)	73	256	Odluka broj AP 4574/14 (hrvatski jezik)	108
USTAVNI SUD					
BOSNE I HERCEGOVINE					
254	Odluka broj AP 259/12 (hrvatski jezik)	73	257	Odluka broj AP 4793/14 (hrvatski jezik)	120
	Одлука број АП 259/12 (српски језик)	79		Одлука број АП 4793/14 (српски језик)	124
	Odluka broj AP 259/12 (bosanski jezik)	86		Odluka broj AP 4793/14 (bosanski jezik)	128



Mato TADIĆ

PRIVREDNO PRAVO

PREMA PROGRAMU PRAVOSUDNOG ISPITA

Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Marin Vukoja - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravnatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravnatelj: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tisak: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za 1 polugodište 2015. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 200,00 KM